This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

Det här är en digital kopia av en bok som har bevarats i generationer på bibliotekens hyllor innan Google omsorgsfullt skannade in den. Det är en del av ett projekt för att göra all världens böcker möjliga att upptäcka på nätet.

Den har överlevt så länge att upphovsrätten har utgått och boken har blivit allmän egendom. En bok i allmän egendom är en bok som aldrig har varit belagd med upphovsrätt eller vars skyddstid har löpt ut. Huruvida en bok har blivit allmän egendom eller inte varierar från land till land. Sådana böcker är portar till det förflutna och representerar ett överflöd av historia, kultur och kunskap som många gånger är svårt att upptäcka.

Markeringar, noteringar och andra marginalanteckningar i den ursprungliga boken finns med i filen. Det är en påminnelse om bokens långa färd från förlaget till ett bibliotek och slutligen till dig.

Riktlinjer för användning

Google är stolt över att digitalisera böcker som har blivit allmän egendom i samarbete med bibliotek och göra dem tillgängliga för alla. Dessa böcker tillhör mänskligheten, och vi förvaltar bara kulturarvet. Men det här arbetet kostar mycket pengar, så för att vi ska kunna fortsätta att tillhandahålla denna resurs, har vi vidtagit åtgärder för att förhindra kommersiella företags missbruk. Vi har bland annat infört tekniska inskränkningar för automatiserade frågor.

Vi ber dig även att:

- Endast använda filerna utan ekonomisk vinning i åtanke
  Vi har tagit fram Google boksökning för att det ska användas av enskilda personer, och vi vill att du använder dessa filer för enskilt, ideellt bruk.
- Avstå från automatiska frågor
  Skicka inte automatiska frågor av något slag till Googles system. Om du forskar i maskinöversättning, textigenkänning eller andra områden där det är intressant att få tillgång till stora mängder text, ta då kontakt med oss. Vi ser gärna att material som är allmän egendom används för dessa syften och kan kanske hjälpa till om du har ytterligare behov.
- Bibehålla upphovsmärket
  Googles "vattenstämpel" som finns i varje fil är nödvändig för att informera allmänheten om det här projektet och att hjälpa dem att hitta ytterligare material på Google boksökning. Ta inte bort den.
- Håll dig på rätt sida om lagen
  Oavsett vad du gör ska du komma ihåg att du bär ansvaret för att se till att det du gör är lagligt. Förutsätt inte att en bok har blivit allmän egendom i andra länder bara för att vi tror att den har blivit det för läsare i USA. Huruvida en bok skyddas av upphovsrätt skiljer sig åt från land till land, och vi kan inte ge dig några råd om det är tillåtet att använda en viss bok på ett särskilt sätt. Förutsätt inte att en bok går att använda på vilket sätt som helst var som helst i världen bara för att den dyker upp i Google boksökning. Skadeståndet för upphovsrättsbrott kan vara mycket högt.

Om Google boksökning

Googles mål är att ordna världens information och göra den användbar och tillgänglig överallt. Google boksökning hjälper läsare att upptäcka världens böcker och författare och förläggare att nå nya målgrupper. Du kan söka igenom all text i den här boken på webben på följande länk `http://books.google.com/`

UC-NRLF
$B 305 441

THE LIBRARY
OF
THE UNIVERSITY
OF CALIFORNIA

GIFT OF
M. Lofquist

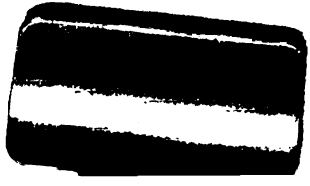

MANNEN AV BÖRD OCH KVINNAN AV FOLKET

MANNEN AV BÖRD OCH KVINNAN AV FOLKET

AV

MARIE SOPHIE SHWARTZ

»Varen självständiga, ty självständighet är livets mål.»

Tegnér.

I TVÅ VOLYMER

VOL. I.

GÖTEBORG
AHLÉN & ÅKERLUNDS FÖRLAG

COPYRIGHT 1913 BY
ÅHLÉN & ÅKERLUNDS FÖRLAG, GÖTEBORG

GIFT
Lofquist

EHRNFRIED NYBERGS BOKTRYCKERI, STOCKHOLM 1913
Tryckt på träfritt papper
FÖRLAGSRÄTTEN TILLHÖR ALBERT BONNIER, STOCKHOLM

PT9790
M3
1913
v.1

PROLOG

Stand giebt der Fürsten Gunst;
*Ver*stand des Himmels Gnade.
Müllner.

Det gives människor, som genom stränga försakelser och en aldrig vilande verksamhet lyckats att ifrån fattigdom och en ringa samhällsställning svinga sig upp till förmögenhet och oberoende. Andra åter, som äro födda till rang och rikedom men genom slöseri, utsvävningar och lättsinnighet förstört vad de en gång ägt och sålunda ifrån självständighet störtat sig i ett fullständigt slaveri genom sina ekonomiska förhållanden. Omkring personer utgångna ur dessa båda klasser, är det som vår berättelse kommer att vända sig.

Vilken av de båda klasserna som utgör den egentligt aktningsvärda, är för varje tänkande människa lätt att finna, och likväl är vår upplysta tid så föga upphöjd över bördsfördomarna, att om slösaren, vällustingen äger ett gammalt adligt namn, över vars initialer han bär en grevlig krona, bugar man sig djupt för den anborne oduglingen, och den rike grossören tvekar icke att skänka honom sin enda dotter och all sin förmögenhet, blott för att bliva besläktad med de förnäma familjerna; men samma far, som för en föraktlig fåfänga uppoffrar sin dotter, skulle tvärt avslå ett frieri av den arbetssamme och idoge mannen, som från intet svingat sig upp till en självständig ställning. Och varför? Därför att den anborne vällustingens titel smeker hans högmod och tillfredsställer hans ärelystnad, då däremot uppkomlingens anspråkslösa namn ljuder så simpelt, att icke en gång en rättskaffens karaktär, en redbar vandel

M830192

etc. förmå uppväga det plebejiska i ett Persson, Svensson o. d. — Dessa fördomar ha haft mycket ont med sig; de ha framkallat just denna jakt efter relationer med adeln, vilken utmärker den rikare borgarklassen, som tror sig icke äga något egentligt värde förr än den fått förena sin förmögenhet med något namn, som klingar. Denna förvända fåfänga har lett till så många missbruk, att det vore önskligt, att den en gång lämnade rum för en förnuftig uppskattning av det verkligt aktningsvärda; men tyvärr är den så inrotad, att den säkert ännu under flera mansåldrar skall fortleva.

*

Ägaren till det stora och präktiga Ljungstafors delade likväl icke dessa föreställningar, ty ehuru kapten Mårtensson var den rikaste man på hela orten, hade han aldrig i denna egenskap sökt att erhålla inträde i någon av de förnämare familjerna. Aldrig hade det fallit honom in att söka höja sitt anseende genom ett äktenskap inom någon av de fattiga adliga släkter, varpå denna ort isynnerhet hade ett stort överflöd. Tvärtom — dessa människor, som ägde ingenting mer än sina anor och, just därför att de voro berövade allt annat värde, ständigt skröto över sina förfäders bedrifter, utgjorde en verklig avsky för den praktiskt duglige och genomhederlige Mårtensson.

Per Mårtensson var ende sonen till en hammarsmed hos greve Romarhjärta, fordom ägare av bruken Hillesta och Ljungstafors. Per visade redan från barndomen en så oövervinnelig lust för sjömanslivet, att fadern lät honom följa med sin bror, som var skeppare och förde en skuta för brukets räkning. Gossen växte upp på skutan, och då farbrodern dog, blev det Per som övertog befälet på densamma. Kort därpå dog även fadern, och Per ärvde nu både far och farbror. Det var icke mycket, ty Per hade tvenne systrar, och då arvet var skiftat, erhöll vart och ett av syskonen föga mer än 500 riksdaler, vilket föranledde Per att avsäga sig sin andel till förmån för systrarna. Tvenne år därefter, då han som skeppare lyckats skrapa ihop en liten sparpenning, tog han avsked av bruksskutan och reste upp till Stockholm. Under tusen försakelser och med iakttagande av stor sparsamhet uppehöll han sig där för att genomgå en fullständig kurs i navigationen, varefter han fick plats som styrman på ett fartyg som gick på Brasilien.

Här utmärkte han sig genom duglighet och ordning. Några år förgingo. Han fortfor att fara som styrman, under vilken tid han gjorde sig omtyckt av rederiet och kaptenen samt avhållen utav manskapet. Ombord var han rask, oförskräckt och tilltagsen, utan att ens till namnet känna vad fruktan var, noggrann i fullgörandet av sina åligganden, sträng i aktningen för disciplin och omutlig i allt, som kunde hänskjutas till redlighet och hederskänsla. I land var han stilla, tyst och ordentlig, sparsam ända till ytterlighet, så att rederiet förvånades över hur litet han tog ut av sin hyra. Det mesta lät han stå inne, för att, som han uttryckte sig, utgöra grundstenen till den förmögenhet han beslutat samla.

»Mårtensson ämnar således bliva förmögen med tiden?» hade kaptenen frågat.

»Ja, med Guds hjälp och mitt arbete, skall jag väl det», svarade Per.

Efter några års förlopp erhöll han av rederiet uppdrag att såsom kapten föra ett nytt fartyg, vilket gick på England och Amerika. Under det han på första resan gjorde ett längre uppehåll i England gjorde han bekantskap med en ung, skön flicka, dotter till en engelsk matros. Hon var fattig; men detta hindrade alldeles icke vår unge kapten att bliva blixt kär i henne. Mårtensson gjorde likväl resor från och till England utan att säga henne ett ord om sin kärlek, ehuru han, för varje gång han återsett Mary, reste ifrån henne ännu mera förälskad. När han efter några års förlopp hade lyckats spara ihop så mycket, att han kunde köpa sig eget fartyg, då först friade han till den fattiga fader- och moderlösa Mary och fick — ja.

Sedan Mårtensson blivit gift och herre på egen skuta, tycktes lyckan med sin synnerliga ynnest omhulda honom — belöningen för hans outtröttliga verksamhet, ordning och redlighet; alla hans resor voro lyckliga och skänkte honom en vinst, som han alltid använde på fördelaktiga spekulationer, varigenom den ytterligare förökades. Mary följde honom på hans resor under de första åren; men då hon efter fem års äktenskap slutligen skänkte honom en dotter, måste hon stanna hemma. Mary var likväl alltför verksam och intresserad att öka förmögenheten och att hennes drömmar i detta avseende skulle förverkligas, för att hon skulle sitta hemma och låta föda sig av mannen. Hon etablerade en modehandel, och snart var fru Mårtenssons modemagasin i ropet, huvudsakligast därför att dess

ägarinna icke var svenska. Den moderna världen med sina upplysta idéer finner allt förträffligt, som tillverkas av främlingar, men ofta däremot allt dåligt, som är inhemskt. Nog av, under det mannen gjorde lyckliga turer och förtjänade betydligt samt genom att deltaga i handelsaffärer oupphörligt fördubblade sina tillgångar, bidrog Mary att föröka kapitalet med den ganska betydliga vinst, hennes handel årligen inbragte. — Så förgingo tio år, då Mary plötsligen sjuknade och dog. Mannen, som nyss hemkommit från en längre resa, realiserade lagret och satte sin enda, då tioåriga dotter i en större pension i huvudstaden. Därpå reste han ut och var borta i något över ett år. När han åter kom hem, köpte han det stora bruket Ljungstafors av sin och sin fars förre husbonde, greve Romarhjärta.

Greven hade, ifrån att äga de båda bredvid varandra liggande bruken och därtill ett stort familjegods i södra Sverige, genom en dåraktig levnad råkat i så invecklade affärer, att han var tvungen sälja Ljungstafors.

Sedan Mårtensson köpt bruket, slutade han upp med sina resor. Hans fartyg fördes av en duglig kapten. Liksom tvenne andra, som han även ägde, fortfor det att göra resor för hans räkning.

Efter att ha bosatt sig på Ljungstafors, tog han hem sin dotter, skaffade henne guvernant, musiklärare m. m. och gjorde allt vad i hans förmåga stod för att skänka flickan en bildad uppfostran — icke av fåfänga, utan därför att hon, såsom han uttryckte sig, skulle bliva en skuta så väl tacklad, att hon passade för den rika last, hon i en framtid skulle föra ombord.

Allt gick bra under tre år. Kapten Mårtenssons hela kärlek var koncentrerad på dottern Elin. Det var ingenting vekt, svagt eller klemigt i hans ömhet; tvärtom var det däruti något strängt och allvarligt, som liknade ett kallt omslag, under vilket man snarare anade än kände de varma känslor, som inneslötos inom den sträva och befallande ytan. Sträng i sina begrepp om heder och samvetssaker, inskärpte han sina åsikter även hos dottern. Själv av en oböjlig karaktärsfasthet, van att befalla, fordrade han av henne en blind lydnad. Ytterligt rättskaffens, men föga känslig eller vek, värderade kaptenen högst rättskänslan, men aktade godheten ringa. — Detta gjorde, att Elin beundrade och älskade fadern, på samma gång hon för honom hade en vördnad som gränsade till fruktan. Han stod

för hennes barnainbillning såsom ett fullkomligt och ouppnåeligt väsen, till vilket hon blickade upp med en kärlek, som aldrig vågade giva sig luft i ord. Ofta hände det att Elin satt i en vrå med huvudet stött mot handen, betraktande faderns ståtliga, kraftfulla figur och stränga ansikte, samt i sitt hjärta önskande, att hon skulle våga gå fram till honom och trycka sina läppar på hans panna; men aldrig dristade hon att verkställa denna önskan, emedan hon därmed helt säkert ansett sig ha profanerat sin far.

När Elin fyllt fjorton år, inträffade en händelse, som på hela hennes framtid skulle utöva ett stort inflytande.

Greve Romarhjärta på Hillesta hade en son och en dotter, fyra år yngre än Elin. Sonen, redan en ung man, sju år äldre än Elin, var aldrig hemma annat än på några veckors besök. Vid dessa hade Elin sett den unge greven och funnit honom oförlikneligt vacker, stolt och manlig till hela sitt väsen. Just sådan som greve Hermans, måste Gustav Vasas, Gustav II Adolfs eller Karl XII:s utseende ha varit, tänkte den lilla Elin, under det hon med barnslig oförskräckthet betraktade den unge ädlingen, då han i sällskap med sin far någon gång besökte Ljungstafors, eller då Elin var bjuden till Hillesta, att leka med fröken Helfrid.

Så hade Elin från sitt tolvte till sitt fjortonde år låtit sin fantasi smycka greve Herman med alla de dygder sagan och historien haft att framställa för henne, och den unge greven blev sålunda, utan att ana det, ett ideal för den lilla bleka och fula lekkamraten åt hans syster.

När Elin fyllt sitt fjortonde år, gifte sig den guvernant, som undervisat fröken Helfrid under loppet av några år, och en ny ankom till Hillesta. Den nykomna var en flicka om tjugutvå år, lång, smärt och bländande vacker. Med det utsöktaste behag i alla sina rörelser, den mest hänförande naivitet i hela sitt väsen, var hon en varelse skapad att förvrida huvudet på en man, vilket också snart blev händelsen med unge greven, som just vid hennes ankomst var hemma på besök. Han blev så intagen av den älskvärda guvernanten, att gamle greven med sina höga begrepp om den aktning en man av ära måste visa en var, som står under hans beskydd, började frukta att sonen möjligtvis på den intagande flickan också skulle kunna göra ett så djupt intryck, att det kunde leda till — Gud vet vad. — Nog av, greve Herman — den siste ättlingen av den gamla famil-

jen, vars anor gingo så långt tillbaka att det var ovisst, om icke själva Odin hade namn, heder och värdighet av dess stamfader — skickades ut att i likhet med andra göra sin rond kring kontinenten. Han skulle bliva borta ett par år.

Orten var fattig på ungkarlar, och den grevliga familjen levde för tillfället indraget, så att den vackra Selma Fries säkert icke blivit något mer än ett föremål för bruksförvaltarens och kontorsskrivarens glödande blickar, då hon under sina promenader sammanträffade med dem, så framt icke — kapten Mårtensson funnits.

Ett halvt år efter hennes ankomst till Hillesta och två dagar efter sedan greve Herman rest, yttrade gamle greven till Selma:

»Har mamsell Fries sett vår närmaste granne, kapten Mårtensson?»

»Nej, herr greve», blev svaret.

»Så mycket bättre, jag kan då få presentera honom för er i afton. — Han är den rikaste possessionat här på orten, ehuru blott en uppkomling. Men så är det: penningen ger värde och förskaffar oss aktning. Bedrövliga tider, då män av ära måste anlita penningens!»

Greven gick av och an på golvet. Grevinnan, som halvlåg på en pompadur, inföll med högdragen och släpande ton:

»Ja, det är mer än bedrövliga tider, kära Romarhjärta, då en av Sveriges första ädlingar glömmer aktningen för sig själv så långt, att han umgås med dylikt folk som den där Mårtensson.» — Dessa ord tycktes hava medtagit grevinnans krafter; hon fattade luktvattensflaskan och förde den till näsan.

»Min vän, det där förstå icke ni damer att bedöma», svarade greven kallt. »För övrigt är Mårtensson en så i allo redbar och hederlig karl, att man, oavsett hans rikedom, skänker honom sin aktning, och därjämte är han så stolt, att han aldrig varken bjuder personer av börd eller låter bjuda sig av dem. Hit reser han endast, då affärer tvinga honom därtill, det vet du ganska väl, min söta vän.» Därpå vände sig greven med ett nedlåtande leende till Selma, bifogande: »Han är en man i sina bästa år och — änkling.»

Selma rodnade lindrigt, men besvarade grevens ord med ett obeskrivligt intagande leende. I detsamma anmälde betjänten:

»Kapten Mårtensson.»

Några ögonblick därefter inträdde han. Kaptenen var nu en man om två och femtio år, med ett yttre som fullkomligt saknade all anstrykning av ålderdom. Hans hållning var rak och kraftfull, hans hår mörkt, liksom hans polisonger; icke ett enda grått strå hade blandat sig däri. De något tjocka läpparna visade, då han öppnade dem, tänder så friska och vita, som trots någon tjuguårig ynglings. Det solbrända ansiktet var visserligen fårat av åren, men utan att dessa fåror gåvo däråt något åldrigt. De djupt liggande, mörkblå ögonen voro livliga och ändå allvarliga. Sådant var Per Mårtenssons yttre vid denna tid. Mödor, ansträngningar och en oavbruten verksamhet hade däråt endast givit en ökad prägel av manlig kraft. Han kunde ännu få namn av att se ganska bra ut. Detta tyckte även Selma, då han inträdde och hälsade, aktningsfullt på greven, kallt på grevinnan, som med en omärklig böjning på huvudet besvarade hans hälsning. Då greven presenterade Selma, fäste kaptenen en överraskad blick på den unga vackra kvinnan, och hans hälsning blev nästan vördnadsfull.

Under den timme, han samtalade med greven, vände han icke ögonen från Selma, som ganska väl märkte det intryck hon gjort.

Det hände Mårtensson, vad som hänt flera före honom, som under arbete och verksamhet tillryggalagt hela sin ungdom, utan att överlämna sig åt någon dårskap: att de vid mognare ålder falla offer därför. Mårtensson, som aldrig varit slav under någon passion, och som även i sin kärlek till Mary och sitt barn låtit styra sig av förnuftet och sin vilja, blev nu vid några och femtio år så häftigt betagen i Selma, att hans tycke för henne inom några månader övergick till en allt uppslukande passion. Kanske förstod Selma konsten att förvandla en gnista till låga, det är något vi icke känna, men vad vi veta är, att efter fyra månaders förlopp rusade den eljest så sansade mannen fram med sitt frieri och fick — ja. Sex veckor därefter var Selma Fries icke längre guvernant hos grevens utan fru på Ljungstafors, och efter ytterligare tre månader hade Elin, enligt sin styvmoders önskan, blivit förflyttad ur hemmet och satt i pension hos en släkting i Stockholm.

*

Kaptenen var, som det oftast händer med äldre män, förälskad i sin unga hustru på ett sätt, som gjorde hans kärlek tröttsam för henne. Det passionerade passade icke rätt bra till hans ålder och karaktär, och därigenom fick det en prägel av onatur, som, i stället för att uppvärma den unga kvinnans hjärta, gjorde det kallt och skyggt för hennes man, som med våld ville i hennes bröst framkalla den lidelse, varav han själv behärskades, därvid alldeles förgätande, att man icke kan få ett hjärta att lyda sin vilja lika lätt som ett fartyg.

Selma var till känslor och karaktär ofördärvad, då hon sammanknöt sitt öde med kaptenens. Hon var fattig och beroende, hon var därjämte vacker och sökte genom sin fägring och den böjelse hon väckte, att vinna sitt mål: att bliva den rike mannens hustru. — Kaptenen misshagade henne icke, men hon hade ännu icke för honom kunnat fatta något varmare tycke, då han hemförde henne som brud och sedan med storm ville framtvinga den mest glödande ömhet. Då detta dåraktiga bemödande icke lyckades, uppstodo häftiga uppträden, och han slungade i sin yrsel upprörande förebråelser emot den unga kvinnan, som ännu ej gjort sig skyldig till någon annan förseelse än den, att ha gift sig utan kärlek. Hade kaptenen låtit leda sig av sitt förnuft, så hade han även insett, att det bästa sättet att vinna sin hustrus tillgivenhet hade varit, att behandla henne med hjärtlig vänlighet, utan att fordra vad hon icke kunde giva, och utan att vilja framtvinga vad som aldrig kan framtvingas. Nu skrämde han bort hennes gryende tillgivenhet, innan den hunnit slå rot, och på detta sätt uppstod redan från början en onaturlig spänning mellan makarna. Trött av de ständiga uppträdena ville Selma genom godhet och undergivenhet söka försona honom med det något kyliga i hennes känslor, men det lyckades icke; och i stället att därigenom förbättra, försämrade hon sin ställning; ty han blev svartsjuk och misstänksam. Hennes bemödanden betraktade han som en snara, varunder hon ville dölja känslor av en brottslig natur. Det första året var ett stormigt år för de nygifta, men även ett lärorikt för Selma. Hon fick därunder tid att studera sin mans lynne, egenheter och svagheter, ty vem äger icke sådana? Detta studium gav henne vapen i handen, varmed hon kunde besvärja stormen, och Selma började nu spela förälskad för att tillfredsställa mannens önskan. Hon insåg att det icke allenast var hans hjärta, som led vid tanken att hon endast

skänkte honom en lugn tillgivenhet, utan att den sårade fåfängan hade stor del däri. Det falska myntet togs för äkta, och kaptenen trodde på den roll Selma spelade. — Hon smickrade hans fåfänga, gillade hans stolta förakt för adeln, beundrade hans självständighet och försäkrade, att hon nu kände sig lycklig av att vara älskad just så, som han älskade henne. Sedan Selma börjat att sålunda gå till väga, blev det yttre förhållandet makarna emellan bättre; men det inre var nu ohjälpligt söndrat. Hos Selma hade all hängivenhet och all aktning för mannen försvunnit. Hon såg endast hans svagheter, som stötte och sårade henne, under det hon gjorde sig blind för de goda sidorna i hans karaktär. Hon betraktade hans häftighet som råhet, hans känslor för henne som någonting lågt och förnedrande, hans fasthet som härsklystnad, hans stolthet som ett tyranniskt övermod, hans redlighet som en följd av högmod, hans förakt för adel som penningdryghet och hans fria och liberala tänkesätt som en pöbelaktig halsstarrighet. Förbittring över lidna oförrätter, fruktan för mannens stränga och häftiga lynne, begäret att över honom vinna välde, allt alstrade ett systematiskt skrymteri, en genomgående förställning, som visserligen ofta bedårade och insövde kaptenen i den förvillelsen, att Selma nu verkligen börjat älska honom så, som han älskade henne, men likväl icke lyckades så övertyga honom, att det inneboende misstroendet helt och hållet försvann; det bodde på djupet av hans hjärta och gjorde honom svartsjuk.

Ytterligare ett år förgick.

Unge greve Romarhjärta kom, efter två års vistelse i utlandet, till Hillesta. Han återsåg Selma som fru, skön och intagande liksom fordom. Greve Hermans tycke vaknade med förnyad styrka, så att han, oaktat sitt högmod och det förakt han alltid inom sin familj uttalat emot uppkomlingen på Ljungstafors, nu ofta besökte detta ställe. Vintern förgick. Selma var idel älskvärdhet mot sin man, och den unge greven hade tusen ärenden till Ljungstafors. Om våren flyttade greve Romarhjärta med sin familj till sitt gamla stamgods i södra Sverige.

Selmas lynne blev efter grevens avflyttning alldeles förändrat. Hon försjönk i en tyst sorg, som tydligt undergrävde henne hälsa; ty de förut blomstrande kinderna blevo bleka; den förr så strålande blicken matt, och kaptenen märkte snart till sin bestörtning, att hans sköna hustru liknade en blomma, som är på väg att vissna. Genast

beslöt han resa till huvudstaden för att rådfråga dess skickligaste läkare och med detsamma övervara Elins konfirmation, vilken skulle äga rum under pingsthelgen.

I huvudstaden sammanträffade kaptenen med greve Herman, som visade sig artig och förekommande emot dem. Elin återsåg sin barndoms ideal, om vilken hon drömt under sin pensionstid, men utan att han fäste den ringaste uppmärksamhet vid den sextonåriga flickan, som också saknade allt utseende och vid sidan av sin styvmor föreföll i högsta grad obetydlig.

Elin hörde till antalet av dem, vilka vid sexton års ålder ännu icke hunnit lämna slynåldern. Hon var lång och skranglig, utan all hållning på sin kropp och utan all harmoni i sina rörelser. Ansiktsdragen voro outvecklade, hyn grumlig, hårets färg obestämd och uttrycket i blicken kaotiskt. Det var alldeles omöjligt att avgöra, om hon en dag skulle komma att se bra ut — eller bliva avgjort ful. Dragen, ehuru i sig själva mera vackra, stodo på gränsen av det ytterliga, så att om de överskredo den, skulle de förvandla ansiktet till en karrikatyr. Ögonen voro stora, mörka, öppna och av en oavgjord färg; men de voro alldeles icke vackra; ty det fattades i dem uttryck, och bristen på mera markerade ögonbryn gjorde ett obehagligt intryck. Näsan, ehuru rak, skulle, om den bleve aldrig så litet större, förvandlas till en snabel; munnen, ehuru liten, med vackra tänder, hade nästan för tjocka läppar. Pannan var för hög, dess tinningar för kala och håret av en obestämd askgrå färg, vilken icke gav någon aning om, hurudant det med tiden skulle bliva. Lägg till detta en blekgul hy, en fullkomlig oförmåga att bliva herre över sina rörelser, vilket gjorde att de långa magra armarna föreföllo som om de icke rätt väl hörde till den övriga kroppen, så finner man att Elin Mårtensson vid sexton års ålder mera liknade en »ofjädrad skatunge» än en blomstrande och intagande flicka.

Läkarna i Stockholm föreskrevo en resa till någon badort för båda Selma och Elin, vilken resa även företogs, men utan att kaptenen kunde åtfölja sin fru, emedan han hade angelägna affärer att sköta, vilka krävde hans personliga närvaro vid bruket.

I början av juli reste således Selma och Elin till Strömstad och möttes vid sin ankomst dit, till Elins stora förvåning av greve Herman.

Sex veckor försvunno i tidens omätliga hav, lik en glad

dröm för Selma, likt ett plågsamt uppvaknande till strid och lidande för Elin, som återvände från Strömstad ännu blekare än när hon reste dit. I huvudstaden reste Elin från sin styvmor, som där möttes av sin man. Selma hade sagt åt Elin, då fartyget landade vid Riddarholmen och hon upptäckte sin man på stranden: »Det är överflödigt att tala om, att vi sammanträffat med greven i Strömstad.»

Dagen därpå reste kaptenen och Selma till Ljungstafors, Elin skulle ännu ett år kvarstanna i Stockholm.

Kaptenen medförde till landet en gammal kamrat, sjökapten Troberg. De hade båda börjat sin bana som matroser på samma bruksskuta; men med den skillnaden, att Troberg väl avancerat till sjökapten liksom Mårtensson, och i många år fört ett och samma fartyg, men utan att i likhet med sin verksamme och intelligente kamrat ha samlat någon förmögenhet. Nu hade han blivit sjuklig och oförmögen att göra flera resor, varför Mårtensson erbjöd honom, av uppriktigt och trofast hjärta, ett hem hos sig, eftersom han stod alldeles allena och utan familj. Troberg antog utan omsvep sin väns anbud. Han skulle nu bliva en medlem av familjen på Ljungstafors.

Åter var det vår. I den stora salen på nedra botten stod kapten Mårtensson vid ena fönstret och såg ut i trädgården. Kapten Troberg satt i en emma med en tidning i handen, men hans blick vilade icke på tidningen, utan på den vid fönstret stående vännen.

»Vad ser du på så noga?» frågade Troberg. »Du har nu stått där en hel timme och stirrat i rymden.»

»Såg du icke, vad väg hon tog?» frågade Mårtensson utan att besvara den gjorda frågan.

»Vilken hon? Här i huset finnas många honor.»

»Hustru min, menar jag.»

»Hon gick ned i trädgården. Vill du tala med henne, så ropa. Det är långt bättre än att öda tiden med att betrakta alla gångstigarna.»

»Hör på, Troberg! Svara mig uppriktigt på en fråga, som jag vill göra dig!» Mårtensson vände sig till vännen och fäste sina genomträngande ögon på honom.

»Jag svarar alltid uppriktigt, det vet du.»

»Nå väl, finner du ej min hustrus uppförande ojämnt och konstlat?»

»Jag finner ditt emot henne vara i högsta grad dåraktigt och sådant, att det skulle kunna ledsna ut en ängel. Du är ju svartsjuk som en galning.»

»Och jag har skäl därtill.»

»F-n i mig, om jag det kan finna, så framt du icke anser mig för en farlig person. Här synes ju aldrig någon karl till, ej heller besöker ni grannarna; ni lever ju som eremiter, som väl kan anstå två gamla sjömän, men är absolut ägnat att alldeles tråka ut en ung kvinna.»

»Såå, du vill kanske att jag skall föra ett stort hus, leva och umgås med adelspacket häromkring och låta de där adelspojkarna förvrida huvudet på Selma. Nej, stopp och belägg, därav blir intet. Jag har icke gift mig för att en dag se mig bedragen.»

»Du är en förbannat dålig styrman på äktenskapets ocean och just en sådan som skall lida haveri. Begriper du då icke, att när du begick den stora dumheten och vid din ålder tog en ung kvinna till maka, du därför icke köpte dig en slavinna, som du kan stänga in och beröva all frihet; utan att din plikt är att göra livet behagligt för henne och låta det unga sinnet njuta av den glädje, världen har att bjuda på. Du vill bevara henne åt dig. Gott och väl det, men vilka medel använder du?»

»Jag har älskat henne ursinnigt, jag har slösat med ömhet, legat vid hennes fötter. Har jag väl lyckats? Nej! Den korta tid, som innefattades i det andra året av vårt äktenskap, då jag började tro, att hon älskade mig, förefaller som en bedräglig villa, och hela sanningen visar sig nu för mig; ty det är varken natur eller sanning i hennes smekningar. Dessutom hennes tårar, då hon är allena, eller tror sig vara det, hennes tysta och hemliga sorg, allt säger mig att jag är bedragen.»

»Och vad du icke är, det lär du med all säkerhet bliva, ifall du fortfar som du börjat. Låt oss tänka efter! Hur gammal var du när du gifte dig med din nuvarande hustru?»

»Femtiotvå år.»

»Och tjugutvå år! Således bara trettio år emellan. Du kunde bekvämt vara hennes far — och du, din gamla tok, börjar med knäfall, kärleksförklaringar och böner om kärlek! — F-n så skada, att du icke höll serenader och skrev vers, ty du hade då presenterat dig som en tok i allo. — Om du haft en smula kvar ombord av den lasten, som kallas sunt förnuft, så hade du icke burit dig så innerligt fånigt åt. — Du hade då begripit, att vid din ålder är det icke med ord, vilka bliva löjliga, utan med vänlighet och sann faderlig tillgivenhet, man fäster en ung kvinna vid

sig. Det första du bort göra, hade varit att ingiva henne aktning och förtroende, så att hon i dig haft sin bästa vän. I det stället har du genom en i början orättvis svartsjuka sårat henne och väckt tankar, som kanske en dag skola göra henne till en otrogen hustru. Du har skrämt bort förtroendet genom att strängt bevaka alla hennes rörelser, misstro alla hennes ord och handlingar. Orättvisa har förkvävt aktningen, och i stället att vara hennes bästa vän, är du ingenting annat än en förhatlig fångvaktare, som hon måste smeka för att han icke allt för hårt skall tillåsa fjättrarna. Du har förstört all lycka för er båda och gjort dig själv till en börda för den maka, du skulle stödja och beskydda.»

Kaptenen stod med korslagda armar framför vännen. Trobergs ord tycktes ha förstenat honom. Det var sanningens spegel, som denne höll framför honom, och ännu aldrig har någon dödlig med kallt blod kunnat kasta en blick i densamma. Slutligen yttrade kaptenen:

»Hade det då varit bättre att jag lämnat henne fria tömmar, för att utan svårighet kunna trampa på mitt hjärta och min heder?»

»Förtroende och ömhet bruka icke föda bedragare, men väl misstro och tvång. — För övrigt, vad är den trohet värd, som endast är ett foster av bristande tillfälle, eller som behöver bevakas. Hade du något tänkt över livet, skulle du resonerat så här: älskar Selma mig ej, så lär jag platt icke vinna hennes kärlek genom att söka tilltvinga mig den. Vill jag bliva älskad, måste jag göra livet behagligt för henne. Skulle hon till lön härför bedraga mig, glömma vad hon är skyldig sitt samvete och min heder, så blir det hennes skam; men aldrig i tiden skall jag förnedra mig till att vara en usel spion på alla hennes steg.»

Här avbröts samtalet av Selmas inträdande. Hon hade under det år som flytt blivit blek och även betydligt magrare. Man läste i den unga kvinnans hela yttre, att det i hjärtat satt en mask, som gnagde på livets tråd. Oaktat denna förändring var hon ännu obeskrivligt intagande. Alla hennes rörelser hade något så behagligt, att de liksom fjättrade ögat.

Selma gick fram till mannen och räckte honom ett brev med de orden:

»Ifrån Elin.» Därefter satte hon sig i en emma och lutade huvudet tillbaka mot stolen med en egen trött rörelse.

»Jaså, du har fått brev», sade kaptenen och fäste en misstrogen blick på sin fru. »Vem gav dig dem? — Jag har eljest sagt till att breven skola lämnas till mig.»

»Bruksförvaltaren gav mig brevet.»

Selma förändrade icke ställning.

»Är du rätt säker på, att du ej fick mer än detta brev?» sade kaptenen, som tydligen stod under inflytande av sin misstänksamhet.

»Du kan fråga bruksförvaltaren. — Säkert tror du hans ord bättre än mina.»

»Åh, Gud bevars, han är alltför artig att icke säga allt, vad du önskar.»

»Verkligen! — Det bevisar, att han icke tagit ditt exempel», svarade Selma bittert och reste sig upp för att lämna rummet.

»Vart gå du?»

»Per!» utropade Selma, kastande huvudet tillbaka och såg på mannen med en egen blick full av harm och stolthet. »Du glömmer, att vi icke äro allena. De förolämpningar man fördrager, då de sägas mellan fyra ögon, kunna ohjälpligt såra, då en tredje åhör dem.» Därmed gick hon hastigt ut.

»Hör på, Mårtensson, är du splitter galen, som på det sättet behandlar din hustru? F-n i mig, om jag varit i hennes kläder, så hade jag min själ givit dig igen dina ord och det omkring öronen. Har dj—n rakt flugit i kroppen på dig, eller vill du tvinga kvinnan att bliva dig trolös? Om så är, har du valt rätta vägen.»

»Troberg, lämna mig i fred! Jag är säker på att hon fått brev, som hon är rädd, att jag skall få se. Ack, den skurken bruksförvaltaren, som jag förbjöd att lämna brev åt någon annan än mig.» Kaptenen knöt handen.

»Från vem skulle hon då ha fått brev?»

»Det vete f-n. Från någon av sina älskare — vad de heta lär hon icke underrätta mig om.»

»Mårtensson, giv akt på vad jag, din gamle vän, säger dig, och lyd ett gott råd! Vänd rodret, ty så sant mig Gud hjälpe, håller du den kurs du nu tagit, så går det i kvav, och du kommer att bittert ångra dig, när det är för sent.»

»Ångra? — Nej du, det kommer jag icke. En rättskaffens man har jag alltid varit, men hämnas skall jag vid Gud, om hon bedrager mig.»

»Vill du, att hon skall göra det?»

»Nej!»

»Ändra då uppförande, och göm dina gemena misstankar inom dig själv, så framt du icke vill störta både henne och dig i fördärvet.»

Kaptenen gick några varv över golvet, och så småningom lugnades hans upprörda sinne. Slutligen stannade han framför Troberg sägande:

»Du har rätt, gamle vän, jag är galen, och det är tid att jag blir klok.»

»Gott, läs först brevet från flickan din, och se sedan till att du försonar dig med din hustru samt tänker ut något sätt att förströ henne. Det är just ömkligt att se henne sådan hon nu ser ut.»

»Selma är då mycket förändrad?»

»Ja, mycket; och jag säger som Figaro: 'Ledsnaden göder inga andra än nöt'. Din hustru har ledsamt, tråkigt, odrägligt, och ändå vill du, att hon skall blomstra som en ros och se glad ut som en lärka.»

Kaptenen öppnade tigande dotterns brev. Det innehöll en vänlig påminnelse till styvmodern att hålla sitt löfte och komma och hämta henne hem till midsommar, emedan hon enligt faderns beslut skulle lämna pensionen och återvända till hemmet.

Det enkla innehållet försatte kaptenen i en ny strid med sig själv. Slutligen sade han högt, liksom till svar på sina egna tankar:

»Må hon fara och hämta flickan!»

*

Åtta dagar efter ovanstående samtal körde en elegant resvagn upp på gården vid Ljungstafors. Det var en solig och vacker juniafton. Ur vagnen stego tvenne fruntimmer nämligen Selma och Elin.

Med molnhöljd pannan, ehuru läpparna bjödo till att småle, emottog kaptenen sin hustru och dotter.

Knappt voro de första hälsningarna växlade, förrän en annan resvagn körde fram till förstugudörren, och ur densamma stego tvenne herrar.

»Grevarna Romarhjärta», sade Selma, som först fick se dem, och i nästa ögonblick trädde båda grevarna in i salongen, där kapten Mårtensson hövligt, men utan allt krus emottog sina gäster.

»Nu komma vi för att med eller mot kaptens vilja gästa på Ljungstafors några dagar, till dess kapten och jag upp-

gjort köpet av Hillesta», sade gamle greven med sitt på en gång öppna och verkligt ädelt behagliga sätt. Därefter vände han sig till Selma, sägande:

»Jag måste på det förbindligaste utbedja mig den älskvärda värdinnans överseende med mig och min son, för det vi så här utan krus våga falla besvärliga; men kaptenen vet, att den affär, som skall uppgöras innan tingets början, kräver bådas vår närvaro.»

Selma hade vid grevarnas inträde blivit blossande röd, men sedan nästan dödligt blek, och då hon med några förbindliga ord svarade gamle greven, darrade rösten hörbart. Sedan fadern helt ridderligt fört Selmas hand till sina läppar, trädde Herman fram för att hälsa.

Elin hade vid grevarnas inträde dragit sig undan till ett av fönstren bakom Selma och doldes nästan helt och hållet av de tunga djupt nedhängande damastgardinerna. — Då gamle greven vände sig från den unga frun till kaptenen, stod Herman framför henne, och Elin kunde således från sin plats se uttrycket i hans ansikte.

När Herman fattade Selmas hand, såg Elin, att styvmoderns ansikte övergöts av en livlig färg och att ögat blixtrade till av glädje. Hermans ögon hade ett sådant uttryck, att Elin tyckte det hans blick bort bränna henne, som han betraktade.

»Min fru, jag hoppas ni ursäktar, att affärer tvinga oss att så här utan omsvep taga er gästfrihet i anspråk», sade unge greven. Hans ögon sade så ofantligt mycket, att det föreföll Elin som om det gått omkring i hennes huvud.

»Grevarna Romarhjärta äro alltid välkomna gäster hos oss», svarade Selma.

»Tack!» Herman kastade en snabb blick på kaptenen, och då han fann honom inbegripen i ett ivrigt samtal med fadern, tillade han med låg röst: »Ni ser att jag håller ord och trotsar allt, om ni fortfar att undfly mig.»

»Den, som känner att han icke kan segra, måste fly», svarade Selma med låg röst.

»Till dess den flyende blir upphunnen.»

Kapten Troberg kom in och presenterades. Nu först erinrade Selma sig att Elin fanns; utan att fästa någon uppmärksamhet vid den spensliga och bleka flickan, hälsade Herman på henne, varefter han tog plats bredvid Selma, som satt på en schäslong. Troberg slog sig ned vid fönstret hos Elin. Kaptenen och gamle greven hade lämnat rummet. Endast med ett halvt öra hörde Elin vad Tro-

berg sade, ty med varje fiber spänd lyssnade hon på grevens och Selmas ord.

Greven hade slagit upp en bok, som låg på det lilla bordet bredvid Selma.

»Det förlorade paradiset», läste greven på titeln. »Är det ni, min fru, som läser detta Miltons mästerstycke?» frågade han Selma och betraktade henne med samma glödande blickar som vid hälsningen.

»Jag har läst den», svarade Selma och såg upp till honom.

»Verkligen? — Då kan ni även bedöma, huru olycklig den är, som blivit jagad ur paradiset?»

»Nej, det kan jag icke, emedan jag aldrig varit där, och kan således icke av erfarenhet uppskatta förlusten.»

»Med ordet paradis innefatta vi de stunder av lycksalighet, som fallit på vår lott här i livet, och ett dylikt ögonblick har väl varje människa upplevat.»

»Möjligt att så är, det vill jag icke bestrida, men en dylik översvinnelig sällhet tror jag få kunna erfara.»

»Och ni har aldrig erfarit den?» Frågan gjordes med sänkt röst.

»Aldrig.»

»Ni har således icke heller älskat?» I grevens röst låg något upprört.

»Det är icke all kärlek, som för till paradiset.»

»Och om så är, var skola vi söka felet? Icke hos kärleken, utan i vår egen inbillning, vår oförmåga att vara lyckliga, eller rättare, att vilja vara det.»

»Att kunna, att få vara det.»

»Människan kan och får allt vad hon vill, blott hon äger vilja. — Om jag jagades ur paradiset i dag, så vore jag säker, att jag återvände till dess port i morgon, och så envist skulle jag vakta vid den tillslutna dörren, att den slutligen måste öppnas. — Tror ni, min fru, att jag aldrig skall slippa in?» Greven lutade sig ned och tillade med sänkt röst: »Skall ni evigt förjaga mig därifrån? Vakta er, jag skulle kunna krossa mitt huvud mot dess portar, ifall ni ej öppnar dem.»

»De skola nog öppnas», sade Selma med osäker röst, »men icke av mig», tillade hon viskande.

»Det vill säga: jag bör resa utan att ens få medföra hoppet?»

»Ja!» Elin snarare anade än hörde detta ja. Greven skiftade färg och reste sig upp.

»Det förflutna var således en lek?» sade han helt lågt. Selma teg.

»Jag bör då resa redan i afton?» Även nu teg Selma. Greven fattade sin hatt och sade högt:

»Jag undrar, vart kaptenen och min far tagit vägen?»

»De gingo ned på kontoret, där häradshövding D. väntade dem», svarade Troberg, som haft ögonen riktade på vad som passerade utanför fönstret. »De komma genast upp igen, hörde jag Mårtensson säga.»

»Jag är verkligen ledsen över att vi så här nödgats våldgästa», återtog greven, »och skulle just önska att få veta av kaptenen, om min närvaro i och för affärerna är av nöden längre än i dag; eljes ämnade jag resa till Nyköping redan i kväll.»

»Har herr greven så bråttom?» frågade Troberg.

»Jag fruktar att falla besvärlig; ty vi känna mer än väl kapten Mårtenssons antipati för adel, att icke veta det han ogärna ser adelsmän i sitt hus. En fördom som hans familj säkert delar?»

»Det tror jag icke», sade Troberg och såg på Selma med ett förläget utseende, emedan han väntade att hon skulle säga något. »Så unga och älskvärda damer som Mårtenssons fru och dotter», tillade han, »kunna icke behärskas av dylika dumma fördomar.»

»Kapten Troberg har rätt», sade Selma och bjöd till att le.

»Ni önskar då att jag skall stanna?» Greven vände sig till Selma och såg på henne med en blick, som bad mer än orden.

»Ja, jag hoppas, att herr greven icke så djupt vill såra varken mig eller min man, att ni betvivlar vår gästfrihet.»

Kapten Troberg gjorde Elin en fråga, och under det hon besvarade den, sade greven lågt:

»Skall jag resa? Ert svar innebär liv eller död för mig.»

»Stanna!» viskade Selma, reste sig upp och lämnade rummet.

»Hon älskar honom», tänkte Elin. »O, min far, min älskade far!»

»Jag måste bedja fru Mårtensson visa greven mera höflighet», tänkte Troberg och gick även ut under någon förevändning. Greven och Elin blevo allena; men detta tycktes greven icke giva akt på. Han tog upp sin plånbok och skrev på ett av bladen några ord med en blyertspenna,

varefter han rev ut bladet och stoppade det i sin västficka. Under tiden hade Elin gått ut på verandan.

En stund därefter inträdde kaptenen och gamle greven och funno Elin stående på verandan och Herman sittande i schäslongen.

*

Följande morgon öppnade Selma dörren till Elins kammare och frågade:

»Vill du göra en promenad ned i parken med mig?»

»Gärna», svarade Elin och tog sin hatt. De vandrade ned åt parken. Selma syntes ovanligt glad och upprymd. Hon skämtade med Elin, som gick tyst och tankfull vid styvmoderns sida, betraktande med ett uttryck av smärta och beundran Selmas sköna och intagande ansikte. Stående mitt i livets högsommar, liknade Selma en i sin yppigaste fägring prunkande ros. Aldrig tyckte sig Elin ha sett henne skönare, och likväl kände hon något, som liknade agg i sitt hjärta, då hon påminde sig uppträdet mellan henne och greven. Kanske var det denna känsla, som förmådde Elin att mitt i Selmas glättiga prat falla in med frågan:

»Har mamma träffat pappa i dag?»

»Nej, men jag råkar honom vid frukosten», svarade Selma vårdslöst. I detsamma kom greve Herman emot dem, och sedan man å ömse sidor utbytt några konstlade utrop av förundran över den tidiga morgonpromenaden och greven frågat, vart damerna ämnade sig, sade Selma:

»Elin, var du snäll och gå tvärs över vägen in till skogvaktarens, och bed Stina komma upp till mig på förmiddagen, så slipper jag gå längre, utan får sitta här och vila, medan du springer dit!»

Elin såg på Selma med en tvekande min; men alltför ung och blyg att inför andra sätta sig emot styvmoderns befallning, lydde hon.

Då Elin återkom, tyckte hon, att greven såg upprörd ut, och Selmas hela yttre hade något sorgligt och allvarligt. Man anträdde återfärden tigande; endast några enstaka ord växlades; uppkomna på gården, funno de kaptenen stående på verandan. Gamle greven kom från gästernas flygel och hälsade på fruntimren. Frukosten var ovanligt stel. Kaptenen såg bister ut, gamle greven tankfull, Hermans ögon hängde fast vid Selma, som med flit tycktes undvika dem. Elin var tyst och förgäten av alla. Kapten Troberg uppehöll målron så gott han kunde,

under det han sneglade på Selma och Herman; äntligen hade man slutat frukosten. Gamle greven och kaptenen reste genast bort till Hillesta med häradshövding D. och en skrivare. Man kunde likväl se på kaptenens ansikte, att han stod under inflytande av känslor, som voro allt utom behagliga. När vagnen hade rullat bort med herrarna, föreslog Selma en utfärd i båt, vilket förslag antogs av Elin och Herman, men avslogs av Troberg, som för sin del utbad sig att få vara hemma, vilket också beviljades.

Man rodde över till ett par holmar, och Selma hade all möda ospard att visa Elin alla de små anläggningar hon gjort. Hon talade så uteslutande vid styvdottern, att det föreföll alldeles som om hon förgätit grevens närvaro, så framt icke en och annan blick stulit sig över till honom.

När de återkommo, var Mårtensson redan hemma, och då han för andra gången fick se sin hustru åtföljd av Herman, blev den molnhöljda pannan ännu mörkare.

På eftermiddagen, sedan kaffet var drucket, och medan herrarna höllo på att röka sina cigarrer i kaptenens rum, kom Herman ut till Selma och Elin, som sutto under lindarna på gården, och frågade dem, om de ej hade lust att göra en liten tur ned till Eremitaget, vilket var en anläggning av Herman såsom gosse. Selma samtyckte. För tredje gången mötte kaptenen dem; för tredje gången såg han den unge, vackre, allmänt omtyckte och fjäsade greve Herman vid sin hustrus sida; icke underligt då, om den svartsjuke äkta mannens blod sjöd hetare än vanligt.

Följande morgon stod han vid salsfönstret. Troberg satt i soffan. Vad är det för en syn, som träffade honom, då han såg ned åt parken? — Herman promenerade med Selma och Elin.

»Kan du säga mig, Troberg, vilken av dem han kurtiserar?»

»Om vem talar du?»

»Om greve Herman. Är det Elin eller Selma hans fjäsk gäller?»

»Ingendera skulle jag tro, eller ock båda.»

»Båda! Han kurtiserar således min hustru?»

»Kära Mårtensson, bliv nu inte galen igen, utan begrip då en gång, att en ung sprätt icke gärna kan vara tillsammans med två unga fruntimmer, utan att säga dem en hop granna ord, vilka sakna all betydelse.»

»Så-å, de sakna all betydelse? Varför sägas de då?»

»För att på ett behagligt sätt förkorta tiden.»

»Och du vill inbilla mig, att en hederlig och trogen kvinna åhör sådana ord?»

»Ja, vad ont ligger det väl däruti? Icke något vanhederligt åtminstone, isynnerhet om hon, såsom fallet är med din hustru, har en gammal svartsjuk björn till man.»

Mårtensson gick tigande några varv över golvet och stannade åter framför fönstret.

»Troberg, kom hit!» utropade han helt plötsligt. Kallelsen hörsammades. Kaptenen lade sin hand på hans arm med de orden:

»Betrakta grevens ansikte och säg mig: vad uttrycker det?»

Troberg såg på den unge mannen, där han gick vid Selmas sida, varefter han svarade:

»Greven ser förtjust ut.»

»Ah, säg som sanningen är, att han ser ut som en människa, som behärskas av en uteslutande passion. För vilken av dem hyser han den?»

»Därpå lär han allt vara den ende, som kan giva dig ett tillförlitligt svar. Jag skulle tro, att det är flickan din med sin stora hemgift, som kittlar honom i ögonen.»

»Å! där tappades en näsduk», inföll Mårtensson. »Greven tager upp den. Han behåller den bra länge. Vems var den? Såg du det?»

»Nej, min bror, när jag ser folk på ryggen, kan jag omöjligt veta vad de göra med sina händer.»

»Han har ännu ej återlämnat den», fortfor kaptenen. »Nu veko de av in på en sidogång.»

»Bra förargligt det, ty därigenom urståndsättes du att spionera på din hustru. Just en snygg sysselsättning! Vet du vad, Mårtensson, jag finner dig spela en f-n så futtig roll.» Härmed tog Troberg en tidning och satte sig. Kaptenen trummade en marsch på rutan.

*

Elin hade just återvänt från promenaden och var sysselsatt att kläda sig till middagen, då kaptenen inträdde i dotterns rum. Han stängde omsorgsfullt dörren och satte sig i soffan med de orden:

»Elin, jag har något rätt allvarligt att säga; kom därför och sätt dig hos mig!» Kaptenens drag hade ett både

strängt och sorgset uttryck. Elin satte sig tigande bredvid fadern. Han kunde på den lätta ryckningen i ögonlocken se, att hon var rädd.

»Såsom barn älskade du mig över allt annat. Du har vuxit upp från barn till kvinna. Vad känner nu ditt hjärta för din far?»

»Detsamma, som det alltid känt», svarade Elin med en röst, som darrade av rörelse. »Pappa är den enda, mitt hjärta älskar!»

Kaptenen lade sin hand på dotterns huvud och sade med låg, dämpad röst.

»Och likväl lånar du dig till att vara förkläde åt den, som bedrager mig.»

»Pappa!» utropade Elin med blossande kinder.

»Tyst, och hör mig! Jag älskar din styvmoder mera än allt annat; men hon har aldrig älskat mig. Detta är en olycka, som ingen kan hjälpa; men, om hon skulle älska en annan, det vore brott, som jag skulle hämnas, genom att skjuta mig genom pannan, sedan jag först skjutit hennes älskare. Har du förstått mig?»

»Ja.»

»Och du vet att din far icke hotar, utan att det är allvar. Således, när jag säger, att jag skall göra någonting, så gör jag det även. Det vet du?»

»Ja.»

»Se därför till, att du ej lånar dig till att befrämja något, som kunde innebära ett brott mot din styvmors plikt mot mig. Du skulle därigenom endast framkalla en olycka, som gjorde dig faderlös. Inser du, att hon beträtt en oriktig väg, så ber jag dig icke förråda vad du vet, utan jag önskar blott att du varnar henne för följderna och aldrig på minsta sätt låter begagna dig till ett medel, som kan befrämja ett brott. Detta är väl vad du bör kunna lova mig?»

»Det lovar jag», svarade Elin och fattade faderns hand, som hon med värme förde till sina läppar, tilläggande: »Allt vill jag göra, som kan bidraga till pappas lycka.»

»Min lycka, kära barn, har sett sina bästa dagar; och så går det alltid, då man vid min ålder fäster sitt hjärta vid en ung kvinna.» Kaptenen reste sig upp och tryckte en kyss på den unga flickans bleka panna.

Till middagen kommo några främmande.

Sällskapet tycktes vara ganska animerat. Den enda, som förblev tyst och såg sorgsen ut, var Elin; men ingen gav

akt på den bleka, oansenliga flickan, som egentligen blott ägde en förtjänst, den att vara rike Mårtenssons enda barn.

Efter middagen, under det kaffet dracks, hörde Elin sin mor i förbigående viska till greve Herman:

»Sysselsätt er med Elin! Eljest uppväcker ni min mans svartsjuka.»

Elin rodnade av harm, där hon satt vid fönstret, lutad över sitt arbete. I nästa ögonblick hade Herman tagit plats mitt emot henne och började tala om alla dessa lapprisaker, som utgöra föremål för den vanliga salongskonversationen. Huru mycket han än bjöd till att intressera den unga flickan och själv synas intresserad, kunde han likväl icke avlocka henne annat än enstaka svar, under det hon ännu djupare böjde sig ned över arbetet.

Kaptenen, som bevakade alla Hermans rörelser, tyckte sig av Elins bryderi kunna sluta till att greven sade henne en mängd ömma saker, och under loppet av några timmar hade det verkligen lyckats Herman att fullkomligt vilseleda kaptenens misstankar.

Mårtensson var icke en av dessa uppkomlingar, som anse för en efterlängtad lycka att genom sina penningar köpa sig en ruinerad ädling till måg och sålunda komma in i en högboren släkt. Han hade tvärtom, som vi sett, en inrotad motvilja till allt vad adel kunde kallas. Han ansåg som en förödmjukelse, om hans dotter måste gifta sig med en ädling. Han insåg mer än väl, att ett sådant frieri oftast förestavas helt och hållet av egennyttan. Det retade den redlige sjömannen, då han såg Herman så ivrigt sysselsatt med dottern, och mumlade för sig själv:

»Det vore väl f-n, om jag icke i morgon med biträde av häradshövdingen skulle få köpet uppgjort, så att jag kan bliva de grevliga snyltgästerna kvitt. Aldrig skall den där gynnaren få min dotter, det kan han vara säker på.»

Mot aftonen gjorde hela sällskapet en utfärd på sjön, och då greven hjälpte damerna i båten, tyckte Elin, att han tryckte ett papper i handen på Selma, med detsamma han viskade några ord till henne.

Förstämd och upptagen endast av tanken på faderns ord, satt Elin tyst och överlade med sig själv, huru hon borde handla, under det greve Herman ställde allt sitt tal till henne. De vackra orden susade förbi den unga flickans öron, utan att hon fäste någon uppmärksamhet vid dem.

»Jag måste redan i afton tala några ord vid mamma och säga henne vad hon äventyrar», tänkte Elin.

Medan man superade, hörde Elin Selma säga med låg röst till greven: »Om en timme i paviljongen.»

En stund därefter åtskildes man, Elin med det fasta beslutet att förhindra sin styvmor ifrån att gå ned i paviljongen.

Den unga flickan inträdde en stund därefter i Selmas rum. Då denna fick se henne, rynkade hon missnöjd ögonbrynen och frågade i otålig ton:

»Vad är det nu igen? Vad vill du?»

»Jag önskar tala vid mamma», svarade Elin med fast ton.

»Vid denna timme? Sannerligen, kära Elin, väljer du icke en bra besynnerlig tid; och du torde ursäkta, att jag finner den så olämplig, att jag ber dig uppskjuta därmed till i morgon.»

»Det varken kan eller vill jag.»

»Verkligen! Och jag måste böja mig inför din vilja? Det är något för starkt. — Jag ämnar icke heller göra det; jag vill icke höra dig i afton.»

»Om mamma även skulle vilja visa mig ut härifrån, så skall jag ändå stanna. Jag måste hindra mamma att gå ned i paviljongen för att möta greve Herman, skulle jag än därtill använda vad medel som helst.»

Selma ryckte till liksom om Elin vidrört henne med ett glödhett järn.

»Vad är det du säger, Elin?»

»Sanningen, det vet mamma. Jag hörde, då ni stämde möte med greven och . . .»

»Du spionerar således!» utropade Selma. »Din far har anbefallt dig att lura på alla mina ord och handlingar och att inrapportera dem, kan jag tro. Ah, det är förfärligt att se sig kringränd av spioner och varje ord misstytt och förvrängt.»

Selma fann en lindring uti att genom förebråelser giva luft åt sin smärta och förödmjukelse.

»Mamma, hör mig med lugn, om mamma ej vill framkalla en olycka! Tänk på, att pappa kan höra oss! Om jag velat spionera, eller haft uppdrag att göra det, så hade jag icke nu kommit för att hindra mamma från att infinna sig på mötesplatsen. Jag hade då inskränkt mig till att för pappa omtala vad jag hört. Men var förvissad att jag hellre offrade mitt liv, än beredde honom en så gränslös

sorg, som den vissheten av — att mamma älskar en annan skulle innebära för honom.» Elin fattade Selmas händer, tilläggande med ett nästan passionerat uttryck: »Mamma vet icke vad en dylik visshet skulle kosta honom, ty då skulle mamma icke svika honom. Jag vill gråta bara jag tänker på det. Han skall aldrig överleva vissheten att mamma bedragit honom. Nej, mamma kan det icke. Mamma kan icke vara nog elak, att till lön för all den kärlek, pappa hyst för mamma, lämna honom intet annat övrigt, än att med hämnd och självmord sluta sitt liv. Ni kan icke vilja sprida så mycket elände omkring er. Mamma, som berövat mig min fars hjärta, beröva mig icke även hans liv. Ack! Jag vill gärna leva glömd och förgäten, blott han är lycklig; men jag skulle kunna hata er, om ni drev honom till förtvivlan.»

Selma gömde ansiktet i näsduken. Hon grät. Elin betraktade henne en stund tigande, därefter gick hon fram till styvmodern och fattade hennes hand, men Selma stötte bort den och reste sig häftigt, sägande:

»Tro icke att du lyckats röra mig med ditt oförskämda prat! Nej, jag gråter av vrede, av raseri över att vara fjättrad vid en man, som jag icke älskar och som gjort allt, för att göra mitt liv till ett helvete. Jag gråter över att du vågar så tilltala mig, som du gör, och jag nästan hatar dig för den förödmjukelse jag nu känner. Gå därför, lämna mig, angiv mig, om du så vill, men bespara mig din åsyn.»

»Jag går icke, förrän mamma lovat att icke fortsätta förbindelsen med greven», svarade Elin med fasthet.

»Då lär du få kvarstanna här i evig tid, ty jag lovar ingenting.»

»Akta er!» sade Elin med dov röst och gick ett steg närmare, men plötsligen förändrades hennes utseende och med ett uttryck av smärta och förtvivlan kastade hon sig till Selmas fötter och sträckte sina händer emot henne med de orden:

»Av barmhärtighet, av medlidande med er själv, lova mig det; ty jag känner inom mig en sådan känsla av hat, att jag skulle vara i stånd att hellre låta min far begråta mammas död, än att mamma fortfarande skall bedraga honom. Alla milda känslor i mitt bröst ha frusit bort för den avsky mammas uppförande väcker. Ack, driv icke de onda känslorna till utbrott!»

»Sluta nu», utropade Selma, »och tro aldrig att du kan

avlocka mig ett löfte, som skulle innebära ett medgivande av att dina anklagelser vore sanna.»

»Nå väl, då vet jag även, huru jag bör handla», utropade Elin och sprang upp. »Icke allas hjärtan äro så hårda som mammas.»

Elin lämnade rummet och Selma satt kvar orörlig.

*

I paviljongen stod Herman, såg med otåliga blickar ut genom den öppna glasdörren och lyssnade efter varje ljud av steg. Plötsligt hörde han sådana, de voro hastiga och lätta I slutet av allén syntes en kvinnoskepnad, som snarare sprang än gick. Då hon kom närmare, ropade Herman mot henne:

»Älskade Selma, så länge du låtit mig vänta! Jag...»

Herman tystnade, den tilltalade hade kastat tillbaka schalen, som hon var insvept uti, och framför greven stod Elin.

»Ni vantade icke mig», sade den unga flickan med brådskande och osäker röst, »men den, som ni hoppades att träffa, kommer icke. Vill ni därför skänka mig ett ögonblick!» Elin hade under det hon talade gått in i paviljongen. Hon hämtade djupt efter andan och satte sig i en fåtölj. Man kunde se att hon var upprörd.

Herman hade följt hennes exempel och även satt sig.

»Det steg jag nu tagit kan förefalla oriktigt och obehörigt, men mitt hjärtas röst har lett mig och säger mig att jag icke förgäves skall vädja till er heder.» Elin höll upp. Hon var i bryderi om huru hon skulle kunna kläda sina tankar i ord. Greven, som förgäves väntade på fortsättning, sade:

»Jag ber er vara fullt övertygad att ännu ingen förgäves vädjat till min hederskänsla.»

»Tack! Då skall jag inskränka mig till att bedja er resa redan i afton härifrån.»

»Men skälet? — Tillåt att jag får veta det.»

»Och det frågar ni mig — dottern till den, som ni bedrager, under det ni njuter av hans gästfrihet. Eller kunde ni ett ögonblick tro, att jag skulle gå i förbund med henne, som svikit min far?»

»Ni är något skarp i edra uttryck.»

»Skarp? Ack! vad är det emot den olycka, som ni står i begrepp att draga över våra huvuden? Vad betyder det hur jag uttrycker mig, blott jag lyckas bevisa er att ni måste bort, att ni handlar som en mån utan hjärta och he-

der, om ni kvarstannar eller fortsätter en förbindelse, som förnedrar er själv och hopar sorg och elände över en hel familj. Visste ni klart, hur mycket ont ni är i begrepp att göra, skulle ni rysa däröver.»

»Sannerligen jag förstår, varåt ni syftar.»

»Greve Romarhjärta, min far älskar, avgudar och tillber min styvmor. Han är svartsjuk och skulle bliva oförsonlig, om han visste vad jag vet. Han har själv sagt mig, att den dag han skulle finna, att han vore bedragen, skulle han döda både sig och den, som varit upphovet därtill. Vill ni även nu stanna och för ert eget nöjes skull sätta tvenne människors liv på spel?»

»Nej, jag skall resa redan denna natt.»

»Tack! Men ni måste lova mig att aldrig närma er min styvmor, att låtsa som om hon vore död.»

»Var nöjd med att jag avlägsnar mig och begär icke något mera.»

»Nej, ni får icke fortfarande bestjäla min far på hennes ömhet, icke genom en brevväxling underhålla hennes kärlek till er, ty då blir min far fortfarande olycklig. Betänk huru mycket ont ni redan gjort, huru vanhederligt det är att tillnarra sig min mors hjärta — och handla en enda gång såsom en man av ära! Ack, ni skall icke avslå min bön!» — Det var något på en gång enkelt och ända till hjärtat gående i Elins röst, som rörde Herman. Han fattades hennes hand, sägande:

»Ni skall icke förgäves ha bönfallit hos mig. Jag skall aldrig närma mig er styvmor, utan söka glömma att hon finnes till. Är ni nöjd?»

»Ja, och vad som varit är även dött och skall ju aldrig gå över edra läppar? Ni skall icke av lättsinnighet eller av någon annan bevekelsegrund förråda hennes svaghet?»

»Nej, vid Gud och min heder, det skall jag aldrig!»

»Ursäkta, herr greve», sade en barsk röst bakom Herman, och en tung hand föll på hans skuldra, »om jag stör den ömma tête-à-têten; men vi sjömän tycka ej om att våra kvinnor slösa bort heder och sedlighet på dylika lättingar som ni, och vi hava också våra begrepp om ära så väl som ni. Säg mig därför: hur djävulen har ni vågat förolämpa mig så som ni gjort?»

Vid kaptenens första ord hade greven och Elin ovillkorligen rest sig upp, båda dödsbleka.

»Herr kapten, jag försäkrar att mötet med mamsell Elin har helt och hållet varit en tillfällighet.»

»Verkligen? — Och till vem är då detta brev? Om det ej är till Elin, måste det ovillkorligen vara till min hustru, och den skymfen vore ännu svårare. Kanske ni i den dunkla dagern icke kan känna igen, vem som skrivit det skändliga innehållet; om så är, vill jag förskaffa er ljus.» Kaptenen tände ögonblickligen en av kandelabrarna, varefter han räckte greven en biljett på rosenrött papper.

»Kan ni nu säga mig vem författaren till den här äreröriga smörjan är? Ni känner honom ej, kan jag tro? Och ni vet icke till vem den är adresserad, efter det saknas utanskrift därpå; men ser ni, jag känner stilen och även namnet som är tecknat under. Här i huset finnas icke mer än två unga kvinnor, min hustru och min dotter, således måste det vara till en av dem. Vilkendera är det?»

Herman kastade en flyktig blick på brevet.

»Stilen är min och brevet är av min hand», svarade han nästan vårdslöst.

»Så-å, ni medger det?»

»Jag förnekar aldrig min namnteckning», svarade Herman stolt och kallt.

»Och däruti gör ni fullkomligt rätt, men till vem har ni skrivit alla dessa ömma ord? Vem i huset är det ni därmed förnedrat?»

»Den, som emottagit brevet är även rätta personen att besvara frågan. Jag gör det icke.»

»Icke!» Kaptenen gick ett steg närmare.

»Nej, ty det är icke min heder, utan en annans jag därigenom exponerar, och som hederlig karl skall jag aldrig handla så uselt.»

»Men så hederlig karl ni än anser er vara, avhåller det er icke ifrån att spela den gemena rollen av förförare. Ni tycks glömma att det är mig ni kränkt, antingen som far eller make. Svara mig därför, herre: vem har ni förnedrat?»

Några ögonblicks gravlik tystnad uppstod. Inom grevens bröst kämpades uppenbarligen en hård strid, slutligen svarade han:

»Herr kapten, begär icke att jag, den egentligt brottslige, skall öka min skuld genom att även spela angivare. Det vore ju en handling ovärdig varje man. Jag är redo att skänka er vilken upprättelse ni önskar, detta är allt vad jag kan göra.»

»Och varuti skulle denna upprättelse bestå? — Sedan ni förfört hustrun eller dottern, skulle ni försona ert brott

med att döda mig eller ock göra mig till mördare.» Kaptenen hånskrattade. »Jag för min del fordrar, att den oskyldiga blir frikänd, den brottsliga angiven.»

»Min far, jag är den brottsliga», stammade Elin, som ville ha ett slut på detta pinsamma uppträde, vars upplösning hon fruktade.

»Det är således hon?» Kaptenen lade sin knutna hand på det bredvid honom stående bordet.

Herman teg.

»Ni erkänner er vara den där flickans förförare. Ni måste då också skänka henne den enda upprättelse, hon kan få, sedan hon gått med er på nattliga möten.»

»Varuti skulle den bestå?» frågade Herman med blixtrande ögon, ty det föreföll honom ofattligt, att denne man, f. d. skutskeppare för hans fars bruk, broder till de en mil därifrån boende smeds-och tolvmanshustrurna, skulle kunna sätta i fråga att han, greve Romarhjärtas ende son, skulle gifta sig med hans dotter.

»Min käre Herman», svarade en vacker, klangfull röst bakom kaptenen, »då man tillåter sig att förföra en hederlig mans dotter, har man blott ett sätt att gottgöra sitt fel, nämligen att skänka henne sitt namn. Detta är en handling, som äran befaller, och vilken min son icke får, icke skall undandraga sig», tillade gamle greven befallande, ty det var han.

»Nej, min far», svarade Herman med stolthet.

»Men detta offer från greve Hermans sida varken vill eller skall jag emottaga», sade Elin med värdighet. »Vi kunna icke bliva ett par.»

»Du vägrar således att bliva grevens hustru?»

»Ja, bestämt.»

»Du vill framleva ditt liv med din vanära?»

»Hellre det än ett olyckligt äktenskap.»

Kaptenen lade sina båda händer på dotterns skuldror, sägande med dov röst:

»Fortfar du att vägra emottaga denna enda upprättelse, som finnes, då vet jag även att du ljugit, och att du icke är den brottsliga. Förskjuter du den eländiga gåvan att bakom det grevliga namnet dölja din skam, då måste jag söka en annan upprättelse för din och min kränkta heder.»

»Pappa, jag är blott sjutton år, och du dömer mig till ett helt livs olycka, för att försona ett ögonblicks fel», utropade Elin nästan förtvivlad.

»Kallar du detta ett ögonblicks fel», utropade fadern och pekade på brevet. »Nej, det är en så djup förnedring att den icke kan försonas, endast överskylas. Begriper du, att det är din far du förolämpat dödligt, ohjälpligt?»

Hela Elins ställning hade något förtvivlat. Hon teg och andades tungt.

»Nåväl, min herre», fortfor kaptenen till greve Herman, »är ni beredd att taga den där kvinnan till er hustru?»

Herman teg, men gamle greven svarade:

»Nå nå, Herman, skall din far för andra gången behöva svara i ditt ställe: att ännu ingen greve Romarhjärta uraktlåtit att handla såsom en man av ära?»

»Min far behöver icke påminna mig om min plikt. Jag är redo att i allt foga mig efter kaptenens fordringar.»

»Gott, det skall lysas om söndag, och tre veckor härefter sker vigseln», sade kaptenen. Därpå vände han sig till dottern med de orden: »Du får stanna i mitt hus, till dess du flyttar till din man, men du har upphört att vara mitt barn ifrån det ögonblick du glömde vad sedlighet och heder kräva av en kvinna. Ni, min herre, skall ärligt utbekomma hennes möderne, men räkna aldrig på att efter mig erhålla något. Hon har förverkat sitt fädernearv, då hon hopade skam över sin far, därför förskjuter jag henne.» Kaptenen lämnade paviljongen.

Elin kvarstod orörlig mitt på golvet. Det starka skenet från kandelabern föll på den unga flickans marmorvita ansikte, som tycktes förstelnat av smärta, och man skulle ha tagit henne för en bildstod, om ej bröstets oroliga höjning givit till känna att hon levde.

Gamle greven gick fram till henne, sägande med nedlåtande värdighet:

»Var icke bedrövad, mitt barn, jag skall försöka medla så, att er far blir litet vänligare stämd emot er, och allt skall nog bliva bra.»

»Bra», upprepade Elin och såg på greven. »Nej, det blir aldrig, aldrig bra.» Hon gömde ansiktet i händerna mumlande: »O, min far, min far, vilket gräsligt öde åt din dotter!»

»Detta öde har ni själv skapat», sade Herman bittert.

Elin såg upp vid ljudet av hans röst, fästande på honom en blick, som kom Herman att slå ned sina ögon.

»Elin behöver vara allena för att lugna sig. I morgon, mitt barn, skola vi talas vid.» Gamle greven fattade sonens

arm, och de lämnade paviljongen. Då Elin blev allena, kastade hon en blick omkring sig, liksom för att söka en enda varelse, vilken kunde dela hennes smärta, men ögonen stannade i stället på brevet, som blivit kastat på golvet — detta brev, som haft en så olycklig inverkan på hennes liv. Med en nästan konvulsivisk rörelse fattade hon detsamma, och utan att kasta en blick på innehållet förde hon det till ljuset, och då lågan förstört sista biten därav, banade sig en snyftning fram ur Elins beklämda bröst.

Vi lämna henne för att lyssna till det samtal, gamle greve Romarhjärta hade med sin son, då de kommo upp på sina rum.

Tigande hade far och son tillryggalagt vägen mellan paviljongen och den flygelbyggning, varuti de voro inlogerade; men när Herman tillslutit dörren efter dem, utropade han:

»Skall jag gifta mig med skeppar Mårtenssons dotter?»

»Har du något sätt att med heder komma ifrån saken?» frågade greven kallt och kastade sig ned på en soffa.

»Jag har aldrig älskat dottern, aldrig med henne utbytt ett enda ord av kärlek. Hon är mig en likgiltig person och alldeles oskyldig i de anklagelser, som göras henne.»

»Hon har själv angivit sig såsom den brottsliga.» Gamle greven betraktade sin son med en egen, skarp blick.

»Det har hon, men av ädelmod för att...» Herman hejdade sig.

»Därom är nu icke frågan, utan huru du, en ädling, en man av ära, skulle vilja gå ifrån en sak, där ditt lättsinne kostat en oskyldig dess heder. Nämn mig något sätt, utom det jag föreslagit.»

Herman teg. Greven återtog:

»Du har väl aldrig ett ögonblick kunnat lämna rum för en så usel tanke som att låta den unga ädelmodiga flickan ensam lida för vad du och en annan brutit, samt lämna henne i sticket med en oförtjänt och ohjälplig fläck på sitt rykte.» Greven talade lugnt, men strängt. Herman fortfor att tiga.

»Antag för ett ögonblick att icke den unga flickan utan hennes styvmor infunnit sig i paviljongen och där överraskats av mannen, vad hade då blivit följden? Jo, en nedrig skandal och kanske något ännu värre, varvid greve Herman Romarhjärta hade spelat en föga hedrande roll. — Nåväl, vad har Elin gjort? — Hon har räddat dig, och ännu en annan, samt uppoffrat sig själv. Din plikt blir allt-

så att genom en förening söka gottgöra henne för det ädelmod hon visat.»

»Pappa glömmer avståndet oss emellan.»

»Den tid är förbi, då ärvda företräden berättigade oss att begå vilken dålig handling som helst med de ofrälse. Jag hyser och skall alltid hysa ett högt begrepp om adeln, såsom en genom odling förädlad klass, och jag skall alltid med stolthet påminna mig att jag tillhör en av de äldsta familjer i Sverige; men å andra sidan har jag en djup aktning för de plikter adelskapet ålägger sina representanter, och jag hyllar franska adelns valspråk: 'noblesse oblige'. I känsla härav har jag ansett för en oavvislig lag att varje medlem inom min familj skall hörsamma ärans fordringar. Att förleda kvinnor, att störa familjefriden, att kränka äktenskapets helgd, utgör handlingar dem jag aldrig hade velat, att man skulle kunnat förebrå en Romarhjärta. Du har, ledd av passionen, begått en dylik ärelös bedrift. Du har en flickas ädelmod att tacka för att du undgått straffet därför, och likväl tvekar du, om du skall skänka denna flicka det namn du på intet sätt hedrar. Sannerligen, min son, förnekar du icke alldeles det gamla Romarhjärtska blodet.»

Gamle greven reste sig upp och tillade, i det han lade sin hand på sonens skuldra:

»Även jag har varit svag, och även jag har begått dårskaper. Jag har älskat lyx och ett praktfullt levnadssätt samt därpå förslösat en stor del av min förmögenhet; men jag har aldrig i min tanklöshet gjort mig skyldig till någon svaghet, som kunnat kasta skugga på min heder och mitt samvete; och jag hoppas att min son icke vill tvinga sin far att blygas över honom.»

»Det är således pappas bestämda vilja att jag skall gifta mig med Elin Mårtensson?»

»Min vilja?» Gamle greven såg med en stolt blick på sonen. »Du är myndig och står således utom min vilja; men jag hade trott, att greve Romarhjärtas egen heder skulle anbefalla honom att göra det. — Behövs min vilja för att få dig att handla som hederlig karl, då måste jag förklara, att du icke är min son. — Nu överlämnar jag avgörandet åt din egen hederskänsla.» Gamle greven gick in i sitt sovrum, sedan han ringt på sin betjänt.

Herman gick några varv över golvet och mumlade några osammanhängande ord.

Om morgonen då gamle greven vaknade, överlämnade betjänten en biljett ifrån sonen. Den innehöll dessa ord:

Min far. Jag reser för att bespara oss alla obehaget av ett sammanträffande. Jag anhåller, att ni och kaptenen behagade taga ut lysning för mig och Elin. Själv skall jag infinna mig vid Ljungstafors den dag, då prästen skall förena ättlingen av familjen Romarhjärta med skepparen Mårtenssons dotter. Då jag skänker henne ett så ädelt namn, tror jag mig i allo ha gottgjort den skymf, som hon iklätt sig, men aldrig lidit. Detta är också allt vad jag kan giva henne.

Jag reser nu till huvudstaden och avvaktar där pappas ankomst för att göra sällskap ned till Kungsborg och underrätta min mor och syster om det val av maka jag gjort.

Pappas vördnadsfulle son

HERMAN.

Greven vek långsamt hop brevet och mumlade:

»Stolte vanvetting, som förbittras över att du måste på en gång vara ädling och hederlig karl.»

*

Tre veckor därefter skulle Herman och Elin vigas. Endast några få gäster voro bjudna och ibland dessa kaptenens båda systrar med sina män. Därjämte ett par släktingar till grevarna Romarhjärta, som voro grannar till kaptenen. — Det yar liksom kaptenen velat med sina anhöriga förödmjuka de adliga anförvanterna till brudgummen.

På förmiddagen anlände gamle greven, men grevinnan åtföljde honom icke.

»Min son kommer klockan halv sex», sade greven, »och vigseln är ju utsatt till sex. Min hustru är genom opasslighet hindrad att bevittna den högtidliga akten.»

Precis halv sex stannade en lätt resvagn, och ur densamma steg greve Herman med högburet huvud och ett kallt, stolt uttryck i ansiktet. Sedan han utbytt reskläderna emot svarta, fördes han in i salongen. En kvart därefter hade prästen förenat honom och Elin för hela livet.

Elin var mycket upprörd under vigselakten, och då prästen uttalade välsignelsen, smög från de tårdränkta ögonen en rädd blick på honom, som nu skulle vara hennes allt i

livet, men han stod vid hennes sida kall och känslolös, med det vackra huvudet högburet och utan att kasta en blick på henne, som darrande sökte i hans ansikte efter ett enda spår av deltagande eller rörelse.

Den förste, som gick fram för att lyckönska de nygifta, var gamle greven. Hans omfamning var faderligt hjärtlig och med rörd stämma sade han:

»Gud välsigne dig, min dotter!» Till sonen yttrade han ingenting; han tryckte blott kallt hans hand.

Kaptenen åter omfamnade dottern pro forma, utan att ett enda ord av kärlek eller välvilja gick över de stränga läpparna, ehuru Elins ögon med ett nästan förtvivlat uttryck bådo därom. Selma var så blek, att hon liknade det onda samvetet, då hon omfamnade styvdottern och mågen, som med ett bittert, stolt uttryck betraktade henne.

Därefter drack man de nygiftas skål. Ögonblicket därpå hade Herman lämnat rummet.

Elin samtalade med överstinnan D—, en släkting till Herman, under det hennes blick var liksom fastkedjad vid en lätt resvagn, som höll ned i allén. Några minuter efter det Herman försvunnit, såg hon honom med hastiga steg närma sig vagnen, vars dörr betjänten öppnade. I nästa ögonblick smällde piskan, och åkdonet, varuti Herman stigit upp, rullade bort.

Elin hade ovillkorligen rest sig upp från soffan och sprungit fram till fönstret för att övertyga sig att vad hon såg var sant. Då vagnen svängde upp till landsvägen, och den skymf stod klar för henne som Herman genom sin avresa tillfogat henne, nedföll hon sanslös vid fönstret, just som dessa ord lik en susning nådde hennes öron:

»Vad betyder detta? Jag tror brudgummen reser bort ifrån sin brud!» Utropet kom ifrån överstinnan, som även haft ögonen på vagnen.

TIO ÅR SENARE

I södra Sveriges skärgård hade grevarna Romarhjärta sedan urminnes tider ägt ett ofantligt stort familjegods, ett järnbruk kallat Kungsborg, vilket gått i arv från far till son och vars avkastning fordom utgjort en nästan furstlig förmögenhet. Gamle grevens far hade genom en yppig lev-

nad betydligt skuldsatt såväl Kungsborg som de övriga egendomarna, så att då Hermans far ärvde dem, var förmögenheten icke fjärdedelen så stor som dennes far emottog den. Detta var något, varom världen i allmänhet var okunnig.

Behärskad av den urgamla stoltheten inom Romarhjärtska familjen sökte Hermans far att genom ett rikt gifte med en högboren flicka hjälpa upp affärerna och infria de på egendomarna gjorda inteckningarna. Detta var hans avsikt, då han gifte sig; men den ärvda kärleken till lyx och ett furstligt levnadssätt undanträngde alla av klokheten dikterade föresatser. Den naturliga följden härav blev, att den förmögenhet grevinnan fört med sig och vilken varit tillräcklig att befria egendomarna ifrån de svåraste inteckningarna, gick åt, och dessutom måste greven sälja Ljungstafors och Hillesta, vilka, såsom läsaren känner, inköptes av kapten Mårtensson.

Kort efter Hermans giftermål med Elin, dog gamle greven, lämnande änkan och sonen i arv efter sig endast det i grunden skuldsatta Kungsborg samt en liten egendom strax bredvid, utan någon därtill hörande jord. Den senare hade i forna dagar endast varit ett jaktslott. — Under loppet av åtta år sökte Herman genom att själv slå sig på jordbruket hjälpa upp det samma och genom ökad avkastning bjuda till att befria egendomen ifrån de värsta inteckningarna samt sålunda arbeta sig till ekonomiskt oberoende; men då han slutligen insåg det vanmäktiga i sina bemödanden, och kreditorerna dessutom hårt ansatte honom, beslöt han att sälja denna Romarhjärtas familjeborg, som under sekler tillhört den grevliga släkten.

Det var med djup smärta han tog detta steg, och den grevliga stoltheten led icke minst därvid. Greve Hermans ära tillät honom ej att fortfarande behålla egendomen, då han klart insåg, att han därigenom endast skulle inveckla sig i ännu mera skulder och slutligen icke kunna göra rätt för sig. Att få köpare till den stora skuldsatta egendomen, blev ganska svårt. Slutligen yrkade kreditorerna dess försäljning på auktion. Just i detta kritiska ögonblick uppträdde en köpares ombud och anmälde sig hos greven. Efter ett par veckors korresponderande försåldes Kungsborg med möbler, tavlor och inventarier till en mrs Stephensen från Nordamerika.

Den köpeskilling greve Herman fick var visserligen stor, men skulderna voro också stora och detta gjorde, att hela

familjens förmögenhet, sedan faderns alla gäldenärer blivit betalda, inskränkte sig till den lilla jaktegendomen Furuhov och ett kapital av 30,000 kronor, vilket senare han satte ned hos ett välkänt handelshus för moderns och systerns räkning. — Sedan köpet var avslutat flyttade den grevliga familjen till Furuhov. Ett år senare efter sedan dessa förändringar ägt rum, erhöll inspektoren på Kungsborg brev, varuti han underrättades att egendomens patronessa snart vore att förvänta.

Av den gamla tjänstepersonalen hade så många, som velat, fått kvarstanna tills mrs Stephensen själv skulle anlända. Ibland antalet av dem, som varit längst på egendomen, var hovmästar Eklund. Han hade tjänat Romarhjärtska familjen i fyrtio år och efter sin far ärft hovmästarebefattningen, som gått i arv inom Eklundska släkten i flera led. Icke underligt då, om den nu kvarlevande gubben Eklund var djupt fäst vid den grevliga släkten och med ett slags religiös vördnad skådade upp till densamma. Också hade gubben rivit sina få hår och varit i verklig förtvivlan, när egendomen såldes. Han ville genast lämna sin befattning och följa sin husbonde till Furuhov, men på greve Hermans föreställningar lät han övertala sig att kvarstanna, huru motbjudande det föreföll honom att nödgas tjäna den vanbördiga efterträdarinnan.

»Det är din plikt att stanna till dess ägarinnan avskedar dig och du skall leverera ifrån dig allt vad som varit i din vård», hade Herman sagt. Han kände gubbens strävan att alltid samvetsgrant göra vad plikten krävde.

»Dessutom», bifogade greven, »kan du möjligen vara mig långt nyttigare på den plats du nu har, än om du följde mig till Furuhov. Din matmor är omätligt rik, ty hon har infriat alla inteckningarna och äger nu Kungsborg helt och hållet. Hon kan följaktligen göra något för din ålderdom, då jag däremot förmår göra ingenting.»

»Åh, nådig greve, har jag så illa tjänat min herre, att han tror det egennyttan leder mig?» stammade Eklund.

»Nej, min redlige Eklund, det har du visst icke, men jag önskar att du tills vidare stannar på Kungsborg, och du har ännu aldrig vägrat att lyda.»

»Och jag skall det icke heller nu.»

»Gott! Finner du dig icke bra under din nya matmor, då skola vi återtaga detta samtal, och då är Furuhov ditt hem», hade greven sagt, och med den tröstande tanken, att han endast lydde sin herres vilja, då han kvarstannade på

Kungsborg, bibehöll Eklund sin befattning. Under loppet av första året glömde den gamle tjänaren nästan att han hade någon annan herre än greve Herman. Föreföll något, som han ogillade, eller något anmärkningsvärt, vilket han ansåg nödvändigt, att greven skulle veta, reste han till Furuhov för att avlägga räkenskap, alldeles som om Herman ännu haft med Kungsborg att göra. Greven åhörde honom sorgset leende och sade alltid, när gubben slutat:

»Du glömmer, min vän, att jag icke längre är herre till Kungsborg.»

Då suckade gubben och reste hem med beklämt hjärta, för att om några veckor åt glömma bort verkligheten och av Herman bliva påmind därom.

Budet från inspektoren, att den nya ägarinnan skulle om en vecka vara att förvänta, väckte Eklund fullkomligt till medvetande av att han icke längre tjänade greve Romarhjärta, och med bedrövelse i hjärtat började gubben sina anordningar för att emottaga sin nya matmor. Det var med en egen känsla av stolthet han gav befallning om att rummen skulle putsas, och han hade mycken omsorg, att porträtt- och tavelgalleriet samt rustkammaren och dylikt skulle vara riktigt i ordning. De stora praktrummen med sin antika och dyrbara möblering genomvandrade Eklund, och då han fann dem sådana de borde vara, stannade han i den stora salongen, där så mången lysande bal blivit given, och blickade på det över den stora spiseln i vit marmor uthuggna Romarhjärtska vapnet. En djup suck höjde gubbens bröst, och han blottade sitt med en mössa betäckta huvud, under det hans ögon fylldes med tårar. Han mumlade:

»Och även detta skulle komma i den ofrälse kvinnans händer. Min stackars nådige greve, som måst överleva en dylik förödmjukelse!»

Medan gubben överlämnade sig åt sin smärta, vilja vi i korthet giva dig, min käre läsare, en närmare beskrivning på Kungsborg.

Naturen däromkring var mera vild och storartad än leende och smekande. De djupa skogarna, de höga bergen och det vida havet ingåvo en känsla av häpnad och beundran för det storartade, men även en egen beklämning. Litet mera leende ängar och solbelysta blomsterfält hade stämt hjärtat till lugn och frid. Nu däremot liknade såväl själva egendomen som trakten däromkring en av forntidens hjältar, vilken hade slagit sig ned i ro.

Boningshuset med sina fyra torn och sina solida murar, bar ännu samma prägel av en herreborg som för sekler tillbaka. Parken var så tät och uppfylld med hundraåriga ekar och björkar, att sällan någon solstråle förmådde bana sig väg genom lövverket.

Trädgården var anlagd i en gammaldags stil, med pyramider av klippta granar, rundhuvade lindar, och hade något tryckande stelt, som blev nästan dystert genom för mycken skugga. Till vänster låg en med mycken kostnad anlagd »Floras park», en skapelse av senare tider, leende och skön som ett litet paradis, med sitt praktfulla orangeri, sin springbrunn av marmor och sina förtjusande lövsalar.

Huvudbyggnaden eller slottet låg så, att dess front vette åt trädgården. Floras lilla rike var till vänster och parken till höger. Baksidan låg åt den med pyramidpopplar planterade borggården, som vid slutet av slottets båda flyglar inneslöts utav ett högt järnstaket med en stor gallerport, från vilken en brygga gick över en nu torr vallgrav, där en bred allé tog vid.

Slottet utgjordes av två våningar. Bottenvåningen hade i alla tider varit de egentliga boningsrummen, och dess möblering och tapetsering hade följt med tidens smak. Där rådde den moderna lyxen; den stora filen av matsal, salong, förmak, bibliotek, musikrum, biljardrum, rökrum, kabinett och sovrum voro inredda med ett dåraktigt praktbegär, drivet till sin högsta höjd. Men i övre eller praktvåningen, hade den uråldriga lyxen blivit bibehållen, och man hade med hela stoltheten hos en gammal grevlig släkt sökt att vidmakthålla allt i sitt ursprungliga skick. Det vill säga, när en möbel, tärd av ålder och mask, befanns i det skick, att den icke kunde tjänstgöra, så hade man låtit göra en ny, men efter alldeles samma modell som den kasserade, och sålunda hade aldrig den antika möbleringen förfallit, utan bibehållit sin sekelgamla elegans med en viss friskhet. Rummen utgjordes av ett stort tavel- och porträttgalleri, en vapensal, en rustkammare, ett arkiv, och sedan av den omätligt stora festivitetssalongen, med det grevliga vapnet över spiseln; nästintill denna lågo tvenne mindre salonger, en röd och en blå, sedan kom en fil av smärre rum. Till höger om den stora salen hade man ett åttkantigt kabinett, vars alla väggar ifrån golv till tak voro av spegelglas; därifrån kom man till ett rum, som på sjuttonhundratalet tjänat till sängkammare åt den dåvarande ägarens hustru, om vilken man hade en sorglig historia att förtälja. Hon

dog i detta rum, och man påstod allmänt, att hon spökade. Möbleringen var ännu densamma som då, ty sedan dess hade ingen bott där. Märkvärdigt nog hade man icke med samma omsorg sökt bibehålla möblerna därstädes. Det syntes tydligt, att man lämnat det åt glömskan. Själva gubben Eklund hade icke sträckt sin omtanke ända dit, utan vid den allmänna putsningen alldeles glömt »grevinnan Gunillas sängkammare», såsom den kallades.

Efter denna redogörelse återvända vi till berättelsens gång.

*

Den betydelsefulla dagen, då mrs Stephensen skulle anlända, randades äntligen. Gubben Eklund hade nu, såsom i grevarna Romarhjärtas tid, låtit betjäningen kläda sig i sina högtidskläder och uppställt dem i tvenne rader, uti den med höga pelarvalv uppburna vestibulen, vilken särskilt för tillfället var klädd med blomstergirlander och eklöv. Själv stod gubben klädd i svarta kläder, skor och silkesstrumpor, i spetsen för den talrika betjäningen, som ståtade i grevarna Romarhjärtas livré.

Inspektoren hade gjort anmärkningar och invändningar mot Eklunds tillställning, men gubben var envis och påstod, att vad som rörde slottet och den inre betjäningen hade inspektoren icke med att göra, efter detta allt stod under hans uppsikt. Inspektoren, en ung man, som kommit till Kungsborg först sedan det blev sålt, skrattade åt gubben och försäkrade honom, att han ställde så till att den nya patronessan skulle köra honom på porten. Det hjälpte ändå icke, ty Eklund ansåg sig förstå den saken bättre än någon annan — han, som i fyrtio år emottagit grevarna Romarhjärta och som barn sett sin far arrangera till deras emottagande varje gång de återvände till Kungsborg.

Strax på eftermiddagen ankom en elegant och lätt resvagn. En betjänt hoppade av kuskbocken för att öppna vagnsdörren, men Eklund hade förekommit honom och stod djupt bugande vid den öppna dörren. Ur vagnen sprang först en ung man, som räckte handen åt ett långt, smärt, helt och hållet svartklätt fruntimmer, vars hållning och kroppsställning hade något stolt och befallande; ansiktet betäcktes av ett lätt flor, som hon haft för att skydda sig mot dammet, och vilket hon behöll nedfällt, under det hon med hastiga steg och högburet huvud passerade förbi gubben Eklund och den uppställda betjä-

ningen, utan att se varken till höger eller vänster. Den unge mannen hade under tiden hjälpt även ett medelålders fruntimmer ur vagnen, varefter de följde den svartklädda damen, med den skillnaden likväl, att båda hälsade med ett vänligt leende på den uppställda betjäningen. Den unge mannen hade skakat gubben Eklunds hand i förbigående.

Efter resvagnen kom en packvagn, där tvenne kvinnliga domestiker även hade sina platser. De uppställda betjänterna, som med ett visst missnöje sett den av damerna, de ganska riktigt ansågo för sin matmor, passera dem förbi, utan att ens se åt dem — ett uppförande fullkomligt olikt med vad de under grevarna Romarhjärtas tid voro vana vid — fingo vid den andra vagnens ankomst fullt upp med sysselsättning för att hjälpa till att packa ur och bära in vad den innehöll. Vi lämna dem för att följa den nya härskarinnan på Kungsborg.

En av betjänterna hade öppnat dubbeldörrarna till den stora matsalen, som var det första rum man kom in uti, och där ett bord stod dukat.

Gubben Eklund nalkades sin matmor för att hjälpa henne av med reskappan, men hon gjorde en avvisande rörelse med handen och sade på bruten svenska:

»Ni är hovmästare härstädes?»

»Ja, hennes nåd.»

»Jag är icke hennes nåd, utan fru Stephensen rätt och slätt.» Hon avtog hatten och tillade:

»Jag skall om en stund låta kalla er.»

Gubben Eklund bockade sig och gick ut, suckande över att nu till matmor hava helt simpelt en »fru» Stephensen, som icke en gång var hennes nåd.

Då de tre ankomna personerna blivit allena, hjälpte den unge mannen fru Stephensen av med reskappan, sägande på engelska:

»Åsynen av ditt nya hem tycks ha stämt dig illa, Stefana, och likväl hade jag trott, att du här skulle känna dig lyckligare och nöjdare än i Amerika.»

»Lyckligare, nöjdare, säger du?» Stefana vände emot honom sitt bleka intagande ansikte.

»Ack, Jacobo, jag för överallt med mig mitt olycksöde!»

»Ett olycksöde, som Stefana nu borde vara försonad med.» Jacobo hjälpte även den unga damen av med hennes reskappa.

Stefana svarade ingenting, utan gick tvärs över salen

till höger, där den vackra, praktfulla blå salongen var belägen. Jacobo gick efter henne, men det äldre fruntimret gick åt vänster för att, som hon sade, taga lokalen i närmare betraktande, till dess det behagade Stefana att intaga någon förfriskning.

Vi följa Jacobo, men vi vilja likväl först teckna den unge mannens person. Hans namn var Jacobo Lange. Hans ansikte, av den renaste oval, utmärkte sig genom en prägel av ovanlig intelligens och redlighet. Pannan var hög och välvd; ögonen, av en medelmåttig storlek, voro djupt liggande och av en obestämd färg, men blicken var oemotståndligt vacker genom det på en gång tänkande och strålande, som låg i den. Näsan var kanske något för fin att giva ansiktet en avgjort manlig prägel, munnen var väl formad, med tvenne rader bländande vita tänder, och ett mera hjärtligt än glättigt leende. Dessa drag inneslötos av ett svartbrunt och glänsande hår, som var tillbakakammat från den vackra pannan, samt av mörka och yppiga polisonger. Han var högväxt och smärt, med en enkel ledighet i sina rörelser, och ett nästan musikaliskt vackert, klangfullt organ, då han talade. Lägg härtill en överlägsen bildning, mycken beläsenhet och en genom resor utvidgad erfarenhet samt en ålder av tjugunio år, så finner man att han borde vara farlig för ett kvinnohjärta. Med Jacobo förhöll det sig därjämte så, att hans inre människa stod i fullkomlig harmoni med den yttre. Det var en karaktär, varpå ingen usel eller oädel passion ännu satt någon fläck, och hans hjärta var lika rent och ofördärvat, som hans pannas valv var fritt och öppet.

Då han inträdde i den blå salongen, fann han Stefana sittande i en liten soffa med huvudet stött mot ryggstödet och blicken fäst på en staty i marmor, föreställande Ceres sökande Proserpina. Det var något frånvarande i den unga kvinnans blick, och ett uttryck av bitter smärta stämplade ansiktsdragen.

Mrs Stefana Stephensen hade ett utseende, som fjättrade ögat. Vid första anblicken var man frestad att kalla henne skön, något som man vid en närmare granskning av hennes utseende likväl måste medgiva att hon icke var, ty dragen saknade den därtill erforderliga regelbundenheten. Det var något tjusande, oemotståndligt i detta bleka, fina ansikte, med sin något mörka hy, sina underbara stora ögon, sin höga panna och sin lilla, allvarligt slutna mun, som då den öppnades erhöll en egen passions-

full darrning på läpparna och gjorde att de blåvita tänderna syntes vid minsta rörelse av munnen. Håret var mörkt kastanjebrunt och glänsande; växten smidig och ändå vittnande om kraft och hälsa, ehuru kindernas fullkomliga brist på rosor ville antyda motsatsen. Man såg likväl snart, att intet fysiskt lidande blekt rosorna, utan att själslidandet var det, som förhärjat dessa den ungdomliga skönhetens förnämsta prydnader. Och likväl kunde hon förefalla skön, ehuru huvudkaraktären i hennes utseende var stolthet, strånghet och allvar. Vad var det? — Det var ett något, man visste ej rätt vad, men bakom stoltheten, strängheten och allvaret föreföll det som om man sett hjärtat glöda av alla de ömma, milda och ädla känslor, som skapa en högsint kvinna.

Jacobo gick fram och satte sig bredvid Stefana fattande en av hennes händer, som hängde livlöst ned på soffan.

»Stefana, icke detta dystra drömmeri, vilket förefaller oförklarligt, då jag erinrar mig det begär, som drev dig att just här vilja bosätta dig. Nu, sedan du beträtt denna jord, överväldigas du av en ända till förtvivlan gränsande modlöshet.»

»Det är därför att jag överskattat mina krafter och trott mig vara något helt annat än jag verkligen är. Ack, Jacobo, jag är rätt och slätt en svag kvinna och ingenting annat, ehuru du anser mig äga så mycket av mannens kraft i min själ.»

»Icke av mannens, men väl av kvinnans, den överlägsna kvinnans, har jag ansett dig äga, och jag vet, att du äger. Nåväl, varför då överlämna dig åt en sinnesstämning, som förlamar själen? Jag forskar icke efter de skäl du haft att flytta hit; men jag känner din karaktär, och därför förvånas jag över ditt själstillstånd. Du är icke mer samma Stefana som förr, vilken med kristligt sinne bar sitt öde och genom ett verksamt och nyttigt liv sökte förskingra och mildra den tysta sorgen.»

»Jo, jag är än den Stefana du danat mig till», utropade hon, »eller varför tror du, att jag eljest är här? Men ser du, Jacobo, under resan och overksamheten har tanken varit fjättrad vid minnen, så bittra, att de lagt liksom bly på min själs spänstighet. Och sedan... sedan... liknar jag henne.» Stefana pekade på Ceres. »Hon söker sin dotter; jag söker ett mål för mitt liv, men var — var skall jag finna det?»

»I uppfyllandet av dina plikter som medmänniska och

kristen», sade Jacobo. »Ack, Stefana, du är rik, du är självständig! Nåväl, dröm då ej bort din tid under sorgliga fantasier och förbittra icke din tillvaro med minnet av en sorg, som du ej kan förmildra, utan sträck ut din famn mot alla, som lida och behöva hjälp! Den tid, du sedan får övrig, skall icke lämna något mera kvar åt hopplösheten.»

»Du har rätt. Bort med allt vekligt känslopjunk!» Stefana reste sig upp och skakade på huvudet, liksom för att jaga bort de plågsamma tankarna. Jacobo hade även rest sig upp.

»Vet du, Jacobo, då jag hör dig, frågar jag mig själv: är det verkligen en ung man som talar dessa allvarliga och förståndiga ord till dig, eller är det icke snarare det personifierade förnuftet? Du är en ovanlig människa, med ett hjärta av ren och ädel metall.»

»Att jag icke alltid lyder det kalla förståndet, vet Stefana mer än väl, och att jag även kan vara en slav av mina passioner, har du haft bevis uppå. Dock, jag har strävat till förädling, just därför att min förädling återverkat på dig, och det skulle göra mig ont, om jag finge se dig duka under för en oförklarlig svaghet.»

»Jacobo, ögonblicken av svaghet skola icke ofta återkomma», Stefana lade handen på hjärtat; »men här finnas sår, som ingen tid och inga förhållanden förmå att läka.»

Med dessa ord gick hon ut i matsalen, där de funno miss Jane Smith, som var sysselsatt med att taga sig någon förfriskning.

»Herre Gud, kära barn, ären I icke hungriga?» utropade hon på engelska emot Stefana och Jacobo, under det hon åt med full mun. »När man kommer från en resa, har man rättighet att hava god aptit.»

Stefana smålog och tog plats vid bordet. Jacobo slog i vin och vatten åt sig samt förklarade att han icke var hungrig.

*

Dagen därpå, tidigt om morgonen, medan Jane ännu sov gott på sitt öra, finna vi Stefana stående i den stora festivitetssalen i övre våningen framför det över spiseln i marmor uthuggna Romarhjärtska vapnet. Hon var klädd i en vit morgondräkt, rikt garnerad med dyrbara spetsar. Hennes armar lågo i kors över bröstet, huvudet var tillbakakastat med en utmanande rörelse, och i blicken, som hon fäste på vapnet, låg något föraktligt. Hela uttrycket

av hennes person och ansikte var strängt och hotande. Det föreföll, liksom det grevliga vapnet i hennes bröst framkallat en hel här av bittra känslor. Sedan hon en lång stund med oavvända blickar betraktat detsamma, fattade hon den bredvid spiseln hängande klockströngen och ringde, varefter hon återtog sin plats. En betjänt syntes i dörren.

»Bed hovmästaren komma upp», sade Stefana utan att vända huvudet.

Några ögonblick förflöto, varefter Eklund inträdde. Han var svartklädd och i full toalett, alldeles som när grevarna Romarhjärta uppehöllo sig på Kungsborg. När han steg in, vände sig Stefana emot honom, och då han efter en bugning stannade vid dörren, sade hon:

»Kom närmare, herr Eklund, jag önskar tala vid er.» Efter ett par förnyade vördnadsfulla bugningar nalkades Eklund.

»Hur kommer det till, att det grevliga vapnet är kvar?» Hon pekade på vapnet.

»Då Kungsborg försåldes till hennes nåd, skulle det enligt köpekontraktet överlämnas i orubbat skick till dess köpare, och därför måste även detta följa med, isynnerhet som man icke, utan att riva spiseln, kan taga bort det.»

»Men ett grevligt sköldemärke tillhör familjen och kan icke överlåtas på någon annan. Ägde jag även rätt att behålla det, ville jag det icke. Jag avskyr allt, som påminner om aristokrati. Därför skall herr Eklund redan i dag låta riva ned spiseln och bryta ut det där sköldemärket, vilket ni får bestyra om, att det skickas till den forne ägaren, ifall ni vet varest han nu vistas.»

Eklund hade fått ett utseende, som liknade en människa, som håller på att storkna; han stirrade på Stefana, liksom om hon föreslagit ett helgerån, men vid de sista orden rätade han upp sig och svarade med en icke obetydlig anstrykning av stolthet:

»Min forne husbonde, greve Romarhjärta, bor här strax bredvid på sin egendom Furuhov.»

»Gott, laga då att vapnet transporteras till honom.»

»Skall ske, hennes nåd.»

»Jag har ju sagt herr Eklund, att jag rätt och slätt är fru Stephensen. Var god och glöm icke det.»

Gubben bugade sig, mörkröd av indignation. Stefana återtog:

»Hur kom det till, att jag i går afton fann allt folket klätt i livré?»

»När greven avträdde Kungsborg, lät han betjäningen behålla de kläder, de en gång fått, och då de på ett värdigt sätt ville taga emot hennes..., sin matmor, ville jag säga, så iklädde de sig ett livré, som de alltid med stolthet burit, emedan det är grevarna Romarhjärtas.»

Det låg något eget rörande i det uttryck av aktning och vördnad, varmed den grånade tjänaren talade om sina forna herrar, och även på Stefana gjorde detta intryck. Hon betraktade honom ett ögonblick tigande, varunder det stränga uttrycket i hennes drag mildrades, och hon återtog med ett nästan vänligt leende:

»Ni har eder forne husbonde och hans familj mycket kär, kan jag höra?»

»Ja, min fru, av hela mitt hjärta.» Gubben sade icke mera, men i hans ögon glimmade en tår.

»Nåväl, överbringa då detta konststycke, som är en familjeklenod, till greven, och se till att det icke skadas, då man bryter det loss.»

Gubben bugade sig tigande. Det sved i hans hjärta att det skulle rivas ned och skiljas från Kungsborg, som han alltid tänkt, att greven en dag skulle återköpa. Ålderdomen, som ungdomen, överlämnar sig gärna åt illusioner.

»En annan sak, som även herr Eklund skall bestyra om, är att betjäningen erhåller andra kläder. Jag vill icke se dem i livré, allra minst ett grevligt. Jag önskar icke att hava slavar omkring mig, utan fria människor. En livréklädd tjänare påminner allt för mycket om forntidens fördomar, att jag skulle vilja i mitt hus se ett så förhatligt bruk infört.»

»Men hur skall då betjäningen vara klädd? Något slags livré skola de väl hava.»

»Nej, varför det? De behöva endast vara snyggt och ordentligt klädda i vanliga kläder, men vidare härom då vi skola gå igenom betjäningspersonalen, vilken förefaller mig alltför stor.»

Åter bugade sig Eklund.

»Var nu god och följ mig genom de här rummen, vilkas fornåldriga och aristokratiska utseende på det högsta misshagar mig. Jag ämnar alldeles förändra dem.»

»Förändra dem», upprepade Eklund mekaniskt. »Ack, min fru, det vore ett riktigt helgerån. Kom ihåg att dessa rum utgöra minnen från föregående tiders storhet. Det har utgjort ett av grevarna Romarhjärtas ivrigaste bemödanden att kunna bibehålla denna våning i sitt ursprungliga skick;

och icke kan det vara er avsikt att nu med ens förstöra, vad man under sekler bemödat sig att hålla vid makt. Det vore att tillintetgöra en ädel släkts minnen.» Gubben hade talat med rörelse.

»Min vän, denna ädla släkt har sålt sitt stamgods till mig. Jag åter äger icke något skäl, varför jag skulle bibehålla dessa minnen, emedan de för mig äro mer än likgiltiga, de äro vidriga; de tala om en tid av förtryck, som är mig förhatlig.»

Stefana inträdde nu i tavelgalleriet. Här stannade hon mitt på golvet och lät sina ögon irra omkring på den fil av familjeporträtt, som upptogo väggarna. Slutligen stannade hennes blickar på fyra tomma platser.

»Vad är det för porträtt, som blivit borttagna?» frågade Stefana och pekade på tomrummen.

»Det är nådig grevens fars, mors, systers och hans eget.»

»Jaså; men varför ha alla de här blivit kvar? De utgöra familjeminnen och sakna allt värde utom för honom. För mig utgöra de blott en samling av skräp.»

»Ni glömmer min fru, att ert ombud endast på det villkor köpte Kungsborg, att det skulle säljas helt och hållet orubbat, med allt vad som fanns av möbler, tavlor och husgeråd.»

»Dårskaper! De där konterfejerna kunna väl aldrig räknas till husgeråd, och kunna under intet villkor ingå i köpet av egendomen. Ni torde därför låta taga ned och översända dem till den ende, som kan vara deras ägare.

Stefana ämnade gå vidare, men stannade tvärt framför porträttet av en dam, vars toalett antydde, att hon levat på sjuttonhundratalet.

»Vem är den där damen?» frågade Stefana och betraktade med intresse de sköna dragen. Stefana tyckte, då hon såg bilden, att de stora, svarta ögonen med sitt drömmande uttryck rörde sig, och att de svällande, men vemodiga läpparna öppnades för att tala.

»Det är grevinnan Gunilla Romarhjärta», svarade gubben med ett eget tveksamt uttryck.

»Varför har man satt hennes porträtt så här i vrån, och skilt från de andras?»

»Hon lär ha varit en simpel fiskardotter från Frankrike, och...» Gubben tystnade.

Stefana vände sig hastigt emot den gamle tjänaren och fixerade honom skarpt, i det hon upprepade:

»Och... Nå, varför fortsätter ni ej?»

»Därför att det är en lång historia, som tillhör familjen Romarhjärta ensam. Det enda jag kan säga, är att det där porträttet har aldrig haft sin plats ibland de ädla damernas och herrarnas här, förr än nuvarande grevens far lät hänga upp det, och då satt det ibland de andra, efter ordning; men när gamle greven dog, befallde unge greven mig att hänga det här bakom dörren.»

Stefana log bittert och sade:

»Det där porträttet är således av intet värde för er forne husbonde?»

»Det utgör liksom en skamfläck på den ädla familjens stamträd, och säkert hade greven låtit hänga upp det på vinden igen, om ej aktningen för gamle grevens önskan, att det skulle sitta här, avhållit honom.»

»Varför? Var den kvinnan en dålig varelse?»

»Nej, visst icke, men hon var fiskardotter.»

»Och detta var ett brott?» Stefana log. »Nå väl, ni sänder greven alla de andra porträtten, men detta vill jag behålla. I mina ögon är fiskardottern den enda i familjen Romarhjärta, med vilken jag sympatiserar; just därför att hon var ett barn av folket.»

Stefana gick med hastiga steg ut ur galleriet och passerade igenom de övriga rummen utan att yttra ett enda ord. Slutligen stod man i det åttkantiga kabinettet, som låg utanför grevinnan Gunillas sängkammare.

»Vart leder den där dörren?» frågade Stefana.

»Åh, det har varit grevinnan Gunillas sängkammare. Man har aldrig frågat efter att underhålla den. Möblerna äro till större delen sönderfallna och uppätna av mask, ty det är i oförändrat skick, sådant det var när hon dog.»

»Öppna dörren!»

Eklund öppnade med någon svårighet det av rost och damm igengrodda låset. Emot Stefana slog en instängd och unken luft, ett tydligt vittnesbörd att denna dörr icke under loppet av flera år varit öppnad. Rummet erbjöd en hemsk anblick. Den stora, med förhängen av tjock damast försedda sängen var på flera ställen sönderfallen, och gardinerna hängde i slarvor omkring detta bo av spindelväv. Den av ebenholtz gjorda bönstolen, som stod i ett hörn, var betäckt med ett så tjockt lager av damm, att man icke såg vad den var gjord av; de höga stolarna voro alla, mer eller mindre, förstörda av mal och mask. På natt-duksbordet kvarstod ännu en gammal silverbägare, troligen den, ur vilken man räckt den döende hennes sista dryck.

En gammaldags toalett, med några få lämningar av toalettpjäser, stod på sina rankiga ben mellan fönstren, och en valnötsbyrå med svartnade beslag hade sin plats vid en av väggarna. Den grevliga kronan över sängen och krucifixet över bönstolen voro de enda saker, som tycktes hava trotsat tiden. Det var det adliga högmodets anda, som ännu ruvade över detta rum, troligen ett tårarnas tempel, och jämte detta den kristna kärlekens, som viskat tålamod och tröst åt dess olyckliga invånarinna. Så tänkte Stefana, under det hon med rörelse betraktade Kristusbilden och det på bönstolen kvarhängande radbandet. Länge stod hon tyst och tankfull i det hemska rummet. Slutligen drog hon en djup suck och vände sig till Eklund med de orden:

»Detta rum skall sättas i ordning och repareras, jag ämnar taga det till min sängkammare.»

»Omöjligt, min fru, ni kan ej bo här», svarade gubben förskräckt.

»Och varför icke?»

»Den katolska grevinnans ande hade ingen ro, och sedan hon dog, har aldrig någon vågat bo här. Det skulle bestämt hända en olycka, om man inträngde här och störde den döda, vars själ ännu dväljes på jorden.»

»Såå, hon skulle således spöka?» Stefana log föraktligt.

»Jag har med egna öron hört hur det gråter och suckar här inne.»

»Gott, men det förändrar icke min föresats. Jag vill hava detta rum till mitt sovrum.»

»Ni skall därigenom ådraga er en olycka», försäkrade gubben. »Den katolska anden, som icke tål oss sanna kristna, skall hämnas på er, som stör dess frid», dristade Eklund att säga.

»Å nej, icke på mig, ett barn av folket, sådant som hon själv, men möjligen om jag vore en Romarhjärta. Nog av, laga att rummet fort blir i ordning, och sök, då möblerna flyttas ut, att akta dem så mycket som ske kan!»

*

Brev till grevinnan Elin Romarhjärta i Paris ifrån hennes vän Stefana Stephensen:

»*Min egen Elin!*

Så är jag nu icke allenast ägarinna utan även inbyggare av det gamla herresätet Kungsborg, och enligt löfte skyndar jag att giva en underrättelse om mig.

Jag skulle behöva en hel volym, för att giva dig ett begrepp om de känslor åsynen av detta ställe förorsakade mig. Det var liksom jag i minnet genomgått alla de oförrätter, den forne ägaren hade att avbedja och försona. Alla mina sämre känslor vaknade inom mig, och jag behärskades av en enda: förbittringen mot denna stolta och övermodiga släkt.. Mina tankar flögo bort till dig, och jag greps av ett oemotståndligt begär att förödmjuka denne man, som ännu i sin fattigdom bibehållit samma oböjliga högmod. Jag var icke mer samma Stefana, vars försonliga och undergivna karaktär du älskat; jag var den oförsonliga hämnarinnan av lidna oförrätter. Hade jag följt de första intrycken, då hade jag säkert tagit en hämnd, som hade förkrossat den av olyckan redan hemsökta familjen, men jag hade fört med mig en allt ont besvärjande makt, och det var Jacobo. Blotta ljudet av hans lugna stämma verkade liksom en besvärjelse, och så kom tanken på dig och den bön du tillviskde mig, då vi skildes: att jag icke fick hämnas, utan blott försona. — Arma Elin! försona att man trampat på ditt hjärta, försona att man ...? Dock vill jag ej tänka därpå, ty då kommer mitt blod i brand; och den hämnd jag beslutat taga är sådan, att den kräver lugn och ett fullkomligt välde över de sämre instinkterna. Jag vill icke förkrossa denne man. som styres blott av sitt högmod, jag vill endast böja honom och lära honom att det gives något, mera värt att vara stolt över, än ett gammalt namn och multnade anor.

Jag har, såsom du vet, vid köpet bibehållit i tjänst alla, som ville stanna, och troligen har greve Romarhjärta övertalat dem alla att stanna, ty endast grevens kusk och kammarherre ha följt honom. Ibland detta regemente av bokhållare, kassörer, hovmästare och betjänter av alla grader är det blott en, som väckt mitt intresse, och det är den gamle hovmästaren, av mig omdöpt till »herr Eklund», emedan jag icke vill höra den pompösa titeln.

Gubben är uppammad i ett slags religiös vördnad för den familj, hans förfäder tjänat ifrån far till son, och har sålunda insupit en egen aristokratisk anda, som gör, att han ordentligt lider av att nu nödgas tjäna mig, vilken han icke en gång får benämna »hennes nåd». Han anser varje åtgärd till förbättring eller förändring, inom eller utom Kungsborg, såsom ett slags profanation, och det gör mig ibland riktigt ont om den gamle mannen, vars hela värld varit och är Kungsborg och dess herrar. Den Romarhjärtska fa-

miljens historia kan han på sina fem fingrar, ända till de minsta detaljer. Om varje porträtt, varje rum, varje möbel vet han att förtälja; men också inskränker sig hans kunskap helt och hållet inom denna trånga krets.. Att ett sådant uteslutande intresse för en enda familj har sin upprinnelse ifrån en djup tillgivenhet för densamma, är lätt att inse, och man kan säga om den gamle tjänaren, att ehuru hans kropp tjänar mig, är hans hjärta i tjänst hos hans forne husbonde, som i hans ögon är något så fullkomligt och överlägset, att han beundrar honom liksom han vore ett högre väsen. Du kan lätt inse, att gubben måste väcka intresse, och att man icke kan avhålla sig ifrån en egen rörelse, då man ser hans fanatiska tillgivenhet....

Ännu har jag icke sammanträffat med Herman Romarhjärta, men överallt, vart jag kommit i detta gamla hus, har jag erhållit något nytt prov på det inneboende högmodet hos den fattige ädlingen. Hans förakt för de ofrälse tycks vara ett genomgående lyte i hans karaktär. Så till exempel har han låtit flytta porträttet av en utav sina stammödrar, som varit fiskardotter, innan hon blev grevinna, bakom en dörr, för att slippa påminnelsen om denna »fläck på det ädla stamträdet», såsom gubben Eklund sade. Ser du icke, Elin, i detta drag av honom, ett tydligt bevis på att han avskyr allt, som påminner om, att han själv är gift med en ofrälse kvinna. Kan man verkligen hoppas något av ett hjärta, som under tio år bibehållit samma fördom, och som lämnar sin unga hustru strax efter vigseln, utan att sedan någonsin återse henne? Nej, Elin, den mannen måste böjas under olyckan, så att han tvingas att erkänna, det börden är en tom skugga, och att endast sant moraliskt värde höjer den ena människan över den andra.

Med nyfikenhet väntar jag att få se, om han, stående på gränsen av fattigdom, ändå bibehåller sitt ursprungliga högmod. Jag har låtit nedtaga det grevliga vapnet och familjeporträtten och skall i morgon översända dem till honom. Denna handling måste framtvinga en visit, och efter detta besök skall jag sedan göra upp min plan. Du skall snart höra av mig. Var lugn och hoppas på framtiden, samt sök att bibehålla den friskhet och spänstighet, du nu äger till lynne och karaktär! Ack, Elin, du har fullkomligt rätt, då du säger: det lönar så föga att gråta och grubbla!

Jacobo och Jane hälsa dig. Den förstnämnde är i full verksamhet att här inrätta en mekanisk verkstad och dessutom en slöjdskola för den uppväxande ungdomen. Få se

om skörden av ett allmänt välstånd blir lönen för hans möda. Märkvärdigt är, att det enskilda intresset är alldeles bannlyst hos Jacobo; men det allmänna det, varför han önskar leva och verka. Icke underligt då, att han hade så föga trevnad och framgångar i Amerika, där den enskilda fördelen och vinsten spelar en huvudroll. Oaktat detta fel i amerikanarens lynne, griper mig rätt ofta en genomgående längtan efter detta fria och upplysta folk, vilket med jättesteg går framåt på kulturens bana. Låt mig snart höra något ifrån dig! Önskar vännen

STEFANA.

*

Dagen efter den, då ovanstående brev skrevs av Stefana, vilja vi avlägga ett besök hos greve Romarhjärta.

Furuhov var uppfört för sekler tillbaka och hade då varit ämnat till ett jaktslott. Byggningen, uppförd av sten, med dessa solida murar, som utmärka alla fornbyggnader, var liten och utgjordes av två våningar. Den första upptogs av en stor sal, där väggarna fordom varit beklädda med jaktredskap, men nu voro tapetserade efter nutidens bruk, och rummet inrett till bibliotek, musik- och arbetsrum; till höger låg ett mindre rum, vilket nu begagnades till matsal, och till vänster var ett helt litet, som av greve Herman användes till sovrum. Våningen ovanpå upptogs även av en stor sal, där man förr i världen hade haft skinnen av de fällda djuren upphängda kring väggarna. Detta rum var nu grevinnans salong. Man kunde se, att den sonliga kärleken gjort allt, för att komma modern att glömma, det hon icke mer residerade på det ståtliga Kungsborg, ty rummet var möblerat med verklig lyx, och ingen av de tusende små lapprisaker, vilka den förfinade smaken skapat, och vilka för världsdamen blivit betraktade såsom oumbärliga, saknades. Till höger låg grevinnans och till vänster fröken Helfrids rum, båda ordnade med smak och bekvämlighet.

Greve Herman hade röjt omkring huset, som låg mitt i en skog, och anlagt en trädgård, vilken med tiden lovade att bliva rätt vacker. Till Furuhov hörde ingen jord, utan blott jaktmark, så att ägaren därav hade nästan intet varav han kunde draga någon avkastning. Utan det lilla kapital av 30,000 kronor, som återstod av den stora Romarhjärtska förmögenheten, hade den grevliga familjen svultit ihjäl på Furuhov.

Det var afton; solen lutade till nedgång. Igenom de höga, raka och täta furuträden i den omgivande skogen, banade sig några strålar väg och föllo in i biblioteket på Furuhov, där greve Herman satt, försänkt i djupa tankar, med huvudet stött emot handen. Framför honom på bordet låg en uppslagen bok, men hans blick var icke fäst på den, utan stirrade rätt framför sig.

Där han nu satt, iklädd en lätt sammetsrock, med den snövita skjortkragen nedfälld, det ädla, stolta huvudet lutat i handen, liknade han bilden av en forntidens riddare, som drömde om sina bedrifter.

Ganska anmärkningsvärt är det, att inom vissa adliga familjer bibehålla ansiktena en dem egendomlig karaktär och gå i arv från den ena generationen till den andra, så att de likna kopior tagna av en och samma person. Det var fallet inom Romarhjärtska familjen. Då man såg hela raden av familjeporträtt, var det ena, med några små modifikationer fullkomligt likt det andra. Så även med greve Herman. Hans anletsdrag utvisade, att han var en Romarhjärta. Den höga breda pannan, den fint krökta näsan, de stora djupblå ögonen, med sina djärvt bågiga ögonbryn och den allvarligt, stolt slutna munnen med sin något korta överläpp, voro allt drag som gått i arv från led till led; ja ända till det ljusbruna håret och det ljusa skägget, den smärta, kraftfulla och medelstora figuren tillhörde släkten. Den unge grevens hela yttre utvisade oblandat blod. Samma likhet, som rådde i det yttre, var även härskande i karaktären, och man kunde säga att grevarna Romarhjärta, ifrån far till son, ärft samma dygder och samma fel.

Greve Hermans far hade likväl i sina aristokratiska tänkesätt mycket avvikit från sina förfäder, men detta var snarare en följd av ett längre vistande utomlands och av en mera vitt omfattande världsåsikt, än av naturanlag och uppfostran. Herman åter hade erhållit ett mera praktiskt förstånd och en inre törst efter verksamhet, som icke legat i hans faders lynne, men han hade däremot i hela sin styrka ärft sina förfäders oböjliga stolthet, och för att rätta detta fel erfordrades något mäktigt intryck, som med ens förmådde undertrycka hans högmod.

Just där Herman satt nu, fördjupad i tankar, var han försänkt i ett av de bittraste grubblerier, det som uppstår då man ser att inkomsterna omöjligen vilja räcka till att bestrida utgifterna. Herman hade framför sig den sorgliga

tavlan av ett knappt intresse på ett kapital, det han beslutit lämna ograverat, för att betrygga moderns och systerns framtid, samt utgifter vilka överstego räntan många gånger. Han övertänkte därjämte, att han, en ung intelligent man, framlevde sitt liv i en fullkomlig overksamhet, ty vad skulle greve Romarhjärta kunna företaga sig för att skapa sin utkomst? Han hade, i likhet med andra unga ädlingar, blivit militär, och således icke inhämtat några för livet gagneliga kunskaper. Vad behöver en officer vid konungens hästgarde för kunskaper? Rida, exercera och paradera, dansa och föra sig väl m. m. Det är visst ganska bra, men icke föder man sig därpå; den lön, som kronan består ägaren av dessa egenskaper, är nätt och jämt så stor, att den räcker till uniformen. Också hade Herman efter faderns död, då han insåg att affärerna fordrade hans hela uppmärksamhet, tagit avsked från regementet och ägnat sig uteslutande åt jordbruket. Han hade haft Kungsborg så länge, att han hunnit lära sig detta, och då han kunnat draga något verkligt gagn av sina insikter, blev han så hårt ansatt av kreditorerna, att han, för att göra alla rätt, såg sig tvungen att sälja egendomen. Nu hade ett år gått till ända, och under denna tid hade Herman tillbragt ett vegeterande liv på Furuhov, endast störd av grubbel över framtiden och huru han skulle kunna skapa sig en för hans ställning passande utväg att få en ekonomisk existens. De materiella bekymren hade lagt sin blyhand på hans stolthet, som oupphörligt reste sig vid tanken, att han, den sista ättlingen av en så ädel släkt skulle behöva arbeta för sin utkomst, under det förnuftet och den bättre känslan anklagade honom därför att han framsläpade ett overksamt liv och förtärde den lilla återstod, som fanns för hans mor och syster. Upptagen av dessa tankar hörde Herman icke att dörren öppnades och att den gamle kammartjänaren, vilken grånat i faderns tjänst och nu utgjorde husets ende betjänt, steg in.

»Om förlåtelse, min nådig greve», sade kammartjänaren, »men hovmästaren ber mig fråga om han får lov att tala vid herr greven.»

Herman reste sig och for med handen över pannan, liksom för att samla sina tankar, varefter han såg på tjänaren.

»Hovmästaren», upprepade Herman, liksom han icke klart visste om vem frågan var.

»Ja, Eklund.»

»Ah! — Låt honom komma in!» Herman steg upp och

gick ett varv omkring rummet. Ögonblicket därefter trädde Eklund in, men blev stående helt vördnadsfullt vid dörren, medan han med en djup bugning och en tillgiven blick hälsade sin forne husbonde.

»Välkommen, min kära Eklund», sade Herman vänligt och räckte den gamle tjänaren sin hand, vilken Eklund med rörelse förde till sina läppar, stammande:

»Gud välsigne er, nådige herre!»

»Stig fram och sätt dig!» Herman pekade på en stol, under det han fortfor att gå av och an på golvet, men Eklund hade ansett det för en verklig vanvördnad, om han satt sig i grevens närvaro, varför han förblev stående.

»Nå, nu har den nya ägarinnan kommit till Kungsborg; vad tycker du om henne?» Greven stannade framför gubben.

»Det har jag svårt att säga, herre greve, hon är så olik andra människor, att jag icke rätt förstår mig på henne. — Hon är på en gång så hög och ändå så... så...» gubben tystnade.

»Nå, min vän, varför tystnar du?»

»Jag vet icke, nådig greve, huru jag skall kunna uttrycka mig. Hon är så litet förnäm som möjligt ibland, och saknar all aktning för det man bör vörda. Hon förefaller som en hedning, vilket hon kanske är, efter hon kommer så långt bort ifrån.»

»Huru uppför hon sig emot dig?»

»Jo, hon är ibland mycket vänlig, och vill att allt folket skall hava sitt ordentligt, men...»

»Men vidare!»

»Men hon far fram så ohyggligt där hemma, att det svider i själen på mig, och en dag, när nådig greven återfår Kungsborg, så är allt förstört och förändrat.»

»Jag återfå Kungsborg! — Kära Eklund, underhåll icke dylika drömmar! Jag återfår det aldrig.» Herman gick ett slag omkring i rummet.

Eklund återtog:

»Varför skulle icke herr greven kunna återköpa det i en framtid; och då borde det väl se ut sådant, som när herr greven lämnade det.»

»Hör på min vän, jag kan icke återköpa det, därför att jag är fattig.»

»Men herr greve!»

»Tyst, jag vet vad du vill säga, men jag vet även, huru jag som hederlig karl bör handla, eller tycker du verkligen,

att det skulle anstå en greve Romarhjärta att taga den kvinnas förmögenhet, som han aldrig ansett för sin hustru, och vilken han aldrig givit något mer än sitt namn. — Tala icke därom! Du vet, att jag i den punkten är och förblir omedgörlig.»

Gubben suckade. Herman gick åter ett varv över golvet. Eklund hostade och sade slutligen:

»I dag har min matmor skickat mig hit.» Herman stannade.

»Vad vill hon mig?»

»Hon har uppdragit mig att lämna nådig greven detta.» Eklund räckte fram en liten parfymerad biljett.

Herman vände på den, innan han bröt det eleganta sigillet, varuti stod S. S. Slutligen öppnade han den och läste:

»Herr greve!

Vid min ankomst hit har jag med ledsnad funnit att mitt ombud så illa förstått sitt uppdrag, att han ansett en samling av familjeporträtt tillhöra sådana artiklar, som bort köpas. — Jag för min del räknar dem till samma klass som monumentet på en grav, och ett sådant kan icke föryttras. Tillåt därför, att jag överlämnar, vad jag aldrig velat köpa och aldrig vill äga, emedan det är er uteslutande egendom. Därjämte har jag låtit nedtaga ert vapen, vilket troligen av glömska blivit kvar över spiseln i stora salongen. Utom det att ett dylikt sköldmärke icke kan ägas av en ofrälse, vore det isynnerhet för mig, ett barn av den amerikanska republiken, något anstötligt, att i mitt hem se en lämning efter ståndsfördomarnas tid.

Med all aktning

STEFANA STEPHENSEN»

Hermans ansikte hade växlat uttryck under läsningen av de få raderna. Man kunde på den mulna pannan och de rynkade ögonbrynen se, att han kände sig både sårad och förödmjukad, på samma gång han fann sig överraskad. Långsamt vek han ihop brevet och sade slutligen:

»Har du något vidare uppdrag?»

»Ja, jag skulle avlämna porträttsamlingen och det nedtagna vapnet.»

»Gott! Säg åt Fredrik, att han tager emot alltsammans och för in det hit! Kom sedan in, så skall du få svar!»

Herman satte sig ned att skriva.

*

Under det ovanskrivna samtal ägde rum på Furuhov, stod Jacobo med armarna i kors över bröstet vid stranden i parken och blickade ut över den blanka, klara vattenytan och det djupblå havet, som syntes i fjärran. Han stödde ena skuldran emot stammen av en hög ek, och hela hans ställning och utseende vittnade om en sorgsen, drömmande sinnesstämning. Över den höga, fria pannan hade ett lätt moln av vemod kastat sin skugga, och man läste i det ärliga, öppna ansiktet, att hans själ upptogs av plågsamma tankar.

Ett lätt slag av en liten förtjusande hand, som föll på hans skuldra, väckte drömmaren, och kom honom att vända på huvudet.

»Åh! är det du, Stefana», sade han på engelska och fattade handen, den han kysste.

»Vad stod du och såg på, om jag får fråga? Vart hade dina tankar tagit vägen?»

»Dit bort», svarade Jacobo och sträckte ut handen mot havet.

»Till hemmet?»

»Hemmet!» Jacobo log sorgligt. »Stefana, var är mitt hem? Nämn mig en plats på jorden, där jag icke är en främling.»

»Här!»

»Du misstager dig, även här är jag främmande, ty överallt saknar jag, vad andra äga, familjeband.»

»Men du saknar icke vänner, eller är Stefana icke mera din vän?»

»Något vida mer, ty Stefana är min själs frände.»

»Nå väl?»

»Nå väl, Stefana. När tankarna ila 'dit bort' och jag genomgår mitt liv, min första ungdom och kampen med de matriella behoven, min strävan till andlig utveckling, och övertänker alla de tusende, tusende hinder och motgångar, som mött mig, då tvingas jag att tro på en medfödd otur; ty min självkänsla säger mig, att det icke varit egen oförmåga, som rest upp hindren, utan vidriga omständigheter.»

»Inte det heller, min vän», svarade Stefana allvarligt,

»utan din öppna och redliga karaktär, vilken förbjuder dig att handla egennyttigt. Du har icke velat erhålla någon fördel, som din stränga samvetsgrannhet förnekat dig att eftersträva. Det är en bedrövlig sanning, att det icke alltid är de goda och strängt hederliga människorna, som göra lycka, utan vanligtvis de, som äga förmågan att uppoffra andra för egen fördel. Men, Jacobo, vartill dessa tankar? Du och jag äro tvenne främlingar på jorden, utan några andra släktingar än varandra och utan något egentligt hem; just därför passa vi tillsammans. Jag är omätligt rik. Du äger visserligen endast en obetydlig förmögenhet, men å andra sidan en vittomfattande intelligens. Du hjälper mig att rätt använda min rikedom till andras nytta och min njutning. Du arbetar; jag däremot har endast den usla rollen att ge ut pengar. Det du äger är ett foster av ditt arbete; det jag ger är frukten av andras. Du är därjämte ung och utrustad med så ovanliga själsgåvor, att du i dem äger ett kapital av snille, varmed du kan gagna.»

»Ja, du har rätt, jag är ung och jag älskar att genom eget arbete bryta mig min bana, trots den eviga otur, som hittills följt mig; men det händer stundom, att det intelligenta området icke är tillräckligt för att göra en lycklig eller att fylla den tomhet, som uppstår inom oss; så även med mig. Hjärtat har ock en röst, som höjer sig; då kännes djupt, att man är ensam och förrådd av den, som en gång stod såsom ett mål för våra varmaste önskningar.»

»Bättre att stå allena, än att vara fastkedjad vid sidan av en varelse, som man måste förakta.»

»Stefana!»

»Tyst, Jacobo, och låt mig tala ut! Den kvinna, som förrått ett hjärta, är föraktlig, och du bör tacka Gud, som besparat dig den hårda lotten att nödgas framsläpa ditt liv vid hennes sida. Att kasta tanken på henne är att slösa bort sina ädlaste skatter på ett ovärdigt föremål.»

Jacobo rynkade lätt ögonbrynen med en min av missnöje, utan att svara. Stefana bytte genast om samtalsämne och började tala om några nya anläggningar vid bruket och om den mekaniska verkstad, Jacobo höll på att anlägga en halv mil ifrån Kungsborg, på en under detsamma lydande egendom, kallad Åkersnäs. Under detta samtal hade Stefana fattat Jacobos arm och de vandrade framåt genom parken.

Solen hade redan sjunkit ned bakom horisonten, då Stefana återvände upp till slottet. Hon gick långsamt och såg tankfull ut. Jacobo hade ridit till Åkersnäs, där han låtit

inreda ett par rum åt sig, för att kunna vara till hands och hava översikt över arbetet. Då Stefana steg uppför de breda trappstegen, som förde till vestibulen, fann hon Eklund stående på det översta. Djupt bugande och med blottat huvud räckte han henne ett brev, sägande:

»Nådig greven bad mig lämna detta.»

Stefana smålog vid ordet nådig, tog tigande brevet och gick in i salen. Med ett eget utmanande uttryck i blicken betraktade hon det vapenprydda sigillet, under det hon mumlade:

»Säkert innehåller det här brevet ord av övermodig stolthet. Jag känner mig starkt frestad att icke läsa det.» Hon lade brevet på bordet, men tog det genast åter, mumlande: »Dock, vad rör det mig, vad han skriver.» Härmed bröt hon sigillet. Brevet innehöll blott:

Högädla fru!

Jag utber mig att i morgon få avlägga ett besök och då muntligen uppgöra affären om tavlorna. Det som en gång är sålt, kan icke återtagas, men väl återköpas.

Med högaktning
HERRMAN ROMARHJÄRTA

Stefana log, och en blixt ljungade fram ur de mörka ögonen, under det hon tänkte:

»Nåväl, han har upptagit den handske jag kastat, det blir således en strid, men ni vet icke, stolte greve, med vilken ni kommer att kämpa.» Hon sammankramade brevet i sin lilla knutna hand med en rörelse full av harm.

*

Sedan greve Herman avfärdat Eklund med svaret till Stefana, klädde han sig och gick upp till sin mor. I salongen låg grevinnan utsträckt på en schäslong, och på den starka färgen syntes att hon hade feber. Framför de åt balkongen uppslagna glasdörrarna satt fröken Helfrid, en flicka om tjugu år. Hennes utseende påminde starkt om broderns. Helfrid var lång och med en mera ståtlig än smärt växt. Hon hade en hög panna, stora blå, aristokratiska ögon, en rak näsa och en mun, som, i likhet med broderns, hade ett allvarligt uttryck. Ansiktsformen var oval, hyn, vit och skär, liknade en nyss utsprucken ros. Håret, betydligt mörkare än broderns, var helt och hållet uppstruket från pan-

nan, så att det nedföll i långa mörka lockar bakom öronen. Där Helfrid satt med den höghalsade, tätt åtsittande nätteldukslänningen, garnerad omkring halsen med en spets, liknade hon en dam från medeltiden. Det låg intet övermod, ingen okuvlig stolthet i uttrycket av detta ansikte, men däröver vilade en prägel av sann, ädel värdighet, som gav något aktningsbjudande däråt.

Vid greve Hermans inträde upplyfte hon det över arbetet nedböjda huvudet, och ett hjärtligt leende upplivade de allvarsamma dragen. Även över grevinnans stolta och eljest kalla ansikte gick en ljusning, och hon räckte sin fina, avtärda hand emot sonen.

»Hur är det?» frågade greven och tryckte den till sina läppar.

»Jag tycker att febern är bättre nu, än när du var uppe för en stund sedan. Vad sade doktorn då han for?»

»Att mamma förkylt sig och ådragit sig en katarr, som han förklarade att mamma med sitt svaga bröst på det sorgfälligaste bör undvika.»

»Ser du, Herman att jag hade rätt, då jag påstod, att jag icke var farligt sjuk, fast du och Helfrid nödvändigt ville se en fara i en liten förkylning. Nu känner jag mig må betydligt bättre, och därför gjorde du mig ett nöje, om du toge Helfrid med dig ut på en promenad. Jag skall under tiden bjuda till att sova, och Marie kan ju passa på, om jag ringer och behöver något.»

Helfrid yttrade några ord om att hon icke ville lämna modern, men grevinnan sade med ett ömt leende, men på samma gång med en bestämd ton:

»Barn, jag vill det.»

Helfrid reste sig upp och sedan hon tryckt sina friska läppar mot moderns panna, lämnade hon och Herman rummet.

Det rådde ett ganska vackert förhållande emellan grevinnan och hennes barn samt mellan brodern och systern.

Grevinnan Romarhjärta var en person som, om hon erhållit en annan uppfostran och andra vanor, skulle ha varit ett älskvärt fruntimmer, ty naturen hade i många fall utrustat henne ganska rikt, under det att en förvänd uppfostran gjort allt vad den förmått för att förkväva det goda. Enda barnet i en rik och högmodig familj, hade hon från sin tidigaste barndom blint fått följa alla sina nycker och tidigt insupit detta aristokratiska förakt för allt som icke är högboret, vilket är så inrotat hos adeln, isynnerhet då den har

pengar, och icke av nöd behöver liera sig med de ofrälse. Flickans av naturen livliga och rika själ blev genom denna riktning liksom inpressad i högmodets snörliv och hindrad i sin sunda utveckling. Hade hon varit av ett härsklystet och obändigt lynne, skulle dessa fel, genom den fullkomliga eftergiften för alla hennes infall, vunnit en förfärlig styrka, men nu hade hon ett ganska gott hjärta och en viss ädel lyftning i sina känslor. Då barnet övergått till kvinna, utmärkte hon sig genom dessa dygder, som bruka framkalla goda hustrur och mödrar. Dessa goda egenskaper voro lyckligtvis så troget bevakade av hennes bördshögmod, att hon väl kunde göra de underlydande gott, men aldrig med deltagande närma sig dem. Emellan sig och de ofrälse visste hon att genom sin nedlåtande artighet uppresa ett skrank, som föreföll en var oöverstigligt, och ett förtroligt närmande till »sådana personer» betraktades av den stolta kvinnan såsom ett brott emot de plikter hon ägde till den samhällsklass hon tillhörde. Uppammad i överflöd, gift, såsom hon trodde, med en omätligt rik man, drömde hon aldrig om att den dagen kunde komma, då hon med alla sina anor skulle stå vid gränsen av fattigdom. Såsom maka och mor hade hennes ädlare instinkter helt och hållet utvecklat sig. Hon var känd såsom ett mönster av en huld och kärleksrik hustru, en klok och hängiven mor. Icke underligt då, om hon i sina barns hjärtan uppväckt en kärlek, som gjorde henne till deras avgud. Ett misstag hade hon likväl begått: hon hade uppfött barnen i samma begrepp som hon själv insupit, och i synnerhet uti sonens hjärta ganska flitigt uppodlat hans naturliga högmod, så att det utgjorde ett av greve Hermans största fel. Såsom ett slags motvikt för detta fel hade den gamle greven nedlagt i sonens själ så stränga begrepp om vad äran fordrade av en adelsman, att han borde ha blivit den stoltaste och den ridderligaste ädling.

Hermans hela tillgivenhet var koncentrerad på modern och systern. För dem skulle han till och med kunnat offra sin stolthet. I yngre åren, under sitt garnisonsliv, hade Herman, såsom andra unga män, gjort sig skyldig till lättsinne; men genom händelsen med Selma, vilken kostade hans frihet, hade han med ens blivit återförd till de begrepp om sedlighet, han av föräldrarna insupit. Den sorg föreningen med Elin gjorde modern, och den förödmjukelse han själv led därav, hade varit ett bittert straff för Herman, som behärskades av sitt obändiga högmod och icke ens av sin far kunde förmås att skänka Elin en hustrus plats vid sin

sida, eller att återse den efter vigseln förskjutna makan. Med samma oböjliga stolthet avsade han sig alla fördelar, som hans äktenskap i ekonomiskt avseende skänkte honom, och han kunde icke under sina mest bekymmersamma ögonblick förmås att anlita Elins förmögenhet, varöver lagen gav honom full disposition, men av vilken han formligen avsagt sig all förvaltning.

Helfrids karaktär utgjorde en förmildrad kopia av Hermans, och hos henne hade de ädlare känslorna en så avgjord övervikt, att all anstrykning av högmod var försvunnen, och blott en ädel stolthet stod kvar.

Ett hade hon i familjearv, det var vördnaden för det namn hon bar, och det kunde aldrig falla henne in att tänka, det hon möjligen skulle kunna utbyta det emot ett ofrälse. Helfrids själ liknade nyfallen snö, så ren och fläckfri var den. Det vilade över den ett lugn och ett allvar, som gjorde hennes hängivenhet för modern och brodern ännu mera hänförande, emedan den var så enkel och så osökt, att man tyckte sig se, huru hennes hjärta klappade med starka och fulla slag av ömhet. Hela hennes väsen hade något värdigt, nästan kungligt, vilket liksom bannlyste alla uttryck av livlig glättighet eller ungdomlig ysterhet. Det var något harmoniskt hos Helfrid, som förbjöd all ytterlighet.

Efter denna lilla redogörelse skynda vi att uppsöka de båda syskonen, som arm i arm vandrat in åt skogen på en av de många gångstigarna.

»Herman, vad sade doktorn om mamma? — Jag har haft en så oförklarlig oro över henne denna gång, och likväl borde vi vara vana vid hennes häftiga insjuknande, ty så långt jag kan minnas har hon varit klen.»

»Han sade ingenting annat än vad jag nämnde för mamma; han tillade blott, att hennes bröst under det sista året blivit betydligt försämrat, och att hon hädanefter bör vara dubbelt så rädd om sig som förr.»

En stunds tystnad uppstod. Bådas tankar voro upptagna av den sorgliga vissheten, att modern icke skulle leva länge, men de tego för att icke bedröva varandra.

»Eklund har varit här», återtog Herman, »skickad från sin matmor.»

»Vill hon göra visit?» En fin rodnad spred sig på Helfrids kinder, och man kunde läsa i hennes öppna ansikte, att hon ansåg ett dylikt steg av den ofrälse ägarinnan till Kungsborg föga grannlaga.

»Åh nej! Den damen tycks hysa ett djupt förakt för

adeln och troligen var det därför, som hon nedtagit vårt vapen samt alla familjeporträtten och skickat alltsammans till mig jämte denna biljett.»

Greven gav Helfrid Stefanas brev. Med till utseendet lugna känslor läste hon det, men då Helfrid hade slutat, såg hon upp på brodern med ett eget frågande uttryck i blicken.

»Nå, vad säger du om innehållet?»

»Hon har rätt, då hon påstår, att dylika familjeklenoder icke kunna säljas, icke böra övergå till andra.»

»Men de ha nu en gång blivit sålda.»

»Det är ett stort fel, Herman.»

»Ack! Helfrid, du vet icke vad du säger.» Herman for med handen över pannan. »Märk väl, att hennes ombud endast med det villkor, att allt skulle bliva orubbat, köpte Kungsborg, och hade jag icke då fått sålt det, så hade min fars kreditorer låtit det gå under klubban, och vi kanske därigenom gjort en så stor förlust, att jag icke kunnat göra alla rätt eller fått något över. Nu lyckades jag rädda så mycket, att du och mamma äro frälsta från fattigdom. Helfrid, Helfrid! Du vet icke huru mycket jag lidit av denna handel med allt vad jag från barndomen vördat, men emellan att handla rättskaffens och att ännu några år krångla mig fram fanns icke något val.»

»Huru ämnar du nu handla, min stackars bror?» Helfrid blickade sorgset på brodern.

»Återköpa, vad hon anser icke kunna säljas.» Greven suckade.

Helfrid betraktade honom uppmärksamt. Hon anade, att detta återköp skulle komma att kosta honom någon kännbar pekuniär uppoffring. De hade kommit fram till en liten kulle, förbi vilken gick en genväg, som förde från Kungsborg till Åkersnäs. Helfrid satte sig i gräset, och Herman kastade sig ned vid hennes fötter, avtog den lätta sommarhatten, så att aftonvinden fick leka med de ljusbruna lockarna. Helfrid förde sin hand över hans panna och sade smekande:

»Herman, tala ut uppriktigt alla dina bekymmer, ty att du måste hava sådana, det säger mig mitt förnuft, och att du har dylika, läser jag på din molnhöljda panna.»

»Du har rätt, Helfrid, jag har bekymmer, och det av en både bitter och förödmjukande beskaffenhet. Om du kunde fatta vad det vill säga att vara en man i sina bästa år och ändå framsläpa ett ömkligt, overksamt liv. Jag, den siste

Romarhjärta, lever endast för att utgöra en tärande mask på det kapital, vars avkastning knappast räcker till att bestrida mammas och dina behov, och det oaktat gör jag ingenting, alldeles ingenting för min existens.»

»Icke kan du, en greve Romarhjärta, arbeta för din utkomst. Det enda sätt, en fattig ädling äger att förvärva den, är att ingå i statens tjänst. Kan du inte det, så måste han leva som du, på det lilla han äger.»

»För att tjäna staten fordras kunskaper, och vad kan väl en för detta hästgardesofficer? Intet. Vi ädlingar äro i sanning rätt beklagansvärda, när vi bliva ruinerade, ty vi äga ingen utväg att rädda oss från fullkomlig undergång. Leva som jag nu lever, säger du? Barn, detta år har kostat oss två gånger så mycket, som den årliga avkastning vi äga. Vart skall detta leda? — Till att angripa kapitalet. Och, när detta inom kort tid är förstört, stå vi där utfattiga.» Greven tystnade. Helfrid lutade huvudet emot brodern, och ett par tårar runno långsamt utför hennes kinder. Det var ett bittert ögonblick för de båda stolta syskonen. Slutligen lyfte Helfrid upp huvudet, sägande med beslutsam röst:

»Vi måste inskränka oss.»

»I vad? Kan mamma vara utan hästar och vagn? Kan hon vara utan kammarjungfru? Kunna vi vara utan en kökspersonal, kunna vi avskeda Fredrik, som tjänat i trettio år hos min far?»

»Vi kunna icke så djupt såra den gamle tjänaren eller handla så ärelöst emot honom, däruti har du rätt; icke heller beröva mamma någon av de bekvämligheter hon bör äga; men icke behöva vi en kökspersonal av tre personer; ty...» Helfrid rodnade och fortfor förlägen: »ty jag kan sköta vår ekonomi.» Det var som om hon uttalat något riktigt förnedrande.

»Du!» utropade Herman och betraktade systern med ett uttryck av ogillande.

»Ja, jag. Vi avskeda i höst hushållerskan och behöva blott en tjänarinna utom mammas kammarjungfru. Jag skall under sommaren söka inhämta de kunskaper, jag nu saknar, och på detta sätt göra vi en ganska väsentlig inskränkning.»

»Och du tror verkligen, att jag med korslagda armar skall sitta här och åse, hur du gör dessa uppoffringar, under det jag fördriver tiden med att jaga och vegetera? Nej, Helfrid, så långt får det icke gå. Jag skall söka att erhålla ett arrende, och genom mina kunskaper i lantbruket bereda oss

alla en ljusare framtid, och om möjligt förkovra det nu otillräckliga kapitalet.»

»Du, Herman Romarhjärta, arrendator under en annan! Det vore en bitter förödmjukelse för vår mor.»

Helfrid hade rest sig upp. I detsamma hördes hovslag på den genom skogen gående genvägen, och en ryttare sprängde fram på en svart häst av sällsynt skönhet. Den unge mannen, som på detta sätt bokstavligen flög förbi Herman och Helfrid var, som syntes, så försänkt i egna tankar, att han icke märkte dem. Hans ovanligt vackra yttre hade likväl frapperat de båda syskonen, huru hastig uppenbarelsen än varit.

»Vem kunde det vara?» sade Helfrid.

»Jag vet icke, om ej den där släktingen till fru Stephensen, som Eklund talade om.»

»Jaså, hon har en släkting?»

»Förmodligen en bror- eller systerson, ty han såg ung ut, och hon har väl sett sina bästa år, kan jag förmoda.»

»Ja, hon är ju en gammal änka?»

»Så har man sagt.»

*

Följande eftermiddag steg greve Herman upp i en liten jaktvagn för att begiva sig till Kungsborg och uppgöra affären om tavlorna. Det sorgsna och milda uttryck hans ansikte bar, då han talade med systern, var nu försvunnet, och över de vackra dragen låg en prägel av oböjlig stolthet. Man såg, då han åkte bort, att det var den anborne greven, som begav sig till den rika parvenyen.

Under vägen tänkte Herman:

»Givs det något obehagligare än att hava med kvinnor att göra? Vore det nu en karl, så hade han icke burit sig så grovt och dumt åt, som att skicka mig tavlorna, och om han gjort det, skulle jag ägt rättighet att tillrättavisa honom; men nu behagar det en käring att förödmjuka mig, och jag måste helt artigt rätta hennes misstag, även om hon, i likhet med den här, är någon gammal mulattska, som rest ända hit för att glömma att hennes förfäder burit slavbojan. Just ett trevligt besök det här, att bringa en över sina rikedomar högmodig gumma till sunt förnuft.»

Greve Herman fortfor att i sina tankar måla Stefana med platt näsa, tjocka läppar, brun, skrynklig hy, gråspräng hår och en mun utan tänder. Ju mer han tänkte på den

dam, han nu skulle uppvakta, desto vidrigare föreföll honom hela besöket, isynnerhet som han skulle i egenskap av gäst besöka sina fäders och sitt eget forna hem.

Dessa senare känslor togo småningom överhand, så att Herman höll in sin häst och lät den gå i skritt. Han kände att han behövde tid för att bereda sig på det smärtsamma intryck, som återseendet av Kungsborg skulle framkalla. Under det Herman efter bästa förmåga sällskapar med sina egna obehagliga tankar, vilja vi skynda före honom, och se huru Stefana beredde sig på att taga emot greven.

Vi finna Stefana i nedre salongen, sittande i en liten soffa, framskjuten till de öppna glasdörrarna som förde ut till trädgården; till höger stod ett litet bord, varpå hennes arbete låg. På andra sidan om bordet voro ett par emmor framskjutna. Stefana satt sålunda med ryggen vänd åt dörren, varigenom Herman skulle inträda, men så, att hon kunde se honom i den emellan fönstren sittande trymån.

Den unga änkan var klädd i en småblommig svart sidenklänning, kantad omkring hals och armar med svarta blonder. De bildsköna armarna och halsen föreföllo ännu vackrare genom avbrottet mot det svarta. Det yppiga mörkbruna håret var uppfästat med mycken smak, men utan all prydnad. De stora, underbara ögonen hade i dag något matt i sin blick, liksom efter utgjutna tårar, och den vanliga blekheten var ännu större än den brukade vara, och likväl, när man såg henne sitta så där med huvudet tillbakalutat, blicken tankfullt häftad på spegeln, var hon verkligt skön. Det låg något tjusande, magiskt i hela den unga kvinnans väsen, så att blicken stannade med beundran på detta oförklarligt vackra ansikte och de plastiska formerna av hennes figur.

Ute i vestibulen, som låg åt gården, satt Jane Smith, nu husfru på Kungsborg, och gjorde upp åtskilliga hushållskalkyler med ett underordnat biträde.

Jane var ett fruntimmer om fyrtiofem år, liten till växten och mycket fet, med en hy, som ville skvallra om ett blandat blod, ehuru ansiktsdragen voro europeiska och genom sitt uttryck av välvilja ganska behagliga; visserligen hade de något ofantligt alldagligt och prosaiskt, som saknade all anstrykning av nobless. Hon bar en storrutig och mångbrokig klänning, med en hel massa vita spetsar omkring hals och armar, så att hon föreföll lika bred som lång. På huvudet hade hon en liten mössa, dekorerad med gröna, röda och gula band, så att hon liknade, där hon satt, en provkarta på alla möjliga färger. Hon hade varit olycklig, om hon

nödgats åtnöja sig med en eller två färger i sin klädsel, och hon skulle ha blivit förtvivlad, om man dömt henne till att endast nyttja svart, grått eller vitt.

Hon var just i begrepp att på dålig svenska, men med mycken välvilja, göra för sin åhörarinna begripligt, att hon icke förstod att laga risgryn så, att en kristen människa kunde äta dem, då hon mitt i denna föreläsning störtes av att grindarna till gården öppnades och greve Herman åkte in.

»Se nådig greven», utropade Janes biträde, som tjänat ett par år på Kungsborg, under det greve Herman ägde det. Hon steg upp vid sin forne husbondes åsyn.

»Jaså, är det den där herrn, som rått om det här stället förut. Ser just icke illa ut; men sitt still, mamsell, vi hava ännu icke slutat uppgörandet av räkningen.»

»Greven ämnar sig säkert upp till frun», stammade mamsellen.

»Nå, så mycket mera skäl för mamsell att sitta still.»

En betjänt hade under tiden mottagit grevens häst, och gubben Eklund stod på nedersta trappsteget och hälsade sin alltid lika älskade för detta husbonde. Herman, som såg Jane i vestibulen, tog för avgjort, att det var frun på stället och gick därför, sedan han vinkat åt Eklund, uppför de breda trappstegen och stannade framför Jane, som med en vänlig böjning på huvudet besvarade grevens artiga, men något stolta bugning, sägande:

»Sir, mrs är därinne», och utan att resa sig upp, pekade Jane på dörren. Eklund, som följt efter greven, blev blodröd av harm, slungade en ursinnig blick på Jane, och skyndade att säga:

»Jag skall anmäla nådig greven.»

»Behövs icke, mrs har sagt till, att den gentlemannen skulle stiga in till henne: hon är i salongen.»

Det var mer än Eklund kunde smälta. Han rätade på sig och gick, utan att vidare spilla ord på miss Jane, fram till salsdörren, den han bugande öppnade för greven.

»Tack, käre Eklund, jag skall nog söka upp frun», sade Herman leende och tog vägen över salsgolvet fram till salongsdörren, vars gardiner voro nedfällda. Eklund hade likväl följt greven för att bespara honom mödan att upplyfta dörrgardinerna. I detsamma han förde undan dem sade han med hög röst:

»Greve Romarhjärta!»

Herman inträdde och såg sig omkring i det ofantliga

rummet efter den person han skulle besöka. Slutligen stannade blicken på en smärt kvinnogestalt som reste sig upp ifrån den framför glasdörrarna stående soffan. Greven, som gått några steg fram i rummet, tvärstannade, så frapperad blev han av den syn, som mötte hans blickar. Det var en verkligt skön uppenbarelse.

»Förmodligen är den där intagande varelsen mulattskans dotter», tänkte greven och gjorde en ledig och vördnadsfull bugning för damen.

Stefana tog några steg emot greven och besvarade hälsningen med en artig och vänlig böjning på huvudet.

»Det är mig kärt, att såsom gäst få hälsa herr greve Romarhjärta välkommen», sade Stefana med sin klara stämma.

»Jag har således den äran att hava ägarinnan av Kungsborg framför mig», svarade greven.

»Ja, herr greve.» Stefana gjorde en rörelse med handen, som inbjöd Herman att taga plats i en av de framskjutna emmorna, under det hon själv åter satte sig ned i soffan.

Greven såg litet generad ut. Han hade kommit till Kungsborg med den föreställningen, att där träffa en gammal, över sina rikedomar högmodig änka, på vilken han ämnade inverka genom sin stolthet, och nu hade han framför sig en ung, skön och förtjusande kvinna, som med sin enkla värdighet imponerade på honom. Han kände att han alldeles kommit ur sin roll, ty att säga en gumma en hop stolta ord, det hade gått ganska lätt, men att komma fram därmed till en sådan intagande varelse, det föreföll litet svårare. Dock, om hon vore ännu skönare, så kunde icke greve Romarhjärta taga emot en gåva av henne. Stefana hjälpte Herman likväl genast ur hans bryderi genom att själv vidröra orsaken till hans besök.

»Av herr grevens biljett fann jag, att det icke lyckades mig att göra klart vad jag skriftligen önskade säga, nämligen, att tavlorna och vapnet förmodligen blivit kvarglömda, vilket föranledde, att jag tog mig friheten översända dem.»

»Tillåt mig, min fru, att rätta detta misstag från er sida. Tavlorna äro upptagna på köpekontraktets inventarium bland de övriga effekterna. Följaktligen kunna de endast tillhöra mig, sedan jag återköpt dem.»

»Men jag har aldrig velat köpa dem, och anser dem, uppriktigt talat, av alldeles intet värde för mig. Vad jag på inga villkor önskat äga, kan jag icke heller tillägna mig.

Herr greven kan väl ej vilja tvinga mig att behålla sådana saker, som i mina ögon äro utan allt intresse, och genom mitt ombuds oförstånd kommit att följa köpet.» Stefana smålog förbindligt.

»Vare det långt ifrån mig att vilja påtvinga er något, som ni har en så bestämd motvilja för, och som däremot för mig utgör föremål, dem jag med bitter saknad avyttrat. Tvärtom, jag stannar i stor förbindelse hos er, om ni tillåter mig att få återköpa dessa minnen av mina förfäder.»

»Återköpa!» upprepade Stefana långsamt. Hon lutade huvudet tillbaka med en rörelse av stolthet. »Herr greve, betänk vad ni nu föreslår mig; kan jag sälja vad jag aldrig velat köpa och aldrig betraktat såsom min egendom?»

»Lika litet kan jag återtaga vad jag en gång försålt», svarade greven, denna gång med ett fullkomligt grevligt uttryck i ton och blick.

»Hur vill ni då uppgöra saken?»

»Ifall ni icke tillåter mig att köpa tavlorna, måste jag återsända dem.»

»Nu går ni för långt, herr greve. För det första anser jag Kungsborg, med vad det innehåller av möbler och övriga inventarier, fullt värt den summa jag givit därför; för det andra, har jag aldrig uppdragit åt mitt ombud att i köpet låta ingå familjeklenoder; för det tredje, utgöra de omtvistade föremålen sådana som icke kunna köpas eller säljas; och jag skulle betrakta det som en verklig förolämpning, i fall greven återsände dem eller fortfore att av mig vilja köpa vad som icke tillhör mig.»

»Men, min fru...» greven blickade stolt på Stefana.

»Tillåt mig bifoga: om ni glömde er hatt här och jag sände den till er, skulle det då falla er in att vilja betala mig, för det den stått i mina rum? För övrigt», tillade Stefana med en egen blixtrande blick, »har jag hyst det begrepp om er, att ridderligheten förbjöde er att vilja såra ett fruntimmer, även om detta fruntimmer är ofrälse. — Märk väl, det är ingen gåva jag erbjuder; detta skulle min egen finkänslighet förbjuda mig; det är endast ett misstag jag rättat, och deta kan väl aldrig förnärma er.» Stefana talade med enkel värdighet, och i hela hennes väsen låg något som bjöd aktning.

»Min fru, ni ger mig intet annat val än att bliva er gäldenär.»

»Alldeles icke. Ni är mig ingenting skyldig, och ni skulle göra mig er förbunden, om ni alldeles lämnade detta ämne.»

»En besegrad måste alltid foga sig efter segervinnarens vilja.»

Man kunde se på Hermans panna, att hans stolthet led av att nödgas giva vika; men Stefana lämnade honom intet annat val.

»Vad som förundrat mig», började Stefana, utan att upptaga ämnet, »är att de forna ägarna av Kungsborg icke anlagt en verkstad här i närheten av järnbruket, isynnerhet som kommunikationerna sjöledes gör det så lätt att transportera produkterna.»

»Att en dylik anläggning icke blivit gjord, kommer väl därav, att vi här i Sverige sakna egentligt industriellt intresse, och att adeln i synnerhet är berövad sådant.»

»Ett stort fel hos edra landsmän, herr greve, och vilket länder landet till stor skada. I Amerika åter, då vi köpa en jordlapp eller en egendom, övertänka vi genast, huru vi skola draga den största möjliga vinst därav. Vi taga dess läge, lättheten av kommunikationer, allt i betraktande, och därefter beräkna vi vilken industri eller vilket företag som bäst kan lyckas, och därigenom uppkommer ett allmänt välstånd.»

»Men just detta eviga beräknande av pekuniära fördelar har hos amerikanaren utvecklat en genomgående egoism. Det materiella intresset är allt, det högre intet. Att förtjäna pengar är lösen för hans liv.»

»Gud vet, om ni nu så alldeles riktigt bedömer Amerika och dess folk. Jag tror det icke. Det är visserligen sant, att amerikanaren av nödvändighet varit och är ännu tvungen att fästa den största uppmärksamhet vid det materiella strävandet, men betrakta på närmare håll denna unga stat, och ni skall nödgas medgiva att det med ett nyfiket barns hela intresse fäster sin uppmärksamhet även på högre och ädlare föremål. Besinna att det förhåller sig till Europa, som ett barn till en fullvuxen människa! I framtiden skall dess rika och unga hjärta draga till sig all upplysning och dit skall en dag all kultur förflyttas.»

Herman log, i det han svarade:

»Jag betvivlar, att ett folk, bestående av en hop äventyrare, kan erbjuda några sådana förhoppningar, i synnerhet som hela dess statssystem kan kallas provisoriskt, ty såsom sådant måste vi väl ändå betrakta den amerikanska republiken: ett foster av nödvändigheten att åtminstone få ett sken av lagbunden styrelseform i ett land, där den

sammanrafsade befolkningen gjorde det omöjligt att införa någon bättre och fullkomligare.»

»Ack, herr greve! Ni dömer med en aristokrats alla, tillåt mig säga, föråldrade fördomar. Det höres, att ni ej på nära håll betraktat detta, såsom ni kallar det, sammanrafsade folk eller dess styrelseform; eljest skulle ni nödgas medgiva, att intet folk i världen har en så djup aktning för sin statsförfattning, en så livande känsla av medborgerliga plikter såsom amerikanaren, ifrån den ringaste till den mäktigaste medborgare i samhället. Givs det väl någon monarki i världen, som kan framvisa en sådan nationalanda hos sin befolkning, som den amerikanska republiken kan förete?»

»Möjligt att ni har rätt, men jag för min enskilda del vågar betvivla det, emedan en sådan demokratisk republik i sig själv är ingenting annat än ett pöbelvälde, där godtycket anses för frihet. Om vi vilja vara rättvisa, måste vi medgiva, att idealet av alla styrelseform är den monarkiska, med en konungamakt, som grundar sig på aristokratien, då adelsmannen genom en högre själsutveckling är upphöjd över menigheten, så att han deltager i folkets öde med sitt intresse för det allmänna och verkar för detsamma, såsom något honom av Försynen anförtrott. Han står emellan konungen och folket såsom ett värn emot den förres godtycke och tyranni. Konungen åter hämtar av medvetandet, att i folkets ögon äga en nästan gudomlig helighet, vilja och föresats att aldrig missbruka vördnaden för sin egen makt.»

»Men folket, då det behandlas som ett omyndigt barn, blir omyndigt till sin karaktär och sina själsegenskaper samt i följd därav liknöjt för de nationella intressena, emedan det icke äger någon rätt att blanda sig däri. Nej, friheten är framåtskridandets och civilisationens moder; utan den kan intet folk i världen vinna någon högre utveckling. Ni säger, att folkstyrelsen är ingenting annat än en godtycklig pöbelregering. I Amerika uppfostras varje medborgare till sant intresse för samhället, och var och en inser välsignelsen av att underkasta sig dess lagar. Ni tror icke på republikens bestånd. Är det väl tänkbart, att ett folk, som krossat moderlandets välde, och vars revolution var en produkt av mogen överläggning, djup kärlek till friheten, och icke ett flyktigt begär efter oberoende, utan framgick under orubblig tillgivenhet till ordning och laglydnad, skulle tillintetgöra sitt eget verk? — Hade ni levat i Amerika, skulle ni även nöd-

gats erkänna, att på intet ställe i världen talar lagen ett mera befallande språk; och grunden därtill är, att man gjort styrelsen mäktig, men de styrande obetydliga och sålunda bevarat samhället på en gång fritt och ordnat.» Stefana hade talat med ett stigande intresse och hela hennes ansikte övergöts utav det liv och den värme, varmed hon försvarade amerikanska republiken.

Här avbröts samtalet utav Jacobo, som nu kom in. Han gick helt ogenerat fram till Stefana, räckte henne handen, varefter han på sitt enkla och behagliga sätt hälsade greven. Stefana presenterade:

»Greve Romarhjärta — herr Lange.»

Jacobo satte sig bredvid Stefana på nedre delen av soffan, och hon sade åt honom med ett obeskrivligt milt och vänligt leende:

»Greven och jag hava levererat en batalj. Jag har kämpat som en god republikan och greven som en oförskräckt aristokrat.»

»Och segern, vilken tillföll den?» frågade Jacobo och såg leende på Stefana.

»Den är oavgjord», svarade Stefana.

»Jag fruktar, att dylika strider aldrig leda till något resultat», inföll greven, denna gång med ett något i tonen, som påminde om aristokraten; »ty den övertygelse, varuti man blivit uppfödd, blir vanligtvis rotfast i hjärtat.»

Greven reste sig och fattade hatten, liksom åsynen av den vackre unge mannen vid Stefanas sida hade utgjort något, som han fann föga behagligt. Stefana frågade skämtande om hennes republikanska tänkesätt skrämde greven, efter han så hastigt ville lämna Kungsborg.

Det låg ett något i den unga kvinnans hela väsen, som verkat magiskt på greve Herman och liksom behärskade honom. Dessutom hade Stefana under samtalet visat honom, att hon icke allenast var ett bildat, utan även ett intelligent fruntimmer, vilket allt hade den verkan, att greven satte bort sin hatt och kvarstannade till sent på aftonen. Samtalet blev nu allmänt, ehuru man alldeles lämnade det politiska stridsfältet. Jacobo var nu den, som huvudsakligen ledde trådarna därav, och då Herman hörde den unge republikanen, som han i sitt inre kallade honom, tala, nästan häpnade han över det stora och vittomfattande kunskapsförråd och den lugna, klara uppfattning av allt, som hans konversation berörde. — Han kunde icke avhålla sig ifrån ett ovillkorligt erkännande av Jacobos överlägsenhet, men

med detsamma började han att känna det stora avstånd, som fanns emellan honom, mannen av ärvd, och Jacobo, mannen av förvärvd förtjänst, inom vetandets område. Det låg något vidrigt i medvetandet, att han, Herman Romarhjärta, vid sidan av denne Jacobo Lange, måste förefalla som en skolgosse bredvid en lärd man. Kanske för första gången i sitt liv övertänkte Herman, att det gavs något mera, som förtjänade aktning än ett gammalt sköldemärke och en hop multnade anor. Men i samma mån han inom sig i sitt stolta hjärta måste erkänna Jacobos överlägsenhet, erfor han en känsla av bitter ovilja emot honom. Det är ingenting, som stolta människor hava svårare att förlåta än att det gives personer, vilka äro dem överlägsna. Om det ändå funnits något i Jacobos sätt och person, som han kunnat anmärka på, hade Herman bestämt känt sig mindre illa stämd; men till sina rika och ovanliga själsgåvor hade nu Jacobo ett så fördelaktigt yttre, att han även härutinnan fullt ut kunde tåla en jämförelse med greven.

När greve Herman åkte från Kungsborg om aftonen, voro hans tankar uteslutande sysselsatta med att söka utreda på vad fot Jacobo egentligen stod till den unga änkan. Hon hade själv förklarat, att de endast voro avlägsna släktingar, och ändå rådde emellan dem en förtrolighet, som Herman fann icke rätt förenlig med våra begrepp. Resultatet härav blev, att han slutade med att känna sig helt förbittrad både mot Stefana och Jacobo.

*

Då Stefana och Jacobo blevo allena, gick hon fram till honom, sägande:

»Nå, vad tyckte du om greven?»

Stefana var dödsblek; man kunde i varje ansiktsdrag läsa en pinsam själsspänning.

»Han var tämligen lik alla andra aristokrater, men det föreföll mig, som om han i grunden skulle vara god och ädel, ehuru dessa känslor av hans högmod stundom undanträngas.»

»Tänkte du på Elin, när du fick se honom?»

Jacobo smålog på ett eget vis, då han svarade:

»Icke mycket, det måste jag medgiva. Elin hör icke till dem, som någonsin väckt ett djupare intresse hos mig. Jag beklagar hennes öde, men tycker å andra sidan, att hon

tager det ganska lätt; och skulle vi gå till grunden, anser jag greven långt olyckligare än hon.»

»Jacobo, är du nu rättvis?»

»Ja, vid Gud, är jag det.» Jacobo såg Stefana med en öppen blick in i ögonen.

»Du anser således icke greven ha djupt och ohjälpligt, icke allenast sårat, utan även förolämpat Elin?»

Åter smålog Jacobo på sitt eget vis.

»Jag anser greven vid ingåendet av sitt äktenskap hava handlat endast efter de yttre fordringarna av vad hans ära bjöd, men sedan fullkomligt trampat heder och samvete under fötterna, ty, då han antog offret för att undgå skandalen, hade det bort vara en samvetssak att visa den unga kvinnan, som offrade sig för honom, all möjlig vänskap och aktning samt därigenom göra henne livet och den uppoffring, hon underkastade sig, så litet tryckande som möjligt; nu däremot har han handlat med den mest avskräckande egoism.»

»Och ändå beklagar du honom mer än henne.»

»Av två skäl, Stefana.» Jacobo fattade Stefanas båda händer och sade med eftertryck: »Den är djupt beklagansvärd, som så måste blygas över sina handlingar inför sig själv och därigenom förlora aktningen för sitt eget jag. Detta är i mina ögon den största av alla olyckor; därför beklagar jag honom. Hon kan däremot, under alla förhållanden, säga till sig själv: 'jag har gjort en stor uppoffring och därför skördat endast otack, men jag har det inre medvetandet av att ha handlat rätt!'»

»Elin har också fått ett hjärta, Jacobo, och det dömde denne högmodige man till evig död, i samma ögonblick han efter vigseln försköt henne. Han gjorde det omöjligt för henne att fästa sig vid honom, och det band, som fjättrade henne vid hans öde, förbjöd henne att fästa sig vid någon annan. — När jag tänker på, huru denne man uppfört sig, då känner jag ett oemotståndligt begär att hämnas.»

»Du, Stefana — hämnas?» Det var ett alldeles eget tonfall i rösten, då Jacobo sade dessa tre ord. De frambringade också en färgskiftning på Stefanas ansikte, och hon svarade:

»Ja, hämnas. Tror du mig icke äga nog själsstyrka därtill?»

»Till att hämnas fordras icke stor själsstyrka; det är svaga själars enda ersättning för lidna oförrätter.»

»Jacobo, känner du så litet Stefana, att du tror henne om att kunna taga en oädel hämnd?»

»Jag anser dig icke kunna taga någon, varken ädel eller oädel.»

»Stefana skall hämnas Elin genom att tvinga greve Romarhjärta erkänna, att ärvd ära är ingen ära. Jag vill lära honom, att endast för det goda och rätta är det värt att offra sitt liv. Man kan icke vara en man av ära, utan att vara en man med samvete och hjärta.»

»Detta verk tror jag dig om att vilja utföra, men det är ingen hämnd.»

»Jo, en hämnd värdig Elin.»

»Och sedan? — Huru tror du det blir sedan?» Jacobo såg djupt in i Stefanas ögon. En mörkröd sky drog över hans panna. »Vill du därefter återförena Elin och Herman?»

Stefana drog undan sina händer och förde dem till bröstet, liksom för att återhålla hjärtats våldsamma slag, varefter hon svarade långsamt:

»Vad som en gång blivit söndrat, kan icke förenas. — God natt, Jacobo!» Härmed lämnade hon rummet.

*

När Stefana kom in i sin sängkammare, kastade hon sig ned i en emma och gömde ansiktet i händerna, liksom överväldigad av sin smärta. Länge förblev hon sittande, liksom förkrossad; men när hon slutligen reste sig upp, var ansiktet lugnt, och det vilade däröver ett uttryck av mild undergivenhet. Hon satte sig ned att skriva till Elin följande fortsättning på ett förut börjat brev:

... Jag har således, som du ser av det ovanstående, sammanträffat med denne stolte och oböjlige man. Motgångar och det ekonomiska obeståndet ha ännu ej böjt hans högmod eller inverkat på hans karaktär. Han hänger fast vid sina aristokratiska idéer. Det skulle icke förundra mig, om jag finge se honom dö av hunger på sitt sköldemärke, hellre än att göra något för att skapa sig en existens. — Jag har likväl i dag vunnit en seger över honom, som jag såg kostade hans stolthet mycket, och den han i en-

skilda stunder skall få svårt att förlåta mig. Gott, det är just så jag har velat hava det, för att en dag ernå det mål jag åstundar. Måste vi börja med strid...»

*

Om aftonen, då Herman kom hem, stod Helfrid nere i biblioteket och väntade på honom.

»Vad du dröjt länge!» var det första ord Helfrid yttrade till brodern.

»Ja, jag har visst det», svarade Herman nästan kallt. Han kände sig generad av systerns närvaro, och den redogörelse han för henne skulle bliva tvungen att avlägga angående sitt besök på Kungsborg. Helfrid återtog:

»Kom och sätt dig här, käre Herman, och låt mig höra något om ditt besök! Vet du, jag har haft odrägligt tråkigt, medan du varit borta. Det skulle friska upp mig litet att få höra något om den yttre världen, i från vilken det förefaller mig liksom jag vore alldeles avsöndrad.»

»Du är väl så ock, stackars barn; allt sedan vi flyttade hit för ett år tillbaka, har du icke varit i någon beröring med den övriga världen.»

»Det betyder också ingenting; du vet att jag trives bäst med dig och mamma, men det skulle roa mig att höra något från det kära Kungsborg och om dess nuvarande ägarinna. Hurudan människa är hon? Är hon kreolska eller mulattska?»

Herman log ovillkorligen, ehuru han just icke var böjd att le.

»Hon är varken det ena eller det andra, utan såsom det tycks av svenskt blod.»

»Det är således en dam av hyggligt utseende. Nå, berätta mig nu ordentligt om ditt besök, och huru ni gjorde upp tavelaffären.»

»Kära Helfrid, det är icke stort att säga om den saken. För det första är fru Stephensen ett ungt fruntimmer; för det andra förnekar hon mig rättigheten att betala tavlorna, under förevändning att de aldrig hade ingått eller kunnat ingå i köpet, och därvid måste det bliva.» Greven talade med synbar otålighet, vilket ej undföll Helfrid, varför hon reste sig upp, sägande:

»Du är trött, Herman, och jag gör orätt i att uppehålla dig. — God natt!»

»Förlåt mig, Helfrid, men jag är i afton illa stämd. Det vilar liksom en förödmjukelse över mig, då jag tänker på den förbindelse jag kommit att stå i till en främmande person.» Herman kastade sig ned uti en fåtölj. »Och likväl lämnade hon mig intet val. Jag måste foga mig efter hennes vilja emot min egen.»

»Varför?»

»Därför att hon förklarade bestämt och uttryckligt, att tavlorna icke voro hennes, och att hon aldrig önskat äga dem, samt att det vore en grov förolämpning av mig att under sådana omständigheter vilja betala det, som icke var hennes egendom.»

»Nåväl, Herman, då försvinner ju förödmjukelsen», sade Helfrid och räckte brodern handen. Han tryckte den tigande.

*

Ett par dagar därefter, helt tidigt en morgon, promenerade Herman framåt vägen till Åkersnäs. Han levde så fullkomligt avskild från den övriga världen och hade emellan sig och betjäningen upprest en sådan skiljemur, att ingen vågade sig fram med någon berättelse, med mindre han formligen gjorde frågor. Han var i följd härav fullkomligt okunnig om att man börjat anläggningen av en maskinverkstad på Åkersnäs.

Herman hade beslutat att föreslå ägarinnan av Kungsborg och det underlydande Åkersnäs, att han skulle få arrendera det senare, emedan han under samtalet med henne hört, att hon alldeles icke var nöjd med sin inspektor och fann det besvärligt att hava ett så ofantligt stort lantbruk. Han var just upptagen av dessa tankar, då han fick höra hovslag bakom sig. Han vände på huvudet och såg ett fruntimmer komma ridande. Då hon kom närmare, saktade hon hästens fart och greven igenkände Stefana, som var helt allena. När hon skulle passera förbi, avtog greven hatten, hon besvarade hälsningen med ett förbindligt leende och lät hästen ila förbi. Greven, som ämnade sig fram till Åkersnäs, ändrade föresats, sedan han sett Stefana rida dit, och tog av inåt skogen. Efter en timmes ändamålslös vandring återvände han till Furuhov och mötte då gamle Eklund, som kom åkande. Gubben steg genast ur den lilla enspända schäsen och nalkades greven med blottat huvud.

»Vart ämnar du dig, min käre Eklund?» frågade greven och nickade åt den gamle tjänaren.

»Min matmoder har skickat mig för att hos herr greven göra sig underrättad om fru grevinnan vore så återställd att fru Stephensen kunde få den äran att avlägga en visit i afton.»

Hermans panna mulnade. Ett ögonblick var han frestad att säga det grevinnan ännu var klen, men han hejdade sig vid minnet av den sköna uppenbarelsen utav Stefana till häst, som han haft ögonblicket förut. Att svara ja, ville han icke, förrän han hört vad modern beslöt. Eklund kvarstod med hatten i hand och avvaktade grevens svar:

»Åk fram till Furuhov och vänta mig där! Jag kommer efter för att underrätta mig om, huru min mor befinner sig i dag.»

Eklund efterkom grevens ord, och Herman vandrade långsamt hem. Han kände sin mors ovilja för alla nya bekantskaper, isynnerhet ofrälse personers. Han visste att hon önskade leva alldeles avskild från den övriga världen, och nu kom en främling och ville tränga sig in på dem, såsom hans mor säkert skulle betrakta det. Själv fann han det nästan förödmjukande att nödgas taga emot ägarinnan av hans forna ståtliga Kungsborg på det lilla oansenliga Furuhov. Det var en egen strid i hans inre emellan hans högmod och en outredd önskan att närma sig Stefana, men slutligen hade hans högmod vunnit seger, och just som han gick uppför den breda uthuggningen, som förde till själva boningshuset, hade han beslutat att säga Eklund, det hans mor ännu var för alltför klen för att kunna taga emot besök; men utanför huset på den nyanlagda gården fann han Helfrid, som kom emot honom med ett eget leende, sägande:

»Mamma har i dag gjort en promenad och är nu i biblioteket, där Eklund framför ett ärende ifrån fru Stephensen.»

»Nå, huru upptog mamma hans beskickning?»

»Sannerligen jag det vet; ty då vi återvände från vår lilla promenad, fick mamma se Eklund och gav Fredrik befallning, att han skulle föra in gubben i biblioteket, där jag lämnade mamma för att gå och möta dig?»

»Du vet således ej vad Eklund har för ärende?»

»Nej, och icke intresserar det mig heller. Jag vet icke huru det kommer sig, men jag har liksom en känsla av antipati för den där amerikanskan. Apropos, du har ännu icke sagt mig, hur hon ser ut.»

»Påminn mig därom en annan gång, nu önskar jag veta vad svar mamma ger Eklund.»

»Varom är då frågan?»

»Om att fru Stephensen vill göra en visit här i dag.»

Helfrid teg. Hon och Herman trädde in i biblioteket just som Eklund stod i begrepp att lämna det. Sedan gubben tagit ett vördnadsfullt avsked av greven och fröken, avlägsnade han sig.

Grevinnan satt i den lilla soffan och räckte småleende handen mot sonen med de orden:

»Vi få visit i eftermiddag.»

»Mamma tager således emot fru Stephensen?»

»Ja, min son, artigheten tillät mig icke att vägra, i synnerhet som jag hört, att hon är av en gammal fransk adlig familj, som emigrerat under revolutionen och vid sin ankomst till Amerika antagit det borgerliga namnet. Innehade hon sin naturliga samhällsställning, såsom en av våra likar, då hade jag, utan att vara ohövlig, kunnat stänga min dörr för henne, men nu hade det fått utseende av ogästvänlighet, i synnerhet som hon är en främling. Dessutom hade vi icke gärna, efter händelsen med tavlorna, kunnat undgå att visa, det vi erkänna att hon äger rätt att av oss fordra en grannlaga artighet.»

Grevinnans röst var mild, hennes läppar leende, och ändå låg det något så nådigt nedlåtande i hela hennes väsen, liksom om hon nu beviljat Stefana en oerhörd ynnest. Herman yttrade några ord, som uttryckte hans gillande av moderns beslut, men han tänkte, då han hörde och såg modern, att Stefana med sina republikanska idéer helt säkert icke drömde om att grevinnan ansåg sig hava beviljat henne en verklig nåd. Helfrid teg och såg missbelåten ut.

»Hon lär väl komma med spann, för att riktigt få det nöjet att förödmjuka oss med sin rikedom», tänkte Helfrid, där hon satt i salongen om eftermiddagen och lyssnade till vindens sus i skogen, vilket ibland liknade rullandet av en vagn.

»Omöjligt lär hon, med sina penninge-aristokratiska tänkesätt, kunna avstå ifrån det nöjet att här uppträda med all möjlig stå̊t», tänkte Herman, och hans panna blev blek, kall och stolt. »Den där historien med tavlorna avsåg ingenting annat än att därmed öppna sig en väg att komma in här», tänkte han vidare. »För vem skulle hon eljest få utveckla all sin lyx och rikedom.»

Just som greven höll den där uppbyggliga monologen,

fick han höra rullandet av ett åkdon. Han kastade en blick genom glasdörren och såg en enkel droska, körd av en kusk utan livré, stanna vid trappan. Fredrik hjälpte därur ett ensamt fruntimmer. I nästa ögonblick öppnades salongsdörren, och Stefana, helt allena, enkelt klädd i en svart atlasklänning och utan några smycken eller prydnader, steg in, sedan Fredrik anmält:

»Fru Stephensen.»

Grevinnan reste sig och gick den inträdande tvenne steg till mötes. — Stefanas hälsning hade något så anspråkslöst och ändå värdigt, att den var fri från varje skymt av kryperi eller övermod. Själva grevinnan förlorade en viss grad av sin förnäma nedlåtenhet, och hela Helfrids ansikte ljusnade, under det hon tänkte:

»Vad hon är intagande!»

Med den största ledighet inledde Stefana konversationen och förde den med lätthet och behag, så att hon redan ifrån början avväpnade grevinnan, och gjorde det rakt omöjligt för henne, att genom sin förnäma air låta Stefana känna tyngden av hennes börd. Man talade om olika länders seder och bruk. Stefana hade varit i England, Frankrike, Tyskland och Spanien och ägde därigenom en viss rikedom på samtalsämnen. Därjämte hade hon en ganska stor lätthet att skildra länders och folks egenheter, samt åt sina teckningar giva liv och färg. Med en takt, den Herman inom sig beundrade, avhöll hon sig ifrån att tala om Amerika, och då grevinnan framkastade den frågan, om hon var född i Amerika, svarade hon endast: »Amerika är mitt fosterland.»

Därpå övergick hon till andra ämnen, som kunde vara av intresse för grevinnan. Hon lyckades också att till den grad intressera den gamla damen, att hon, då Stefana reste sig upp för att taga avsked, sade:

»Min fru, vill ni redan beröva oss nöjet av ert sällskap?»

Stefana smålog förbindligt, men tog avsked, lämnande ett angenämt minne efter sig i både grevinnans och Helfrids själ.

»Ett obeskrivligt älskvärt fruntimmer», sade grevinnan till sina barn, då Stefana var borta, »och med en sällskapston, som endast den kan få, vilken utgått från personer, vilka tillhört den högre samhällsställningen.»

»Vad som behagade mig», menade Helfrid, »var hennes överlägsna bildning och utmärkt goda huvud. Hon resonerade i alla ämnen med lika lätthet.»

Herman sade intet, men han tänkte:

»Hon är en farlig kvinna. Det är ett något, som säger mig, att jag borde avsky henne. Säkert ligger det bakom den vackra masken mycket kall beräkning och egoism.» Just vid dessa tankar framstod bilden av Stefanas enkla och osökta sätt, som talade om både hjärta och flärdlöshet.

När grevinnan gått in till sig, och de båda syskonen blevo allena, sade Helfrid:

»Hon är obeskrivligt vacker; det sade du mig ej.»

»Det bevisar blott, att jag själv icke fäste mig därvid», svarade Herman.

»Vet du, Herman, att ibland svävade ett nästan bittert leende över hennes läppar, mitt under det hon talade, och då blevo hennes ögon så mörka, liksom de hade återspeglat någon dyster tanke, och ibland åter låg det något himmelskt gott i hennes leende. Hon föreföll mig såsom två människor i en gestalt.»

»Din fantasi har åter varit framme för att av den vackra änkan göra något ovanligt, något romantiskt. Dock låtom oss lämna detta och tala om angenämare saker! Jag ämnar besöka henne i morgon.»

»Redan i morgon?» Helfrid log sorgset.

»Du misstager dig, om du tror att det är något personligt intresse för henne, som leder mig. Nej, jag vill arrendera Åkersnäs.»

»Ack, Herman, återkommer du nu igen till den där tanken!» Helfrid rodnade. »Icke kan den siste Romarhjärta bliva arrendator.»

»Bättre det, än att han blir en bedragare, som först förstör det lilla han äger och sedan gör skulder, som han slutligen måste rymma ifrån. Jag har gjort överräkning av vad detta år kostat, och då jag får betalt de utgifter, som överskridit räntan, har jag minskat kapitalet med tvåtusen riksdaler. Därför, Helfrid, icke ett ord mera om den saken; jag arrenderar Åkersnäs och kommer därigenom till verksamhet och ljusare ekonomiska utsikter. Det ligger ingenting, som förnedrar mina föräldrar däruti. Minns att Frankrikes siste konung, en Orleans, var skollärare under sin fattigdom, och blev det oaktat Frankrikes konung. För övrigt arrenderar ju greve G— Skog och är inte mindre ansedd för det.»

»Med den skillnaden likväl, att greve G— arrenderar av sin farbror, då du däremot blir arrendator hos fru Stephensen.»

»Nå, Helfrid, hur vill du då att jag skall handla? Skall jag fortfara att nöta bort min ungdom och min tid med att förtära den sista lilla återstoden av vad vi äga?»

»Nej, Herman, du har rätt, men det går icke så lätt att vänja sig vid, att du skall behöva arbeta för din utkomst. Vi äro icke uppfostrade med en dylik föreställning, och därför förefaller den så bitter och förödmjukande.»

»Ja, bittert är det verkligen, då man äger ett lysande namn, att se det neddraget i fattigdomens smuts, och av behov se sig tvungen att göra sig beroende av andra.»

Stefana satt följande eftermiddag i paviljongen och arbetade med sin bruksförvaltare. Hon genomgick med honom räkenskaperna, emedan han skulle lämna sin befattning och själv tillträda en egendom, som han ärft. — Han hade behållit sin befattning på Kungsborg, till dess ägarinnan ankommit. Herr Åker var en enkel och flärdlös man med en redbar karaktär; också hade Stefana, under den korta tid hon varit på Kungsborg, för honom fattat stort förtroende.

Under det Åker lade bort en av böckerna och var sysselsatt att öppna en annan, sade Stefana:

»Det blir för mig en oersättlig förlust att förlora herr Åker, i synnerhet som jag icke fått någon bruksförvaltare och svårligen lär kunna hoppas på att erhålla någon som ersätter er.»

»Förlusten är icke så stor», svarade Åker leende, »ty skickliga bruksförvaltare är det icke brist på; men så länge ni icke fått någon efterträdare efter mig, lovar jag att stanna kvar; och om ni tillåter, skall jag skriva till några personer, för vilkas duglighet jag kan gå i borgen, så att ni till hösten, då jag måste lämna min plats, kan få den besatt av en redbar person.»

»Men det blir en uppoffring för er att kvardröja här ända till hösten och lämna er egendom utan tillsyn.»

»Jag får väl söka arrangera det så, att jag kan resa dit emellanåt. För övrigt gör jag gärna ett dylikt obetydligt offer för att tjäna fru Stephensen.»

»Tack!» Stefana räckte honom handen. Det kalla, värdiga, nästan förnäma sätt, som Stefana ofta hade, var försvunnet, och hon var nu enkel och vänlig. Man kunde omöjligt se, att det var den rika godsägarinnan och hennes bruksförvaltare, en så fullkomlig jämlikhet rådde i deras sätt emot varandra.

»Jag hade trott», återtog Åker, »att herr Lange skulle övertaga bruksförvaltaresysslan.»

»Nej, Jacobo har av mig, som ni vet, arrenderat Åkersnäs. Det vill säga, för att där anlägga den mekaniska verkstad, han länge påtänkt, och för vilken Åkersnäs genom sitt läge i stadens och brukets närhet är så passande, isynnerhet som icke i närheten finnes något sådant etablissement. För övrigt skulle jag under inga villkor vilja fjättra Jacobo vid en sådan befattning, emedan han då skulle få ingen tid övrig för att överlämna sig åt sina älsklingsstudier och favoritsysselsättningar.»

»Det är sant. Er bruksförvaltare måste i likhet med mig vara ett barn av den rena prosan.»

»Icke just det; ty om ni det vore, herr Åker, skulle ni ej äga den bildning ni nu har, men det ligger i medvetandet, att man förvaltar andras egendom, ett något, som gör att man icke anser sig för herre över sin tid. Detta har jag sett på er.»

Här avbröts samtalet av greve Herman, som inträdde utan att varken Stefana eller herr Åker märkt hans ankomst.

»Kanske jag kommer olägligt?» sade greven, sedan han hälsat. »Jag ser ni är sysselsatt.»

»Det betyder ingenting; vi kunna fortsätta vårt arbete i morgon, i synnerhet som herr Åker varit så god och lovat mig att icke överge Kungsborg förrän i höst.» Stefana smålog förbindligt mot Åker, som hade rest sig upp och lagt ihop böckerna. Herman tänkte:

»Hon bemöter sin fule bruksförvaltare fullt ut lika förbindligt, som om han vore en man av rang.»

Stefana gjorde några frågor om grevinnans hälsa och talade sedan om likgiltiga saker. I hela hennes väsen, då hon umgicks med greven och hans familj, fanns ingenting av denna hjärtliga förtrolighet, varmed hon behandlade sin omgivning, utan något så värdigt att man tydligt såg, det hon alldeles icke betraktade dem såsom personer, vilka i något avseende stodo över henne. När Åker hade avlägsnat sig, yttrade greven:

»Jag kommer i dag för att hos er framställa ett förslag, vilket mitt enskilda intresse dikterat.»

»Är det något, vari jag kan vara herr greven till tjänst, så skall det bliva mig särdeles angenämt.»

»Ack, fru Stephensen, ni har redan satt mig i så stor förbindelse hos er, att...»

»Ni ej vill komma i någon vidare. Men ni misstager er

fullkomligt, ty ni står i ingen förbindelse hos mig, utan om någon av oss gör det, så är det jag till er.»

»Sannerligen, min fru, jag nu kan fatta er mening. Att jag tager emot en gåva, den ni gör mig, att jag icke utan att förolämpa er kan vägra emottaga den, detta kan väl aldrig sätta er i förbindelse hos mig.»

»Herr greve, vi komma bestämt att hela livet igenom tvista om de där tavlorna, så framt jag icke lyckas att taga greven ur sin villfarelse. Jag fruktar bara, att vi bliva fullkomliga ovänner, sedan jag uppriktigt förklarat mig.» Stefana såg på greven med ett nästan allvarligt leende.

»En dylik fruktan bör väl icke ni kunna hysa?»

»Och varför icke?» Stefana kastade huvudet med en egen stolt rörelse tillbaka och såg på greven med en blick, som alldeles berövade honom lusten att säga vad han tänkte, nämligen:

»Ni, som är så skön.» I det stället svarade han:

»Ni behöver alls icke frukta att tala sanningens språk.»

»Sanningen är just det vi dödliga minst fördraga. Men jag vill det oaktat tala dess osminkade språk: få se huru väl jag därmed gör mig anskriven! I det hela är jag av dem, som icke mycket skatta åt smicker och artighet: ett fel, som man lär sig i mitt hemland.»

»Nåväl, giv mig ett prov på er amerikanska uppriktighet», bad greven, som emot sin vilja icke kunde undgå att med beundran betrakta henne.

»Gärna; men felet är icke mitt, om jag nu kommer att uttala ord, som kunna förefalla mindre grannlaga, utan ert, som vill att jag skall tala uppriktigt i avseende på de där tavlorna.»

»Jag lovar att icke tillräkna er, utan mig själv allt vad som kan förefalla mindre behagligt.»

»Gott! Då lovar jag att tala ut mina tankar helt oförskräckt. Jag har ifrån min tidigaste ungdom fått en till avsky gränsande ovilja för adeln.» Stefana sade dessa ord med nästan bleka läppar, och man såg på deras skälvning och på ögats darrning, att hon nu hade talat ut sin själs innersta tanke. Hon drog ett djupt andetag och fortfor, utan att se på greven, som vid denna inledning skiftade färg. »Denna förbittring emot en hel samhällsklass hade sitt ursprung, icke i de republikanska begrepp, man i Amerika insuper med modersmjölken, utan uppstod hos mig under ett vistande i Europa, då jag på nära håll hade tillfälle att se och även känna verkan av den allt uppslukande egoism, som

utgör huvuddragen i adelsmannens karaktär.» Stefanas bleka kinder färgades av en ljus purpursky. Hon strök med handen över pannan och fortfor med stigande iver: »Dessa människor födas till världen med ärvda företräden och en rang, som redan ifrån barndomen inger dem den tanken, att de äro bättre och liksom av Gud utkorade varelser. Den där tanken kunde de gärna få behålla, ifall den förde dem til en ädel strävan att genom rena seder, upphöjda dygder och tänkesätt komma Gud och idealet av mänsklig fullkomlighet närmare, men tvärtom. Dessa män och kvinnor av ärvd ära hava i alla tider utmärkt sig, om icke genom sedeslöshet, laster och brott, dock genom den hjärtlösaste och grymmaste egoism. De ha i alla tider begagnat de företräden, samhället givit dem, till att förtrycka det övriga folket, att beröva de ofrälse deras medborgerliga rättigheter och plundra dem på vad som är heligt. Då jag i minnet övertänker, huru franska adeln rasat fram, då fattar jag och förstår jag franska folkets ända till raseri stegrade hat under skräckregeringen, och jag finner det naturligt att de, i känslan av allt vad de under sekler lidit, ville med ett omätligt blodbad utrota en samhällskast, som i alla tider utgjort folkets förbannelse.» Stefana höll upp, hon tryckte handen emot bröstet, liksom för att hämma utbrottet av de svallande känslorna. Herman satt tillbakalutad i en emma och betraktade talarinnan med en kall blick. Han var blek och såg stolt ut.

»Förlåt min mångordighet», återtog Stefana; »men för att göra mig förstådd har jag varit tvungen att rätt klart visa er, huru djup och — välgrundad min ovilja är. — Folket har visserligen med civilisationen avskuddat sig största delen av det förtryck, som adeln lagt på detsamma, och adeln har själv undergrävt sin makt och förstört sin förmögenhet, men än i denna stund återfinner man hos dem samma tro på medfött värde, samma övermod, samma ringaktning för de ofrälse, samma hjärtlöshet, då det gäller folket, ehuru de numera icke våga högt uttala vad de känna eller tänka; men så ofta något tillfälle gives, skymtar deras ståndsegoism fram i hela sin fruktansvärda gestalt.»

»Men, min fru, ni vill väl ej bestrida, att adeln utgör den genom bildning och uppfostran mest förädlade kasten i ett samhälle?»

»Jo, detta bestrider jag fullkomligt, ty de äro i allmänhet icke förädlade, de äro ofta försämrade. De äro ofta icke bildade, utan blott polerade. Eller kan man kalla dessa

människor bildade, som åt sina söner sällan välja något annat yrke än militärståndet? Nej, de äga sina anor och känna konsten att med övermod sätta sig över allt annat värde. Vad kunna de? Dansa, exercera och paradera. Men beröva dem förmögenhet och säg åt en sådan där ädling: du skall försörja dig själv! — då först får man se huru odugliga de äro. — Med denna kännedom och erfarenhet inser ni, att jag måste förakta hela denna samhällsklass, och att jag ovillkorligen måste med vämjelse betrakta allt, som påminner om denna adels förgångna storhet, och att jag skulle ha ansett för en verklig förödmjukelse, om jag nödgats i min boning hava ett galleri av porträtt, som oupphörligt skulle påminna mig om att denna egendom varit en förtryckares boning. — Så även med vapnet över spiseln. Hade jag själv uppgjort köpet, hade jag uttryckligen förbehållit mig att allt som erinrade om dess ursprung av adlig börd icke skulle få ingå däri. Således har greven satt mig i en verklig förbindelse, då ni befriade mig ifrån dessa för min känsla obehagliga föremål, och nu, herr greve, hoppas jag ni icke mera vill påstå, att ni står i skuld hos mig.»

Under det Stefana talade, tänkte Herman med det sårade högmodets harm:

»Hon vill genom detta tal förödmjuka mig och lära mig värdelösheten av min börd, under det hon låter mig förstå, att en ädling är en odugling. Du förmätna kvinna, du talar om vårt övermod, men du glömmer ditt eget, penningens.»

När Stefana tystnat, sade Herman med en nästan högdragen ton:

»Men, min fru, det hade ju återstått för er att göra en autodafé av mina förfäders porträtt.»

Stefana betraktade Herman med ett uttryck av vemod, ja, nästan ömhet, då hon med en ton, som hade något fullkomligt skilt från blicken, sade helt kallt och lugnt:

»Ni har rätt, greve, men jag hyser aktning för andras fördomar, även om jag själv betraktar dem med ömkan. För er, med edra aristokratiska begrepp, böra tavlorna hava ett verkligt värde, och jag ansåg dem dessutom utgöra sådana saker, att de icke kunde säljas, i synnerhet när jag till intet pris velat köpa dem; därför återsände jag dem till er.»

Greven gjorde en stel bugning. Stefana smålog sorgset, i det hon tillade:

»Herr greve, mina ord hava harmat er?»

Vad var det i Stefanas röst, då hon sade dessa ord, som

nästan smekte Hermans öron? Han visste det icke själv, men det föreföll honom liksom omöjligt att kunna harmas på henne, och likväl, huru hade hon icke sårat och förolämpat honom! Emot hans vilja blev tonen i hans röst mindre kall och stolt, då han svarade:

»Icke harm, min fru, känner jag; men det smärtar mig, att ni om adeln skall hava ett sådant begrepp, att ni nästan frånkänner dess medlemmar alla anspråk på människovärde.»

»Men det kan ju vara likgiltigt i det hela vad jag tänker. För övrigt förnekar jag icke, att det även inom adeln kan finnas personer med värde, men de äro sällsynta, och såsom samhällsklass är den mig förhatlig.»

»Och likväl, min fru, har ni emottagit en person, tillhörande denna förhatliga samhällsklass, inom edra egna dörrar?»

»Jag har aldrig tänkt på vad eller vem ni var, herr greve, utan endast i er och er familj sett mina närmaste grannar. Men lämnom mina fria idéer, de böra icke kunna smärta er, emedan vi därtill äro alltför främmande för varandra. Dessutom har jag nu troligen för första och sista gången uttalat min tanke i detta ämne, så att ni hädanefter icke riskerar att få höra det upprepas. Låt oss i stället övergå till det förslag ni ville göra mig.»

»Vad ni yttrat om oss stackars adelsmän har nästan avskräckt mig ifrån att komma fram därmed, ty med edra tänkesätt bör det bliva en plåga att vara i beröring med personer tillhörande adeln.»

»Åh, det är mig likgiltigt. Då ödet för mig tillsammans med dem, bedömer jag dem alldeles som andra människor, efter det värde de äga, utan att fästa mig vid något vidare. Jag är icke någon fanatisk republikan, som förnekar dem såsom människor allt värde och förtjänst. Förstå mig rätt! Det är endast den där adliga espriten jag avskyr och dess inflytande på själen. Således, herr greve, är ni för mig rätt och slätt en gentleman, som är min granne och vilken har rätt till min aktning.»

Varje ord av Stefana hade den verkan att såra den ömtåliga stoltheten i Hermans själ. Han kände en oövervinnelig lust att i sin tur förödmjuka henne, och likväl, då han mötte den unga kvinnans nu milda, underbart vackra ögon, dogo de stolta orden på hans läppar. Herman kände att han rodnade, då Stefana sade: »för mig är ni rätt och slätt en gentleman, som är min granne», och likväl insåg han,

att det vore att framställa sig i en löjlig dager, om han med ett enda ord gav tillkänna, att han fann sig sårad; därför måste han fortsätta samtalet och i strid med sin stolthet även uttala det förslag han redan i början antytt.

»Det gläder mig att höra, det ni åtminstone icke sträcker er fördom emot adeln ända till individerna, i synnerhet som jag då personligen möjligen kunnat ha den olyckan att icke få göra er bekantskap.»

Stefana uppfattade fullkomligt väl det ironiska i både ord och ton, men hon såg helt lugnt på honom, och han fortfor:

»Mitt förslag var eljest att fråga er, om ni möjligen vore böjd för att vilja arrendera ut Åkersnäs; i fall så vore, önskade jag bliva er arrendator.» Omöjligt vore att återgiva det uttryck i blick och röst, varmed ordet arrendator uttalades. Det var något både stolt och bittert. Ovillkorligen smålog Stefana, då hon svarade:

»Det hade varit mig oändligt kärt att i detta avseende få gå grevens önskan till mötes; men olyckligtvis har jag redan arrenderat bort Åkersnäs åt herr Lange, som där skall anlägga en mekanisk verkstad.»

»Jag har således kommit för sent.»

»Ja, och det beklagar jag verkligen, ty jag fattar fullkomligt väl, att greven icke kan äga tillräcklig sysselsättning på Furuhov, och det bör en ung, kraftfull man vara i högsta grad pinsamt att icke äga en större verkningskrets, isynnerhet, då han, såsom jag hört att greven skall vara, är en utmärkt lantbrukare, något som jag önskade kunna säga om mig själv.»

»Det är väl en kunskap, som icke är rätt förenlig med ett fruntimmers karaktär eller mål för livet?»

»Däruti har ni fullkomligt rätt, men då man som jag måste vara sin egen herre, vore det något jag bra gärna önskade vara litet hemma uti. Nu måste jag lämna allt i händerna på andra, utan att förstå om dessa äro vuxna sina platser. Jag har därför mycket tänkt på, om jag kunde få en person, som hade velat övertaga det hela och under sin uppsikt hava inspektoren och förvaltaren.»

Stefana hade talat med den största likgiltighet, men haft ögonen fästa på greven.

»Kan ej herr Lange åtaga sig en dylik husbondes befattning?» frågade Herman.

»Omöjligt. Jacobo förstår icke lant- eller järnbrukshanteringen, och för övrigt skulle hans tid icke medgiva det, emedan hans verkstad kommer att upptaga det mesta därav.

Vad som sedan blir övrigt, behöver han för att utvidga sitt vetande. Han skulle dö, om han ej finge tillfredsställa sin vetgirighet, sin törst efter ljus i alla de ämnen, som intressera honom.» Stefana bytte därefter om samtalsämne.

Då greven red hem om aftonen voro hans känslor i fullt tumult. Den sårade och uppretade stoltheten utgöt sig i bittra anklagelser emot den unga frisinnade kvinnan med sina »pöbelidéer», och ändå såg han detta tjusande och hänförande ansikte med sitt allvarliga och intelligenta uttryck blicka sig till mötes och liksom vilja tysta ned hans uppretade högmod, och sedan kom den obehagliga känslan att veta, det en av hans förhoppningar om ekonomiskt oberoende gått i kvav.

*

Någon tid därefter, då grevinnan kände sig ovanligt rask, föreslog hon, som ej på ett helt år gjort något besök hos grannarna, att Helfrid och hon skulle avlägga en kontravisit hos fru Stephensen. Herman trodde knappt sina öron, då modern uttalade sitt beslut, och den förvåning han erfor lästes även på hans ansikte, så att grevinnan yttrade:

»Det överraskar dig, att jag numera tänker på att öppna umgänge med en främmande person; men ser du, Herman, jag har mina skäl.»

»Vågar jag bedja mamma säga mig dem?»

»Och du själv inser icke, vilka de äro?»

»Nej, bästa mamma, det gör jag icke.»

»Herman, det vittnar icke särdeles fördelaktigt om min uppfostran», sade grevinnan leende, »då du ej av mig lärt vad jag alltid varit mån om att inskärpa hos er; att vi, som tillhöra den högre adeln och genom vår börd äro ställda över de andra samhällsklasserna, väl kunna mankera våra likar, men aldrig dem, som stå under oss; emot dessa böra vi vid alla tillfällen visa oss artiga och aldrig bliva dem skyldiga en hövlighet eller låta dem tro att vi vilja stå i skuld till dem. — Just därför att vi icke böra eller kunna ingå i någon förtrolig förbindelse med de ofrälse, är det vår plikt att i vårt yttre förhållande visa, att vi icke vilja vara dem något skyldiga, ehuru aktningen för vår samhällsställning och oss själva hindra oss ifrån all annan beröring med dem än hövlighetens. Dessutom bör du icke förglömma, att fru Stephensen utgått ifrån en fransk adlig familj, som nödgats av politiska skäl byta bort sitt ädla

namn mot ett ofrälse, vilket gjort, att dottern blivit gift med en Stephensen.»

Herman kunde icke avhålla sig ifrån att vid dessa moderns ord ihågkomma Stefanas: »Ni är i mina ögon rätt och slätt en vanlig gentleman, som är min granne.» — Han suckade. Det stolta blodet sjöd vid minnet av allt vad Stefana sagt om adeln. Hos denna kvinna, som hyste ett så djupt förakt för hela den klass han tillhörde, ville modern avlägga en nedlåtande visit. Det var den bittraste ironi av ödet att föra tillsammans tvenne varelser sådana som hans mor och Stefana. Herman hade velat giva mycket för att avböja grevinnans besök hos den över sina rikedomar övermodiga ägarinnan till Kungsborg, såsom han i sitt hjärta ansåg Stefana. Men för intet pris i världen hade han velat tillstå, att han, Herman Romarhjärta, låtit en ofrälse kvinna, en främling, vars karaktär och förflutna liv han icke kände, säga sig alla dessa oförskämda saker om adeln, som Stefana sagt. Hans plikt såsom ädling hade varit att avlägsna sig och icke tillåta henne i hans närvaro på ett så skoningslöst sätt förnedra vad han var van att vörda. Herman ville emellertid på något sätt söka motverka moderns beslut, därför sade han:

»Men har mamma beräknat det smärtsamma i att återse Kungsborg, nu sedan det övergått i andra händer? Att åter träda under detta tak, som fordom varit vårt och nu är en främlings?»

»Ja, min son, jag har fullkomligt väl övertänkt allt, och kanske är det ett av skälen, varför jag så snart besvarar visiten; eljest skulle fru Stephensen kunna tro att nöden tvungit oss att sälja Kungsborg och att jag, nedtryckt därav, fruktar att se detta vittne till våra förfäders makt och rikedom.» Grevinnan suckade. »Ehuru det är sant, vill jag icke att hon skall gissa därtill. Tvärtom önskar jag genom mitt besök och under vårt samtal kunna få framställa förlusten av Kungsborg så, att hon icke icke däruti kan se någon uppoffring eller förödmjukelse.»

Helfrid såg på Herman med en egen sorgsen blick, men båda tego. De saknade mod att med ett enda ord taga modern ur den tron, att hon skulle kunna lyckas uti att genom sin framställning missleda Stefana om deras verkliga ekonomiska ställning.

På eftermiddagen körde det grevliga ekipaget fram. Då man såg de vackra ståtliga hästarna i sina eleganta seldon, den moderna vagnen med det grevliga vapnet på dörren,

den i fullt livré utstyrde kusken, skulle man trott, att den ädla familjen ännu var i sin välmaktsdagar. Sedan grevinnan, Helfrid och Herman tagit plats inuti vagnen, steg Fredrik upp på kuskbocken, för att icke ens betjänten skulle fattas.

*

Utan all aning om den ära som väntade henne, hade Stefana och Jacobo strax på eftermiddagen gjort en promenad till häst åt Åkersnäs, och voro nyss hemkomna, då Eklund lät säga till, att grevinnan och greve Romarhjärta önskade avlägga ett besök hos fru Stephensen. Stefana hade nyss utbytt sin riddräkt emot en svart av siden, då de förnäma gästerna anmäldes. Det var icke utan överraskning hon hörde grevinnan nämnas, och det blixtrade till i Stefanas ögon, då hon kastade en blick i spegeln för att övertyga sig att hennes ansikte icke förrådde något av vad hon kände.

»Ack, du stolta kvinna, som hotade sonen med din förbannelse, om han vågade att giva Elin en hustrus rättigheter, du är gäst här hos mig!» Stefana stannade, tryckte handen mot bröstet och tillade för sig själv med ett nästan barnafromt uttryck i blicken: »Gud fader i himmelen, bevara mig ifrån mig själv och alla de känslor av ovilja, som så ofta behärska mig! Det är såsom kristen jag vill hämnas Elin och därvid glömma allt, som kunde göra mig oförsonlig och hård.»

Med dessa tankar inträdde hon i salongen och gick att hälsa grevinan med en så enkel och osökt artighet, att den på en gång vittnade om den bildade och belevade världsdamen samt den fördomsfria och av sitt eget värde fullt medvetna människan. Det var icke grevinnan denna aktningsfulla hälsning ägnades, utan den äldre kvinnan. Herman, som stod bakom modern och systern, då Stefana hälsade dem, upprepade i tankarna: »Ni är i mina ögon rätt och slätt en vanlig gentleman.» Jacobo och Jane voro även inne i salen, och Stefana presenterade dem med följande ord:

»Herr Lange, min släkting. Mamsell Smith.»

Grevinnan fann Jacobos utseende ganska fördelaktigt, men hon anmärkte i sitt inre, att dessa människor från den nya världen hade en alltför stor enkelhet i sitt manér. Man såg tydligt i deras artighet, att det var en umgängesvana, men att den aldrig ägnades personen. Så t. ex. skakade Jacobo helt simpelt grevens hand, utan att därvid inlägga något av denna förbindliga ödmjukhet som vi svenskar alltid

visa dem, som tituleras greve eller baron. Hans bugning för grevinnan och fröken var precis sådan, att grevinnan insåg, det han skulle ha hälsat alla bildade fruntimmer lika.

Visiten avlopp likväl till grevinnans belåtenhet. Stefana hade med skenbart intresse lyssnat till den något vidunderliga förklaring grevinnan gjorde om orsaken varför Kungsborg blivit försålt. — Hon sade sig aldrig där ha haft någon trevnad eller hälsa och alltid önskat, att hennes man skulle sälja det gamla herresätet och i stället köpa en egendom i någon annan trakt av Sverige.

Herman hade under moderns tal haft ögonen häftade på Stefana och fixerade henne skarpt för att se vad verkan de något otroliga orden skulle utöva på henne, men Stefanas ansikte förblev oförändrat, och icke en enda rörelse i ansiktsmusklerna gav till känna något intryck; endast då grevinnan sade, att sonen givit vika för hennes böner och sålt Kungsborg för att köpa sig en egendom efter hennes smak, märkte Herman en rynkning i Stefanas ögonbryn, och i detsamma såg hon upp på honom. Det låg något i Stefanas ögon, som tydligt uttryckte ogillande, men hon sade ej ett ord, utan då grevinnan tystnade, bytte hon om samtalsämne och drog nu Jacobo in i konversationen, till icke liten harm för greve Herman, ty när Jacobo talade, lyssnade man ovillkorligt. Först anslog hans melodiska röst så, att man njöt av att höra dess klang; och sedan låg det i hans kunskapsrika samtal, det varma och enkla sätt, varmed han yttrade sig, något som gjorde att han drog uppmärksamheten till sin person. Själva grevinnan åhörde honom med intresse. Utan att man gav akt därpå, hade Jacobo ensam blivit herre över samtalet.

När Romarhjärtska familjen återvände hem, sutto de alla tre helt tankfulla. Grevinnan var kanske den enda, som kände sig nöjd med besöket, men även hos henne fanns det något obelåtet, som hon likväl icke kunde giva form. Då hon granskade Stefanas uppförande, fann hon det förbindligt och fullt av aktning, men ändå saknade grevinnan detta något i hennes sätt, som ger till känna att man är smickrad av den ära, som vederfares.

Helfrid åter kände sig förstämd. Den stolta flickan erfor en viss förödmjukelse vid minnet av moderns högmodiga bemödanden att vilja dölja deras verkliga ekonomiska ställning. Och sedan — dessa samtal i ämnen, vari Stefana föreföll så hemmastadd! Allt var nytt, och allt tycktes vilja säga åt den unga flickan: du är med all din börd ändå un-

derlägsen dessa människor, som du anser stå så långt under dig. — Helfrid erkände genast inom sig själv denna underlägsenhet och den smärtade henne. Då hon tänkte på Jacobo, förstod hon mycket väl, att det icke var de regelmässiga och ifrån led till led övergående aristokratiska anletsdragen, som gör människan vacker, utan den själ, som lyser fram ur dem. Helfrid led därav att hon icke till sin stolta börd även kunde lägga en överlägsen bildning, och hon tyckte, att ett uppodlat vetande var någonting som adeln isynnerhet borde besitta och att den i detta avseende, liksom i sin börd, borde stå framom de ofrälse.

Hermans hela inre behärskades av en allt annat uppslukande känsla: den sårade och förödmjukade stoltheten. Han kände huru Stefanas ringaktning för adeln skulle ha vunnit näring genom moderns ord, och han led av den löjliga prägel av fattigdom och högmod, som nu blivit tryckt på hans mor. Han föreställde sig, att Stefana och Jacobo skulle rätt hjärtligt skratta åt grevinnan, sedan de rest. Vid den tanken brände hans stolta blod som eld i ådrorna; och likväl hade hans kärlek till modern varit så stor, att han, av fruktan att hon skulle känna förödmjukelsen av deras förändrade ekonomiska ställning alltför tungt, om hon ej fick giva den den färg hon själv ville, icke med ett ord sökt avböja hennes skryt. Till allt detta kom medvetandet av att känna sin egen underlägsenhet vid Jacobos sida. Att veta, det han ägde intet annat företräde framom den där amerikanske uppkomlingen, än sina »anor», om vilka Stefana yttrat sig så ofördelaktigt, gjorde, att Herman erfor en känsla av ovilja för dessa människor, som ifrån första beröringen han haft med dem, förödmjukat honom. Det var liksom om hans högmod och stolthet förvandlat hans inre till ett enda omätligt sår, som i sin smärta absorberade alla andra intryck. — Stackars Herman! Du stod ännu blott på första trappsteget, som skulle föra dig ned från den höga ståndpunkt, på vilken du i din dåraktiga förblindelse ställt dig själv och den klass du tillhörde.

*

Ett par veckor förgingo under verksamhet och en gagnelig omtanke för inbyggarna på Kungsborg; men under en tyst förstämdhet för dem på Furuhov. Grevinnan begrät inom sig själv den obemärkta ställning hon genom deras små tillgångar nu innehade; hon begrät det Romarhjärtska

namnets sjunkna glans och sörjde över sina barn och sig själv, men utan att ett enda ord om denna sorg gick över läpparna.

Helfrid anade moderns sorg, läste den i hennes ansikte, och kring den unga flickans hjärta lade sig en tryckande tungsinthet; därtill kom att Herman var alldeles förändrad; tyst och sluten undvek han alla förtroliga samtal med systern och överlämnade sig åt ett dystert grubbleri. Helfrid såg allt detta, men utan att kunna avhjälpa detta lidande hos någon av de varelser, som utgjorde hela hennes värld, och även hon blev sluten och försjönk i ett tyst svårmod.

En morgon på tredje veckan efter deras besök på Kungsborg, erhöll Herman följande biljett:

Herr greve!

Ifall vägen till Kungsborg ej förefaller er alltför lång, så gör i eftermiddag en ritt hit. Jag önskade få äran tala med er i en affär.

Med aktning

STEFANA STEPHENSEN.

Han slängde biljetten långt utåt bordet, mumlande:

»Hon och jag hava inga affärer att samtala om.» Därpå ryckte han till sig ett brevpapper, doppade pennan och ämnade skriva ett svar, men vid första ordet kastade han bort det igen och vände sig till Fredrik, som avvaktade hans svar, sägande:

»Hälsa att jag skall komma.»

Fredrik gick, och Herman började vandra av och an i biblioteket i synbart upprörd och missnöjd sinnesstämning, under det han mumlade:

»Vilken ny förödmjukelse skall den där kvinnan nu bereda mig? Jag gjorde orätt, som icke följde min första känsla och skrev, att jag icke kunde hava den äran och infinna mig. Varför låter jag henne behärska mig, då jag borde för henne känna den djupaste motvilja? — Få nu se, om jag icke får ångra mitt besök därstädes i dag, liksom jag fått göra det varje gång jag varit hos henne. Det tycks som ett vidrigt öde satt henne i min väg, för att göra min närvarande belägenhet rätt outhärdlig.»

*

Stefana mottog greven i paviljongen. Hon hälsade honom med ett hjärtligt välkommen och räckte honom handen med ett så hänförande uttryck av vänlighet, att Hermans ovilja nästan ögonblickligen försvann. Aldrig tyckte han sig ha sett henne vackrare och mera intagande, aldrig hade hon varit så fullkomligt en älsklig kvinna, och ingenting annat. Alla spår av den där stolta värdigheten, som eljest framlyste hos Stefana, var i dag försvunnen, och då han betraktade henne närmare, föreföll det som om det varit spår av tårar i hennes ansikte, men han kunde ej säga, varför han tyckte så.

»I dag har jag bett att få tala med greven, och det i ett ämne, som sätter mig i stor förlägenhet. När budet kom med svar, att ni skulle uppfylla min begäran, nästan ångrade jag att ha framställt den.»

»Och varför? — Är det något jag kan vara till tjänst med, så var övertygad att jag med nöje gör allt vad jag kan.»

»Åh, herr greve, det är en stor tjänst jag ämnade begära av er, och vilken jag med lätthet skulle föreslå vilken som helst annan än er.»

»Ni har således ett dåligt begrepp om min ridderlighet?»

»Alldeles icke, men jag fruktar edra fördomar.»

»Ni anser mig således mycket fördomsfull?»

»Ja, mycket.» Stefana teg en stund.

»Innan jag kommer fram med vad jag ämnade utbedja mig av greven, så tillåt mig göra ett förslag», sade hon plötsligt.

»Och det vore?»

»Att ni tillåter, det vi under vårt samtal alldeles glömma bort att ni är greve.»

Herman skiftade färg. Stefana räckte honom handen med ett så förbindligt och milt uttryck i blicken, att han nästan kände sig rörd därav, och alla intryck av missnöje, sårad stolthet och harm försvunno. Han fattade den framräckta handen och svarade:

»Inför er, min fru, är jag, såsom ni själv yttrade, gentleman och ingenting annat.»

»Tack! Och ni lovar mig, att icke en enda gång hänskjuta vad jag säger under grevens domslut, utan endast skärskåda det från förnuftets synpunkt?»

»Det lovar jag.»

»Då kan jag tala lugnt och behöver icke frukta att jag skulle såra fördomar, som jag aldrig själv kunnat fatta.»

Stefana gjorde en paus, men återtog genast: »Ni uttalade för en tid sedan den önskan att få arrendera Åkersnäs. Var detta ert allvar?»

»Mitt fullkomliga allvar.»

»Varför önskade ni det?» Stefana såg Herman rynka ögonbrynen och tillade leende: »Jag tror att den under vårt samtal avskedade greven... Vi voro ju överens att alldeles förgäta honom.»

»Men, min fru, ni gjorde nu en fråga, som...»

»Icke var grannlaga, menar ni. Möjligt att ni rätt bedömer saken. Låt oss dock för en timme samtala som tvenne vänner.» Åter smålog hon så milt och hjärtligt mot honom, att hans stolthet blev avväpnad. Halvt leende svarade Herman:

»Må göra, min fru! Jag önskade arrendera Åkersnäs för att skapa mig en existens och genom ett verksamt liv försöka åter uppresa den ekonomiska byggnad, som ramlat, och i sitt fall nära nog begravt mig.» Herman hade talat med fullkomligt lugn röst. På den bleka pannan syntes likväl, att den där bekännelsen kostade honom mycket. I Stefanas ögon lyste ett uttryck av tillfredsställelse.

»Tack, greve Romarhjärta, för denna öppna förklaring. Ni har därmed ingivit mig en känsla av verklig aktning.»

»Oaktat jag är adelsman?»

»Ni är det icke för ögonblicket, vi hava ju bannlyst greven», svarade Stefana skämtande; »men», tillade hon allvarsamt, »min aktning har ni i alla fall. Och nu, sedan ni sagt mig vad jag visserligen redan förut visste, har jag ett förslag att göra er. Jag önskade för Kungsborg hava en husbonde, det vill säga en person, vilken iklädde sig en husbondes alla omsorger, bekymmer och noggranna vaksamhet, emot att han han med mig delade en viss procent av egendomens avkastning. — Nåväl, skulle ni vilja bliva en sådan kompanjon med mig?»

Stefana hade haft ögonen stadigt häftade på Herman, och ehuru han uppbjöd hela sin förmåga att behärska sig, kunde han omöjligt hindra, att ögonen sköto blixtar av harm och att han ofrivilligt höjde på huvudet. Det var också ingenting mer och ingenting mindre hon bjöd honom, den siste Romarhjärta, än att bliva hennes förste tjänare, en inspektor på hans fäders gods. Ett ögonblick sjöd blodet brännande hett i hans ådror.

Stefana gav honom ej tid att svara, kanske därför att hon anade, att han, i första besinningslösa utbrottet av sin

stolthet, skulle skjuta ifrån sig den hjälp, hon nu erbjöd honom.

»Märk väl, det är ett ordentligt kompaniskap jag föreslår er, och där ingendera av oss kommer att bero av den andra. Jag, som kvinna, kan icke hava den insikt i bruksrörelsen eller lantbruket, som erfordras för att sköta egendomen och hava tillsyn över underlydande. Ni åter önskar er en verkningskrets, där ni kan vara oberoende och även skapa er ekonomiska fördelar. På denna grund föreslår jag er att övertaga förvaltningen av alla mina affärer. Jag begär icke, att ni skall fatta ett beslut nu på ögonblicket. Nej, dylika saker behöva övertänkas, men jag ber er tänka därpå. Ehuru motbjudande ni nu finner förslaget, skall ni kanske vid närmare granskning och en lugnare prövning icke se saken från samma synpunkt. Tro ett: att endast till en verklig gentleman, till vars heder jag sätter ett obegränsat förtroende, kunde jag framkasta det förslaget att bliva mitt huvud; det vill säga: åt hans redlighet och duglighet anförtro hela min ekonomiska existens. Icke sant, herr greve, ni skall tänka på mitt förslag?» Åter räckte hon honom handen med ett vänskapligt uttryck i röst och blick.

»Jag skall om ett par dagar giva fru Stephensen svar», sade Herman och förde hennes hand till sina läppar. »Tro mig, jag inser nu fullkomligt väl det ädelmodiga i ert anbud; det är den fattige ädlingen ni på ett grannlaga sätt vill tjäna.»

»Det skulle ju förutsätta ett personligt intresse hos mig för er, och...»

»Och ett dylikt hyser ni icke?»

»Jo, det gör jag; men icke större, än till vilken verklig man jag träffar i min väg. Det är ingenting ädelmodigt i mitt förslag, utan tvärtom grundar det sig på ren egoism. Jag behöver nu hjälp, och man säger mig, att greve Romarhjärta är en man av den strängaste hederskänsla; han är därjämte en kunnig och driftig lantbrukare, fullkomligt hemma i alla de affärer, som äro förenade med skötseln av ett stort bruk med tillhörande jord. — Vad är då naturligare än att jag, en äkta amerikanska, van vid att beräkna vinst och förlust, föreslår greve Romarhjärta att med mig bilda ett bolag?»

»Men därtill fodras att jag skulle kunna sätta in ett kapital i bolaget, min fru. Skulle jag bliva en kompanjon, som icke äger något sådant?»

»Åh, herr greve, ni är mindre affärsman än jag. Ni har ju kapitalet av edra insikter, och därpå drager ni en viss ränta. Utan insatsen av detta kapital från er sida skulle avkastningen av mina pengar bliva så betydligt mindre, att ni alltid kan räkna på att i bolaget hava insatt en icke obetydlig summa. Men låt oss icke mera tala härom! Minns det, att vi amerikanare icke äro särdeles begivna på uppoffringar, utan styras alltid av vårt eget intresse. Vi äro egoister.» Omöjligt vore att återgiva den ton, varmed hon uttalade ordet »egoister»; det låg i den ett eget smekande tonfall. — Utan att Herman fick tid att säga något vidare i ämnet, pekade hon på en tavla, som satt på väggen. Den föreställde en ung italiensk bondkvinna, som bar en stor fruktkorg på huvudet och ett sovande barn på vänstra armen. Man såg, att den dubbla bördan var tung, att hennes krafter voro uttömda; men i blicken, som hon hade fäst på det sovande barnet, låg en hel värld av kärlek, som tycktes komma henne att glömma sin egen trötthet.

»Vad tycker ni om den där tavlan?» Herman steg upp och gick fram för att betrakta den närmare.

»Den är särdeles vacker», svarade han. »Ett sådant uttryck kan endast en mors ansikte erhålla.»

»Eller en kvinna som älskar», sade Stefana med viskande stämma. Herman kände sitt hjärta slå livligt vid uttrycket i hennes röst och vände sig hastigt om. Stefana hade även stigit upp och stod bakom honom med ögonen fästa på tavlan. De halvöppna läpparna darrade lindrigt, och i blicken låg en hel värld av känslor.

»Ni tror således, att det givs en kärlek, som är lika mäktig och stark som en mors?»

»Ja! Den en kvinna erfar, då hon första gången älskar. 'Barnet kan glömma sin mor, modern sitt barn, men aldrig glömmer kvinnan den man, hon gav sin första kärlek', säger en stor författare, och han har rätt.» Stefanas kinder betäcktes av en varm rodnad. Herman betraktade henne tigande, och därunder tyckte han sig höra slagen av sitt eget hjärta. En paus uppstod, varefter Stefana vände sig till Herman med de orden:

»Vet ni vem som målat det där stycket?»

»Nej.»

»Jacobo Lange.»

»Men herr Lange är ju mekanikus?»

»Till yrket, ja, men hos honom finnes även ett artistiskt element och detta är en produkt därav. I Amerika för-

nedras icke artisten av att tillika vara en praktiskt duglig person. Tvärtom, ju mångsidigare en människa är, desto högre aktning åtnjuter hon.»

En halvtimme därefter red greven hem.

*

Mot aftonen återkom Jacobo från Åkersnäs. Han uppsökte Stefana och fann henne i paviljongen.

»Nåå, hur upptog greven förslaget?» frågade han.

»Sannerligen jag vet det», svarade Stefana med ett matt leende. »Det första intrycket var naturligtvis sårad stolthet; det andra en rörelse av — Gud vet vad.»

»Av erkänsla?» Jacobo såg småleende på Stefana, under det han lekte med fransarna på hennes klänningsärm.

»Åh nej, det var en rörelse av medgivande, att jag menade väl. Jag fruktar emellertid, att hela förslaget kommer att stranda emot hans högmod.»

»Elin skulle ju skriva och övertala honom, att, såsom hans laga rätt är, taga hennes förmögenhet i besittning?»

»Ja, hennes brev bör han, enligt min uträkning, erhålla i afton. Därför har jag i dag gjort honom mitt förslag. Jag vet, att hans ekonomiska utsikter äro ganska mörka. Nu beredes honom tvenne utvägar att göra dem ljusare. Min aktning för honom skall helt och hållet komma att bero på vilket val han nu gör. Emottager han, efter tio års förlopp, tillbudet att av en förskjuten hustru draga en ekonomisk fördel, då är han sannerligen en man utan ära, just en värdig 'ädling' och all vidare beröring mellan honom och mig är då slut. Elin må sedan ensam besluta över framtiden. Föredrager han däremot mitt tillbud, då är han en man, som hellre med heder arbetar själv på sin existens, än emottager den av en kvinna, som han anser ovärdig att vara sin maka. Han försonar genom ett dylikt handlingssätt mycket av vad hans högmod brutit.»

»Men om han avslår båda anbuden?»

»Nåväl, då förblir han sin stolta karaktär trogen och förnedrar den åtminstone icke genom en lumpen egennytta.» Stefana stödde huvudet med en trött rörelse emot ryggstödet av emman och såg sorgset framför sig.

»Kommer Stefana ihåg, att du en gång tillerkände mig en sällsam förmåga att kunna läsa dina tankar och gissa till dina känslor?»

»Ganska väl erinrar jag mig det, men» — Stefana rod-

nade — »du ämnar väl icke nu läsa i min själ och tolka vad där föregår?»

»Tolkningen är överflödig; men jag vill blott varnande säga: akta dig, lek ej med en eld, som kan bränna.»

Stefana såg nästan kallt på Jacobo.

»Stefana, vartill gagnar det att bakom den där blicken vilja dölja sanningen. Tror du verkligen, att jag därav kan bedragas eller vilseledas?»

»Jacobo, vad vill du nu säga?»

»Att Stefana, som för några år tillbaka sade: 'kärleken är främmande för mig och måste alltid förbliva det', nu löper fara att...»

»Göra bekantskap därmed, menar du.» Stefana lade sin hand på Jacobos skuldra. »Och Herman Romarhjärta skulle vara *den*, som kunde uppväcka denna känsla? Ack, Jacobo, mellan honom och mig ligger en hel avgrund.»

Jacobo betraktade henne tigande med ett eget sorgset uttryck. Därefter återtog han:

»Ämnar Elin sig till Sverige?»

»Ja, nästa sommar. Men säg mig, Jacobo, vad har du emot Elin?»

»Att hon icke är sann. Allt hos henne är spel. Hon är en utmärkt skådespelerska, och på scenen skulle jag ha beundrat henne, men i verkliga livet utgör hon min plåga. Jag älskar sanning, och vad som icke är sant är mig motbjudande. Då jag en gång sett att en människa hycklat, då tror jag, att hon gör det i allt; och denna Elin har jag sett med lätthet spela alla möjliga roller.»

Stefana satt tankfull.

»Du har rätt till en del, hon är verkligen mäktig att utföra vilken roll som helst; men betänk också, att omständigheterna gjort henne till vad hon är! Jag, som känt Elin från yngre år, jag vet att grunden är god, ehuru förakt och lidande gjort henne till ett dårskapens offer, människorna ha lekt med henne; nu leker hon i sin tur med dem.»

»Möjligtvis dömer jag för strängt, och hon är kanske bättre än jag förmodar.»

*

En hel vecka gick till ända utan att Stefana hörde något från greve Herman. Hon började redan taga för avgjort, att han ingått på Elins förslag, att han skulle förvalta och

disponera över hennes förmögenhet. I denna sin förmodan stärktes Stefana ännu mera, då hon fick höra, att Herman rest bort.

En lördagsafton, något över åtta dagar sedan greven var på Kungsborg, hade Stefana gått upp i den övre våningen. Jacobo var rest till huvudstaden i affärer; Jane var sysselsatt att åt de fattiga göra den vanliga lördagsutdelningen.

Tankfull vandrade Stefana genom den del av våningen, där den gammalmodiga möbleringen ännu stod orörd, ty ena hälften av praktvåningen var under reparation. Hon stannade på återvägen i tavelgalleriet, där en mängd vackra och värdefulla tavlor blivit upphängda. Stefanas blick fästes dock icke på någon av dem, utan att hon blev stående framför det enda porträtt som fanns, nämligen porträttet av grevinnan Gunilla, den bretagniska fiskaredottern. Med armarna i kors över bröstet och huvudet tillbakakastat, betraktade Stefana bilden av denna sköna och troligen olyckliga kvinna, vilken den stolta släkten förskjutit. Huru länge hon stod där, visste hon icke, ty den ena tanken och känslan hade avlöst den andra.

»Förlåt att jag så här på egen hand uppsökt er, min fru», yttrade en välkänd röst helt plötsligt bakom Stefana. Hon spratt till och vände sig hastigt om. Det var greve Herman. I detsamma Stefana vände sitt ansikte emot honom, stannade hans blick helt överraskad på Stefana, vilkens ansikte nu var överhöljt av tårar, en syn, som ovillkorligen tvang Herman att flytta ögonen från henne på den tavla, hon skärskådat; och till sin förvåning igenkände han Gunillas porträtt. Vid den rörelse av förundran han gjorde, hade Stefana fullkomligt hämtat sig, bortströk med en hastig rörelse tårarna från kinden, sägande:

»Välkommen, herr greve! Jag började tro, att ni föresatt er att icke mer besöka Kungsborg.»

»En sådan glömska av vad artighet kräver, skulle jag väl aldrig kunnat låta komma mig till last!» De stodo nu bredvid varandra, mitt för grevinnan Gunillas porträtt.

»Vad intresse har denna tavla för er, min fru? Varför har ni önskat behålla den?» frågade Herman.

»Därför att hon var förskjuten», svarade Stefana allvarligt, nästan sorgset.

»Känner ni hennes historia?»

»Nej, icke mycket.»

»Och ändå kan åsynen av denna bild framlocka tårar i edra ögon.»

»En inre röst säger mig, att hon var olycklig. Jag har, under det jag betraktade henne, i mitt inre genomlevat alla de kval av förödmjukelse, obesvarad kärlek, glömska och oförtjänt förakt, som utgjort denna stackars kvinnas följeslagare genom livet. — Herr greve, hon har säkert lidit mycket, och huru orättvist, att i oförnuftigt högmod döma henne till alla dessa lidanden, därför att hon var ett folkets barn. Arma kvinna, ensam och förskjuten!» tillade hon viskande.

Herman teg; ett pinsamt minne anklagade i detta ögonblick honom själv att icke ha handlat ädelmodigare, än den av hans förfäder, som lät högmodet förkväva kärleken.

»Det är något eget», återtog Stefana, »uti att vid åsynen av ett porträtt kunna sätta sig in i den persons liv och lidande, samt känna sitt hjärta blöda av samma smärta, som en gång uppfyllt dens bröst, vars bild vi se.»

»Det är likväl högst sällan vi kunna tänka oss in i andra lidanden än dem vi själva erfarit. Ni, min fru, huru skulle ni kunna förstå dem, som möjligtvis en gång uppfyllde detta bröst?»

»Mycket lätt; den förskjutne förstår bäst den, som blivit förskjuten?»

En paus uppstod, varefter Stefana sade med ett bekymmerslöst leende:

»Behagar greven, så gå vi ned i salongen. Jag gissar att ni kommer för att giva mig avslag.»

»Varav drager ni en dylik slutsats?»

»Den gjorde sig själv vid...»

Stefana tystnade och lämnade galleriet.

»Vid vilket tillfälle?»

»När jag betraktade den förskjutna grevinnan Gunillas porträtt. Då framstod för mig allt vad man sagt mig om er familjestolthet, och jag nästan ångrade ett förslag, som ni säkert anser innebära en förödmjukelse, och likväl...»

Stefana fäste en allvarlig och lugn blick på honom.

»Fortsätt, jag ber.»

»Och likväl kan jag försäkra er, att min mening icke var att såra er.»

»Därom är jag fullt förvissad.» De hade nu inträtt i salongen. »Jag är här», återtog greven »för att, om ni så behagar, uppgöra det där förslaget ni gjorde mig. Jag antager det.»

Stefana såg upp på honom, och över hela hennes ansikte

spridde sig ett skimmer av glad överraskning, men hon sade endast:

»Tack, greve Romarhjärta», och räckte honom handen, den Herman en sekund höll i sin; därefter förde han den hastigt till sina läppar. Ett ögonblicks tystnad uppstod. Stefana bröt den genom att börja tala om affärer. Greven skulle följande dag återkomma, då de skulle uppgöra och underskriva ömsesidiga kontrakter.

Greven stannade kvar till aftonen: Stefana och han hade nu åtskilligt att tala om. Aldrig hade Herman funnit sig så väl i Stefanas sällskap som nu. Då han slutligen tog avsked frågade Stefana:

»Har greven meddelat sin familj det beslut greven fattat?»

»Icke ännu. Jag ville först giva er mitt svar och mitt ord därpå, att jag antog den befattning ni uppdragit mig.»

»Befattning?»

»Ja, min fru. Ehuru ni vill giva den ett annat namn, är det likväl en befattning, eller rättare en tjänst hos er, ni erbjuder mig, och vilken jag givit mitt ord uppå, att jag icke allenast antager, utan skall söka fylla såsom — ädling, höll jag på att säga, men ni skulle icke antaga en dylik försäkran, därför säger jag — såsom gentleman.»

»Jag är fullkomligt nöjd.»

Stefana räckte honom handen till avsked. Några ögonblick därefter galopperade hästen bort med greve Herman.

*

Följande morgon finna vi Helfrid och Herman sittande under träden i den stora furuskogen. Han hade nyss slutat sitt meddelande, och detta hade kvarlämnat ett moln på Helfrids panna. När Herman tystnade, sade systern:

»Nåväl du avslog väl anbudet?»

»Ja, jag har skrivit till henne, att då vi aldrig varit, aldrig skola bliva ett par makar, utan hon blott av mig erhållit rättigheten att bära mitt namn, vore det omöjligt för mig att njuta fördelarna av hennes förmögenhet.»

»Jag har aldrig och kommer aldrig att gilla ditt förfarande emot Elin, men gillar likväl fullkomligt, att då du ej kunnat giva henne en hustrus rättigheter över dig, du icke heller mottager något av hennes förmögenhet. Det vore en verklig stöld. Nå, du avslog väl även det lika kränkande anbudet av fru Stephensen?»

»Nej, jag har antagit det», svarade greven bestämt. Helfrid ryckte till.

»Herman du skämtar väl?»

»Ser jag ut som jag skämtade?»

»Skulle du, en greve, bliva inspektor hos fru Stephensen?»

»Ja! Och jag blir det utan att känna mig förödmjukad därav. Hon har gjort mig förslaget med så mycken grannlagenhet och på ett så ädelt sätt, att jag känner mig smickrad av det förtroende hon sätter till mig.»

Helfrid stirrade på brodern, liksom hon icke rätt fattade vad han sade.

»Helfrid, det finnes blott ett, jag icke skulle kunna bära, och det vore, om jag en dag, sedan det lilla kapitalet, som vi nu äga, vore slut, icke skulle kunna göra alla rätt, utan genom en neslig cession vara tvungen att rädda mig från mina kreditorer. — Kom och låt oss gå till mamma; jag måste meddela henne mitt beslut och sedan rida över till Kungsborg.»

Helfrid tog suckande broderns arm, och de vandrade tigande hem.

Vi förbigå grevens samtal med modern. Det var en svår kamp han utstod med den stolta kvinnan, som omöjligt ville eller kunde fatta att deras tillgångar voro sådana, att de krävde detta offer av honom. Herman, som innerligt älskade sin mor, led av att tillskynda henne denna smärta, han såg att hans beslut kostade henne, men han insåg även att han handlat rätt. — Ack! det hade varit många tillfällen i hans liv, då moderns högmod kvävt hans rättskänsla; nu kände han att det var tid, att även låta andra känslor än högmodet tala.

Fram på förmiddagen red han till Kungsborg, där han fann häradshövdingen och en notarie. Ett formligt kontrakt uppgjordes nu. I greve Romarhjärtas händer överlämnades hela förvaltningen av Kungsborg med en husbondes fulla myndighet. För detta uppdrag tillförsäkrades greven en viss procent av den avkastning egendomen gav. Sedan kontraktet blivit underskrivet och middag intagen, avreste de båda lagkarlarna. Greven kvarstannade. Då han och Stefana blivit ensamma, framtog han kontraktet, sägande:

»Det kontrakt, ni hade låtit uppsätta, var något för obetänkt, varför jag bad häradshövdingen tillägga den här meningen: 'Med en husbondes rättigheter i allt, som icke strider mot min vilja'; ifall denna mening icke blivit in-

flikad, hade jag ju så gott som blivit er förmyndare, och detta, min fru, var en makt, jag under inga villkor vill äga.»

»Jag har trott på er kända redlighet och stränga begrepp och i följd därav icke fruktat något missbruk av den makt, ni enligt min vilja erhållit.»

Ett par dagar därefter kom Jacobo hem.

»Greven har antagit mitt tillbud och avflyttar om en vecka till Kungsborg», sade Stefana, sedan de hälsat på varandra.

»Den stolte greven är således i din tjänst?»

»Ja.»

»Stefana, här är hans svar till Elin. Jag har, såsom du bad mig, hämtat det hos...»

Stefana tog brevet och bröt det med de orden:

»Ifall hans avslag är alltför stolt, så skall Elin slippa förödmjukelsen att läsa det.» Hon vek upp papperet, men Jacobo lade sin hand på hennes, sägande:

»Månne icke Elin skulle hava lättare att bära förödmjukelsen av hans stolta ord än du?»

Stefana såg upp till honom, deras ögon möttes.

»Jacobo!» viskade Stefana, liksom träffad av uttrycket i hans blick.

»Läs ej brevet», viskade Jacobo. »Bespara dig den smärtan!»

Ett ögonblick liksom tvekade Stefana, därefter kastade hon huvudet tillbaka, sägande beslutsamt:

»Nej, jag vill läsa det. Jag vill se huru han nu efter tio års förlopp behandlar den stackars Elin.»

Hon läste:

»Min fru!

Huru ädelmodigt ert anbud än är, måste jag bestämt avslå det. — Ni säger, att en man väl är den naturlige förvaltaren av sin hustrus förmögenhet. —Ni har rätt, men ni glömmer, att vi icke äro — verkliga makar. Ett närmande i finansiellt avseende vore strax ett närmande oss emellan, och något sådant varken kan eller bör ske. Jag kan av er icke mottaga n å g o t, och ni är den sista i världen, till vilken jag ville stå i någon ekonomisk tacksamhetsskuld. — Ni har en gång gjort mig till gäldenär, och jag betalade er min skuld med att fjättra min frihet för hela mitt liv. Vi äro således kvitt. —

Att än en gång göra mig er förbunden tillåter icke min heder, ty jag skulle icke kunna giva er något tillbaka varken av tillgivenhet eller deltagande. Tillåt därför att vi hädanefter, såsom hittills, leva utan all beröring, ty emellan Elin Mårtensson och Herman Romarhjärta kan aldrig något närmande äga rum. Att förena oss vore lika omöjligt som att förena de bägge polerna.

HERMAN ROMARHJÄRTA»

»Läs!» sade Stefana och räckte honom brevet. Själv kastade hon sig ned i en emma. Hennes utseende var så kallt, att dragen sågo ut som om de voro förstenade.

»Han avskyr således den förskjutna, efter han så skoningslöst behandlar henne», utropade Jacobo.

»Ja!»

»Och du hoppas ändå?»

»På vad hoppas jag!» sade Stefana med en ton så hopplös, att den skar Jacobo i hjärtat.

»Att kunna förena Elin och Herman.»

»Nej, Jacobo, därpå hoppas jag icke. Ack nej, jag känner för väl hans ovilja mot henne.»

»Vad åsyftar du?»

»Att lära honom känna vad som utgör det egentliga människovärdet; att bringa honom till att klart inse huru föga överensstämmande med sann heder han har handlat, då han trodde sig ledas endast av *ärans röst*.»

»Men sedan?»

»Sedan är han icke mera en övermodig ädling utan en — människa.»

»Och då hoppas du att han själv skall söka upp Elin?»

»Å nej, men han skall avbedja sin skuld hos henne.»

»Har det aldrig fallit dig in, att om han nu finge se henne, så oemotståndligt intagande som hon är, han skulle älska henne?» Jacobo fixerade Stefana, under det han talade. Stefana skiftade färg, då hon svarade:

»Om även något sådant kunde inträffa, tror du att Elin glömt — glömt hans uppförande, som gjorde att fadern även försköt henne? Tror du, att hon glömt, att greve Herman icke en gång ville låna sig till att söka åt henne utverka faderns förlåtelse? Att han förblev känslolös för hennes böner och återsände hennes brev? Nej, nej, emel-

ian Elin och honom stå oförrätter, som icke kunna glömmas. Hon skall aldrig älska honom.»

»Är du fullt säker därpå?»

»Ja, jag är fullt säker på, att Elin aldrig skall älska denne man.»

»Än Stefana då?»

»Jacobo, är du åter där igen? Glömmer du *att han* är *gift*, och att jag känner allt det onda, han gjort Elin?»

»Jag gömmer intet; jag går endast tillbaka i tiden, och då jag förenar det längst förflutna med det närvarande, fruktar jag för framtiden.»

»Framtiden! Äger jag väl en sådan? — Nej, Jacobo, jag hade kunnat äga en; jag hade kunnat både älska och vara lycklig, men det är slut; och nu skulle jag bliva en lekboll för kärlekens gyckel! Omöjligt. — Stefana lever icke mer för sig själv; hon lever endast för andra.»

*

Några dagar därefter voro alla grannarna bjudna till Stefana. Det var den första bjudning hon gjorde. Att greve Romarhjärtas voro inbegripna däruti, är klart. Grevinnan urskuldade sig, och Helfrid for endast därför, att Herman övertalade henne. Ingen enda av grannarna hade underlåtit att komma. Alla ville se, huru det skulle gå till hos den rika amerikanskan, och nyfikenheten, denna allsmäktiga drivfjäder, drev dem att infinna sig på Kungsborg. En var hade därvid sökt i sin klädsel nedlägga den största lyx. Samlingen blev i följd därav ganska lysande, isynnerhet som flertalet av grannarna utgjordes av förmöget och fönämt folk. Stefanas klädsel utmärkte sig för sin enkelhet, och likväl upptäckte man vid en närmare granskning, att denna enkelhet var långt dyrbarare än de andras prunkande dräkter. Hon var nu, såsom alltid, helt och hållet svartklädd. De enda smycken som prydde henne voro tvenne, av sällsynt skönhet och värde, nämligen en brosch av diamanter och ett armband av samma stenar. Hennes yttre var så intagande, att envar stannade överraskad, då hon trädde emot dem, och då blicken föll på den vid hennes sida stående Jacobo, kände man sig frestad att utropa:

»Vilket skönt par!»

Alla voro komna, då Eklund med stor tonvikt anmälde fröken och greve Romarhjärta.

Jacobo stod inbegripen i ett livligt samtal med baron H., men vände sig hastigt om mot de inträdande. Hans klara ögon stannade på Helfrid med ett eget strålande uttryck av tillfredsställelse; man kunde se att han fann synen anslående. Hon var också riktigt drottninglik vacker. Varje drag, varje rörelse bar prägeln av den svenska adelsdamen.

»Hon vore skön, om hon vore mindre kunglig», tänkte Jacobo, då han hälsade på dem.

Längre fram på aftonen hade några personer samlat sig kring Jacobo, och bland dem Helfrid; man talade om England, och sedermera övergick samtalet till sederna i Amerika.

»Det är», yttrade den unga vackra friherrinnan T., »ändå ett eget land, då man betänker, att det varken har konung eller adel.»

»Eller någon statskyrka», bifogade Jacobo leende, »men just därför torde man kunna antaga, att det med jättesteg går fram i intellektuell och moralisk utveckling.»

»Det låter som om ni skulle vilja påstå att konungamakten, adeln och kyrkan motverkade en dylik utveckling», inföll friherrinnan leende och fäste sina blixtrande ögon med icke så litet koketteri på den unge mannen. »Medgiv, herr Lange, att detta var mindre artigt sagt!»

»Vi amerikanare äro icke särdeles artiga», svarade Jacobo skrattande, »och därför måste ni tillgiva mig detta nationalfel.»

»På det villkoret, att ni förklarar er närmare över det föga smickrande yttrandet om adeln och kyrkan.» Friherrinnan var en förtjusande änka och föreföll alldeles obeskrivligt intagande, när hon behagade visa sig till sin fördel.

»Tillåt mig att i detta icke uppfylla er önskan! Jag skulle därvid komma att uttala åsikter, vilka vore sårande för en societet sådan som denna.»

»Medgiv åtminstone, att societetslivet i Amerika måste bliva obeskrivligt simpelt, då det ej finnes någon samhällsklass, som representerar den bildade.»

»Detta vill jag bestrida. Kanske finnes det i hela världen icke ett behagligare societetsliv än i Amerika — just därför att all större societet där är något okänt. Man umgås endast med förtroliga vänner, och då man är tillsammans, samtalas om verkligt instruktiva ämnen. Där råder en viss anda av allmän bildning i Amerika, som ej finnes annorstädes i

hela världen. Tocqueville säger ganska riktigt: Den allmänna bildningen står envar till buds i Amerika: den högre är tillgänglig för ingen!»

Samtalet fortsattes i denna anda till dess musiken kallade till dans.

»Dansar ni?» frågade friherrinnan Jacobo, just som hon lade sin hand i baron H-s, för att låta honom föra bort sig.

»Nej, jag dansar aldrig.»

»Ni är kanske kväkare?» sade friherrinnan och svävade bort. Helfrid och Jacobo blevo allena kvar.

»Dansar icke heller ni?» frågade Jacobo, vänd till Helfrid.

»Åh jo, men icke i afton, det är med dansen som med musiken, man bör icke befatta sig med den oftare, än man känner sig stämd därför.»

»Det är ganska rätt. Dansen är ett uttryck av glädje, och då man icke är glad, ligger det något onaturligt uti att deltaga däri.»

»Huru många tror ni ibland dem, som i afton dansa, göra det av nöje eller äro verkligt stämda för glädjen?»

»Troligen högst få.»

»Och ändå dansa de?»

»Därför, min fröken, att vi äro så onaturliga, så föga sanna. Vi äro slavar av fördomar, dem vårt förnuft föraktar, och vi underkasta oss vanor, dem vi finnna tryckande men ändå sakna mod att avskudda oss. Jag för min del finner européen i detta fall riktigt beklagansvärd.»

»Men å andra sidan kunde man väl påstå, att då vi unga gå på en bal, är det en plikt att dansa eller ock böra vi vara därifrån.»

»Varför det? Jag kan ju vara road av att se andra dansa eller ock konversera, och då upphör ju plikten.»

»Varför dansar ni ej? Är det av något religiöst skäl?»

»Alldeles icke. Jag är icke road av detta barnsliga nöje. Det förefaller mig som såge jag en hop dårar.»

»Sanningen att säga finner jag icke heller stort behag däri.» I detsamma dansade ett mörklagt fruntimmer förbi den öppna dörren.

»Vilken är den damen?» frågade Jacobo.

»Överstinnan D.», svarade Helfrid.

»Jag har hört henne omtalas. Hon har haft en sorglig ungdom, vill jag minnas att man sagt mig.»

»Ja, på sätt och vis, ty hon kom in i en släkt, som . . .»

»Ansåg henne vara av alltför ringa börd.»

»Och däruti hade de rätt. Hon var endast klockardotter!» Det vore omöjligt att återgiva den enkla höghet, med vilken Helfrid uttalade dessa ord. Jacobo såg på henne.

»Kan ni gilla, att den stolta släkten ringaktade henne för hennes börd?»

»Jag ogillar att överste D. gifte sig med den ringa flickan.»

»Förmodligen älskade han henne.»

»Det är ingen ursäkt. En kärlek, som förleder till glömska av våra plikter mot oss själva och den samhällsställning, vi innehava, innebär en förnedring.»

»Fördomar, när skolen I upphöra att utgöra en boja på förnuftet!» sade Jacobo med ett sorgligt leende.

»Kallar ni det fördom, att vi hysa aktning för vårt högre människovärde?»

»Min fröken, det gives blott ett människovärde, inför vilket vi med aktning kunna böja oss, och det är den moraliska överlägsenheten. Denna återfinna vi lika ofta hos torparens barn som hos ädlingens. Men förlåt, jag sårar er med mina fördomsfria idéer.»

»Ni anser mina således för fördomsfulla?» Helfrid smålog.

»Ja, min fröken.»

Det var något alldeles eget för Helfrid att höra en person så där uppriktigt uttala sig emot de grundsatser, hon hyste, och likväl fann hon sig snarare intresserad än sårad därav.

*

Tvenne veckor därefter hade Herman flyttat till Kungsborg. Stefana hade låtit iordningställa vänstra flygeln, och den blev nu överlåten till grevens disposition. Den dag, då Herman ankom till Kungsborg för att bosätta sig där, hade Stefana, i sällskap med Jane, rest bort. Hon insåg, att det skulle vara ett plågsamt ögonblick för Hermans stolthet, då han såsom en beroende person åter inflyttade på sina fäders gods, därför ville hon icke att åsynen av främmande ansikten, isynnerhet hennes, skulle göra detta ögonblick ännu bittrare. Hon återvände helt sent ifrån det besök hon gjort. Augustinatten hade redan utbrett sin mörka slöja över nejden, när vagnen stannade invid trappan. Då betjänten öppnade vagnsdörren, såg Stefana en manlig figur stå vid fotsteget och räcka fram handen för att hjälpa henne

ut. Stefana tog för avgjort att det var Jacobo, och sade i det hon fattade den framräckta handen:

»Är du redan återkommen, Jacobo, jag...» men där hejdade Stefana sig; det var icke Jacobo, lampskenet från vestibulen föll på den persons ansikte, som hjälpte henne, och hon utropade med överraskning:

»Åh, greven!»

»Beklagligtvis var det icke herr Lange», sade Herman med någon ironi, »men jag kunde icke motstå behovet att i afton få höra ett välkommen från edra läppar.» Den sista meningen utsades med en ovanligt hjärtlig ton. Greven hade tagit Stefanas arm och lagt den i sin samt ledsagade henne uppför trappan i salongen. Herman tyckte, att hennes hand darrade och att en varmare kolorit än vanligt färgade Stefanas kinder, då lampskenet i förstugan föll på hennes ansikte. Vare härmed huru som helst, så var hennes ton lugn, då hon, sedan de kommit in i salen, räckte Herman handen med de orden:

»Hjärtligt välkommen till Kungsborg, och må greven glömma allt, som kan göra detta hem oangenämt!»

»Tack, min fru! Jag behövde verkligen ett vänligt välkommen av er; och detta torde jag gått miste om, ifall jag ej avvaktat er återkomst. Ni hade ämnat beröva mig den glädjen.»

»Hade jag vetat, att ni satte värde därpå, då hade jag varit den första, som i dag mottagit er här, men...»

»Ni ville bespara mig smärtan att såsom underordnad hälsas i mina fäders hem. Var det ej så?»

»Jag önskade att befria er från åsynen av detta hems nuvarande ägarinna och bespara er hågkomsten, att det tillhörde någon annan än er.»

»Åsynen av er försonar mig med allt annat», sade Herman hastigt, liksom orden mot hans vilja halkat över läpparna.

Stefana tycktes icke ha hört dessa ord, ty hon upptog ett annat ämne och frågade efter hans mor och syster. Sedan ännu några ord blivit växlade, tog greven avsked och gick. Stefana kvarstod orörlig en stund. Därpå viskade hon:

»O, öde, öde, om du gör dig till Elins hämnare, då är min strävan överflödig.»

*

Sommaren och ett stycke av vintern var förgången. Nyåret med sin klara himmel och sin snömantel hade efterträtt

julen och hösten. På Kungsborg hade händelserna gått sin alldagliga gång. Stefana skötte med verksam iver allt vad som kunde förbättra de underlydandes ställning; men hon överträdde aldrig det rent kvinnliga området för sin verksamhet. Hon levde däremellan även för att njuta av livet, det vill säga: hon tillfredsställde sin böjelse för prakt och sällskapsliv, så att Kungsborg på en gång kunde skryta av att äga den för de underhavande mest nitälskande patronessa och därjämte omtala henne såsom en typ av gästfrihet och hennes hus som ett mönster av elegans. Med allt detta ägde Stefana ändå den mest i ögonen fallande flärdfrihet i sitt eget väsen.

Jacobo hade nu fått någorlunda i ordning på Åkersnäs, där hans verkstad var i full gång. Alla aftnar red han över till Kungsborg och tillbringade dem där, ehuru han hade rum inredda på Åkersnäs.

Greve Herman hade med den mest omsorgsfulla noggrannhet skött sin befattning såsom egendomens huvud. Han hade anskaffat en duglig bruksförvaltare och själv omfattat det fält för verksamhet, han nu hade framför sig, med långt större intresse än då han förvaltat det för egen räkning. De vidlyftiga affärerna och de väsentliga förbättringar, som måste göras, hade föranlett längre och kortare resor, så att man kunde säga, att greven under de första månaderna sällan tillbringade två veckor å rad å Kungsborg, och när han var där, hade han föga tid övrig att sällskapa med Stefana, ty om aftnarna red han gärna över till Furuhov. Allt detta hade gjort att något förtroligare umgänge emellan honom och Stefana icke uppstått; tvärtom tycktes det som om Stefana, genom att alltid iakttaga en viss värdighet, ville uppresa en skiljemur dem emellan, vilken icke blev så lätt att överstiga. Och likväl låg det aldrig i Stefanas sätt något högdraget, något av patronessan emot den underordnade. Nej, hon lät honom aldrig känna, att hon betraktade honom annat än som greve Romarhjärta, och just därför iakttog hon samma uppförande som i början av deras bekantskap; däremot hade Stefana ofta besökt Furuhov och genom sitt intressanta sällskap förskingrat mången mulen stund för den sjuka grevinnan, som under hösten och vintern lidit mycket av sitt klena bröst. Jacobo hade även blivit en gärna sedd gäst hos grevinnan som med bibehållen värdighet visade honom och Stefana en nedlåtande vänlighet.

Vid jultiden hade Stefana rest till huvudstaden och

där tillbragt en månad. Nu var hon helt nyligen återkommen, och då även affärerna under vintern lämnade greven mera ledighet, såg det ut som om han och Stefana ovillkorligt måste komma i närmare beröring med varandra.

En vacker eftermiddag i början av februari reste Stefana över till Furuhov. Jacobo hade underrättat henne, att han ämnade sig dit, och Stefana hade icke förr stigit ur sin släde, än hans svängde upp på gården. De emottogos av grevinnan med den vanliga, förbindliga och förnäma artigheten, av Helfrid med verklig hjärtlighet. Jacobo hade några engelska böcker med sig, och under det han och Helfrid talade om deras innehåll, hade grevinnan börjat tala om sin son med Stefana. Med en stolt mors hela tillförsikt yttrade hon sig om honom och den lysande bana, han kunnat göra, men från vilken han av olyckliga omständigheter blivit förhindrad.

»Det är obegripligt», sade Stefana och såg ned på sitt broderi, »att greven förblivit ogift. Jag tycker, att en man med alla hans lysande gåvor hade bort göra ett briljant parti.» Nu såg hon upp, först på grevinnan och sedan på den mitt emot vid divanbordet sittande Helfrid. Båda gjorde vid Stefanas ord en hastig rörelse, liksom man hade vidrört någon ömtålig punkt.

»Herman hade kunnat göra ett lysande parti, men han kan det icke mera», svarade grevinnan med en nästan dov röst.

»Och varför icke? Herr greven har ju alla utsikter för att kunna erövra vilken tärna som helst.»

»Det oaktat skall han aldrig göra något passande parti.»

Grevinnan sade detta med en bestämd och nästan högdragen ton, som tydligt gav till känna, att ämnet måste falla.

I detsamma anmäldes greve Herman, som i nästa ögonblick vördnadsfullt hälsade på sin mor, hjärtligt på sin syster, artigt på Stefana och kallt på Jacobo. Man talade en stund om väder och vind, sedan om resor, och plötsligt yttrade Stefana:

»Under mitt vistande i Paris gjorde jag bekantskap med en grevinna Romarhjärta. Är hon släkt med herrskapet?»

Herman, som satt bredvid Stefana, och till vilken hon vände sig, då hon gjorde frågan, blev blek: grevinnan förde hastigt luktvattenflaskan till näsan, och Helfrid lyfte upp huvudet med en hastig rörelse.

»Hon är genom gifte släkt med oss», svarade grevinnan med någon ansträngning.

»Det var ganska angenämt att höra, ty hon är ett obeskrivligt älskvärt fruntimmer. Hon har lovat att nästa sommar, då hon ämnar sig till Sverige, där jag tyckte hon sade sig hava sin man, komma och besöka mig och tillbringa någon tid i mitt hem. Hon kan då genom mig få förnya bekantskapen med sina släktingar.»

Över Hermans ansikte lade sig ett mörkt moln, och han lutade sig tillbaka mot stolen med en rörelse av stolthet, som gav åt hans drag något hårt. Grevinnan fäste sina stora ögon på Stefana med ett eget skarpt uttryck, då hon svarade:

»Vi känna ej grevinnan och kunna således ej förnya bekantskapen, isynnerhet som vi aldrig erkänt henne vara besläktad med oss.»

»Icke! Jag tyckte fru grevinnan sade...»

»Att den hon var gift med tillhör vår familj. Ja, det sade jag; men om en medlem av vår släkt begår det oförlåtliga felet att gifta sig under sitt stånd, icke äro vi förbundna att anse henne som en frände?»

Herman hade sin blick riktad på Stefana, liksom han velat utforska, om hon kände huru nära de voro släkt med den omtalade. Vid grevinnans ord såg han Stefana kasta huvudet tillbaka och betrakta den ädla damen med en blick, fullt ut lika stolt som grevinnans. Med en ton, som röjde en viss grad av ironi, sade Stefana:

»Ack, fru grevinna, ni måste ursäkta mig, om jag nu vidrört ett obehagligt ämne; men jag, som kommer från ett land utan adel, har svårt att fatta edra begrepp om ståndsskillnad. Allt vad jag vet är, att jag sällan träffat en mera intagande kvinna än grevinnan Elin Romarhjärta. Hon var i Paris mycket firad för sitt snille, sin skönhet, sin bildning och det lysande levnadssätt hon förde. Man ansåg henne där för mycket rik, och jag hade svenske ministern att tacka för att jag blev introducerad hos henne.» När Stefana slutat tala, uppstod en allmän tystnad. Jacobo bröt den, i det han tog upp en av de medförda böckerna och visade ett porträtt, sägande:

»Har ej Washington ett redbart utseende?» Helfrid, till vilken frågan ställdes, böjde sig ned över boken.

»Han ser så ung ut här — emot de porträtt jag sett av honom.»

»Detta är också taget av honom före kriget. Har fröken sett hans mors porträtt?»

»Nej, aldrig.»

»Se här. Betrakta hennes utseende och ni måste medgiva, att hon ser ut som en kvinna, den där skulle kunna uppfostra sin son så, att han en dag skulle bliva vad han blev.»

»Ja, det är märkvärdigt nog, att alla stora män», inföll Stefana, »haft utmärkta mödrar, vilket skulle bevisa, att det är modern som har det största inflytandet på barnets karaktär.»

»Det bör man väl kunna taga för avgjort», sade Jacobo. »ty det är ju modern, som i barnets själ uppväcker de första intrycken till gott och ont, som ger näring åt våra anlag och sålunda först bildar dem till vad de en dag skola bliva.»

»Därför är det maktpåliggande, att en mor vet att rätt behandla barnens anlag», inföll grevinnan.

»Det är sant», sade Stefana; »men hon bör först själv veta vad som är gott och ont. Detta är något, som högst få göra sig reda för, och följden blir, att de flesta mödrar, i stället för att, såsom de önskade, uppodla en dygd, framkalla ett fel. Så t. ex. går det mycket lätt att framkalla, i stället för ädel stolthet, ett hjärtlöst högmod, en sann hederskänsla, ytlig fåfänga, och i stället för begrepp om ära ett fördärvligt jagande att synas vara, icke att verkligt vara.»

Betjänten kom in med te, och samtalet erhöll en annan vändning. En stund därefter togo Stefana, Jacobo och Herman avsked.

»Far du redan?» viskade Helfrid till brodern.

»Ja», blev det korta svaret.

Då Stefana höll på att taga på sig ytterplaggen, sade Herman:

»Tillåter ni, min fru, att jag blir er körsven?»

»Oändligt gärna», svarade Stefana, »men jag har i dag endast den tvåsitsiga parsläden, så att Åkerlund i sådant fall får springa bredvid.»

»Han kan köra hem min släde», sade greven. »Far herr Lange hem till Kungsborg i afton?» tillade han, vänd åt Jacobo.

»Nej, jag far hem till Åkersnäs.»

Ögonblicket därefter ilade parsläden med Stefana och greven fram på den i månskenet gnistrande snön. I början tego de båda; Herman bröt tystnaden:

»Besvara en fråga, den jag önskar göra er.»

»Om jag kan.»

»Känner ni grevinnan Elin Romarhjärta närmare?»

»Ja.»

»Känner ni hennes tidigare öden. Äro de anmärkningsvärda?»

»Icke särdeles. Men tillåt mig nu att göra er en fråga: vad har er mor emot den unga grevinnan?»

»Att hon är utan börd.»

»Det är sant, inom er släkt betraktas det som ett brott. Vilken löjlighet, att icke säga grymhet.»

Greven gav hästarna en släng, och släden ilade fram med ökad fart. En lång stund fortsatte de färden tigande. Då de passerade en slätt, kändes nordanvinden bra skarp; Stefana svepte pälsen om sig.

»Ni fryser», sade Herman, lutade sig ned och drog björnskinnsfällen tätare omkring henne.

»Jag är så ovan vid kylan», svarade Stefana, »att vintern här förefaller mig något oblid.»

»Oblid, såsom våra fördomar äro det i ert tycke.»

»Har jag orätt, då jag påstår det?»

»Kanske ni har rätt; jag börjar ibland tro det, men kanhända kommer det sig därav, att ni driver dessa påståenden. Vore det någon annan, skulle jag säkert icke tycka så.»

»Sanning blir alltid sanning, oberoende av vem som uttalar den.»

»Icke så alldeles; vi bero alltför mycket av det intryck den person gör, som för sanningens talan.»

»Då äro vi slavar av våra känslor och icke av vårt förnuft; och likväl bör förnuftet ensamt föra ordet vid bedömandet av vad som är sant eller falskt.»

»Bör? Ja! men detta inträffar aldrig, eller vill ni påstå, att vi i något enda fall låta leda oss av annat än av vår känsla?»

»Det vill jag visst.»

»Giv mig ett exempel. — Men ni fryser verkligen, låt mig svepa omkring er min päls.»

»Och ni själv skulle då sitta utan?»

»Jag är van vid köld», svarade greven och höll stilla för att verkställa sitt förslag.

»Nej, greve Herman, jag tillåter icke att ni för min skull blottställer er hälsa. Ni får icke avtaga er pälsen.»

»Får jag icke; och vem skulle hindra?» frågade Herman leende och hoppade ur släden.

»Jag, som vägrar mottaga den.»

»Min fru, i detta fall har ni ingen vilja», och med detsamma svepte han pälsen om Stefana oaktat alla invändningar av henne.

»Jag blir verkligen ledsen», sade Stefana, »besinna huru tunnklädd ni nu är.»

»Alldeles icke; jag har ju överrocken, och för övrigt kör jag fort.» Herman lät hästarna känna piskan, och åter ilade släden fram under några ögonblicks tystnad. Stefana satt med huvudet nedböjt för att undgå den skarpa vinden, som piskade henne i ansiktet.

»Ni får icke mera resa bort i öppet åkdon så här på aftonen», sade Herman.

»Jag säger som ni nyss sade: 'vem skall hindra mig?'»

»Jag», svarade greven bestämt, »ni glömmer att jag är husbonde.»

Åter uppstod en paus, vilken ingendera avbröt förrän släden stannade utanför trappan. Betjänten tog emot hästarna och greven hjälpte Stefana ur samt följde henne upp i salen, där han tog av henne pälsen.

»Ni är bestämt alldeles utfrusen», sade Stefana.

»Nej, jag har icke en gång känt att det var kallt.»

Stefana och greven gingo in i salongen, där Jane satt En stund därefter serverades en varm supé, varefter man åtskildes.

*

Dagen därpå lät Stefana genom Eklund efterfråga, huru greven mådde, och fick till svar att han befann sig väl.

Jacobo kom som vanligt till Kungsborg på middagen. Sedan man ätit frågade Stefana honom:

»Stannar du kvar här i dag?»

»Nej, jag lovade fröken Helfrid och grevinnan att komma dit i afton och läsa för dem.»

»Och överlämna mig åt ensamheten så här», sade Stefana leende. »Du vet likväl att något fattas mig, då du är borta.»

»Vad vill du att jag skall göra? Mitt löfte måste jag hålla.» Jacobo smålog.

»Och det är endast för att hålla ett givet löfte, du reser dit?»

»Ingalunda. Jag hade icke givit löftet, om jag ej gärna rest dit.»

»Gott, då får jag väl finna mig i mitt öde att se mig glömd.»

»Stefana vet nog, att man aldrig glömmer henne och att Jacobo i allmänhet har svårt att glömma?»

»Kunna icke en gång besöken på Furuhov göra det möjligt för dig att glömma?»

»Minnet är som en vålnad; det går oupphörligt igen, om ej för annat så för att plåga oss; av den naturen äro mina minnen. De skola troligen förfölja mig genom hela livet.»

»Dårskaper, Jacobo! Skall du, en ung man, utrustad med lysande gåvor, överlämna dig åt det förflutnas skuggor. Du, som blott behöver sträcka ut armarna för att famna sällheten.»

»I vilken skepnad då, om jag får fråga? De tvenne gånger jag i livet velat fånga henne har hon flytt, och säkert skall hon göra det även den tredje, ifall det vore möjligt att mitt hjärta än en gång kunde inrymma nya känslor och nya förhoppningar.»

»Du tror dig således vid tjugunio års ålder ha jordat både känslor och förhoppningar?»

»Ja, så vitt de röra kärlek.»

»Jacobo, det är med människohjärtat som med allt i naturen, det är underkastat en evig förnyelse. Dör en känsla så växer en annan upp, och ingen varelse finnes, som kan säga: 'jag kan icke mer älska, jag kan icke mera hoppas'; ty även då vi tro detta, ligger på djupet av vårt hjärta både kärlek och hopp.»

»Jag vill icke bestrida ditt påstående, men...»

»Men då skall man icke hava min karaktär, vill du säga.»

»Sant.»

»Just du med ditt rika hjärta är icke skapad att drömma bort din bästa kraft och ditt liv vid ett minne, som icke är dig värdigt. Du bör kasta långt ifrån dig dessa drömmar, som endast fördystra din tillvaro, och njuta av det liv, som ler emot dig, så fullt av ädla njutningar.»

»Du har rätt, Stefana, och jag gör vad jag kan. En dag skall jag kanske vara fullkomligt botad, ty tiden, arbete, ett verksamt liv läka alla sår.» Stefana räckte honom handen, tilläggande:

»Sök dig något värdigt föremål för din kärlek, ty vid din ålder måste man svärma, om livet skall äga något värde.»

»Gavs det en Stefana till, då skulle jag söka», svarade Jacobo och kysste den framräckta handen. »Men skulle jag endast göra den erfarenheten, att...»

»Det givs många, som äro bättre än Stefana.»

»Icke i mina ögon.»

Greve Herman inträdde, och Jacobo släppte Stefanas hand.

»Jag stör kanske», sade greven kallt och med det honom egna i blicken.

»Alldeles icke», försäkrade Stefana. »Tvärtom, greven kom som om ni blivit hitsänd, emedan Jacobo underrättat mig att han ämnar överlämna mig åt ledsnaden och ensamheten i afton, och jag förmodar att greven åtminstone av artighet icke gör som han.»

»Mitt sällskap blir en ringa ersättning för den förlust ni gör uti herr Lange», sade greven kallt.

»Det låter verkligen, som om även ni, herr greve, ville låta Jane och mig sällskapa med varandra helt beskedligt. Medgiv att det är föga ridderligt, då en dam bjuder er att hjälpa henne fördriva de långa timmarna på en vinterafton.»

»Min fru, jag har aldrig haft för avsikt annat än att ställa mig till ert förfogande. Jag blott fruktade, att den förlust, ni gör uti herr Lange, icke kan av mig ersättas.»

»Låt oss icke draga upp paralleller, herr greve», sade Stefana skrattande och gjorde en inbjudning med handen åt Herman att taga plats. Jane kom nu in, klädd i alla möjliga färger och utstyrd på bästa sätt.

»Vart ämnar du taga vägen?» frågade Stefana.

»Jag ämnar åka med Jacobo, som lovat skjutsa mig till prästgården och hämta mig, när han far från Furuhov. Prostinnan har skickat över och bett mig komma dit.»

»Ni överger mig således båda två?»

»På några timmar blott», svarade Jane, och en stund därefter befunno sig Stefana och Herman allena.

»Man får ont i ögonen, då man ser på miss Jane», sade Herman, »så mycket granna färger hopar hon tillsammans uti sin klädsel.»

»Det är ett arv från mödernet, ty hennes mormors mor var negress, och som greven vet älska de prål.»

»Hon är er fullkomliga motsats både i detta och i andra fall.»

»Jag har aldrig tyckt om starka färger.»

»Men säg mig: varför är ni ständigt svartklädd?»

»Därför att — att jag har sorg. — Jag är ju änka.» Det var något svårmodigt i Stefanas röst.

»Er man har ju varit död i flera år, hörde jag miss Jane

säga; och hon förklarade bestämt, att ni, under alla de år hon känt er, aldrig burit andra kläder än svarta.»

»Det är sant; men det gives sorger, som räcka hela livet igenom, som sitta i hjärtat, som varken tid eller förhållanden kunna mildra och som göra det motbjudande för det sjuka sinnet att bära färger, vilka icke överensstämma med vårt inre.»

»Och en sådan sorg är det ni bär?» Greven såg på den unga kvinnans sorgbundna ansikte med en blick av deltagande.

»Ja.»

»Skall ni aldrig lägga av den?»

»Huru skall man kunna lägga av en sorg, som bosatt sig i själen? Vi kunna försona oss med förlusten av en för oss kär person och glädjen kan åter uppspira; men den sorg som krossat vårt hjärta och följt oss genom ett helt liv, den kan icke utplånas, icke mildras. Det enda vi förmå är att med undergivenhet bära den, och genom det goda och nyttiga vi verka i livet göra vår egen tillvaro så dräglig som möjligt.»

»Huru kan ni, som äger allt vad som bör göra en människa lycklig: ungdom, skönhet, snille, godhet och rikedom, ändå anse ert liv invigt åt en tyst sorg?»

»Därför att jag äger *allt* — utom det som kunde göra mig lycklig», sade Stefana med sorgset allvar.

»När man ser er, skulle man icke kunna tro att ni, med ert energiska och spänstiga lynne, skulle kunna inrymma en djup sorg i er själ.»

»Det är därför, att ehuru den är mitt livs följeslagare, har jag icke låtit den behärska och nedslå mig. Böra vi icke hysa vördnad för Guds vilja och med ödmjukt sinne bära det kors, han lagt på våra skuldror? Det är endast då förtröstan är svag, när man låter nedslå sig av prövningen. Men lämnom mig! Det lönar icke att tala om.»

»Tillåt mig blott en enda invändning! Kan man verkligen vid edra år tänka, att en sorg skall räcka hela livet?»

»Ja, då man är uppvuxen och sammanvigd vid den. Dock, varför tala därom? Jag vet sannerligen icke, herr greve, huru jag i dag kunnat låta er kasta en blick in i min själ.»

»Ångrar det er?»

»Åh nej. Vad jag nu sagt er har helt och hållet avsiktslöst gått över mina läppar och skall, hoppas jag, icke komma längre.»

»Därom behöver jag väl knappast försäkra er. Men om ni ej vill, att världen anar den sorg, som följer er genom livet, varför då genom er klädsel giva den till känna?»

»Jag har försökt att kläda mig i lysande färger, men det har varit mig så vidrigt att jag genast måste befria mig från en dräkt, som innebar hån över mitt inre, då däremot den svarta färgen smeker min sjuka själ. Jag gjorde för övrigt en gång det löftet till mig själv att icke bära annat än svart, intill den dagen jag åter skulle med glädje och hopp kunna se mig omkring i livet. — En sådan dag skall aldrig komma, och därför är och förblir jag en sorgsen änka efter livets glädje.» Stefana tog ett på bordet liggande nytt sångstycke, sägande:

»Har greven hört Jacobo sjunga?»

»Nej, jag visste icke en gång att han sjunger. Ni är mycket fästad vid herr Lange?»

»Ja, jag håller uppriktigt av honom, och det måste en var göra, som lär känna honom lika väl som jag gör det.» Det var i Stefanas hela väsen något enkelt och ogenerat. Herman tyckte sig aldrig hava sett henne sådan, och likväl låg det i afton ett i ögonen fallande drag av vemod över hela hennes varelse. Allt hos henne behagade Herman, just därför att han såg, att allt var naturligt; till och med det beröm hon gav Jacobo gjorde icke det vanliga intrycket.

»Ni blev i går afton skyldig mig ett exempel på att vi icke alltid handla, ledda av våra känslor. Vill ni icke nu gälda denna er skuld?» frågade Herman.

»Gärna; isynnerhet som exemplet är ni själv.»

»Jag? Tillåt mig att betvivla, att ni ännu känner mig tillräckligt, för att bedöma bevekelsegrunden för mina handlingar.»

»I allmänhet vill jag icke påstå att jag skulle kunna göra det; men vid ett tillfälle, som nyligen varit för handen, lät ni känslan helt och hållet subordinera under förståndet.»

»Jag fruktar, att ni misstager er. När var det?»

»Då ni beslöt att antaga mitt förslag att övertaga vården om mina affärer.»

Greven stödde armen emot karmen på den soffa, i vilken Stefana satt, och sade långsamt, under det hans blick med ett eget uttryck vilade på henne:

»Ni tror således, att jag då lydde förnuftets röst?»

»Ja, ty er känsla, er stolthet och alla edra fördomar reste sig upp emot mitt förslag. Jag läste den strid det uppväckte i ert inre, och jag beklagade djupt, att edra och mina be-

grepp voro så skilda, att ni fann er sårad av vad jag utan minsta betänksamhet och tvekan hade kunnat föreslå vilken gentleman som helst i Amerika. Och likväl, ehuru er känsla var upprorisk, lät ni förnuftet råda då ni fattade ert beslut.»

»Ack, min fru! Förnuftet ensamt hade icke haft makt att gå segrande ur striden med min stolthet. Betänk vilken bitterhet det ligger däri, att jag, en ädling, tillhörande en av Sveriges äldsta familjer, är förste tjänaren på mina fäders egendom! Tror ni att något förnuft i världen ägt förmåga att med sina argument besegra en dylik förödmjukelse?»

»Det tror jag, emedan jag icke kan fatta, att en fördom så uteslutande skulle kunna behärska mig, att jag icke med mitt förnuft skulle förmå besegra den och det förödmjukande uti att ni föredrog ett verksamt liv med ekonomiskt oberoende framför ett vekligt, sysslolöst liv, under vilket ni förtärde återstoden av er förmögenhet. I Amerika äro vi vana att högakta arbetet, att förakta lättjan. Där bryter sig varje individ en bana till förmögenhet och äger endast sin egen förmåga att tacka för vad han är.»

»Men greve Romarhjärta hade väl på annat håll än just den fläck av jorden, som en gång varit hans, kunnat bryta sig väg till oberoende.»

»Det är sant; men ert förnuft sade er: jag icke allenast skapar mig själv en verkningskrets, utan jag kan även med detsamma gagna den kvinna, som står en ensam främling och vars hela framtid beror på dens heder och redlighet, i vars händer hon anförtror sin ekonomi.»

»Ifall jag resonerat så som ni nu påstår, då hade ni haft rätt att förnuftet varit min ledare; men nu överlade jag alldeles icke. Jag beräknade varken det gagn jag kunde hava eller göra er med att antaga ert förslag, jag följde blott den känsla, som behärskade alla mina andra intryck.»

»Och vilken känsla skulle det vara?»

»Sannerligen jag vet, vad namn jag skall giva den.» Herman förde handen över pannan. »Vad jag vet är, att ni på mig utövat ett sällsamt inflytande. Jag har av er fördragit förödmjukelser, vilka jag aldrig skulle förlåta någon annan. Ni har neddragit vad jag vördat, och jag har givit er rätt uti mitt hjärta; ni har skrattat åt mina idéer, förlöjligat mina fördomar, och ändå är jag i detta ögonblick er första tjänare.» — Det låg i Hermans ton en blandning av harm och sorg.

»Vill ni, herr greve, att jag skall förklara er orsaken, varför ni på en gång fördragit och harmats över mina ord?»

»Ja, låt mig höra, ehuru jag betvivlar att ni verkligen finner det rätta ordet till lösningen av gåtan.» Hade Stefana i detta ögonblick sett på Herman, skulle hon säkert hava stannat i förlägenhet, huruvida hon borde fortsätta samtalet eller icke; men hon hade ögonen fästa på sitt broderi och sade därför lugnt:

»Ni är uppfödd i en gammal högadlig familj, som genom sina anor och rikedomar varit ett föremål för en allmän vördnad. Ni har med modersmjölken insupit tron på er medfödda överlägsenhet, ert förädlade blod; och ni har med stolthet, ja kanske med övermod, blickat ned på allt vad ofrälse kallades, icke tillerkännande dem samma känslor, samma människovärde, som ni själv ägde. Lägg därtill den gamla och löjliga fördomen, som ännu hänger i svensken, att med underdånig aktning bemöta högadeln, så skulle den naturliga följden bliva, att ni endast erhöll näring för er stolthet, vilket gjorde, att ni aldrig kunde föreställa er, att någon skulle våga behandla er helt rätt och slätt såsom en vanlig människa. Den övertygelsen rotfäste sig hos er, emedan man ännu, ehuru ni icke mer var rik, med öppna armar emottager greve Romarhjärta varhelst han uppträder blott för namnets skull. Ni är van, att se de ofrälse fördubbla sina artigheter och skänka er en uppmarksamhet, som man ingalunda skulle visa en ung ofrälse man. Ni är även van, att medelklassens fruntimmer känna sig smickrade av ert sällskap, och att den fru, som endast med en böjning på huvudet hälsar professor D., då han inträder i hennes salong, går er till mötes för att välkomna greven med sitt allra förbindligaste leende, samt uppbjuda hela sin förmåga att på ett angenämt sätt roa er, under det hon låter den snillrike vetenskapsmannen förströ sig själv bäst han behagar. Ni vet att namnet Romarhjärta äger förmåga att bereda er inträde över allt och förskaffa er en gärd av aktning, som man blint skänker åt grevetiteln. — Nåväl!» Stefana lyfte upp huvudet och fäste sina ögon på Herman med ett djupt allvar; »jag var kanske den första ni träffat, som i er icke såg greven. Mina rent republikanska tänkesätt gjorde att ni för mig icke var något mer än om ni hetat Ström, Berg eller Persson. Då ni trodde, att jag ville förödmjuka er, bedrog ni er. Jag handlade och talade såsom den måste

handla och tala, som omöjligt kan lära sig förstå, att en människa, därför att han kallas greve eller baron, har mera rätt till aktning än vilken annan som helst. För första gången i ert liv hörde ni en person helt uppriktigt uttala sin avsky för adeln, för det förtryck, den i alla tider utövat och för den låga ståndpunkt av verklig bildning och moral dessa landets förste stundom besitta. Jag neddrog, såsom ni själv sade, den gloria av falsk överlägsenhet, varmed ni var van att omgiva den samhällsklass, ni tillhörde, och jag visade er, huru av intet värde en storhet är, som icke stödjer sig på verklig förtjänst, utan erhåller den från ett namn, som genom tradition är utmärkt.» — Stefana höll upp.

»Nå, min fru, ni har ännu ej kommit till resultatet.»

»Resultatet blev, att mina ord förde er på tankar, vilka gjorde att ni med ert kalla förstånd granskade dem, och ...»

»Fortsätt, jag ber!»

»Och ni kunde icke förneka sanningen av vad jag i den upplysta tidens anda talade. Ert högmod — förlåt det skarpa uttrycket — kämpade visserligen emot, men förnuftets röst är icke så lätt att nedtysta. Lämna vi blott en gång rum för sanningens ljus uti vår själ, då måste mörkret vika. Att vi så ofta missledas av det falska ligger däruti, att vi tillsluta vårt öra för det sanna.»

»Men varför ägde just ni den makten att förmå mig tänka över edra ord och låta dem vinna inflytande över min själ, då icke en gång min egen far förmått mildra min oböjliga stolthet?»

»Därför att jag talade till er sedan motgångarna tvungit er att inse det människan, för att skapa sig en existens, behövde något mer än ett lysande namn. Er ekonomiska ställning hade redan tvungit er att stiga ned från den höjd ni innehaft, och omtanken för framtiden hade redan lämnat rum för reflexionerna, vilka gjorde er tillgänglig för det sunda förnuftets röst.»

Herman satt en stund tankfull, därefter sade han:

»Möjligtvis har ni rätt; dock tror jag, att om ni, även under min stolthets och mitt högmods bästa dagar, talat till mig, skulle edra ord gjort samma intryck på mig.»

»Nej, greve Romarhjärta», sade Stefana med eftertryck, »de hade då endast uppväckt ett outplånligt hat emot mig.»

»Hata er?» Herman log sorgset. »Sannerligen skulle

jag icke önska att kunna göra det. Nu betvivlar jag storligen, att ni skulle förmå mot er uppväcka ens min ovilja.»

»Vem vet, en dag skall kanske komma, då ni...» Stefana steg upp och gick fram till pianot. Herman följde henne.

»Då jag?» upprepade han frågande.

»Då ni önskar, att jag aldrig kommit i er väg.»

»Det är möjligt», svarade Herman långsamt, »men om en sådan dag kommer, blir det aldrig annat än mitt eget olycksöde, som framkallar en dylik önskan. Att hava lärt känna er skall jag alltid anse för en lycka, emedan ni lärt mig högakta det verkligt ädla.»

»Tack för de orden!» Stefana räckte honom handen. »Vad jag av er önskar vinna är er aktning.»

Herman förde tigande hennes hand till sina läppar. Stefana sade därefter:

»Sjunger ni, herr greve?»

»Icke i afton. Men ni sjunger, har man sagt mig, ehuru jag aldrig fått höra er.»

»Jag säger som ni: icke i afton.» Stefana satte sig till pianot och spelade några vackra bitar av Chopin. Då hon slutat, var supén serverad, och under det man åt, hemkommo Jacobo och Jane.

*

Ett par dagar därefter, det var just i skymningen, stod Stefana vid ett av salongsfönstren och blickade upp i den djupblå, stjärnklara himmelen. Jacobo satt vid pianot och spelade några fantasier. Jane hade krupit upp i ett soffhörn. Man hade ännu icke tänt ljus. Plötsligt vände sig Stefana om och ropade:

»Jacobo, kom hit!» Denne hörsammade kallelsen. — »Se vilket sken! Det är bestämt eldsvåda.»

»Ja, vid Gud! Det ser ut som om det vore vid Furuhov.» Jacobo var redan vid dörren.

»Låt spänna för! Jag följer med», ropade Stefana.

»Jag skall skicka upp släden; jag tager folk och rider dit.» Han var försvunnen med detsamma.

»Jane, är greven icke hemkommen än?» frågade Stefana, i det hon beredde sig att lämna rummet.

»Nej, han kommer icke hem förrän om ett par dagar.» — Jane hade flugit upp och följde Stefana, sägande:

»Jag följer med dig.»

En stund därefter ilade släden på vägen till Furuhov, förbi allt folk, som på Jacobos tillsägelse begåvo sig dit. Ju närmare man kom, dess starkare blev eldskenet ifrån skogen, där Furuhov var beläget. Stefana sade under hela vägen icke ett ord under det hon påskyndade hästarna, som hon själv körde, och vilka föreföllo henne som ett par sköldpaddor, ehuru de ilade i full karriär. Äntligen körde hon uppför den breda skogsvägen, som ledde till Furuhov. Vid den syn, som nu visade sig för henne, ryckte hon så häftigt till sig tömmarna, att hästarna, skrämda av eldskenet och den hastiga rörelsen, stegrade sig och gjorde en sats åt sidan, för att sedan i fullt sken sätta av inåt skogen.

»Knäpp upp fällen och hoppa ur!» sade Stefana åt Jane. Denna hann nätt och jämnt få upp fällen, då släden stjälpte, varvid Jane kastades ur densamma, men Stefana följde med ett stycke, till dess det lyckades henne att genom en våldsam kraftansträngning befria sig ur fällen, men därvid erhöll hon ett så häftigt slag i huvudet, att hon kände det varma blodet strömma ned på halsen. Stefana reste sig likväl upp, ehuru alldeles bedövad; och endast genom stark viljeansträngning lyckades det henne att hålla sig uppe på benen.

»Stefana, huru är det?» ropade Jane och kom fram till henne.

»Håll litet på min panna, och giv mig sedan din arm. Jag måste dit, om jag ock skall krypa», tillade hon med häftighet. Hon ryckte till sig Janes näsduk och band den om sitt sårade huvud och tog sedan Janes arm och fortsatte, utan att svara på alla de frågor, Jane i sin ångest gjorde, vägen fram till Furuhov, där hennes ögon möttes av ett eldhav och en massa folk, som åskådade huru lågorna förtärde den sista återstoden av huvudbyggnaden, vilken, tillika med den mindre, snart var alldeles nedbränd.

»Var är grevinnan?» frågade Stefana, skälvande i hela kroppen.

»De buro henne dit», sade en bonde och pekade åt sidan av skogen. I detsamma hörde han Jacobo med stark röst giva befallning, att man skulle genom yxornas begagnande söka förhindra att elden fattade i träden och avvärja den ännu större olyckan av en skogseld. Stefana själv vände sina steg åt det hållet, där grevinnan skulle vara; man hade nedlagt den gamla damen på en hög av ris, och Helfrid, badande i tårar, sökte att genom gnidning på tinningarna återkalla henne till sans.

Stefana anskaffade skyndsamt ett åkdon, och ehuru det svindlade för hennes ögon och susade för öronen, uppbjöd hon hela kraften av sin vilja för att betvinga sin smärta, till dess hon fått grevinnan, tillika med Helfrid och Jane, i släden för att föra dem till Kungsborg. Själv ämnade Stefana taga plats i en liten skrinda, som en bonde tillbjöd henne. Stefana kände sina krafter så medtagna, att hon icke ville åtfölja grevinnan, av fruktan att icke helt och hållet kunna betvinga smärtan. Knappt hade åkdonet med de brandskadade hunnit avlägsna sig, förrän Stefana bemäktigades av en sådan svindel, att hon icke förmådde stå, utan fattade tag i den närmast befintliga person, för att icke falla; men det var för sent, hon nedföll avdånad till marken. Ifrån de rykande ruinerna körde en timme därefter en parsläde, uti vilken satt en man, som med sin arm understödde en blek kvinna. Kusken körde i full fart till Kungsborg.

»Huru är det, Stefana?» frågade han och lutade sig ned över henne.

»Jag vet icke, Jacobo, men det är som om en obegriplig svindel fattade mina tankar. Jag känner att... att jag icke har makt över dem. Jacobo, ingen... ingen får vårda mig; jag skulle kunna... säga... säga... mycket som...» Stefana tryckte handen emot den brännheta pannan.

»Som ingen bör få höra», viskade Jacobo.

Men Stefana hörde icke vad han sade. Hon mumlade endast:

»O, öde, öde, du har hämnat allt!»

På Kungsborg hade Jane genast ordnat tvenne rum för grevinnan och fröken. Brukets läkare hade blivit efterskickad, grevinnan återkallades till sans, men hon befanns så klen, att man genast måste låta henne intaga sängen. Hon hade fått en svår blodstörtning, då hon vaknade ur sin långa vanmakt.

Jane hade just lyckligt och väl ordnat allt efter bästa förmåga. Då hon begav sig ned från de inlogerade, stannade parsläden, som blivit sänd efter Stefana, utanför trappan.

»Gud ske lov! Nu är hon här», tänkte Jane och skyndade ut i förstugan för att mottaga henne.

»Jag har varit i en gruvlig oro över det stackars barnet», fortsatte hon i tankarna; i detsamma rycktes förstugudörren upp och Jacobo, bärande Stefana, inträdde, åtföljd av Eklund. Jacobo hade svept en schal omkring Stefanas

huvud, så att ingen skulle kunna uppsnappa de osammanhängande ord, som hon i vild yrsel uttalade.

»Kalla hit doktorn», var allt vad Jacobo sade, varefter han bar henne in i salongen.

»Gud fader i himmelen, Jacobo!» skrek Jane, »hur är det?»

»Tyst! Laga bara att Stefanas rum blir i ordning och att doktorn kommer fort.» Jacobo nedlade Stefana på soffan, och Jane skyndade ut under en flod av tårar.

Läkaren inträdde strax därpå.

»Herr doktor, fru Stephensen har illa slagit sitt huvud och yrar», sade Jacobo. Då doktorn fattade Stefanas arm för att undersöka pulsen, utropade hon med häftighet:

»Han är borta — borta!...»

»Var god, herr doktor, och om möjligt stilla hennes yrsel, och framför allt glöm varje ord hon under den yttrar», sade Jacobo, som, vid de ord Stefana fortfor att i yrseln uttala, skiftade färg.

Doktorn svarade blott:

»Vi läkare få endast ha minne för vad som rör vår vetenskap, eljest glömma vi allt vad vi se och höra.» Doktorn gjorde några föreskrifter och lagade själv till en kylande dryck och lade kalla omslag om huvudet. Genom dessa åtgärder blev Stefana snart lugnare. Jacobo höll ord och lät ingen annan än Jane komma in och endast helt korta stunder. Emot morgonen somnade Stefana, och doktorn förklarade, att Jacobo nu gärna kunde anförtro henne åt vilkens vård som helst, emedan all yrsel efter sömnen skulle upphöra.

»Yrseln har icke uppstått endast av slaget i huvudet», sade läkaren, »utan fast mera av därjämte uppkomna starka själsskakningar; när sinnet genom vilan blivit lugnt, upphör förvirringen i tankarna.»

*

Dagen nalkades efter en afton och en natt, så olycksdiger för grevinnan Romarhjärta. Blek som en ande, med det ända in i döden stolta ansiktsuttrycket, dock varje drag stämplat av både själs- och kroppslidande, låg grevinnan, nu en gäst på sitt forna Kungsborg, i samma rum, där hon förr haft sin sängkammare. Rummet var nästan oförändrat, och de matta ögonen vilade på varje föremål med ett eget smärtsamt och bittert uttryck. Hon andades tungt,

och man såg, att hon led, men ingen klagan gick över de hårt slutna läpparna.

Helfrid satt vid moderns säng, nedsjunken i en emma, och på hennes vackra ansikte var spår av tårar.

»Du gråter, Helfrid», viskade modern med matt röst. »Jag önskade, att jag ägde tårar kvar, men deras källa är uttorkad; eljest skulle jag vilja gråta mitt hjärteblod vid tanken på, att jag nu vilar här, en husvill främling.»

»Älskade mamma», stammade Helfrid, »icke dessa tankar nu då du är så svag.» Hon fattade moderns avtärda hand och förde den gråtande till sina läppar: »Ditt liv är för din stackars dotter det käraste hon äger.»

»Helfrid, din mor har överlevat sig själv, önska henne icke att behöva framsläpa sina återstående dagar i medvetandet av sin familjs ohjälpliga förfall! Bed Gud, att hon får dö för att slippa flera förödmjukelser!» En tystnad uppstod. Plötsligt sade grevinnan:

»Herman vet av ingenting?»

»Nej, han är bortrest.»

»Det blir en bitter kalk att tömma.» Modern suckade, och Helfrid tryckte handen mot det oroligt suckande bröstet.

Dagen förflöt, utan att någon förändring till förbättring eller försämring märktes i grevinnans tillstånd. Stefana var bättre och hade mot aftonen låtit kläda sig. Hon vilade på en soffa i sin budoar.

»Nå, Jacobo, är greven hemkommen?» frågade hon, då Jacobo trädde in.

»Nej, han lär inte komma förrän i morgon, har han vid avresan sagt till förvaltaren. — Men hur är det med dig?» Jacobo satte sig bredvid Stefana och fattade en av hennes händer.

»Med undantag av en stark värk i huvudet och mattighet, är jag bra.»

»Du hade ett anfall av häftig yrsel i går afton. Det räckte endast en kort stund.»

»Och därunder talade jag om...?»

»Allt!»

Stefana förde handen över pannan.

»Men nu, liksom i Boston, har ingen annan än jag uppfångat dina ord.»

»Var mitt huvud lika svårt angripet som då?»

»Ja, ehuru med den skillnaden, att detta ditt anfall endast räckte några timmar, då det i Boston varade flera dagar.»

Stefana lade sin hand på Jacobos axel, sägande med eftertryck:

»Har jag under dessa olyckliga anfall nämnt några namn?»

»Jag har gissat därtill; ty dina ord hava varit ganska osammanhängande.»

»Känner du även bandet emellan mig och Elin?»

»Jag anar det.»

Stefana såg tankfullt framför sig.

»Bedrövar det Stefana, att det förflutna är mig bekant?»

»Nej, Jacobo, jag skulle önska, att mitt liv vore en för dig uppslagen bok, och en dag, då det blir omöjligt att klart bedöma mig själv, skall du bliva mitt samvete. Jag gjorde dyrt en gång mig själv det löftet — det var på en grav — att det förflutna skulle vara dött, och hade ödet icke fört Elin i min väg, skulle det även varit begravet med dens stoft, som vilade i graven, men man anförtrodde åt mig i arv Elins framtid, och jag mottog arvet.»

»Elin, alltid Elin.» Jacobo smålog. »Är hon då värd detta intresse och alla de offer du gjort för henne?»

»Ja.»

Åter uppstod en tystnad.

»I början av juni är hon här», sade Stefana plötsligt.

»Vart du vill komma med hennes besök, begriper jag icke.»

»Nu förstår du det ej; men när mitt verk är fullbordat, då skall du begripa mig.»

Stefana började tala om grevinnan Romarhjärta och Helfrid samt det sorgliga i deras närvarande belägenhet. Då Jacobo skulle avlägsna sig, sade Stefana:

»Säg till åt betjäningen, att ingen får underrätta greven om olyckshändelsen, förrän jag träffat honom. Jag önskar att själv få meddela honom den sorgliga händelsen; jag skall bjuda till att göra den så litet bitter som möjligt.»

»Om någon äger förmåga att förmildra en olycka, så är det *du*. Det kan likväl hända att han på vägen får kunskap därom.»

»Det tror jag icke; han kommer ju från motsatt håll.»

*

Morgonen därpå, sedan läkaren varit inne hos Stefana och sett om blessyren i huvudet samt bett henne hålla sig så mycket som möjligt i stillhet, lät hon det oaktat kläda

sig för att göra ett besök hos grevinnan. Stefanas hela utseende hade något så lidande, att man tydligt såg det hon genomgått en svår, både inre och yttre smärta. Då hon lade handen på låset till den dörr, vilken ledde in till grevinnans rum, stannade hon ett ögonblick och blev stående. De snövita kinderna betäcktes av en purpurflamma, och i ögat ljungade en hotfull blixt.

»O, Gud!» mumlade hon, »huru obegripliga äro icke dina vägar, då *jag*, just i detta rum, skulle bjuda henne, denna stolta och övermodiga kvinna, ett hem under mitt tak. Detta tak, som varit hennes, och under vilket hon en gång så obarmhärtigt försköt Elin. — O, du milde fader, bevara mig från varje känsla av hämndbegär, och giv mig nu styrka att vara en rätt kristen! Jag vill minnas *hans* ord till sina bödlar: 'Fader förlåt dem, de veta icke vad de göra!'»

Det mörka, hotfulla uttrycket försvann, och då Stefana trädde in i grevinnans yttre rum, vilade det en prägel av obeskrivlig mildhet över hela henne ansikte.

Helfrid steg upp och kom Stefana till mötes; men innan den unga flickan hann säga ett enda ord, för att uttrycka sin tacksamhet för den välvilja och deltagande, som blivit dem bevisad, sade Stefana, i det hon fattade hennes båda händer:

»Icke ett ord, fröken Romarhjärta, hade Kungsborg brunnit, då hade ni kanske varit den första att för mig öppna en fristad på Furuhov; låt oss därför icke tala därom! Hur är det med grevinnan?»

»Natten har varit lugnare än vi vågade hoppas», svarade Helfrid med rörelse och tryckte tacksamt Stefanas händer.

»Får jag gå in till henne?»

»Jag skall fråga.» Helfrid försvann bakom dörrgardinen och återkom strax därefter samt bad Stefana stiga in. Stefana nalkades den sjuka med ett så hänförande uttryck av ödmjukhet, att man kunde säga, att hela hennes väsen därav förklarades. Det föreföll liksom hon velat bedja den stolta kvinnan förlåta, att hon kunnat göra henne den tjänst hon nu gjort. Grevinnan, ehuru kall mot alla, som icke tillhörde hennes familj, kunde omöjligt undgå att erfara en känsla av rörelse vid anblicken av Stefana. Med en matt rörelse räckte hon henne handen, sägande, icke utan en anstrykning av stolt bitterhet:

»Min fru, jag kommer att stå i evig tacksamhetsskuld

hos er för det deltagande ni visat mig, och för den gästfrihet jag nu åtnjuter i mitt forna hem.»

Stefana fattade den framräckta handen och lydande en röst i sitt inre, som kom från hennes hjärta, förde hon den till sina läppar, viskande med upprörd röst:

»Fru grevinna, ni står i ingen skuld hos mig, ty vad jag nu varit i tillfälle att göra er, detsamma hade ni gjort, ifall olyckan drabbat mig. Den enda bön jag har till er är, att ni må glömma, att detta icke är ert. Ack, fru grevinna, mitt hjärta känner sig i dag både stolt och lyckligt vid tanken, att jag kunde i det minsta vara er till gagn.»

Helfrid var så djupt rörd av Stefanas uppförande, att det framlockade tårar i hennes ögon, och då Stefana avlägsnade sig, viskade hon:

»Ni är en ängel!»

De båda unga kvinnorna stodo allena i det yttre rummet. Stefana vände sig vid detta utrop till henne, och man kunde säga att varje drag i hennes ansikte uttryckte erkänsla.

»Ack, fröken, denna stund och dessa ord av er, en Romarhjärta, till mig, utgöra en rik belöning för ett helt liv av lidande.» Hon tryckte Helfrids hand och försvann.

Stefana nästan flög förbi Eklund, som befann sig i grevinnans förmak, och gick uppför trappan till tavelgalleriet, där hon stannade framför grevinnan Gunillas porträtt, med båda händerna hårt tryckta mot det oroligt flämtande bröstet. Hur länge hon stod så, visste hon icke själv, men plötsligt väcktes hon ur sina djupa tankar, därav att en hand helt varligt fattade en av hennes, och en klar, vacker röst sade på engelska:

»Du har varit inne hos grevinnan?»

»Ja, Jacobo.» Stefana vände sig till honom.

»Se på mig, Stefana, och säg, vad erfor du, då du stod vid den av olyckan så hårt prövade kvinnans säng!» Det låg i Jacobos ton något allvarligt, som om han talat till ett barn, vilket är skyldigt räkenskaper för sina handlingar.

Stefana lade sin hand på hans skuldra och såg rakt in i hans ögon, sägande:

»Jag kände mig försonad med hela mitt förflutna liv, och jag var ödmjuk in i mitt innersta hjärta. Ja, Jacobo, jag kände att du av mig gjort en kristen, och jag ville icke för någon lycka i världen byta bort det ögonblick av en allt förlåtande känsla, som bemäktigade sig mig, då jag stod inför henne. Jag erfor då, att jag skulle kunna för hennes

lycka uppoffra mig själv. Ack, Jacobo, Jacobo, du vet icke allt, men jag vet att utan dig hade Stefana i dag icke varit den hon nu är. — Gud löne dig!»

Tack!»

Eklund öppnade dörren och inträdde.

»Greven kom nu hem», sade han med upprörd röst.

»Vet greven något?» frågade Stefana hastigt.

»Nej, det tror jag icke, ty Persson, som kört för greven, visste om ingenting.»

»Och herr Eklund har ingenting sagt?»

»Ni sade mig ju, att jag skulle tiga, min fru.»

»Tack för det! — Bed greven, att jag får den äran att tala vid honom.»

»Här uppe?»

»Nej, jag väntar honom nere i gröna kabinettet.»

Stefana tryckte Jacobos hand och lämnade rummet. Några ögonblick därefter inträdde greve Herman i kabinettet, där han fann Stefana. Vid första ögonkastet på henne, såg han, att hon varit sjuk, och att hon ännu kämpade emot något lidande. Stefana gick honom till mötes och räckte honom båda händerna, sägande i hjärtlig ton:

»Välkommen hem igen, och förlåt mig, som bad greven komma upp; men jag har en ledsam händelse att meddela er, och önskade att ingen annan skulle i förväg bedröva er därmed. — Jag smickrade mig med att som vän äga det företrädet att kunna göra det bittra mindre bittert.»

Hermans blick vilade på henne med så mycken beundran, att det tycktes som han, vid betraktandet av henne, glömde att hon förberedde honom på en obehaglig händelse.

»Vad ni än har att säga mig, min fru, skall vissheten, att ni betraktar er som min vän, förtaga en stor del av det bittra det innehåller.»

»Give Gud, den det kunde! Var säker att jag som en uppriktig vän önskar bespara er allt, som kan göra er bekymmer. Det närvarande hör också, Gud ske lov, endast till sådana händelser, som kunna kallas missöden, och, icke sant, ni skall icke av ett sådant låta nedslå er?»

Herman höll ännu hennes hand, och han hade så när gjort samma utrop som Helfrid, så god såg Stefana ut.

»Vid missöden är jag ju van, och då det förskaffat mig ett ögonblick av sant deltagande från er, skall jag utan knot bära det. Säg mig nu varuti det består?»

»Furuhov har blivit lågornas rov, men er syster och mor äro oskadda och under mitt tak.»

Stefana hade talat fort, liksom för att med ens göra pinan kort. Hermans hand slöt sig hårt om hennes, han tillslöt ögonen hastigt och sammanpressade läpparna, så att de blevo nästan vita, men ögonblicket därefter var hans vackra ansikte åter lugnt, ehuru pannan syntes onaturligt blek.

»Har något människoliv blivit spillt vid olyckshändelsen?» frågade Herman. »Hur bär min arma mor detta nya slag?»

»Intet liv har gått förlorat, och er mor bär sitt öde som — en Romarhjärta.»

»Ni har varit hennes goda ängel.» Herman kysste Stefanas hand.

»Det vore en roll jag gärna åtog mig», viskade Stefana. Tårarna dallrade i de stora mörka ögonen.

Herman förde sin hand över pannan, hämtade djupt efter andan och sade:

»Det var ett hårt slag, men jag skall evigt vara tacksam mot er, min fru, att ni besparade mig att erhålla det av någon annan än er.»

»Nu, herr greve, har ni emotstått första stöten och parerat den som en man; tillåt mig, i egenskap av er vän, tala om hur *vi* nu skola arangera det, så att er mor så litet som möjligt skall känna följderna av den olycka som träffat henne! Lova mig att, oavsett att ni är ädling, och jag ett barn av folket, betrakta mig såsom en syster, och låt oss helt uppriktigt, utan någon stolthet, talas vid. Då ni träffar er mor är det nödvändigt, att ni, med ett för hennes stolthet passande förslag, kan förlika henne med sitt vistande under detta tak. — Men», fortfor Stefana, »skulle ni... anse det...»

»Tala ut jag ber.»

»Icke vilja betala mig för hennes vistelse här? Med få ord, gör vad ni behagar, blott ni så ställer saken, att grevinnan på intet sätt känner sig stå i någon slags förbindelse till mig. — Mitt hus och allt vad jag äger är till hennes tjänst, men jag önskar i första rummet att hon så litet som möjligt skall känna den förlust hon gjort.»

»Min fru, hur mycken grannlaga godhet bevisar ni icke oss, och hur skall jag kunna visa er hur djupt jag känner min förbindelse?»

*

Grevinnan Romarhjärta och Helfrid skulle, enligt det förslag Herman gjort modern, stanna på Kungsborg till våren och betala för sig hos Stefana. När den vackra årstiden kom, skulle grevinnan för sitt svaga bröst göra en resa till någon badort i de varmare länderna.

På detta sätt hade det lyckats Herman att försona modern med det bittra uti att nödgas vistas i en persons hus, som hon icke bestämt visste, till vilken samhällsklass hon egentligen hörde. Kanske skulle Herman ändå ej kunnat övertala henne därtill, om ej hennes svårt angripna bröst, som efter eldsvådan, förskräckelsen, grämelsen och det långa vistandet i den kalla luften blivit så klent, att hon icke utan risk för livet vågade företaga ett ombyte av vistelseort, gjort av nödvändigheten en lag.

Stefana hade med uppmärksamhet och en intagande älskvärdhet sökt med sitt sällskap förkorta de långa timmarna för den sjuka. Därjämte hade hon till grevinnans och frökens disposition överlämnat östra delen av nedre våningen, att de skulle äga all den komfort de voro vana vid.

*

Februari månad hade förgått och ett stycke av mars. Grevinnan låg nu på sin soffa, och ehuru matt och svag utgjorde det hennes nöje att om aftnarna se alla samlade i sin salong. Hon inbillade sig då, att hon ännu var härskarinna på Kungsborg, och ofta glömde hon alldeles verkligheten av den tid, som varit så rik på förödmjukelser, för den illusionen att hennes ställning förblivit densamma som fordom.

Stefana, som uppfattade det nöje grevinnan erfor av att man samlades omkring henne, gjorde det snart till en vana att man varje afton, då hon orkade taga emot, infann sig där.

Jacobo och Helfrid kommo därigenom att vara tillsammans dagligen, och den intelligente unge mannen blev icke blott en favorit hos fröken utan även gärna sedd hos grevinnan, som med verkligt intresse lyssnade till hans konversation. Ofta, då man hade skilts åt, brukade grevinnan suckande yttra:

»Vilken oerhörd skada att han icke är ädling; nu måste man alltid iakttaga en viss förbehållsamhet emot honom, på det han icke skall taga sig för höga begrepp och möj-

ligtvis falla på den idén, att man betraktar honom som en like.»

Helfrid sade intet, men även hon tänkte:

»Vilken skada, att han ej är adelsman.»

Jacobo åter, som alldeles icke tänkt på sina företräden, och icke var i medvetande av det verkligt stora intresse han väckte, eller den grämelse, hans ofrälse namn framkallade, var i sitt sätt mot grevinnan och Helfrid som emot en var, i vars sällskap han trivdes. Att Helfrid intresserade honom, var lätt att se, men däri fanns ingenting som bestämt antydde varmare eller livligare känslor. Han umgicks med henne på samma enkla och hjärtliga sätt som med Stefana, ehuru mindre förtroligt. Helfrid åter, vars hela liv förflutit stilla och utan att en passion grumlat lugnet i den unga flickans själ, tycktes i Jacobos sällskap och genom umgänget med honom erhålla mera liv och värma. Det var liksom de ovanligt ädla och goda elementen i den unga flickans själ blivit väckta till verksamhet, och hon själv vaknat till medvetande av att även hon var en varelse, som borde söka en verkningskrets, där hon kunde gagna i rikare mått. Hon kände, under det dagliga umgänget med Stefana och Jacobo, att hon var dem underlägsen i själsodling, och ofta, då dessa båda främlingar från en annan värld utbytte tankar, satt Helfrid liksom bländad av de nya idéerna.

En afton voro alla som vanligt samlade i grevinnans salong. Sittande på en pall vid sidan av soffan, berättade Jane, på grevinnans begäran, några episoder ur slavlivet, emedan Jane var född och uppfödd i slavstaterna och således ett ögonvittne till vad hon förtäljde. — Ett stycke därifrån, omkring ett mindre bord, sutto Herman, Stefana, Jacobo och Helfrid.

»Vem har målat den här tavlan?» frågade Helfrid och pekade på en tavla, som hängde över soffan och föreställde en ung flicka på knä framför en helgonbild. Man tyckte sig i de hårt hopknäppta händerna, den innerliga blicken och hela hennes ställning läsa den mest brinnande bön.»

»Den är målad av Jacobo», svarade Stefana. Herman såg upp från sin tidning och fäste ögonen på tavlan.

»Är herr Lange även artist?» frågade Helfrid.

»Som fröken ser, fuskar jag även i den genren», svarade Jacobo med sitt lugna leende.

»Det är sällsamt att se en person ägna sig åt så skiljaktiga saker, som dem ni befattat er med», återtog Helfrid. »Jag tycker, att tiden icke skulle räcka till.»

»Man har alltid gott om tid, i fall man vill använda den; felet är, att vi slösa så mycket med den gyllene gåvan; men vill man rätt lära sig att taga vara därpå, så bör man vistas i Amerika; där gör man guld av tiden. Vet fröken, vad som väckt min förvåning här i Sverige; det är just huru svensken förnöter sitt liv, och huru liten nytta han gör av de gåvor naturen skänkt honom.»

»Det är möjligt, att så är; men å andra sidan är svensken mindre materiell av sig än amerikanaren, som lever endast för att tillfredsställa de materiella behoven.»

»Men under denna ansträngning övas själskrafterna och därav uppstå intellektuella behov och intellektuell utveckling. Jämför blott den svenska och den amerikanska kvinnan, och ni skall förvåna er över, huru mycket den senare står framom den förra i intelligens.»

»Det var icke artigt sagt om oss svenskor», menade Helfrid leende.

»Jag är aldrig artig på sanningens bekostnad.»

»Ni anser oss således för ganska begränsade på förståndets vägnar?»

»Det vill jag icke säga, men hela er uppfostran avser ju endast att I lätt skolen bli gifta och sedan i en soffa eller vid ett broderi vegetera ert liv, då däremot amerikanskan från barndomen uppfostras till ett självständigt väsen, som icke behöver en man för att taga sig ut i världen, utan genom eget arbete kan bryta sig en väg.»

»Men så är väl förhållandet med den fattigare klassen även hos oss. Den bättre och förmögnare äger ju icke de där materiella intressena att arbeta för.»

»Nej, de behöva icke sträva för sitt uppehälle, det är sant; men de göra alls ingenting, och detta är något, som den amerikanska kvinnan icke tillåter sig. Hon känner att hon fått en själ och att den behöver odlas, och då hon äger förmögenhet, använder hon sin tid att utbilda sina kunskaper, och därigenom har hon även erhållit ett högre värde i mannens ögon än hon har här.»

»Jag tror, att ni är partisk.»

»Bevisa det», sade Jacobo.

»Det skulle bliva svårt. Säg mig i stället, varuti ni till exempel tycker, att jag slösar bort min tid.»

»Det var en samvetsfråga, och jag fruktar att icke kunna vara uppriktig.»

»Verkligen, och varför?» Helfrid stödde armen emot bordet och kinden emot handen. Hennes ansikte hade er-

hållit en livlig färg, och de djupblå ögonen blickade förskande på Jacobo.

»Därför att jag skulle göra mig skyldig till en oartighet, som fröken möjligen skulle få svårt att förlåta.»

»Jag har ju själv med min fråga framkallat er upprikttighet, och följaktligen kan den icke såra mig. Svara därför på ert vanliga rättframma sätt.»

»Nå, som ni vill.» Jacobo smålog. »Ni frågade, varuti ni slösade bort er tid?»

»Alldeles, och jag önskar bra gärna veta det.»

»Nåväl, ni slösar med den i allt, och jag ville påstå, att ni knappast använder två timmar om dagen till något verkligt gagn.»

»Det där var något för strängt.» Helfrid rodnade ofrivilligt. »Ni måste bevisa ert påstående.»

»Gärna.» Jacobo lutade sig något närmare Helfrid och fortfor med sänkt röst: »Dock, det är överflödigt. — Ni skall inse det själv, om ni t. ex. företog er att varje afton innan ni gick till vila, fråga er själv: vad har jag uträttat i dag? — Har jag gagnat någon med denna dag av mitt liv? — Har jag använt den till min egen eller andras nytta? — Om då ert samvete säger: den här dagen har varit ändamålslös, då har ni också förslösat er tid.»

Helfrid virkade flitigt och teg.

»Ser ni, min fröken, mina ord hava förtörnat er», sade Jacobo, som under en lång paus betraktade henne.

»Ingalunda; men de ha smärtat mig, ty ni har haft rätt.»

»Om så är, då är jag även fullt förvissad att den här dagen blir den sista, som ni slösat bort.»

»Jag fruktar tyvärr, att hela mitt liv blir ett fortsatt slöseri.»

»Varför?»

»Vad vill ni jag skall göra?»

»Arbeta.»

Helfrid såg hastigt upp på honom. Han smålog allvarligt åt uttrycket i hennes blick och sade:

»Arbetet odlar själen; lättjan förnedrar. Den, som icke behöver arbeta för materiell vinst, måste göra det för en andlig och att uppodla sina själsanlag, öka sitt kunskapsförråd, göra sig bekant med naturen och dess lagar samt förädla sig själv genom att göra fliten till sin följeslagare, se där fält, varpå vilken kvinna som helst kan arbeta, vore hon än en kungadotter.» Jacobo reste sig upp och gick

fram till de andra, som under Helfrids och hans samtal satt sig hos grevinnan.

Helfrid kvarsatt tyst och lutad över sitt arbete. Man kunde se, att Jacobos ord trängt djupt in i själen.

*

En afton hade grevinnan låtit föra sig ut i stora salongen. Samtalet föll på Currer Bells roman Jane Eyre.

»Den bör icke bedömas från någon annan synpunkt än såsom en karaktärsteckning, ty Jane är ingen egentlig romanhjältinna», sade Stefana, »och som karaktärsroman är den mästerlig.»

»Medgives», svarade Herman, »men det är i vissa scener, där hon icke är kvinna.»

»Och vilka då?» frågade Jacobo.

»Till exempel, där hon förklarar Rochester sina känslor. Där har hon överträtt det kvinnliga gebitet.»

»Ligger det icke en fördom i ett dylikt påstående? Jag åter finner det i allmänhet oförklarligt, varför vi män ensamt skola tillägna oss rättigheten att till en kvinna tala hjärtats språk, under det vi ogilla varje sådan yttring av henne.»

»Men herr Lange vill väl icke påstå, att vi kvinnor skola förklara er våra känslor, innan ni sagt oss något om edra», inföll Helfrid leende.

»Och varför icke?»

»Därför att i ett dylikt steg ligger alltid möjligheten av att ådraga oss den förödmjukelsen att bliva försmådd.»

»Men, min Gud, ni riskera ju icke mer än vi; och varför skulle förödmjukelsen vara större för er än för oss? Just däri ligger fördomen.»

»Skulle det verkligen behaga er, om den kvinna, ni en gång kommer att älska, för er tillstod sin kärlek, innan ni sagt henne ett ord?» frågade greven.

»Ja, vid min ära; hon hade då endast visat mig att hon ägde ett hjärta.» Det låg något övertygande i Jacobos ton.

»Mig skulle det förefalla som ett utbrott av ohejdad passion», sade Herman.

»Varför ohejdad, och icke hellre ett utbrott av oförställd hängivenhet. Jag för min del kan icke fatta vad vikt det ligger däruti att vi tigga oss till ett fruntimmers kärlek. Följden härav är som oftast den, att kvinnorna få nöjet att

se sig tillbedda, att äga en slav, som de med sina blickar uppmuntra eller förkrossa, spela så många roller, att den verkliga känslan blir utnött och vi lekbollar för deras nycker.» Jacobo lutade sig tillbaka mot emman. Helfrids ögon riktades ovillkorligt på honom, och hans tankspridda utseende gjorde ett obehagligt intryck på henne.

»Jag för min del anser det oundvikligt nödvändigt att ett sådant tvång på kvinnans känslor existerar, ty hon skulle eljest förlora allt det ljuva, blyga och barnsligt oskuldsfulla, som nu utmärker henne. Hon skulle bliva en amazon, som efter en nyck gav bort sitt hjärta. Tro mig, det tilldragande hos henne skulle försvinna, och hon bleve, liksom vi, en slav under månget oädelt intryck.»

»Besynnerligt, att ni så uppfattar saken, herr greve. Mitt begrepp om kvinnan är verkligen så högt, att jag tror, det hon innehar en högre moralisk ståndpunkt i allmänhet än vi män och att hon aldrig kan bliva slav av det dåliga, därför att hon blir sann. — Men vi män älska i allmänhet att i kvinnan se en underordnad varelse. Också vi själva plikta för detta tyranni, genom att se oss svikna och bedragna av just den kvinna, vi slösa våra ädlaste känslor på.» Jacobo blickade tankfullt framför sig.

En tystnad uppstod.

»Jacobo, sjung för oss!» sade Stefana, som denna afton var ovanligt tyst.

»Ja, herr Lange, bered oss det nöjet att få höra er sjunga!» inföll grevinnan, som sällan deltog i samtalet, därför att det ansträngde henne. »Fru Stephensen har så ofta talat om er ovanligt vackra röst, men ännu ha vi ej fått höra den.»

»Gärna», svarade Jacobo och gick fram till pianot.

Stefana satte sig i en vilstol på sidan av instrumentet, Helfrid kvarsatt i den lilla soffan och greven stod vid kaminen, stödd emot densamma. En stund lät Jacobo handen ila över tangenterna, därefter vände han på huvudet och sade åt Stefana:

»Vad skall jag sjunga?»

»Vad som helst; det är din röst, som jag önskar höra», svarade Stefana lågt, men icke nog tyst för att orden skulle undgå greven. Herman rynkade ögonbrynen och kastade en mörk blick på Stefana, men hon märkte den icke; hennes blick vilade med ett varmt uttryck på Jacobo. Ett ögonblick därefter ljöd Jacobos vackra röst igenom rummet; han sjöng en skottsk ballad.

Med huvudet lutat i handen lyssnade Helfrid. Det föreföll henne, som om han med sin sång ryckt hennes själ till sig, och hon tyckte att hjärtat slog friskare. Det låg i den fulla, manliga och klangfulla rösten så mycken själ och ändå så mycket känsla, att Helfrid aldrig erfarit ett så mäktigt intryck av någon sång. Då Jacobo sjöng den sista strofen, vände han huvudet åt Stefana, och Helfrid, som satt bakom honom, förmodade, att han även såg på Stefana, något som på ett pinsamt sätt störde intrycket av sången.

»Han älskar henne», tänkte Herman och pressade tillsammans läpparna.

Jacobo sjöng därefter några negersånger och slutligen en spansk romans. Den senare var så hänförande att Helfrid reste sig upp och gick fram till pianot.

»Får jag lämna plats åt fröken?»

»Nej, herr Lange, vem skulle vilja sjunga efter er?» Helfrid räckte honom handen, tilläggande ett »Tack!»

Stefana sade intet; hon kvarsatt orörlig, och Jacobo gick fram till grevinnan, som komplimenterade honom för det nöje han berett dem.

»Herr Lange äger en underbar röst», sade Herman till Stefana, som vid ljudet av hans ord spratt till. »Och underbar är även den verkan han åstadkommer.»

»Ja», sade Stefana och reste sig upp.

»Han är lycklig, som äger denna förmåga.» Grevens röst var ironisk.

»Jag har hört vackrare, starkare och fylligare röster än hans», återtog Stefana utan att besvara grevens ord, »men jag har nästan aldrig hört en röst, som så behagat mig. Det ligger i den något manligt kraftfullt och ändå obeskrivligt känsligt.»

Helfrid hade tigande avhört Stefana. Vad hon tänkte och kände, det visste man; men den återstående delen av aftonen var hon frånvarande och drömmande.

*

Ett par personer, som rätt ofta besökte Kungsborg, voro baron Skjöld och hans mor och syster. De bodde helt nära Kungsborg, och voro så gott som uppvuxna barn tillsammans med Helfrid och Herman. Fröken Aurora Skjöld var vad man i allmänt tal skulle kalla »vän» till Helfrid, och baronen hade alltid visat sig som en särdeles varm be-

undrare av Helfrids skönhet. Under den tid, greve Romarhjärta hade bott på Furuhov, hade baronen och fröken varit utrikes och först vid jultiden återkommit till Ängsvik, baronens egendom. Att umgänget med invånarna på Kungsborg blev livligt faller av sig självt, då man ihågkommer den gamla bekantskapen med den grevliga familjen, samt det behag en var erfor av umgänget i Stefanas hus.

Ett par dagar efter ovan beskrivna afton var det bjudning hos baronens. Jane stannade hemma hos grevinnan, och de övriga rustade sig till resan. När slädarna körde fram och damerna skulle stiga i, sade greven till Stefana:

»Jag har tagit mig friheten att köra för er, överlämnande åt herr Lange att vara min systers körsven. Jag hoppas ni har den godheten att icke avskeda mig.»

»Visst icke», sade Stefana leende och steg i grevens släde. Bort ilade de över snöiga fält, under det bjällrorna klingade muntert. Det var en solig och frisk eftermiddag i slutet av mars, och de rimfrostbetäckta träden glittrade emot den nedsjunkande solen, liksom de varit översållade av ädla stenar.

»Medgiv, att en vacker vinterdag här i vår höga nord har något skönt! Den andas kraft och styrka.»

»Ja, den är obeskrivligt upplivande, och då man, som vi nu, färdas genom en stor skog, då känner man att överallt i världen är bra, men bäst är det dock hemma i norden.»

»Hemma?» Greven såg på Stefana. »Icke kan ni kalla norden ert hem?»

»Är icke födelsebygden vårt hem?» frågade Stefana.

»Men är Sverige ert hemland? — Ni är ju född i Amerika.»

»Vem har sagt det?»

»Ni själv, då min mor en gång frågade er.»

»Jag svarade, Amerika är mitt fosterland. Amerika har uppfostrat mig, men i Sverige har min vagga stått. Jag är född i den höga norden.»

»Ni har dock mycket av södern i ert yttre.»

»Må vara, men jag är svenska till själ och hjärta, eller tror ni, att jag rest ifrån den ena världsdelen till den andra för att dö i ett främmande land? Nej, det var min längtan till fädernejorden, som drog mig hit. Jag önskade dö, där jag en gång såg dagen.»

»Ni måste ha varit mycket ung, då ni lämnade Sverige,

efter ni så kunnat glömma ert modersmål, att ni bibehåller en så stor brytning, då ni talar.»

»Jag var ett barn, då jag for bort», svarade Stefana leende.

Greven hade velat fråga mer, men han vågade icke av fruktan att förefalla indiskret, och då Stefana i detsamma bytte om samtalsämne, insåg han att hon icke ville fortsätta. Han lyssnade tankspridd till Stefanas ord. Plötsligt yttrade han, utan något samband med vad hon sagt:

»Jag skulle önska göra er ännu en fråga, men jag fruktar att synas närgången.»

»Jag ger herr greven lov att göra vilken fråga som helst, förbehållande mig endast rättigheten att lämna den obesvarad, i fall jag så tycker.»

»Och ni lovar att ej bli ond?»

»Det lovar jag.»

»Säg mig uppriktigt, vilka band fästa er vid herr Lange?» Hermans blå ögon sänktes djupt in i Stefanas. Han ville läsa den rörelse hans fråga skulle framkalla i hennes blick; men den förblev lugn, och utan att bliva det minsta förlägen, svarade hon:

»Det starkaste och mest oupplösliga vänskapsband. Han har under en hel serie av år varit för mig en bror.»

»Varför, då han varit och är så mycket för er, hava icke edra öden blivit sammanknutna?»

»Därför att mitt öde är förenat med den sorg, jag för livet bär; men detta är ett ämne, över vilket jag varken kan eller vill förklara mig. — Ni frågade om vi voro släkt. — Ja, min morbror var gift med hans moster. — Detta släktband har fört oss tillsammans, och den, som en gång fäst sig vid Jacobos ovanliga och redliga karaktär, måste hålla av honom för hela livet, helst om man som jag under flera år varit i en daglig beröring med honom.»

»En sådan daglig beröring emellan tvenne unga personer brukar vara farlig, isynnerhet om dessa, i likhet med er båda, äro likstämmiga till tankar och känslor. Har ni aldrig känt faran därav?» Åter såg greven på Stefana.

»Åhjo», svarade hon enkelt. »Det gavs en tid, då Jacobo stod för min inbillning såsom den ende, vid vars sida lyckan hade kunnat blomstra för mig; men emellan honom och mig reste sig förhållanden, som gjorde det omöjligt för mitt hjärta att värmas eller livas av en känsla sådan som kärleken; och vi blevo, vad vi intill döden skola förbliva, ett par trofasta vänner.»

»Skall ni aldrig bliva för honom annat än en vän?»

»Aldrig», svarade Stefana så bestämt och allvarligt, att man tydligt hörde att hon talade sant.

»Tack», nästan viskade greven och gav hästarna ett slag. Båda tego en lång stund.

»Varför har ni aldrig gift er?» frågade Stefana plötsligt. Herman spratt till och ryckte hastigt åt sig tömmarna, när han svarade:

»Det skall jag en gång förklara er, men icke nu.»

På återstoden av vägen växlades icke ett enda ord.

Om aftonen, när man for hem, var greven ovanligt fåordig, och man kunde se, att hans tankar voro allt utom behagliga. Det ena molnet efter det andra drog över den bleka pannan, som blev ännu blekare i månskenet.

»Ni är ej väl stämd i afton, herr greve», sade Stefana.

»Det är därför att ni på bortvägen förde mina tankar på något, som jag önskade undfly. Och nu har jag uppdragit paralleller över vad mitt liv kunnat vara och hurudant det är.»

»Vanligtvis skapa vi vårt eget öde, och det vi lida är som oftast en följd av våra förseelser.»

»Tyvärr har ni rätt; men det ligger något förtvivlat bittert i den tanken, att den lycka vi drömma oss aldrig skall falla på vår lott, utan att vi genom egna förvillelser äro stängda därifrån. Jag vore frestad att skjuta mig för pannan, då jag betänker, att ödet liksom på hån visat mig ett Eden, som aldrig skall bliva mitt.»

»Varför kan det ej bliva ert?»

»Och det frågar *ni?* Det är stunder, då jag önskade att ni aldrig kommit i min väg; ty genom er har jag känt ännu tyngre det öde jag ådragit mig.»

»Har ni skapat det själv, bär det då som en man.»

*

Efter denna afton uppstod åter något främmande emellan Herman och Stefana. Han visade henne om möjligt en ännu högre grad av aktning än tillförne; och hon fördubblade sitt förbindliga och grannlaga uppförande emot grevinnan; men både Stefana och greven undveko sorgfälligt alla förtroliga samtal. De talades aldrig vid annat än i grevinnans salong, och då var konversationen allmän. Däremot hade Stefana sökt närma sig Helfrid, och ehuru den unga flickan var något tillbakadragen i början, kunde hon

omöjligt undgå att fästa sig vid Stefana, vars godhet och grannlagenhet ofta rörde henne. — Stefana åter hade beundrat den obegränsade kärlek Helfrid hyste för sin mor och bror. Det gavs intet offer, ingen försakelse, intet i hela världen, som hon icke av tillgivenhet för dem velat göra. Denna känsla låg icke på ytan; den syntes knappt för den, som endast såg Helfrids alltid lugna väsen, där varje skymt av exaltation var försvunnen; men, då man som Stefana gav akt på henne, beundrade man denna i tysthet framträdande hängivenhet. Även Jacobo följde hennes minsta handlingar med ett stigande intresse.

Helfrid började känna tomheten och ytligheten av den bildning hon ägde samt behovet av en verkligare och mera genomgripande. Jacobos samtal om människokaraktären, de källor, varifrån våra fel utgå, den näring de få genom vår okunnighet om dessa källor, och huru vi, genom att gå till grund med oss själva, äga förmågan att förädla vår karaktär, uppväckte hos den unga flickan en hel värld av nya tankar.

En dag, det var en solig aprilförmiddag, då Stefana gick upp i övra våningen för att taga grevinnan Gunillas forna sängkammare i ögonsikte, emedan den tillika med spegelkabinettet och den lilla salongen blivit iordningsatt för Stefanas enskilda begagnande och just nu hunnit bliva fullkomligt i ordning, tog hon vägen genom det praktfulla tavelgalleriet. När hon trädde in i detsamma, fann hon Helfrid stående framför porträttet av grevinnan Gunilla, som Stefana låtit förse med en ny ram samt renoverat så, att det såg alldeles nytt ut. Det hade blivit placerat mitt på galleriets långvägg.

»Känner ni igen det där porträttet?» frågade Stefana.

»Ja, men jag begriper icke...»

»Huru det kan vara kvar, då alla de andra sändes till Furuhov och där blevo lågornas rov, vill ni säga», inföll Stefana.

»Alldeles.»

»Ingenting är enklare. Då jag återsände alla de porträtt som utgjorde er familjs stolthet, förbehöll jag mig detta enda, vilket för er innebar en förödmjukelse, men däremot för mig ägde ett verkligt värde.»

»Vad värde kunde det äga för er? — Känner ni Gunilla Romarhjärtas historia?»

»Nej, men jag vet att hon utgått från folket, och att hon

i följd därav måst lida utav er familjs anborna högmod; och därför intresserar den där bilden mig.»

»Högmod?» upprepade Helfrid och fäste sina djupblå ögon på Stefana med ett bestämt ogillande uttryck.

»Ja, ordet ljuder icke vackert, men det är sant; eller huru vill ni benämna den fördom, som gjort att er släkt försköt Gunilla?»

»Huru vet ni, att hon blev förskjuten?»

»Jag vet, att hennes porträtt ansågs ovärdigt av en plats ibland edra stamfäders och stammödrars, och detta var en yttring av högmod.»

Helfrid skiftade färg. Stefana hade anslagit den ömtåliga strängen i den unga flickans hjärta.

»Varför kalla en av de ädlaste känslor för högmod?»

»Ädlaste! — Min fröken, jag kan sannerligen icke fatta huru ni vill försvara den såsom ädel», sade Stefana med skärpa i tonen.

»Ligger det icke något ädelt i aktningen för våra förfäders stora och lysande egenskaper, och den helgd varuti vi hålla ett namn, som burits av utmärkta personer? Ligger det icke något upphöjt i den uppfattningen, att vi icke vilja att detta namn skall bäras av andra än dem, vilka äga ett som är utmärkt och aktat. Och slutligen vill ni väl icke bestrida att då adeln ursprungligen utgått ifrån det ädlaste en nation ägt, just i följd av sina högre företräden höjt sig över massan, det även bör ligga i varje ädlings plikt att icke genom förbindelse med personer, vilka icke härleda sitt ursprung ifrån nationens ädlare söner, förnedra ett namn, som just genom de minnen, vilka äro fästa vid detsamma, ålägger att hålla det heligt.»

Helfrids hela utseende var ståtligt, då hon så talade, det kungligt uppburna huvudet tycktes skapat för en krona. Så tänkte Stefana, då hon, med ett snarare medlidsamt än föraktligt leende, betraktade denna vackra typ av en ung adelsdam.

»Stoltheten över ett namn är ungefär lika klokt som stoltheten över yttre fägring. Den är löjlig, då den icke förenas med ett ädelt strävande att vara detta namn värdig, och egoistisk, då den, som fallet ofta är, gör oss blinda för andras mänskliga rättighet. Ni talar om att icke förnedra ett ädelt namn genom förbindelser med personer, som icke äga ett sådant. Namnet förnedras, då vi skänka det till personer, vars karaktär och uppförande stämpla dem såsom usla människor, om de även hade ett aldrig så lysande

namn; detta förnedras icke därigenom att man skänker det åt den ringa och dygdiga. — Vi trampa detta namn under våra fötter, vi söla det i smutsen, och göra oss ovärdiga att bära det, då vi tro oss genom detsamma berättigade till grymhet mot dem, som sakna det ärvda företrädet. Människan måste själv giva sig sitt värde, hon kan icke ärva ett sådant, och den utmärkelse, som blott har förfädrens storhet att stödja sig på, är av intet värde. — Svara mig, fröken Helfrid, ni, som känner Gunilla Romarhjärtas historia, var hon en aktningsvärd eller föraktlig kvinna?»

»Till sin karaktär var hon i allo aktningsvärd, om hon ej varit nog förmäten att tro sig värdig att bära namnet Romarhjärta.»

»Och varför var hon icke värdig detta namn?»

»Min fru, hon var en simpel fiskardotter.»

»Detta kallar ni ädel stolthet. Jag benämner det: högmod.» Stefana rätade upp sig och tycktes, under det hon talade, bliva högre och större än vanligt. »Jag skulle, ifall Gud låtit mig födas av adligt blod, blygas inför mig själv och inför honom, om jag så glömde mig som kristen, att jag icke i första rummet skänkte dygden min aktning, om den än höljdes av en vadmalsrock eller träffades inom tiggarens trashöljda bröst. Jag skulle känna mig stolt och hedrad av att få förbinda mig med det ädla och goda, även om det inom samhället innehade en aldrig så ringa ståndpunkt. Se dit», tillade Stefana allvarligt, »där nere vid dörren ser ni porträttet av Catharina av Medici, denna blodtörstiga tigrinna i purpur, denna kvinna, sölad i brott; och likväl skulle samma medlemmar av er familj, som förskött den dygdiga fiskardottern, med stolthet berömt sig av att vara besläktade med detta krönta vidunder, i fall de kunnat räkna henne till antalet av sina fränder. Är denna uppfattning av mänskligt värde och mänskliga företräden sann, då är kristendomen falsk, och allt det sköna och härliga den lär en lögn.»

Helfrid stod bedövad av de energiska orden, kanske kände hon sig även träffad av den sanning de innehöllo. Det vissa är, att hon kände sitt hjärta liksom hämmat, och hon tyckte ett ögonblick att pulsarna stodo stilla. En tystnad uppstod. Stefana bröt den:

»En besynnerlig lek av ödet var det, att alla porträtten av edra övriga fränder skulle alldeles försvinna, men denna bild, den enda ni ansåg ovärdig att finnas bland de övriga, skulle bliva kvar för att ropa till representanten av famil-

jen Romarhjärta en evig anklagelse över lidna oförrätter. Det ligger Nemesis i denna nyck av slumpen. Bilderna av de ärorika härförarna äro stoft, men bilden av den i tysthet lidande och förödmjukade dygden sitter kvar i den öde borgen såsom det tysta samvetskvalet i hjärtat.» Stefana vände sig ifrån porträttet och sade för att byta om samtalsämne:

»Vad tycker ni om den där tavlan? Corsaren vid sin bruds bår.»

»Den är skön.»

»Ja, icke sant. Se på hans ansikte. Det är styrkan, och de vilda passionerna, förkroppsligade i hans gestalt, men man läser i ansiktet, i kroppsställningen, att hans makt är bruten, och genom vad? — Genom förlusten av hans goda ängel.»

»Ja, vad är vår styrka, all vår makt, när det goda överger oss», sade Helfrid.

»Däruti har ni rätt. Ingen makt är så stor som det godas, och aldrig visar sig människan så i hela sin styrka, som då hon vill segra genom detsamma.»

En stund därefter följes Helfrid och Stefana åt på en promenad. Nere vid parken mötte de Jacobo.

»Vad, är du här?» sade Stefana. »Jag såg dig helt tidigt rida till Åkersnäs.»

»Jag är överallt och ingenstädes», svarade Jacobo leende, »eljest är det därför, att jag tänkte för mycket på vad som icke hörde till arbetet för dagen, vilket hade till följd att jag glömde mina ritningar på det nya vattenuppfordringsverket, vilket skulle sättas i arbete, och nu måste jag i flygande fart hit efter dem.» Han tog avsked och skyndade upp till byggningen.

»Vad tycker ni, fröken Helfrid, om Jacobo?»

»Jag finner honom vara en ovanligt begåvad person.»

»Nåväl, behöver han vara adelsman, för att ni skulle skänka honom er aktning?»

»Nej, lika litet som ni, min fru, behöver vara adelsdam för att väcka beundran.»

»Och likväl skulle ni harmas, ifall er bror förenade sitt öde med en sådan här ofrälse kvinna som jag.» Stefanas ton var ovanligt bitter.

»Jag skulle icke harmas; men jag skulle beklaga, att ni icke till övriga egenskaper kunde lägga ett med dem passande namn. För övrigt tror jag det egentligen skulle, vad mig personligen angår, icke det minsta inverka, men det

skulle oroa mig för den smärta min mor därvid skulle erfara. Hon är för gammal att kunna ändra uppfattning av livet eller begrepp om rätt och orätt.»

»Tror ni verkligen det? — Och jag som haft för avsikt att göra henne otrogen sina aristokratiska begrepp.» Nu log Stefana så hänförande milt, att Helfrid fann henne oemotståndlig.

»Ni utövar verkligen en sällsam makt över människohjärtat, men...»

»Men i det fallet betvivlar ni min makt, är det icke så? Vem vet, jag brukar alltid segra, då jag vill. — Dock, vi lämna detta ämne; när segern blir min; då skola vi tala därom.»

»Något, som ofta förundrat mig», återtog Helfrid efter en stunds uppehåll, »är att tvenne människor, så varandra lika till bildning och uppfattning av livet, som ni och herr Lange, icke ha blivit ett par.»

Stefana tyckte att Helfrids färg blev något starkare och att rösten saknade något av sitt vanliga lugn, men utan att giva någon vidare uppmärksamhet däråt, svarade hon:

»Det gavs verkligen en tid, då både han och jag kände att vi voro skapade för varandra, men jag var — gift, och Jacobo fäste sitt hjärta med ungdomlig glöd vid en annan.»

»Ah! Han är således förlovad?»

»Han har varit det. — Nu är förbindelsen bruten, och han har gjort en rik vinst på bittra minnen.»

»Vem bröt förbindelsen, han eller hon?»

»Hon svek sin tro, och han upplöste förlovningen, men Jacobo lyckades icke slita den farliga bilden ur sitt hjärta.»

»Det vill säga, han älskar henne än?»

»Icke henne; men väl det förflutna. Hans inbillning hänger fast vid minnet av vad hon var, innan hon lekte med sina eder och hans kärlek.»

Helfrid gick tyst och tankfull vid Stefanas sida. Hon kunde icke göra sig reda, varför hon erfor en så bitter känsla vid Stefanas ord. Det föreföll henne, som om de ägt förmågan att likt ett skarpt vapen tränga in i själen och såra. Slutligen återtog hon samtalsämnet, sägande:

»En dylik kärlek, som vilar på inbillning och minne, kommer säkert att följa honom genom hela livet.»

»Det vill jag icke påstå, men nog fordras det år för att utplåna den ur ett hjärta, sådant som Jacobos. Det sår, hennes trolöshet förorsakat honom, har tiden läkt; men den hänförande bilden, som minnet av den första tiden av deras

kärlek framställer, äger för honom ett på en gång så tjusande och ändå bittert behag, att jag ofta fruktat att den blir hans livs följeslagerska.»

»Men hur var det möjligt att svika honom?» Helfrid märkte icke själv att hennes röst hade ett alldeles eget uttryck, då hon uttalade denna fråga. Stefana frapperades därav och såg på henne med en forskande blick, vilket likväl undföll Helfrid, ty hon såg rakt framför sig.

»För att förstå det», svarade Stefana, »skall man känna henne. — Hon är en kvinna utan hjärta.»

»Och en sådan har han kunnat älska?»

»Hon var ett ungt tjusande barn, då han fäste sig vid henne; och en var hade då kunnat bliva intagen av den älskliga varelsen, vilken lovade att bliva en ängel, men blev en skådespelerska på världsteatern, som för nöjet att se sig tillbedd och hyllad uppoffrade allt och alla.»

Hovslagen, som hördes bakom dem, kom Stefana att se sig om; det var Jacobo, som kom ridande i full karriär. Han avtog mössan, då han ilade förbi sägande med ett hjärtligt leende:

»Tillgiv mig min oartighet, att så här ila förbi er, mina damer, men man väntar mig där borta i mitt rike, det vill säga i verkstäderna.» Och därmed var han borta. Helfrids ögon följde honom, och ett drag av svårmod spred sig över det vackra ansiktet. Även detta såg Stefana och tänkte, suckande:

»Stackars barn, skall även hon, genom en obesvarad kärlek till en ofrälse, få plikta för allt det onda hennes släkts högmod framkallat!»

*

Om aftonen sedan man åtskilts, efter att ha tillbringat några timmar inne hos grevinnan, finna vi Stefana och Jacobo i det lilla kabinettet, som låg mellan stora salongen och förmaket.

»Säg mig, Jacobo, vad tycker du om Helfrid?» sade Stefana och lade sin hand på hans axel.

»Hon liknar kristallen, så ren och fläckfri är hennes själ. Det är en diamant, som i slipningen fått något oregelbundet, men som, om den erhölle en riktig infattning, skulle bliva av oskattbart värde.»

»Vad menar du med infattningen.»

»Jag menar det värde, verklig moralisk överlägsenhet

ger. Den riktning Helfrid fått är skev, och hennes världsåsikter falska.»

»Det är sant; men det är något obeskrivligt hänförande i hennes tillgivenhet för modern och brodern, i hennes kärlek till allt skönt och ädelt, samt den enkla och flärdlösa godhet, som i allt framlyser.»

»Ja, och det ligger ett verkligt nöje uti att under samtal framlocka de rika skatter, som slumra inom henne, och då springa fram likt guldådror. Mig intresserar hon mer än någon främmande kvinna gjort på flera år. Det är gott att se in i hennes öppna djupblå ögon och där läsa en skön själ.»

»Har du aldrig tänkt dig möjligheten att vid henne kunna fästa ditt hjärta?»

»Nej; jag har önskat kunna vara hennes vän, och möjligen under våra samtal leda hennes naturligt ljusa förstånd ifrån fördomarna.»

»Skulle ej denna vackra och ädla flicka kunna komma dig att glömma?»

»Det tror jag icke.»

»Och varför?»

»Därför att jag älskar att minnas. För övrigt saknar jag verkligen lust att än en gång sätta mitt lugn på spel. Det förflutna sviker mig icke; det är troget, och jag vill även förbliva det troget.»

»Men du söker Helfrids sällskap och är gärna med henne.»

»Ja, jag finner mig väl vid henne, och jag tycker om att andas den friska och rena luft, som omger en så ofördärvad natur. Dessutom, Stefana, känner jag att jag på henne kan utöva ett gott inflytande, liksom jag en gång gjorde det på dig.»

»Akta dig, Jacobo! Kom ihåg, att du nära nog själv lidit skeppsbrott på det inflytande, du i början hade över min förvillade själ.»

Jag var tjuguett år då, och man är icke filosof vid den åldern.»

»Jag fruktar att man icke heller vid tjugunio är det.»

»Jo, om man, som jag, sett sina skönaste förhoppningar gå i kvav, och står i livet med en erfarenhet, så bitter som min.»

»Tänk, om Helfrid fäste sitt hjärta vid dig!»

»Huru skulle hon kunna göra det; jag har ju aldrig givit henne anledning tro, att jag för henne hyser annat än aktning och vänskap.»

»Du erkänner att du utövar ett visst inflytande på henne.»

»Ja, men jag utövar ju detsamma på dig. För övrigt är jag ofrälse, och hon stark aristokrat. Hennes bördsstolthet är ett säkert värn för faran att fästa sig vid mig, även om jag vore en så farlig karl, som du tycks förutsätta.» Jacobo smålog.

En stund därefter gick Jacobo rökande på en cigarr ned till flygeln, där han hade sina rum.

Stefana skulle för första gången sova i grevinnan Gunillas f. d. sängkammare, vilken nu var i ordning. När hon hade skilt sig vid Jacobo, gick hon uppför trappan till övre våningen och tog vägen genom tavelgalleriet, men just som hon öppnade dörren till detsamma, tvärstannade hon. Framför Gunillas porträtt stod en vit skepnad. — Vid första anblicken gick en rysning genom Stefanas kropp, och hon ihågkom Eklunds påstående, att den stackars Gunilla gick och spökade; men ögonblicket därpå var förskräckelsen försvunnen, och Stefana gick dristigt fram till skepnaden, som vid ljudet av steg vände sig om.

»Fröken Helfrid!» utropade Stefana då månskenet föll på Helfrids bleka och tårdränkta ansikte. Helfrid smålog sorgset, fattade Stefanas hand och sade, utan att giva någon förklaring över sitt vistande vid denna timme på detta ställe: »God natt!» och lämnade med lätta steg galleriet.

»Gunilla och Elin», mumlade Stefana. »Jag fruktar ödet åtagit sig att vara edra oblida hämnare.»

*

Några dagar därefter, en afton vid den tiden då man brukade samlas, antingen i grevinnans eller Stefanas salong, finna vi den sistnämnda, sittande i sin, helt allena. Grevinnan hade låtit säga, att hon icke förän litet senare skulle infinna sig, emedan hon först behövde taga någon vila efter ett svårt anfall av hosta som hon haft. Helfrid stannade hos modern, vilken hon högst sällan lämnade. Jacobo hade ännu icke återvänt från Åkersnäs, och Jane var borta i prästgården.

Stefana hörde, där hon satt, huru Herman kom in i matsalen och frågade Eklund, som alltid uppehöll sig där till dess te blivit serverat:

»Äro fruntimren inne hos grevinnan eller hos fru Stephensen i afton?»

»De äro i stora salongen», svarade Eklund, som högst ogärna uttalade namnet Stephensen. I nästa ögonblick inträdde Herman; men då han fann Stefana helt allena, stannade han, sägande:

»Ursäkta, min fru, men jag trodde att...»

»Er mor och syster voro här, vill ni säga, herr greve.»

»Ja, jag skulle icke ha inträtt, om jag vetat att ni var allena.»

»Och varför icke?»

»Av fruktan att störa er.»

»Ni stör mig icke, tvärtom, jag väntade er.» Stefana gjorde en rörelse med handen, som inbjöd Herman att taga plats, i det hon bifogade: »Grevinnan behövde en timmes vila och kommer icke förr än litet senare.»

»Ni är helt allena. Var är herr Lange.»

»På Åkersnäs, förmodar jag.» Stefana betraktade Herman, vars hela väsen hade något tvunget. Hon bläddrade tigande i några gravyrhäften.

»Herr greve», sade Stefana helt plötsligt, »ni har nu en lång tid varit missnöjd med mig. På vad sätt har jag sårat er?»

»Missnöjd med er, min fru!» Herman såg upp. »Huru vore det möjligt?»

»Att det är möjligt har ni bevisat mig, och det smärtar mig att så är. Jag ber er emellertid tro, att jag åtminstone aldrig med avsikt givit er anledning därtill; och jag hoppas, att ni har nog vänskap för mig att helt uppriktigt säga vad det är, som framkallar er närvarande sinnesstämning, eljest fruktar jag att ha begått ett misstag, då jag trodde er hysa en smula tillgivenhet för mig.»

Stefana räckte honom handen med en intagande rörelse. Herman fattade den med nästan passionerad värme, och slöt den mellan sina, sägande något upprörd:

»Nej, ni har icke misstagit er, då ni trodde på min tillgivenhet.»

»Nåväl», tala då uppriktig med mig, och säg varmed jag sårat er! Är det något i mitt sätt emot er mor eller syster, som icke är sådant ni önskade det?»

»Huru kan ni falla på en sådan tanke; tvärtom tycks varje dag endast öka min skuld till er för den utsökta grannlagenhet och finkänslighet, varmed ni söker försona den stackars döende med sitt öde, och kommer hennes stolthet

att glömma, att hon är er gäst. Jag ser er aldrig med henne, utan att beundra er.» Greven tryckte Stefanas hand till sina läppar. Hon drog den sakta undan och sade, kanske med mindre säkerhet än vanligt:

»Nå, vad är det då?»

»Ingenting som utgått från er. Ack, ni lämnar mig icke en gång den trösten, att i något enda avseende anklaga er.»

»Varför har ni då undvikit mig?»

På Hermans ansikte brann en mörk rodnad, i hans ögon flammade det till, men då han mötte Stefanas lugna, klara och allvarliga blick, förde han handen över pannan och sade långsamt:

»Därför att min själ varit uppfylld av bittra minnen. — Minnen, dem ni vid vårt sista besök hos baron Skjölds framkallade till liv — och vilka sedan förföljt mig. — Jag har under denna tid önskat att kunna tala till er fullt uppriktigt, och likväl känner jag att det är omöjligt.»

»Ni har då ej förtroende till mig?»

»Jag skulle önska att jag kunde misstro er.»

»Ni och jag stå genom det uppdrag, ni åtagit er, i en sådan ställning, att vi måste ha förtroende till varandra. Nåväl, låt oss å ömse sidor glömma, att vi tillhöra olika samhällsklasser, och icke blott vara ett par kompanjoner utan även ett par vänner. — Jag försäkrar, att jag hyser verklig vänskap för er och er familj, och låt därför mig även tro att jag i er icke blott har en samvetsgrann vårdare av mina affärer utan även en vän!»

»*Vän*», upprepade Herman.

»Är det för mycket begärt?»

»Nej, vid Gud! Och jag hade hoppats att ni icke behöft göra mig denna uppmaning, utan att ni känt och sett att jag var det.»

»Tack! Då är ju allt bra»; en paus uppstod, greven bröt den.

»Ni frågade mig en gång, varför jag ej gift mig.»

»Ja, och ni svarade, att ni en annan gång skulle säga mig det.»

»Det är därför att jag redan är gift.» Hermans röst var allvarlig, och hans ögon vilade på Stefana med ett så genomträngande uttryck, som om han velat läsa i hennes själ vad intryck orden gjorde; men på Stefanas ansikte rörde sig icke en muskel. Hon såg lugnt upp på honom, sägande:

»Gift! — Men er hustru, var är hon?»

»Det kan ju vara likgiltigt, — Vi ha aldrig levat tillsammans. — Vi äro *vigda,* icke gifta.»

Stefana stödde huvudet mot handen och sade långsamt: »Vems hustru är Elin Romarhjärta?» Vid denna fråga hade allt det milda i Stefanas väsen försvunnit, och hennes ögon nästan vidgades, då hon fäste dem på Herman, under det att läpparna darrade.

Herman hade blivit blek och kall vid denna fråga och hela den medfödda stoltheten låg utbredd över hans väsen, då han svarade:

»Grevinnan Elin Romarhjärta blev för elva år tillbaka vigd vid mig.»

En tystnad uppstod. Stefana hade blivit så blek, att Herman ett ögonblick fattades utav en svindlande tanke, men då mötte han Stefanas iskalla blick.

»Vigd och övergiven», sade Stefana med ett djupt tonfall.

»Ni känner således Elins öde?»

»Jag vet, att hon av sin man är förskjuten.»

»Förskjuten. Är det rätta ordet, då man aldrig varit förenade?»

»Det vet jag icke, jag är icke stark i logiken, men säg, vilken dålig handling är det, som gör Elin ovärdig att i er hava en make?»

»Ingen», svarade Herman.

»Och ändå måste hon vara en främling i ett främmande land, utan rättighet att leva vid er sida.»

»Min fru, ni känner icke under vilka omständigheter hon blev min hustru.»

»Nu erinrar jag mig, att ni sagt att hennes börd gjorde att er mor icke ville erkänna henne för släkt. Ni själv är troligen av samma tänkesätt som grevinnan.»

»Jag var det», svarade Herman med vek röst, »och jag var lycklig så länge jag hyste dessa tänkesätt. Nu...»

Det var något sorgset i grevens utseende.

»Ni ångrar er grymhet och skulle försona den.»

»Jag skulle vilja ångra den — om jag kunde försona den, men emellan mig och Elin ligga känslor så bittra, att det gives stunder, då jag vore frestad att hata henne.»

»Och detta allt av högmod.»

»Högmod? Give Gud att det ännu funnes i mitt bröst, att jag än en gång kände detta stolta förakt för varje förening med de ofrälse; men ni har lyckats riva sönder det bländande skimret, och i detta ögonblick ville jag giva år

av mitt liv, om jag därmed kunde köpa mig fri och äga rättighet att bjuda mitt liv åt den kvinna, jag tillber.»

»Ja, ni önskade er fri för att kunna äga den lyckan att välja er en maka ur er egen kast, och likväl skulle ni kanske icke där träffa ett sådant hjärta som Elins.»

»Min fru», utropade greven med värma, är det väl ni, som skall säga, att jag ännu knäböjer för börden? Ni, som slitit ur mitt hjärta varje tanke på börd, och gjort mig så ringa inför mig själv, att jag är stolt över att vara er tjänare.» — Han fattade Stefanas händer och tillade med dämpad röst: »Har ni sett, vilket välde ni utövar på mig? — Har ni ej förstått den makt, ni äger över mitt hjärta? Och ändå tror ni, att jag är en slav under högmodet. — Elin är hämnad genom er.»

Greven tystnade, och Stefana satt orörlig, utan att draga sina händer ur hans. Hon liknade en bildstod.

Hon lyfte slutligen upp huvudet och sade med mild, allvarlig röst:

»Herr greve, vad ni nu sagt måste av mig betraktas såsom ett utbrott av känslor, vilkas styrka ni själv överskattar.» Nu först drog hon sina händer ur hans, tilläggande, »Ni är man, än mera, ni är en man av ära, och således bör ni vara herre över edra intryck: låt mig tro att ni, ehuru ädling, är en man med kraft, att icke allenast bära ett öde, utan ock genom makten av er vilja och pliktkänsla visa att ni icke, såsom de flesta inom er klass, är en ömklig slav under ögonblickets intryck; och låt mig få bibehålla den aktning jag nu äger för er, och i er se en vän, som jag icke behöver misstro, utan på vars heder jag kan blint förlita mig!»

Det låg något värdigt och ändå rent kvinnligt i det sätt, varpå Stefana avvärjde Hermans utbrott, att det måste hämma varje vidare sådant. Herman kände djupt det undseende hon nu visade honom, då hon, oaktat han var nära att glömma sig ända därhän, att antyda känslor, dem han såsom gift icke ägde rätt att hysa, erbjöd honom att fortfarande vara en vän. För den i grunden verkligt ridderlige Herman var Stefanas sätt sådant att det måste slå an: också fattade han den hand, hon nyss dragit undan, och sade med allvar:

»Aldrig, min fru, skall ni få skäl att ångra det ädelmod ni nu visat mig. Jag skall såsom en trogen vän stå vid er sida, så länge ni behöver mig, och min högsta strävan skall bliva att vinna er aktning.»

»Tack, och nu är detta samtal glömt och förgätet.» Stefana smålog vänligt. »Jag känner att vi hädanefter skola behandla varandra med mera verkligt förtroende och vänskap än tillförene.»

Jacobo inträdde och greven upprepade i tankarna:

»Med mera förtroende och vänskap, och min styrka därigenom komma på ett outhärdligt prov. Men även jag skall visa henne, att inom en ädlings bröst kan klappa ett hjärta, vilket låter behärska sig endast av sina bättre känslor.»

En stund därefter kom grevinnan, stödd på Helfrids arm, in i salongen. Stefana skyndade genast fram för att hjälpa att understödja de vacklande stegen, och grevinnan log milt emot Stefana, som alltid visade sig särdeles uppmärksam emot henne och vid alla tillfällen sökte att genom sin aktning och tillgivenhet blomsterströ den stolta damens törniga stig till graven.

»Min fru, ni visar mig så mycken ömhet och gör så mycket för att mitt liv skall vara behagligt, att ni icke kunde göra mera, om ni vore min dotter», sade grevinnan, då Stefana ordnade kuddarna på den pompadur, varpå grevinnan vilade.

Stefana stödde i detta ögonblick ena knäet på en pall, i en halft knäböjande ställning framför grevinnan. Vid dennas ord vände Stefana sitt ansikte mot grevinnan, och man kunde se, huru läpparna darrade, då hon sade:

»Om jag ägt förmågan att någon gång göra en stund av ert liv behagligt, skulle jag, såsom belöning blott önska, att ni en enda gång kallade mig er dotter.»

Grevinnan smålog emot detta sköna ansikte, som framlyste därutur, böjde sig ned och tryckte en kyss på Stefanas panna med de orden:

»Tack, min dotter!»

(FORTS. I VOL. II.)

MANNEN AV BÖRD OCH KVINNAN AV FOLKET

MANNEN AV BÖRD OCH KVINNAN AV FOLKET

AV

MARIE SOPHIE SHWARTZ

»Varen självständiga, ty självständighet är livets mål.»

Tegnér.

I TVÅ VOLYMER

VOL. II.

GÖTEBORG
AHLÉN & AKERLUNDS FÖRLAG

COPYRIGHT 1913 BY
ÅHLÉN & ÅKERLUNDS FÖRLAG, GÖTEBORG

EHRNFRIED NYBERGS BOKTRYCKERI, STOCKHOLM 1913
Tryckt på träfritt papper
FÖRLAGSRÄTTEN TILLHÖR ALBERT BONNIER, STOCKHOLM

Stefana nästan sprang upp och det blixtrade förunderligt till i hennes ögon, då de mötte Hermans. Hon hämtade djupt efter andan och sade med ett eget tonfall:

»Ni har en gång kallat mig er dotter, och jag skall även hädanefter vara det.» Därefter satte hon sig helt lugnt med sitt arbete vid grevinnans sida. Man kom att tala om franska revolutionen och den massa av fransk adel, som då emigrerade.

»Jag har hört att ni, min fru», sade grevinnan, »var dotter av en fransk emigrant och härstammade från någon adlig familj. Har jag icke haft rätt?»

Herman, som läste i en tidning, såg upp på Stefana, då hon småleende svarade:

»Nej, grevinna, jag äger icke en enda droppe adligt blod i mina ådror; min far var ursprungligen en fattig arbetare och min mor sjömansdotter.»

Grevinnans ögonbryn rynkades, och en prägel av högdragenhet bortjagade det förut så vänliga uttrycket. Hon flyttade sitt huvud högre upp på kuddarna, liksom hon därmed velat draga sig från Stefana. Herman såg denna rörelse, och en rodnad av harm, nästan blygsel, över modern, återspeglades på hans ansikte. Man kunde däruti läsa en orolig fruktan, att Stefana skulle känna sig sårad; men hon syntes icke ha givit akt därpå, ehuru grevinnans rörelser ingalunda undföllo henne. Det enda, varav Herman märkte att hon uppfattat dem, var det medlidsamma leende, som krusade hennes läppar, och den blick av obeskrivlig ömkan, hon växlade med Jacobo, vilken också med uppmärksamhet följt denna scen. Stefana sade helt lugnt:

»Vi amerikanare veta ej av något annat adelskap än det

vi giva oss själva. — Jag har sökt att bliva en kristen; det är det enda adelsskap jag ansett gälla inför Gud.»

»Det är en ganska vacker strävan och nödvändig för den, som vill höja sig över en låg härkomst. Dessa bemödanden förtjäna icke blott beröm utan även aktning. Man erhåller därigenom ett värde, som till någon del försonar vad man genom börden saknar», svarade grevinnan med en så förnäm och avmätt ton, att Helfrid såg förskräckt på Stefana, och Herman sammanpressade läpparna för att tillbakahålla de ord, som svävade på hans tunga.

Även det föga grannlaga uti detta yttrande av den fint uppfostrade grevinnan emottog Stefana utan att det syntes göra någon verkan. Hon sade småleende:

»Jag för min del har aldrig behöft något, som försonat mig med min börd, tvärtom känner jag mig lycklig att vara dotter till en ringa och ursprungligen fattig man, som genom sin flit, sin duglighet och sin redbarhet skapade sig oberoende. — Det ligger något obeskrivligt stolt i medvetandet att vara barn av en sådan man, som själv givit sig sitt värde, och den aktning man skänkt honom, och vilken är en förtjänt hyllning åt den förvärvade, men icke ärvda förtjänsten.»

Grevinnan skiftade färg; Jacobos ögon sade Stefana, att han gillade hennes ord.

»Åja», sade grevinnan med en oefterhärmlig vårdslöshet, »det är naturligt, min fru, att ni skall vara nöjd med vad ni äger och sätta det framom vad ni aldrig kan komma att äga. Med ett par friska armar kan man förvärva sig penningar och ekonomiskt överflöd; men för att skaffa sig ett adelsskap erfordras bra mycket mera.»

»Eller mindre», svarade Stefana leende. »Kanske det roar grevinnan att höra litet musik» tillade hon med sin vanliga förbindliga artighet.

»Nej tack, min fru, jag känner mig i afton något klen och ämnar nu draga mig tillbaka till mina rum.»

Grevinnan reste sig och Helfrid skyndade fram för att hjälpa henne. Även Stefana erbjöd sig, men grevinnan tog Helfrids arm, vinkade åt Herman och bad Stefana med sin mest nedlåtande förnämhet icke besvära sig. Den gången förändrade Stefana färg, och det låg något sorgset i det sätt, varpå hon tog avsked av grevinnan.

Sedan den grevliga familjen lämnat rummet, betraktade Stefana och Jacobo varandra en stund tigande; slutligen sade han:

»Vilken brist på all finkänslighet hos dessa aristokrater, vilket övermod!»

»Finkänslighet hos en aristokrat! Jacobo, du vet icke, huru långt i grymhet, den där kvinnan gått av högmod. Men jag skall tillämpa skriftens ord på henne: 'Gören gott mot dem som förfölja eder'.»

»Rätt tänkt, Stefana; det ligger ett stolt medvetande i att aldrig ha glömt — att man är kristen.»

»Jag trodde verkligen, att hon åtminstone skulle vara känslig för det sätt, varpå jag behandlat henne, att hon skulle hålla mig räkning för att jag ställde hela mitt hus till hennes disposition, för att komma henne att glömma de prövningar hon genomgått; men jag hade förgätit, att högmodet förvandlar vårt hjärta till ett känslolöst ting. Jag skall visa henne, att jag kan gå lika långt i ädelmod som hon i högmod; få se vem av oss som vinner den största skörden av tillfredsställelse!»

»Jag är stolt över dig», sade Jacobo och tryckte hennes händer.

»Då vet jag även, att jag handlar rätt.»

Stefana satte sig i en emma och började sitt arbete. Jacobo upptog en liten annotationsbok, som fallit ned på golvet. Den var av röd marokin, pressad med guld. På pärmen stod H. R. med en grevlig krona över. Jacobo räckte den åt Stefana med de orden:

»Till och med på en sådan lapprisak prunkar det grevliga högmodet i skepnad av en krona. Stefana, jag fruktar, att jag alltid blir en främling i vårt fädernesland, emedan jag aldrig skall lyckas försona mig med dess dårskaper och fördomar.»

Jacobo öppnade och bläddrade helt avsiktslöst i annotationsboken, under det att Stefana med några rätt karaktäristiska drag sökte teckna sina landsmäns fel och dygder. Plötsligt stannade hans ögon på ett av de skrivna plånen. Han läste sakta, utan att Stefana gav akt därpå, följande ord, tecknade under en fastsatt och pressad blåsippa:

»Lilla blomma! Du har växt upp ibland vårens snö; min kärlek till honom har växt upp ibland fördomarnas drivor. — Båda ären I gåvor av *honom;* han ingav mig förmågan att älska, utan att han anade det; han gav mig dig såsom en hälsning av våren, och I skolen båda snart vissna och dö. — Min glädjes vår har varit lika kort som ditt liv, dyra blomma.» Långsamt lade Jacobo ihop annotationsboken, varefter han stoppade den i sin bröstficka. Han

satt sedan tyst och stirrade framför sig; slutligen avbröt han tystnaden med den frågan:

»Är det sanning, att baron Skjöld har sina tankar på Helfrid?»

»Så påstås det, och nog ser han ganska förtjust ut, när de äro tillsammans, det har du väl själv märkt.»

»Nej, vid min ära, om jag det gjort. Jag ger så litet akt på dylika saker. — Tror du Helfrid tager honom, ifall han anmäler sig?»

»Ja, det tror jag.»

»Hans böjelse är således besvarad?»

»Ingalunda. Helfrid kan med möda fördraga honom, men han är rik och har ett namn, som anstår den stolta modern, vilket allt kommer att inverka på Helfrid, så att hon av kärlek för modern och för att göra henne lycklig går och gör sig själv olycklig.»

»Helfrid skulle likväl icke vara mäktig ett sådant offer, om hennes hjärta vore fästat vid någon annan.»

»Hon skulle även då uppoffra sin kärlek. För modern och brodern kan hon uppoffra *allt*. Hennes egen lycka betyder ingenting, då det gäller dem hon älskar. Sådan är Helfrid; hängiven ända till den gränslösaste självförsakelse.»

»Ja, hon är en högsint flicka», sade Jacobo tankfullt.

*

Följande morgon, då Helfrid helt tidigt, medan modern sov, gjorde sin vanliga promenad till de sjuka, dem hon tagit under sitt beskydd, mötte hon Jacobo.

»Vi fingo icke återse er i går afton», sade han.

»Jag kunde icke lämna mamma», svarade Helfrid, som vid mötet med Jacobo fått en livligare färg.

»Ni hade i salongen tappat något, som jag önskade att ha haft tillfälle att återlämna i går afton, men jag har måst uppskjuta därmed till i dag.» Jacobo förde handen till bröstficken; men innan han hann taga upp den ur fickan, sade Helfrid rodnande:

»Åh! ni menar min annotationsbok. Jag lät söka den i salongen i går afton, utan att man fann den.»

»Det var därför att jag redan hade hittat den.» Jacobo räckte Helfrid boken. De gingo tigande en stund vid varandras sida. Hastigt vände Helfrid ansiktet emot Jacobo, frågande:

»Har ni öppnat den?»

»Ja, och nyfikenheten förledde mig att läsa en av edra anteckningar. Ni ser missnöjd ut och tycker med skäl att det icke var grannlaga gjort av mig, vilket jag medger, men den gången handlade jag orätt med berått mod.»

»Och varför?»

»Därför att det var *er* annotationsbok och jag liksom tyckte mig äga en liten rättighet över er.»

»Över mig?» Helfrid sänkte de stora djupblå ögonen till marken.

»Ja, jag trodde mig över er äga ett visst inflytande; och att jag icke misstog mig, fann jag av innehållet uti er annotationsbok.»

Helfrid teg, men hon kände att den sårade stoltheten frampressade tårar.

»Fröken Romarhjärta», återtog Jacobo med en av rörelse vibrerande röst, »det smärtar och sårar er, att jag känner er hemlighet; ni finner det orätt av mig att jag icke ljuger okunnighet därom; jag ljuger *aldrig,* och jag tror icke att lögnen medför något gott. — Då jag säger: jag vet att ni älskar *mig,* sker det icke för att bereda mig en triumf, som pressar tårar av förödmjukelse ur edra ögon, utan därför att jag känner mig rörd och tacksam samt önskade, att denna er känsla skulle kunna bidraga till att ur er ädla själ utplåna alla de fördomar, som vilja kasta en skugga över den. — Jag vet, min fröken, att kärleken äger förmågan att förädla ett hjärta sådant som ert, vilket endast klappar för det goda. Ni lider av vad jag nu säger. Ni erfar en känsla av blygsel över att jag icke allenast vet utan talar om er kärlek; men även däruti behärskas ni av en falsk stolthet; ty ingen ren och upphöjd känsla kan någonsin förnedra. Det ligger en mycket orätt uppfattning av vårt mänskliga värde, då vi tro det. Var förvissad, att min aktning för er är oförändrad. Den är större än någonsin.»

»Svagheten ingiver aldrig aktning», viskade Helfrid.

»Benämner ni kärleken för svaghet?»

»Ja», sade Helfrid med stadig röst och höjde det sänkta huvudet. »Det är en svaghet då man utan motstånd överlämnar sig åt de intryck, vilka liksom rycka en med sig, utan att man kämpar emot, och ehuru man vet att plikt och samvete borde resa sig upp däremot. — Det är icke min känsla för er, som förödmjukar mig, utan vissheten av min svaghet att hava överlämnat mig åt den, då *intet* gav mig anledning därtill.»

»Intet?»

»Har jag ej rätt? — Har väl något från er sida bort hos mig kunna väcka annat än vänskap och aktning, och innebär det ej en verklig, oförlåtlig svaghet att göra sig till slav av intryck, dem man själv frammanat och närt utan all anledning. Ni skall aldrig lyckas övertyga mig, att jag icke är en svag stackare, och detta medvetande, att ni måste finna mig sådan, är det som förödmjukar mig.»

»Låt oss ett ögonblick helt lugnt skärskåda eder uppfattning av edra känslor, och ni skall bliva tvungen att erkänna det ni bedömt ert eget inre orätt. — Varpå bör all verklig kärlek grunda sig? På aktning och på den föreställning om upphöjda egenskaper, vi göra oss om den person, vilken ägt förmågan att genom en eller annan egenskap intressera oss; och utan att vi därvid sätta oss ned och beräkna om denne för oss fattat samma intresse och samma känsla. — Kärleken, då den är vad den är och bör vara, är en av hjärtats renaste och skönaste känslor, är även den en skapelse av våra rent ideella förmögenheter, vilken gör, att vi hos en viss person söka i vår föreställning sammanföra allt skönt, ädelt och idealiskt, som vi själva tänkt oss. Vi se i denna persons ord, handlingar och företag alltid det vi själva beundra, och tro verkligen att allt härflyter ifrån de bevekelsegrunder, vi i vår fantasi uppställt som den högsta. Det är sålunda icke personen vi egentligen älska, utan det inom oss boende idealet, som vi överflyttat på densamma, oftast av ingen annan anledning än att en person äger något i sitt yttre, som överensstämt med den bild, vi uppgjort i vår fantasi. Nåväl, min fröken, ligger det väl i en sådan skapelse av vårt inre något som kan få namn av svaghet, eller varöver vi inför oss själva och andra behöva blygas? Nej. — Vi kunna endast beklaga, ifall den person, omkring vilken vår sköna dröm vänder sig, icke i något fall motsvarar den, utan vid närmare granskning befinnes vara ett oss ovärdigt föremål. Då först äga vi skäl att anklaga oss själva för svaghet, emedan vår inbillning så fullkomligt vilselett oss, att vi icke låtit förståndet granska halten av dens värde, på vilken vi slösade vårt hjärtas ädlaste skatter. Ofta få vi betala en dylik hägrande villa med förlusten av vårt lugn för hela livet, och ännu i sommaren av vår levnad stå plundrade på hopp och tro, utan mål för vår strävan, utan lycka för vår framtid.» Jacobo hade talat med så djupt allvar, att Helfrid tyckte att hennes hjärta darrade.

»Och ni själv har så där dyrt fått betala en dylik dröm,

och står nu utan mål för er strävan, utan hopp om lycka för framtiden?»

»Jag hade kunnat få betala den så, ifall icke i min själ funnits nog energi för att i en nyttig verksamhet söka en, ehuru ringa ersättning för den lycka jag förspillt, genom att slösa en skön dröm på ett föremål, som ej motsvarade den.»

En paus uppstod. Båda gingo tankfulla. Slutligen sade Jacobo med sitt vänliga uttryck:

»Icke sant, fröken, nu, sedan jag själv gjort mig till er förtrogne, skall ni visa mig den godheten att låta mig förbliva det.»

»Herr Lange», sade Helfrid med något osäker röst, »glöm den upptäckt ni gjort!»

»Jag skall söka *glömma,* efter ni så önskar; dock, jag *vet* det ändå, men jag skall aldrig göra något bruk av vad jag vet.»

»Tack!» Helfrid räckte honom handen.

»Icke ni skall tacka mig, utan jag er för denna stund. — Jag vet att såsom vi nu skiljas, skola vi kanske icke mera mötas, ty ni skall möjligen mellan er och mig resa ett isberg av stolthet för att utplåna ända till skuggan av minnet utav detta samtal, men jag skall ändå alltid *veta* att den, åt vilken fröken Helfrid en gång skänkt sin kärlek, skall evigt äga den, om hon än begravde sina känslor aldrig så djupt och omgav dem med den mest ogenomträngliga slöja.»

»Är detta att glömma?»

»Jag glömmer inför er; jag vet inför mig själv.» Jacobo tryckte Helfrids hand och avlägsnade sig.

*

Någon tid förgick, under vilken grevinnan skyllde på illamående, så att hon varken kunde se Stefana och Jacobo inne hos sig, eller komma ut i stora salongen. Stefana uppfattade ganska riktigt detta den stolta damens förfarande, vilket innebar en tyst påminnelse om att allt förtroligt umgänge med arbetarens dotter var slut. Icke var det tänkbart, att grevinnan Romarhjärta skulle fortfarande kunna umgås så där familjärt med en kvinna ur folket. Vartill gagnade hennes rikedom, hennes bildning, hennes ädla och upphöjda karaktär? Hon var och förblev plebej, huru man än betraktade saken.

Jacobo hade gjort en resa till huvudstaden och väntades

åter. Greven hade allt sedan den där aftonen, då frågan om Stefanas börd var på tapeten, gjort oupphörliga, smärre resor i trakten, och Stefana insåg ganska väl, att han även undvek ett sammanträffande. Var det också hos honom en följd av högmod, eller var det därför, att moderns uppförande plågade honom? Se där frågor dem Stefana gjorde sig själv. Den enda som förblev sig lik, och så ofta hon kunde stjäla en stund ifrån modern, ägnade den åt Stefana, var Helfrid. Man kunde se på den unga flickan, att hennes hjärta drog henne till Stefana och att hon liksom fann sig väl i hennes sällskap.

Första maj, om morgonen, just som Stefana trädde ut ur sängkammaren, kom Jane mot henne sägande:

»Jacobo kom just nu från Stockholm och frågade efter dig. Han bad mig säga till, när han kunde få tala vid dig.»

»Genast om du vill underrätta honom därom, bästa Jane», svarade Stefana.

En stund därefter inträdde Jacobo. Han var ovanligt blek, och man läste genast i hans öppna blick, att något obehagligt kvalde honom.

»Vad har hänt, Jacobo? Du ser så ledsen ut», frågade Stefana och räckte honom handen.

»En ganska ledsam händelse. Grosshandlaren H. har skjutit sig för pannan, och alla, som hos honom haft pengar, äro av med dem. Du förlorar även på honom.»

»Ah, det betyder mindre; men...» Stefana såg på Jacobo.

»Du menar Romarhjärtas?»

»Ja.»

»De äro ruinerade, och dagens post medför denna underrättelse. Det blir ett hårt slag.»

»Ett förfärligt slag för sonen, som med det lilla kapitalet velat betrygga modern och systern, samt därför icke rört det.» Stefana höll handen hårt tryckt till hjärtat, tilläggande: »Huru dags kommer posten?»

»Om en timme är den här; därför önskade jag träffa dig, innan den bedrövliga händelsen likt ett åskslag drabbade den stackars familjen.»

»Tack, tack, Jacobo!» Stefana kastade en schal över axlarna och lämnade rummet.

»Vad är hennes avsikt?» mumlade Jacobo och gick till fönstret. Han såg Stefana, åtföljd av gubben Eklund, taga vägen till grevens flygel, dit vi följa henne.

Vid fönstret i det lilla kabinettet, som utgjorde grevens

arbetsrum, stod han själv och blickade med tankfull min ut i vida rymden, där han längst bort såg det blåa havet.

»Fru Stephensen önskar tala vid nådig greven», ljöd Eklunds röst ifrån dörren. Herman vände sig hastigt om och Stefana stod framför honom.

»Min fru, ni här! Vad har hänt?» utropade greven och skyndade emot henne. Stefana fattade hans hand och slöt den i sin med de orden:

»Herr greve, säg mig i detta ögonblick, att min tillgivenhet för er har verkligt värde.»

»Skall jag behöva det? — Nej, ni vet att den för mig är mera värd än allt vad livet kan bjuda mig. Jag skulle köpa mig den med vilket offer som helst.»

»Den skall då bliva er en tröst i motgången?»

»Finnes det någon motgång då jag äger den?»

»Give Gud, att det icke funnes någon», sade Stefana och såg upp till Herman med en blick full av deltagande, »men jag kommer nu åter som en olycksprofet.»

»Min mor?» stammade Herman.

»Henne är det icke fråga om. — Grosshandlare H. har skjutit sig, emedan han var ruinerad.»

»Jag förstår; vi äro ruinerade med honom.» Hermans röst var sällsamt lugn. Stefanas ögon vilade med ett oroligt uttryck på hans ansikte; men då ingen muskel däruti rördes, drog hon djupt efter andan och viskade:

»Gud vare lov, ni bar även detta slag som en man.» Några stora tårar runno utför Stefanas kinder, och hon tillade: »Så länge Stefana och Kungsborg finnas är icke Herman Romarhjärta ruinerad.»

Herman förde hennes båda händer till sina läppar och viskade:

»Så mycket godhet emot sonen till den kvinna, som endast för några dagar sedan sårade er med sina högdragna ord. Hon är nu hårt straffad, den arma, genom att vara bragt till fattigdom.»

»Finnes fattigdomen väl till för min kompanjon? Omöjligt. — Ni som äger både förmåga och kraft att så förvalta andras egendomar, ni bör även äga konsten att göra ett för framtiden gagneligt bruk av den andel, ni äger i Kungsborgs avkastning.»

»Ni har nu som alltid förtagit det bittra i den underrättelse ni bringat mig. — Vad skulle ni kunna säga, som ej er godhet förmildrade.»

»Och nu, herr greve, är den förlust, ni gjort, något som vi icke oroa grevinnan med.»

»Detta lär bliva ogörligt. Hon skall läsa grosshandlare H:s död i tidningarna och då även förstå att allt är förlorat.» Herman talade så kallt och lugnt, som om det varit fråga om den likgiltigaste sak i världen.

»Ni hade ju kunnat omplacera edra penningar? — Satt in dem i Kungsborg t. ex.»

Herman smålog sorgset och skakade på huvudet, men Stefana tillade i nästan bedjande ton:

»Hon skall icke förmå bära förödmjukelsen av att veta sig vara berövad denna sista återstod. Kom ihåg det.»

»Ske er vilja», sade Herman.

»Tack.» Hon tryckte hans hand och i nästa ögonblick stod Herman ensam. Han drog en djup suck, som tycktes innebära en hel börda.

En timme därefter såg Stefana honom med högburet huvud vandra över gården och upp till grevinnan. Pannan var lika slät och lugn som vanligt, och ingen kunde i hans ansikte läsa att han nu ägde ingenting annat att försörja sig och de sina med, än vad han, en man av börd, förtjänade i tjänst hos en kvinna av folket.

»Han har verklig själsstyrka, och i samma mån den har blivit prövad, har även hans stolthet försvunnit. Han har burit olyckan som en man. Skall han väl bära lyckan lika bra?» tänkte Stefana. »Vi få väl se», tillade hon och uppsökte Jacobo, för att i hans sällskap begiva sig till Åkersnäs och där taga de nya anläggningarna till boningshus för arbetarna i ögonsikte.

Vi vilja i förbigående kasta en blick in till grevinnan. Då Herman inträdde till modern, fann han henne sysselsatt att med en nål sticka ut den väg hon skulle resa för att komma till Italien. Grevinnan smålog mot sonen och sade, i det hon räckte honom sin avtärda hand.

»Du har varit så osynlig hos mig de här senare dagarna, att det är riktigt ovanligt att få se dig vid den här tiden.»

»Jag har haft så mycket att göra», svarade Herman och kysste den lilla genomskinliga handen; »jag måste såsom den, vilken förvaltar andras affärer, sköta dem om möjligt med ännu mera noggrannhet än om det vore mina egna.»

»Käre Herman, påminn mig icke om, att du gått så långt i missaktning för dig själv, att du, greve Romarhjärta, är den där fruns intendent.» Grevinnan lade ifrån sig nålen och häftade en nästan sträng blick på sonen, fortsät-

tande: »Påminn mig icke, att jag, övertalad av dig, stannat under hennes tak och umgåtts med henne som med en jämlike.»

»Mamma», inföll Herman häftigt, »hur god, hur över all beskrivning finkänslig, grannlaga och uppmärksam har icke hon varit emot oss efter branden, och även nu!»

»Hör på, Herman, är du så kortsynt, att du icke begriper, att just sådana där uppkomlingar genom tjänster vilja göra sådana personer som oss sig förbundna, vilka äga ett gammalt och ädelt namn. Deras ivrigaste strävan är att genom umgänge och vänskapsförbindelser med adeln liksom låna sig ett anseende genom dem. Jag för min del finner det icke i sin ordning, att jag skulle fortfarande låna mig till ljus åt ett i sig självt så lumpet ursprung som det, vilket frun här har.»

»Hur är det möjligt att min ädla och upphöjda mor kan göra sig skyldig till ett dylikt övermod. Besinna i vilken stor tacksamhetsskuld vi stå till henne!»

»Tacksamhet, sade du? — Jag skulle tro att den förbindelsen är gäldad mångfaldigt genom den godhet jag visat frun. Skall adeln nu även vara tacksam för att de få umgås med barn ifrån folket, i stället för att dessa borde vara det mot adeln!»

»Fru Stephensen kan väl aldrig behöva vara tacksam för det hon öppnat sitt hus för oss, och med den största frikostighet och grannlagenhet gjort allt vad hon kunnat för mammas och Helfrids trevnad.»

»Alla de där tjänsterna hade hon kunnat låta bli att visa oss; och det säger jag dig, hade jag förut vetat att hon varit av så gemen härkomst, hade jag hellre velat anlita en simpel bondes gästfrihet än hennes, emedan han aldrig, i likhet med dessa parvenyer, skulle ha bjudit till att göra sig förtrolig med oss. Men, min son, låt oss icke fortsätta längre, du känner mina tänkesätt, och det smärtar mig att dessa numera vinna så föga sympati.»

»Ett ord, mamma! Är meningen att fortfarande leva så här avsöndrad från den, i vars hus mamma har ett hem, såsom fallet varit här den senare tiden?»

»Ja, det är min avsikt, att sätta en gräns för all obehörig förtrolighet.»

»Detta är ju...»

»Varför hejdar du dig?»

»Jag ville säga, att det är ohövligt, ogrannlaga och opas-

sande just för grevinnan Romarhjärta att vilja med förolämpningar löna den välvilja hon mottagit.»

»Jag tror, Herman, att du förivrar dig mot din mor!»

»Nej, vare det långt ifrån mig! Men jag kan icke gilla detta uppförande, det sårar, det förödmjukar mig; ty jag måste blygas inför denna upphöjda kvinna över min mors otacksamhet.»

»Du är skarp.» Grevinnan hade bleknat.

»Mamma, jag skulle önska, att jag även vid andra perioder av mitt liv ägt nog självständighet och begrepp om det rätta, för att icke göra mig till en bödel under bördsfördomarnas tyranni. — Om min mor verkligen älskar sin son, så skall hon icke vilja att han skall blygas över sin familjs oskickliga uppförande, utan hon låter sin fina takt och sitt sunda omdöme leda henne, och återknyter den sällskapliga tråden. Skall jag gå ohörd ifrån dig, min mor?»

»Jag skall övertänka saken», svarade grevinnan, som dock hade mycket av en svag mor. »Tala nu icke mera därom!» tillade hon bestämt.

Om aftonen skickade hon bud till Stefana och frågade, om hon ej ville tillbringa aftonen inne hos grevinnan. Stefana svarade ja.

Aftonsolen sken så leende in i den lilla salongen, där grevinnan låg på en soffa, då Stefana bar in några utsökta buketter. Den vackraste lämnade hon grevinnan, som en välkomsthälsning av den annalkande sommaren, den andra lämnade hon åt Helfrid. Grevinnan tackade med sin mest stolta och nedlåtande min. Hon bemötte Stefana för övrigt så förnämt och avmätt, att Herman tyckte sig undergå en tortyr. Ett par gånger drog ett moln över Stefanas ansikte, och en gång blixtrade hennes ögon, då grevinnan lekte med sin hund och icke på en lång stund svarade på vad Stefana sagt; och då hon slutligen gjorde det, låg det något så förmätet stolt i hennes ord, att de kunnat reta en ägel. Utom blicken, som ljungade till, förblev Stefana sig lik och tycktes endast genom en ökad vänlighet och ett enkelt värdigt sätt låta grevinnan känna avståndet emellan dem. Tack vare Stefanas fina takt och orubbliga lugn förgick aftonen utan att giva anledning till något, som kunde framkalla en scen, ehuru grevinnan gjorde allt för att få tillfälle att förödmjuka den rika vanbördingen.

*

Sedan Stefana kommit upp i sina rum, satte hon sig att skriva fortsättningen på ett brev till Elin, som var nästan fullskrivet. Detta tillägg lydde:

»Jag har i afton omlevat allt vad jag lidit genom adelns högmod, och det har givits ögonblick, då mina forna förbittrade och oförsonliga känslor vaknat, men nu mera kunna de icke komma att behärska mig. Jag har vid varje förödmjukelse i mitt hjärta upprepat: 'görer gott emot dem som förfölja eder!' Och jag vill och skall göra gott emot denna kvinna, som i sitt blinda högmod tror, att hon äger rättighet att moraliskt misshandla alla, som icke äga ett lysande namn. — Jag har i afton frågat mig själv, hur det är möjligt att så fullkomligt döda hjärtats röst, som hon av högmod gjort. — Jag har övertänkt att hon förskjutit sin dotter, därför att denna dotter ägde ett hjärta, höjt över högmodet, och gav sin hand åt en ofrälse. — Ja, så fullkomligt förskjutit henne, att namnet icke en gång uttalas, och då jag en gång frågade henne hur många barn hon haft, svarade hon: 'Dessa båda, som ni ser.' — Du skall till hennes försvar invända att dottern, genom att som barn ha blivit skild ifrån henne, även blivit avlägsnad ur hennes hjärta, men nej! — Om hon även haft henne vid sin sida, skulle hon ha handlat på samma sätt. — Hon skall förskjuta Helfrid, ifall denna räckte sin hand åt en ofrälse. — Hon skulle ha förskjutit sonen, ifall han icke, behärskad av samma högmod som hon, förskjutit den hustru, fadern tvang honom att i ärans namn viga sig vid. — Ett ögonblick trodde jag mig ha råkat vägen till hennes hjärta, och genom min omsorg ha vunnit henne. Det var en afton, då hon tycktes vara rörd av mina små tjänster, och då — då, Elin, kallade hon mig sin dotter. — Ögonblicket var underbart för mig, och mitt hjärta slog våldsamt, då hennes läppar vidrörde min panna. Jag hade segrat, så trodde jag, och mitt hjärtat svällde av triumf, men jag hade åter låtit mitt svaga jag känna en stolt tillfredsställelse och därför skulle jag straffas. Det var icke en känsla av triumf jag bort erfara, utan en bättre; och då hon några minuter därefter kom att tala om min härkomst, vilken genom Janes barnsliga prat blivit allmänt antagen vara av franskt adligt ursprung, sade jag henne, att jag var ett barn av folket.. Då, Elin, var allt utplånat.. Alla mina bemödanden att göra olyckan dräglig för henne voro glömda, och jag hade sjunkit så ohjälpligt, att hon behövde två hela veckor för att reson-

nera sig till att åter kunna vara i samma rum som jag. — Hur tror du, hon då behandlade mig? — Stolt, svarar du. Ah, det skulle jag funnit mindre tadelvärt; men hon bemötte mig med något, som övergick till förakt... Hon uppbjöd hela sin förmåga att såra mig, och jag kände, hur mitt blod stundom brände som eld i ådrorna.. Jag led, led av det förflutna, och bad i mitt hjärtas djup om styrka att motarbeta den forna hatfulla känsla, som har bott i mitt bröst. — Nu känner jag mig trött av striden, och en känsla av modlöshet har lagt sig över mitt hjärta. Jag säger till mig själv: 'du skall aldrig vinna seger över detta högmod'.

Du frågar efter Herman. — Icke nu vill jag tala om honom. Han äger ett hjärta som är mäktigt av ädla känslor och en sinnesstyrka som gör honom till man i detta ords bästa betydelse. Hans högmod är böjt, men icke brutet. Böjt under en annan allsmäktig känsla. — Dock icke nu om honom! — Det måste först bliva klart för mig vad man av av honom kan hoppas för framtiden.

Helfrid? Elin, hon är en stjärna, som med sin klara glans försonar allt det onda moderns mörka högmod förorsakar. Gud beskydde henne!...»

*

Följande morgon stod stalldrängen och höll en ridhäst utanför trappan.

»Skall frun rida?» frågade greven, som passerade förbi.

»Ja», blev svaret.

»Helt allena?»

»Ja, herr greve.»

Greven tog vägen ned till stallet, och ögonblicket därefter kom Stefana ut, klädd i en svart riddräkt och en liten felbhatt över det dunkelbruna håret.

»Nå, min gamle riddare», sade hon leende, vänd till Eklund, som stod på trappan, »ni skall väl hjälpa mig upp i sadeln.» Gubben bugade sig småleende och hjälpte henne. Då Stefana satt i sadeln, nickade hon åt honom och red bort, under det hon sade:

»Glöm icke att underrätta er om vad grevinnan önskar för dagen samt säg henne att baron Skjölds ämna sig hit på eftermiddagen!»

»Skall ske, min fru», svarade Eklund och följde den vackra ryttarinnan med ögonen.

»Vad hon är god», suckade gubben. »Vilken skada att hon icke är förnäm!»

»Varför är det skada?» inföll Jane, som kom ned från

trappan, och vilkens största nöje bestod uti att retas med gubben. »Stefana är så rik, att hon kan skratta åt all adel. Jag undrar just varför hon skulle behöva vara förnäm? — För att bära sig så där ohyvsat åt, som grevinnan gjorde i går afton. Det är riktigt ömkligt att se hur galna människorna äro. Grevinnan, som är alldeles utfattig, förhäver sig liksom hon ägde millioner, och över vad? — Jo, över ett gammalt namn, som icke alls hindrar folk att svälta ihjäl, ifall de, i likhet med grevinnan icke äga något annat.»

»Mamsell!» utropade gubben, blodröd i ansiktet.

»Kära herr Eklund, tyckte han att grevinnan bar sig åt som bättre folk i går? Jag tyckte att han såg helt besvärad ut, under det han var inne vid teserveringen. Men det var icke värt att tala förnuft med er, ty det är som att kosta krut på kråkor.» Härmed gick Jane ifrån gubben Eklund, som, då han vände sig för att gå uppför trappan, befann sig ansikte mot ansikte med fröken Helfrid. Man kunde se på henne, att hon hade hört vad Jane sagt, ty det vilade ett missnöje över hennes vackra drag.

»Den där mamsell Smith är så oförskämd, att nådig fröken icke bör fästa sig vid vad hon säger», stammade Eklund, djupt bugande.

»Det låg icke blott oförskämdhet i vad hon sade, utan även sanning, kära Eklund», svarade Helfrid och smålog sorgset emot gubben, som med oro blickade på henne, varefter hon tog vägen ned till parken.

Under tiden hade Stefana i friskt trav ridit vägen fram till Åkersnäs. Hon hade icke hunnit långt, då ljudet av hastiga hovslag gav till känna, att någon kom efter henne. Stefana såg sig om och igenkände greven. Stefana höll in sin häst och lät den gå, så att Herman inom några ögonblick var vid hennes sida.

»Var det mig ni ville hinna upp, herr greve?» frågade Stefana, sedan de utbytt hälsningar.

»Ja, jag hade den djärvheten, då jag erfor att ni skulle rida ut, att vilja utan er tillåtelse göra mig till er kavaljer.»

»Jag tror verkligen, att herr greven icke behöver min tillåtelse för att veta, det jag gärna är i ert sällskap. Mina vänner besvära mig aldrig.»

»Vet ni, min fru, att jag ofta känner mig liksom förkrossad av er godhet, ty den är större än jag sett hos någon. Nu till exempel, då ni ägde så många skäl till missnöje, att icke säga vrede, har ni blott vänliga ord för mig.»

»Missnöjd med er? Huru skulle jag kunna vara det;

tvärtom har jag sedan i går morse en högre grad av aktning för er än tillförene.»

»I går morse!» upprepade greven. »Om jag ägde ännu tjugutusen att förlora, skulle jag giva dem för att ännu en gång kunna återköpa mig ett dylikt ögonblick. Säkert fann ödet det innebära en alltför stor tröst, och därför skulle jag genom aftonens plåga gälda den.» Herman tystnade och betraktade Stefana, som utan att förändra ansiktsuttryck åhörde honom.

»Min fru», återtog greven, »kan ni förlåta min mor?»

»Förlåta vad?» Stefana såg upp.

»Behöver jag säga det?»

»Ja.»

»Hennes högmodiga och dåraktiga sätt i går. Jag läste i ert ansikte, att ni kände er sårad därav, ehuru ni av godhet låtsade en fullkomlig känslolöshet. Även i detta ögonblick verkar minnet av min mors beteende obehagligt på er; detta kan ni icke neka.»

»Ni har rätt, detta minne stämmer mig obehagligt, men det bevisar ej att grevinnan lyckats i sina bemödanden.»

»Om ni ej är sårad, så är ni missnöjd över att se människor så fullkomligt glömska av den rätt till erkänsla, ni äger att fordra av dem. Min fru, jag hade aldrig trott, att min mor skulle kunna handla så, att jag skulle nödgas ogilla hennes...»

»Högmod!» inföll Stefana.

»Uttrycket låter strängt, men är tyvärr sant.»

»Vet ni vad som gjorde att grevinnans ord och uppförande verkade obehagligt?»

»Att de utmärkte sig för brist på grannlagenhet och finkänslighet.»

»Åh, nej! En aristokrat har aldrig ägt dessa egenskaper för andra än sina likar. För övrigt försäkrar jag er, att jag icke ett ögonblick tillämpade hennes utfall på mig, emedan de riktades emot personer utan börd, som truga sig på dem, som äga sådan, och detta är en svaghet, som man ej kan lägga mig till last. Men, ser ni, herr greve, jag kom på betraktelser, som uppväckte detta djupa och bittra förakt, jag under hela mitt liv hyst för förtrycket och allt vad förtryckare kunna nämnas, och sedan tänkte jag på...» Stefana tystnade. En matt, ljus rodnad drog sin rosensky över kindernas liljor.

»På vad?»

»På er», svarade Stefana. Deras ögon möttes. — En se-

kund tego båda, därefter återtog hon: »Jag tänkte på hur många tårar, huru månget tyst och onämnbart lidande ert högmod kostat ett hjärta, som under kampen med alla de kval, ni dömde det till, förlorade sina bästa krafter, och såg sin ungdom förflyta kall och ödslig, utan lycka, utan hopp för framtiden. Då, när jag mätte den avgrund, som högmod och egoism skapar, då erfor jag ett pinsamt och vidrigt intryck vid anblicken av denna mor, som i ert hjärta utsått detta ogräs, vilket, då det får slå rötter och frodas, förkväver alla frön till ädla och upphöjda känslor, som Gud nedlagt i varje människohjärta. — Hade ni varit ett barn av folket, som måste odla er själ och arbeta er fram i världen, självständig, utan att hjärta och tänkesätt blivit förryckta av fördomar, huru helt annorlunda hade då icke ert liv sett ut. Vilken annan karriär hade ni då ej gjort, och huru mycket större och ädlare hade då icke edra själsegenskaper blivit. Ni hade då innehaft en hög ståndpunkt inom bildningens och intelligensens område, och över er själ hade icke minnet av en orättrådig handling vilat. — 'Självständighet är livets mål', säger vår store skald, och han har rätt, ty endast den frie mannen är självständig, icke aristokraten, som vuxit fast i fördomarna, gör sig till deras slav och därigenom förhindras att framgå på upplysningens ljusa väg.»

Under det Stefana talade hade Hermans panna blivit mörk. Då hon höll upp ett ögonblick, förblev han även tyst.

»Ni led i går av er mors uppförande mot mig», återtog Stefana, »och ni ogillade hennes högmod; men, min Gud, huru obetydligt var det lidande hon därmed åstadkom, emot den verkan ert handlingssätt haft på hela Elins liv? — Ni fann er mor ogrannlaga och hjärtlös i sina ord. Herr greve, vad var det mot den grymhet ni begick, då ni försköt en ung, skuldfri kvinna av intet annat skäl än att hon, i likhet med mig, var av ringa börd. — Er mors uppförande var oförståndigt — ert oförlåtligt.»

»Oförlåtligt!» Greven såg på Stefana. »Och ändå, min fru, gav ni mig i går en så vänlig försäkran på er tillgivenhet.» Hermans ton var bitter.

»Den ger jag er även i dag», svarade Stefana med ett sådant uttryck av godhet och mildhet i blick och ton, att molnet på Hermans panna försvann. »Just därför, att jag av uppriktigt hjärta hyser tillgivenhet för er, talar jag sanningens osminkade språk. — Det är vännens plikt att säga oss våra fel, och jag skulle känna mig både stolt och för-

sonad med livet, om jag ägde förmågan att ur er eljest så starka och redbara karaktär kunna utplåna de mörka och fula fläckar, dem fördom och ringaktning för den verkliga förtjänsten lämnat där; tro en gång för alla, att vad jag, ett ringa barn av folket, talar till er, en son av högborne, utgår ifrån ett varmt begär att göra ättlingen av ett aktat namn så aktningsvärd, som en man av sann heder bör vara. Möjligtvis skall ni tycka att det är förmätet av en kvinna att tilltro sig kunna rätta en mans fel; men ni har orätt. Lika visst som mannen äger förmågan att mäktigt inverka på kvinnans karaktär, lika sant är det, att kvinnan, då hon lyckats vinna en mans aktning, utövar ett stort inflytande på hans tänkesätt och även på riktningen av vissa karaktärsdrag. Såsom er verkliga vän smickrar jag mig med att även i någon ringa mån kunna verka på er.»

»Ni vet mer än väl att er makt över mig är stor, nästan obegränsad, emedan ni icke allenast behärskar, utan fast mer därför, att man måste högakta de dygder, som göra kvinnan så tillbedjansvärd. Inflytandet av er skönhet skulle man möjligen kunna göra sig fri ifrån, men det ni utövar genom er godhet och er varma känsla för allt, som är rätt och sant, är så mäktigt, att man nästan med tacksamhet emottager ert ogillande, emedan man måste erkänna, att ni har rätt. — Vore alla kvinnor sådana som ni, då skulle vi män vara bättre än vi nu äro, ty jag vet mer än väl, huru kvinnan ingriper i det andliga livet, och att hon där är kanske den, som egentligen styr. — Tala därför sanningens språk med mig, och tro, att blott jag vet mig äga er tillgivenhet, skall jag alltid med erkänsla åhöra er. Ni känner mer än väl att edra ord göra ett outplånligt intryck på min själ.»

»Outplånligt?»

»Ja, ty de ha åstadkommit en fullständig omvälvning i mina fördomar och tänkesätt.»

»Det skall framtiden utvisa.»

»Äger jag väl en framtid?»

»Ni är en man, och som sådan kan ni väl aldrig göra en dylik fråga.»

Nu redo de upp på gården vid Åkersnäs. På hemvägen frågade Herman:

»Varför var icke herr Lange vid Kungsborg i går?»

»Han arbetade hela aftonen med sin ritare», blev svaret.

»Kommer han över i afton?»

»Ja, jag bad honom komma för att hjälpa oss med barons

och den lilla friherrinnan, vilka sagt till, att de ämna sig till Kungsborg i dag. Ni övertalar väl grevinnan att hedra min salong i kväll?»

»Vill ni det?»

»Ja, visst.»

»Med ett da capo av i går vore mindre behagligt, och skulle i främmande personers närvaro på det högsta förödmjuka mig.»

»Jag tager det ej åt mig, men skulle däremot känna mig sårad av att man kunde tro, det jag möjligen hade mankerat grevinnan nu, sedan en var tror sig ana till att grosshandlare H—s död haft obehagliga följder för er.»

»Ni skall bliva åtlydd; min mor skall infinna sig.»

»Tack.»

»Väntar ni några fler gäster?»

»Sjökaptens från Holmen och prästens; ni vet att jag är litet betagen i den unge sjömannen och hans mor», tillade Stefana leende, »och jag ser gärna den raske, unge mannen, som från kökspojke svingat sig upp till ett oberoende, vilket satt honom i stånd att stanna hemma hos mor och syster i vinter, sedan han skaffat dem och sig det lilla förtjusande Holmen. Det är just en man i min smak. Umgänget med Jacobo skall göra kapten Rudolfi gott, ty Jacobo äger förmåga att inympa sina egna intressen på andra.»

Greven tycktes icke vara särdeles road av att åhöra det beröm, som Stefana slösade på dessa båda män. Han teg och såg tankspridd ut.

*

De främmande hade ännu icke anlänt, då Helfrid inträdde i stora salongen. Den var tom. Hon satte sig vid ett fönster, och de bleka kinderna, den oroliga blicken sade, att hon med ganska blandade känslor emotsåg ett sammanträffande med Jacobo efter deras sista samtal. Hon hade icke sett honom sedan han återkom från huvudstaden. Driven av dessa känslor, hade hon, enligt grevinnans önskan, gått in före henne, emedan modern först på aftonen ämnade illustrera sällskapet med sin närvaro.

Med huvudet lutat i handen, blickade Helfrid ut i trädgården och lyssnade med högt klappande hjärta till varje ljud av steg i de angränsande rummen. Plötsligt spratt hon till. Det var hans steg. I nästa ögonblick hörde hon

honom inträda; men det föreföll Helfrid omöjligt att kunna vända sig om och åter möta dessa klara och genomträngande ögon, sedan han kände hennes hjärtas hemlighet. Hon förblev orörlig, ända till dess han, stående vid hennes sida, sade:

»God dag!» Helfrid var nu tvungen att lägga sin hand i hans, som han räckte henne. Jacobo kvarhöll handen i sin, sägande:

»Fröken, jag uteblev ifrån Kungsborg i går, endast för er skull, ehuru jag redan på morgonen återkom från min resa — emedan jag fruktade att min närvaro skulle plåga er. Säg mig nu uppriktigt, skall min åsyn alltid förorsaka er detta plågsamma bryderi, jag läser nu i ert ansikte? Om så är, skall jag icke komma till Kungsborg vid andra tider än dem, då ni ej behöver sammanträffa med mig. — Tro mig: jag vill göra varje offer ni önskar, för att bespara er en plåga.»

Nu lyfte Helfrid upp sina ögon till honom. Den rodnad, som förlägenheten framkallat, försvann, och hon svarade, visserligen med något osäker, men lugn röst:

»Detta bryderi, som ni kallar det, skall icke mera återkomma. Ni vet mer än väl, att er åsyn icke är en plåga för mig.»

»Huru vill ni det skall bliva oss emellan? Ni äger att befalla över mig. Vill ni, att jag icke skall närma mig er med den forna förtroligheten?»

»Herr Lange, vi kunna aldrig bliva främlingar för varandra», inföll Helfrid livligt.

»Tack!» — Jacobos ansikte uttryckte tillfredsställelse. — »Ert svar gör mig lycklig; det uppfyller en av mina käraste förhoppningar, emedan det utvisar, att ni har förtroende till mig.» En kort paus uppstod. Jacobo satte sig på stolen mitt emot Helfrid.

»Huru tillbringade ni aftonen i går? Jag vet att ni skulle vara tillsammans», började Jacobo, för att befria Helfrid ifrån allt tvång.

»Ja, vi voro tillsammans, men det var icke särdeles angenämt», svarade Helfrid, som med en egen plågsam känsla ihågkom moderns uppförande.

»Jag hade icke heller trevligt, ty jag fann det tråkigt att icke få vara tillsammans med invånarna på Kungsborg.»

»Ni, som har så många utvägar till att fördriva ledsnaden, borde icke kunna hava tråkigt.»

»Jag brukar också aldrig vara plågad av detta onda; men gårdagen utgjorde ett undantag.»

»Och varför?»

»Därför att jag tänkte på och önskade återse er, men det oaktat ålade jag mig att stanna på Åkersnäs; följden av denna strid emellan min önskan och min föresats blev att allt vad jag företog mig föreföll odrägligt.»

»Det har ju hänt någon gång förr, att ni uteblivit från Kungsborg, och då har ni icke längtat hit. Detta ger mig anledning att frukta det...» Helfrid hejdade sig. Hon mötte Jacobos ärliga ögon, och vad hon ämnade säga föreföll henne såsom en orättvis anklagelse.

»Ni fortsätter icke», sade Jacobo leende, »och jag befarar att ni stod i begrepp att uttala en tanke, den ni själv vid närmare besinning fann vara oriktig.»

»Jag medger det.»

»Den där tanken utvisade icke särdeles förtroende till mig.»

»Icke någon misstro heller.»

»Jo, just misstro. Ni ämnade säga: 'Jag fruktar, att ni säger så för att smickra mig.'» Åter smålog Jacobo så gott emot Helfrid, i det han tillade: »Glöm icke, att jag aldrig talar annat än sanning, vad jag än talar. Det kan väl hända, att jag icke alltid säger vad jag tänker, men det händer aldrig, att jag säger motsatsen därav, eller att jag, av en eller annan orsak, för att smickra eller tillfredsställa andra, ljuger tankar och känslor, dem jag icke hyst. Ni kan alltid tro på mina ord; äga de ingen annan förtjänst, så äga de den att vara uppriktiga.»

»Det tror jag fullt och fast; och vad jag ämnade säga härflöt icke av fruktan, att ni...» Helfrid höll upp och såg på Jacobo.

»Var god och säg ut.»

»Att ni möjligen av undseende med min svaghet ville låta mig förstå, att jag hade något värde för er.»

»Jag å min sida trodde, att fröken långt förut hade sett att ni det ägde, och att jag gärna av er önskade bliva behandlad såsom vän. Varför jag särskilt i går längtade att återse er, var dels därför att jag varit borta i fjorton dagar, dels därför att vårt sista samtal i sig innebar antingen ett närmande eller ett absolut avlägsnande oss emellan. Jag önskade erfara huru ni beslutat att behandla mig.»

»Kunde ni verkligen tro på möjligheten av, att jag skulle kunna bemöta er såsom en främling?»

»Stoltheten gör oftast det omöjliga möjligt.»

»Det givs en känsla, vilken med sin makt böjer även de stoltaste hjärtan», viskade Helfrid.

»Gud vet! — Skulle ni till exempel äga mod att av kärlek gifta er med en ofrälse?» Jacobos ögon vilade på Helfrid med ett lugnt uttryck.

»Mod?» — Helfrid smålog sorgset. »Därtill erfordras icke stort mod, men jag skulle icke äga rätt därtill.»

»Min fröken, de tider äro förbi, då lagen straffade kärleken mellan en högboren och en plebej.»

»Jag äger icke moralisk rätt därtill, emedan en sådan handling skulle lägga min mor i graven. Hon skulle aldrig förlåta mig den.»

»Och ni skulle uppoffra er för en dylik fördom hos er mor?»

»Jag vet icke om ni har rätt, då ni kallar den fördom, men vare härmed hur som helst, så är det ett barns plikt att göra sig föräldrarnas vilja till en lag, och icke för sin lycka uppoffra deras frid eller hopa sorg över deras liv. Varje försakelse ett barn ålägger sig för dem är i alla fall ett bra ringa återgäldande för all den kärlek de slösat på barnet. Jag för min del skall aldrig upphöra att med vördnad böja mig under min mors begrepp om det rätta. — Hon har ju under hela mitt liv, så långt jag kan tänka mig tillbaka, varit den jag högst på jorden älskat; huru skulle då en yngre kärlek kunna förmå mig att glömma denna min första, så att jag för den uppoffrade henne? Omöjligt! Emellan min mors och min egen lycka finnes intet val!»

»Stefana har rätt, ni är en beundransvärd dotter. Även om i er uppfattning ligger mycket som icke är sant, så är den i alla fall så full av hängivenhet, att jag icke allenast högaktar utan beundrar den.»

»Det är därför att du icke älskar mig», tänkte Helfrid, men liksom om Jacobo läst dessa tankar i hennes själ, tillade han:

»Om jag älskade en flicka aldrig så varmt, skulle jag icke för något pris i världen köpa mig hennes ägande genom att hon skulle därmed överträda sin mors vilja eller i minsta mån göra denna mor sorg. Hellre då försakade jag, än jag ville hava en dylik skuld på mitt samvete.»

Här avbröts samtalet av Stefana, och kort därefter inträdde greven. — Inom en timme var salongen fylld av gäster.

Friherrinnan T., den förtjusande änkan, tycktes endast

hava ögon för Jacobo. Baron Skjöld var idel uppmärksamhet emot Helfrid och den intagande värdinnan, vilken senare tycktes utgöra ett föremål för allas fjäs, emedan hon var så rik, att ingen kunde tävla med henne. Stefana gav sitt förbindligaste leende åt sjökaptensfamiljen, som bestod av modern, änkan efter en sjökapten, tvenne intagande flickor mellan 19 och 21 år, samt sonen, den unge kaptenen, en man om 28 år med ett friskt, öppet och ståtligt yttre och ett enkelt sätt. Alla gåvo akt på hans sätt, och en var av de högborna tog det för penningdryghet.

Aftonen var långt framskriden, då grevinnan, vilken nu var tämligen rask, inträdde. Stefana gick henne till mötes på halva salongsgolvet, och Herman märkte, att hon under dessa få steg skiftade färg flera gånger. Hans ögon hängde fast vid Stefanas ansikte, liksom han där velat läsa, huru hon skulle hälsa modern. Med ett på en gång intagande och hjärtligt uttryck välkomnade hon grevinnan, som i likhet med föregående dagen besvarade hälsningen så högdraget, att en var kunde i hela grevinnans väsen läsa, att hon ansåg Stefana för en person, åt vilken det var under hennes värdighet att visa annat än en kall och avmätt höflighet. Det i högsta grad stötande, som låg i grevinnans sätt, tycktes undgå Stefana. Hennes uppförande mot grevinnan förblev detsamma, blott med den skillnaden, att sedan Stefana uppfyllt sin plikt att välkomna grevinnan, drog hon sig åt sidan och sysselsatte sig icke vidare med den förnäma damen. Grevinnan satt inbegripen i ett ganska tråkigt samtal med baron Skjölds mor, då hennes uppmärksamhet fästes vid de ord, som växlades mellan Jane och prostinnan, vilka hade blivit mycket intima vänner och nu språkade helt förtroligt.

»Jaså, hit kommer således mycket främmande i sommar; och du tror, min söta Jane, att vi få bröllop här på Kungsborg innan hösten?»

»Det är jag fullt förvissad om, ty, ser du, redan i Boston var lord Charter så betagen i Stefana, att jag trodde han skulle med våld föra henne med sig, men förmodligen gav Stefana honom då något bestämt löfte, efter han reste; och vid vår ankomst till London var lorden den förste, som tog emot oss, och vi fingo icke logera på hotell, utan vi bodde hela tiden hos lordens mor, ett obeskrivligt älskvärt fruntimmer. Hon är i sig själv en hertiginna. När vi lämnade England blev det överenskommet, att lorden skulle komma hit i sommar tillika med Elin Romarhjärta.»

»Elin Romarhjärta, min söta Jane, vem är det? Hon är väl släkt med vår greves, ty det finnes blott en familj Romarhjärta i Sverige.»

»Mycket möjligt, den saken känner jag icke. Jag vet blott att Elin och Stefana äro mycket goda vänner och att hon kommer hit, troligen för att övervara Stefanas bröllop.»

»Men varav vet och tror du så säkert, att lorden och fru Stephensen skola bliva ett par?»

»Åh, det vet jag av mycket; du kan väl förstå att Stefana icke är så sluten mot mig, att hon icke låter mig veta både ett och annat, ehuru det icke går an och upprepa sådant. Det vissa är att här blir bröllop innan hösten.»

»Har du hört olyckan, som hände grosshandlar H.?» frågade prostinnan. »Fru Stephensen lär ha haft pengar där, sade bruksförvaltaren.»

»Jag tror att så var; men det betydde ingenting för henne, att hon förlorade dem, annorlunda var det med grevens.»

»Ja, de ha förlorat allt vad de ägde.»

»Tyst, man lär ej få tala därom», uppmanade Jane, som märkte att grevinnan lyssnade.

Den stolta damen lutade sig tillbaka i soffhörnet; hon hade blivit mycket blek och försjönk i tankar, under det friherrinnan Skjöld i halvviskande ton utgöt sig över Stefanas penningehögmod, vilket gjorde att man ordentligt måste kurtisera henne, för att såsom granne få umgås med henne. Friherrinnan beskrev huru omöjligt det var att komma på någon förtrolig fot med Stefana, emedan hon liksom förskansade sig bakom sina rikedomar.

Grevinnan sade slutligen med någon otålighet:

»Felet, min söta, ligger just däri, att man krusar för dylika rika parvenyer och söker dem. Det är dessa, som böra söka oss; men vår tid är så försämrad, att adeln förlorat all känsla av sin värdighet.»

»Min bästa grevinna, du glömmer att vi tyvärr leva i en tid, då penningen spelar huvudrollen, och det bästa beviset därpå är att greve Romarhjärta är disponent hos fru Stephensen samt du själv hennes gäst.» Friherrinnan gav med välbehag detta hugg åt sin stolta vän; därefter reste hon sig upp och lämnade grevinnan, nöjd med att hava betalat hennes anmärkning, genom att giva ett dödligt sår åt Romarhjärtska högmodet.

Grevinnan fick därefter ett anfall av hosta, och då Ste-

fana nalkades för att underrätta sig om huru hon mådde, erfor grevinnan en sådan förbittring emot henne vid tanken på friherrinnans ord, att hon icke kunde behärska sig så mycket, att hon åtminstone kunde svara med kall höflighet.

»Var god och icke besvära er, min fru», yttrade grevinnan.

Icke en gång nu förändrade Stefana ansiktsuttryck, och då hon såg upp, mötte hon Hermans blick, som med ett sorgset bönfallande uttryck bad henne förlåta modern. Hon besvarade den med ett småleende som sade:

»Jag har ju sagt er, att hon icke äger förmåga att förödmjuka mig.»

Ett glas sockervatten stillade grevinnans hosta, och under det doktorn slog sig ned hos henne och började en intressant avhandling om resor i de varma luftstrecken och deras välgörande inflytande på svagt bröst, begav sig det övriga sällskapet upp i tavelgalleriet för att bese den utmärkta och talrika samlingen. — Efter en stund återkommo de ned i salongen.

»Det var en stor skada, att alla familjeporträtten skulle bliva lågornas rov», sade baron åt Herman.

»Ja, det var en smärtsam förlust», inföll grevinnan, »emedan den icke kan ersättas.»

»Det finnes likväl ett porträtt i behåll, såg jag», återtog baronen och satte sig hos grevinnan.

»Mig veterligt blev icke något räddat.»

»Fru Stephensen har likväl ett, som sitter i tavelgalleriet», inföll friherrinnan.

»Vilket då, om jag får fråga?» Grevinnan hade kastat huvudet tillbaka och såg på Stefana med en utmanande blick. Hon var beredd att få höra Elins namn.

»Grevinnan Gunilla Romarhjärtas porträtt är det, som jag har i min ägo», svarade Stefana. »Greven visade mig den artigheten att låta mig få behålla det, emedan det behagade mig.»

»Jaså. Gunilla har aldrig ansetts som en person tillhörande Romarhjärtanes släkt, och aldrig såsom sådan av dem blivit erkänd. — Känner ni hennes historia, min fru?» tillade grevinnan med skarp ton och direkt vänd till Stefana.

»Nej, jag har endast hört att hon varit mycket olycklig, vilket, i förening med hennes skönhet, gjorde att jag intresserade mig för porträttet.»

»Jag har allt sedan jag var barn hört talas om grevinnan Gunillas sängkammare härstädes», inföll gamla friherrinnan Skjöld; »men jag kan icke påminna mig hennes historia.»

»Då är jag lyckligare», sade prosten, »ty jag har hört den; grevinnan Gunilla lär ursprungligen ha varit en fattig fiskares dotter.»

»Så mycket har även jag hört», yttrade Stefana; »men något vidare om henne tycks ingen känna.»

»Men jag gör det», inföll grevinnan, »och om ni har lust, min fru, så skall jag berätta den där Gunillas öden. De äro ganska lärorika för en var, som tror att man ostraffat kan leka med aktningen för ett gammalt vördat namn. Kanske det roar er att höra?» Grevinnans stora ögon riktades på Stefana med ett eget hårt uttryck. Stefana såg på henne med en blick så lugn, så allvarlig, att grevinnan sänkte sin vid det enkla svaret:

»Ja, det skulle verkligen intressera mig.»

»En dylik berättelse kan svårligen intressera hela sällskapet, och fru Stephensen äger ju så många andra tillfällen att få höra den», inföll Herman.

Men nu påstod hela sällskapet, att de voro högeligen intresserade, vilket hade till följd att grevinnan, ehuru med någon ansträngning, började berättelsen, vilken framkallade en livlig färg på de avtärda kinderna. Det var något fanatiskt i den feberaktiga blicken.

»I början på 1700-talet var riksrådet Romarhjärta huvudrepresentant och ägare av hela den ädla familjens förmögenhet. Han hade tvenne söner och en dotter. Den äldste, greve Karl, var av ett olyckligt fantastiskt lynne, med vilda, okuvliga passioner. Han gjorde en resa åt kontinenten och uppehöll sig sedan flera år i Frankrike. Plötsligt kommer det rykte, att Karl, familjens blivande huvud, skulle i Bretagne ha gift sig med en fattig fiskaredotter och leva därstädes ett idylliskt liv. Riksrådet ansåg ryktet så fabelaktigt, att han icke ett ögonblick satte tro därtill, vilket också var ganska naturligt, ty huru skulle han kunna tänka sig, att en greve Romarhjärta till den grad kunde förnedra ett av de ädlaste namn, i synnerhet som varje medlem av denna släkt med aktning och stolthet burit det; hittills hade det icke funnits något exempel på att en Romarhjärta ens försökt att på sin ädla stam inympa en vanbördig telning. — En tid efter, sedan det omförmälda ryktet spritt sig och åter förglömts, ankom ett brev från Paris till riksrådet. Det

var skrivet av en kusin till de unga grevarna. Detta brev innehöll den sorgliga berättelsen, att Karl Romarhjärta gått så långt i glömska av all aktning för sig själv och sin släkt, att han gift sig med en bretagnisk fiskaredotter. Slaget var så oförväntat för den gamle, och skammen så stor, att han genast beslöt göra sonen arvlös; men tyvärr gick aldrig detta i fullbordan, och intet varnande exempel blev statuerat emedan den olycklige fadern fick slag och hann endast av sina barn och hustru taga den heliga eden, att de aldrig skulle erkänna sonhustrun och varken offentligt eller enskilt giva henne någon av de rättigheter, som tillkommer en anförvant, utan i henne se endast fiskaredottern. — Detta löfte gåvo de högtidligt, då den gamle greven utandades sin sista suck.»

Ett kort anfall av hosta, som det myckna talandet framkallade, avbröt grevinnans berättelse, så att hon på en lång stund icke kunde återtaga den.

Stefana satt tillbakalutad i en emma, mitt emot henne, och så orörlig, att hon liknade en bildstod. En lätt skugga vilade över den bleka pannan, och ögonen voro med ett matt, tankfullt uttryck fästa på Jacobo, som bläddrade i ett häfte, vars gravyrer han betraktade med det mest likgiltiga uttryck i världen. — Hermans ögon voro fästa på Stefana. — På de övriga åhörarna hade berättelsen framkallat olika intryck, allt efter vars och ens olika karaktär och samhällsställning. Helfrid satt rak och kall med huvudet lutat över arbetet, liksom moderns ord ägt förmågan att förstena henne.

»Det är ändå märkvärdigt, huru högmodet kan förtorka hjärtat och göra människan grym, då en person på sin dödsbädd, i det ögonblick han står i begrepp att träda inför Guds ansikte, icke äger andra tankar än att utså tvedräkt och hat i de efterlevandes hjärtan», sade slutligen Jacobo. — »Ett bedrövligt bevis uppå, huru illa vi i allmänhet uppfatta och förstå vår kristendom.»

»Men», sade baronen, »man måste bedöma denna handling efter den tid och de begrepp, adeln då ännu ägde om sina företräden och sin värdighet.»

»Tror då baron, att högmodet i våra dagar är mindre olycksbringande?» frågade Jacobo.

»Ja, det tror jag visst, ty med framåtskridandet har även detta blivit modifierat.»

»I allmänhet, ja. Men var helst det hos individen uppträder, är och förblir det en av de mest hjärtlösa och egoi-

stiska känslor. Det givs väl knappt någon av våra passioner, som driver oss till större skonlöshet än högmodet. Ingen, som genom sin återverkan på andras lycka och välfärd haft bedrövligare inflytande.»

Grevinnan hämtade djupt efter andan, och en var, som kände den ädla damen, insåg att Jacobo nu ohjälpligt försyndat sig, och så stor var vanan att med en viss underdånighet bemöta familjen Romarhjärta, att man också fann Jacobo oförlåtligt djärv.

»Det är endast den, som icke förstår, att adeln utgått ifrån nationens utvalda, som kan kalla deras stolthet för högmod», sade grevinnan skarpt. »Dessutom är det med adelns blod liksom med det kungliga, vill man att det skall bibehålla sin renhet, måste man undvika att blanda det med sådant, som icke genomgått någon förädling.» Åter hindrade hostan grevinnan att tala.

»Vare det långt ifrån mig att vilja motsäga er, grevinna», inföll Jacobo leende. »Men det där påståendet, att adelns blod är renare än andras, torde med skäl kunna anses oavgjort. Även är det ganska orätt att antaga det adeln utgått ifrån vad nationen ägt ädlast. Ursprungligen är det erövrarna, som upphävt sig till herrar över de förtryckta, och svärdet, som bildat adelsmannen, eller ock en furstes gunst, men sällan hans högre mänskliga värde. Stödde den sig på en rikare andlig utveckling, då skulle dess representanter även utmärka sig för ädla, upphöjda och, i främsta rummet, sant kristliga dygder, men detta är något, som kanske intet lands aristokrati kan berömma sig av.»

En tystnad uppstod. Grevinnan, trött av hostan och harmsen över vad Jacobo sade, lutade helt matt sitt huvud emot soffans ryggstöd, emedan svårigheten att andas hindrade henne för ögonblicket att tala; och en var i sällskapet insåg, att samtalet kommit att taga en vändning, som lätt kunde övergå till personliga obehag. Stefanas matta och tankspridda blick hade, under det Jacobo talade, fått liv, och ett uttryck fullt av eld, då deras ögon möttes. Herman hade aldrig sett den så varm som då: hon tackade Jacobo med en blick. Blodet rusade därvid åt huvudet på greven, i det han tänkte: »Hon älskar honom, ehuru hon förnekar det.»

Efter en paus återtog grevinnan den avbrutna berättelsen, ehuru en var yttrade sin fruktan, att den ansträngde henne för mycket.

»Året efter faderns död återkom greve Karl med den där

kvinnan, som han upphöjt till sin hustru. Han reste genast hit till Kungsborg, där hans mor mottog honom med faderns sista hälsning, nämligen: att han gick i graven utan att välsigna sonen, och att hela släkten ärnade uppsäga all frändskap med honom, så framt han icke skilde sig vid den honom ovärdiga makan. — Att grevinnan förklarade Gunilla det hon aldrig kunde komma att av henne anses för dotter, faller av sig självt. Då greve Karl sade modern, att om än hela världen försköte honom, ämnade han ändå aldrig övergiva Gunilla, reste grevinnan ifrån Kungsborg, emedan hon icke ville vistas under samma tak som sonhustrun. Ett par år förgick, under vilka greve Karl levde där helt indraget. Om även passionen för en kort tid förmår nedtysta våra bättre känslor, förmår den likväl icke göra det i längden, i synnerhet när man, som greve Karl, genom yttre förödmjukelser oupphörligt blev påmind om det misstag man begått. — Han vaknade slutligen upp till klart medvetande av den skymf, han tillskyndat sig själv och sin släkt, och Gunillas skönhet kunde icke mer försona honom med att se sig övergiven av sina närmaste. Snart blev Gunillas åsyn honom en plåga, ty den innebar en oupphörlig påminnelse om att hans giftermål gjort honom illa anskriven överallt, till och med på hovet, där hon icke gärna var sedd. Han reste ifrån Kungsborg för att söka åvägabringa en försoning med modern; men då detta icke lyckades varken med henne eller syskonen, återvände han hit för att med straffet vid sin sida förtäras av ånger. En tid förgick. Gunilla födde en son, och då greve Karls mor underrättades därom, skrev hon endast denna fråga till sin son:

»'Skall fiskardotterns son bliva chefen för den Romarhjärtska familjen efter dig?'

»Greve Karls fadersfröjd var försvunnen, ty han insåg att vanäran av moderns låga härkomst skulle gå i arv på sonen. Han försjönk i en djup dysterhet och undvek sorgfälligt att se både Gunilla och hennes barn. Några månader därefter ankom grevinnan helt plötsligt till Kungsborg. Hon kom för att tillbjuda sonen en utväg att köpa sig hennes förlåtelse och försona sig med släkten. Greve Karl omfattade förslaget med begärlighet. Det innefattades uti äktenskapsskillnad. Grevinnan utvecklade saken och visade honom, att om han anslog ett tillräckligt underhåll, ja, till och med avstode en del av sin förmögenhet åt Gunilla, blott han därmed kunde befria sig från henne, borde han göra det. Grevinnan påpekade för honom, att dylika

personer äro lyckliga blott de äga timliga fördelar, och att rikedomen tröstar dem över varje förlust. Greve Karl hade redan själv ofta tänkt på möjligheten att kunna upplösa detta onaturliga äktenskap. Nu framkallades en betänklighet av barnet; men grevinnan sade honom, att det vore grymt beröva modern sitt barn, utan att han borde låta henne taga det med sig till Bretagne och där uppfostra det under sitt, icke faderns, namn till en bra karl; men att hon borde lova, att aldrig för sonens räkning göra anspråk på namnet Romarhjärta. När greve Karl och grevinnan arrangerat allt på det bästa och klokaste sätt, åtog sig grevinnan att meddela Gunilla förslaget. Denna bebodde halva övre våningen och lämnade sällan sina rum, emedan hon visste att mannen ogärna såg henne. Vad som föreföll emellan grevinnan och henne har jag ingen närmare reda på, men att Gunilla, efter en timmes samtal, trädde in till mannen och frågade honom, om han verkligen hade för avsikt att förskjuta henne och barnet. — Kom ihåg, mitt herrskap, hon var fransyska och dessutom skön, således en i högsta grad farlig kvinna. Allt nog, greve Karls alla vackra föresatser ramlade, och grevinnan måste för andra gången se sin son gå förlorad genom denna kvinnas inflytande. Den med rätta uppretade modern reste ifrån denne svage och ömklige son. — Gunillas seger medförde dock icke några gynnsamma resultat. Nya obehag, dem modern och brodern läto Karl få erfara, och vilka oupphörligt sårade och förödmjukade honom, försänkte honom åter i en grubblande och tung sinnesstämning. Han reste till huvudstaden för att där söka en förströelse; men där sammanträffade han med modern och syskonen, och dessa läto honom vid alla tillfällen umgälla den skymf, deras släkt genom hans giftermål lidit. Överallt möttes han av förödmjukelser, och den kungliga familjen, som alltid nådigt hade omfattat grevarna Romarhjärta och med särdeles gunst Karls broder, visade honom på ett ganska bestämt sätt att han fallit i onåd. Han återvände till Kungsborg, ännu dystrare än han reste därifrån, och en månad därefter övergick hans dysterhet till galenskap. Nu övertog brodern vården av affärerna, och man gjorde Gunilla det förslaget att skilja sig från sin man; men hon hade ingen lust att avsäga sig grevetiteln och envisades att vilja sköta mannen, ända till dess man en natt lyckades föra honom ifrån Kungsborg och därefter utrikes. Någon tid därefter dog barnet, och modern tog sig så djupt därav att hon fick lungsot.»

»Och även hon dog», inföll Stefana med orörlig blick och utan att förändra ställning. — »Dog av de lidanden, dem man så skoningslöst hopat över henne. God, skön och dygdig, en fullkomlig martyr för...»

»Martyr, min fru, det kallar man den, som lider oskyldigt; men denna kvinna led ett rättvist straff, för det hon varit nog djärv att sträcka sina tankar till en grevekrona. Varje överträdelse mot den kast vi tillhöra åtföljes av straff. Det är inom samhället alldeles som inom naturen, vi måste böja oss inför dess lagar och hålla oss inom de skrankor som existera, ifall vi icke vilja falla offer för vår överträdelse. Det är vår plikt att respektera vad som står över oss, och icke draga ned det till oss. — Jag vet allt vilket ni, i likhet med herr Lange, kan säga, och vilket är nutidens språk; men ni torde ursäkta att dessa idéer synas mig något skeva. Om adeln icke utgjordes av erkänt överlägsna personer, skulle väl då folket och hela nationen skänka dem den vördnad de göra, och skulle väl alla dessa, som tala så stort emot densamma, ändå göra allt för att komma i släkt- och vänskapsförbindelser med dem? — Nej, vi skulle då få vara i fred och icke så envist eftersökas, som nu är händelsen.»

»Möjligtvis har grevinnan rätt», svarade Stefana leende, »och om ni även hade orätt, kunde det likväl icke falla mig in att i närvaro av så många, som tillhöra ert stånd, vederlägga er. Jag skulle ju därigenom kunna såra många av sällskapet, och, ehuru ett barn av folket, hyser jag för varje människas känslor för stor aktning att i ett öppet sällskap förnärma någon med mina uttryck.»

Stefana vände sig nu till den lilla änkefriherrinnan och bad att få höra litet musik, därigenom avbrytande all vidare diskussion.

Hon hade givit grevinnan en skarp tillrättavisning och envar ogillade inom sig de ord, den högmodiga damen låtit undfalla sig, och vilka icke allenast voro sårande för Stefana, utan för envar av de ofrälse, som voro i sällskapet. Också avlägsnade sig grevinnan en stund därefter, därtill föranledd av sin svåra hosta och de bittra känslor, som behärskade henne. Helfrid åtföljde modern.

Under det friherrinnan sjöng, satte sig Herman bredvid Stefana på den lilla soffan, sägande:

»Min fru, ni har själv så velat. Ack, jag sade er ju, att min mor skulle glömma sig.»

»Hon har tvärtom icke ett ögonblick glömt sig, utan med

en beundransvärd konsekvens fullföljt sin avsikt att söka förödmjuka mig, men jag lovade er att låta det halka förbi mig och jag har hållit ord. Tro mig, jag har inom mig firat en stor triumf denna afton. En triumf varför jag står i skuld hos grevinnan.»

»En triumf?»

»Ja, ty *ni* har givit mig rätt och henne orätt. — Detta försonade mig med allt vad hon sade.»

»Min fru!»

»Jag har ju en gång sagt er, att jag vill vinna er aktning för mina tänkesätt och den samhällsklass jag tillhör.»

»Den äger ni.»

Friherrinnan hade slutat sjunga och Jacobo på hennes begäran intagit platsen vid instrumentet. Vid de första ackord, han slog, vände Stefana huvudet, synbart rädd att gå miste om en enda av hans toner. Herman bet sig i läppen, han såg att hela hennes själ var hos sångaren eller i sången, och han måste inom sig medge, att vackrare röst kunde man sällan få höra. Också var det så tyst i salongen, som om ingen mer än sångaren funnits där. Han sjöng en hymn och därefter några segersånger. Då han ämnade lämna instrumentet sade Stefana:

»Sjung någon svensk folkvisa.»

»Gärna», svarade Jacobo och började sjunga:

»Om dagen vid mitt arbete» etc.

Sången tystnade; men Stefana blev orörlig. Hon tycktes ha glömt den värld som omgav henne.

»Huru lycklig är icke *han,* som äger förmågan att så helt och hållet bemäktiga sig er själ», sade Herman med låg röst. Stefana gjorde en rörelse, liknande den en sovande gör, då någon vidrör den.

»Förlåt, greve, jag hörde icke vad ni sade.»

»Var var er själ?» frågade Herman.

»Hos er», svarade Stefana nästan ljudlöst, och liksom utan att klart veta vad hon sade.

»Hos *honom,* menar ni?» Herman böjde sig litet framåt och mötte Stefanas ögon.

»Nej, jag tänkte på er.» En fin rodnad betäckte hennes kinder då hon tillade: »Ni upptog hela min själ.»

Stefana reste sig upp och lämnade greven. Hon tryckte Jacobos hand, då hon passerade förbi honom, och greven hörde henne på engelska göra den frågan:

»Varför, Jacobo, valde du just den där sången?»

»Därför, Stefana, att du sjöng den oupphörligt under den tid jag vårdade dig i Boston.»

»Jag förstår dig icke.»

»Tänk på den, som en gång sjöng den, och vars röst kvarlämnade melodien i ditt minne, så kanske du förstår mig.»

»Ah, du vet då...»

»Att det var *hon?* Ja.»

En stund därefter kom bud in efter doktorn. Grevinnan hade fått en svår blodhosta och var nu avdånad. Stefana var den första, som lämnade rummet, tagande med sig läkaren; och sällskapet åtskiljdes; var och en reste hem till sig efter att ha intagit supé, vid vilken Jane och Jacobo gjorde les honneurs; ty grevinnans tillstånd var så betänklig, att Stefana lät urskulda sig och stannade kvar hos den sjuka, som efter vanmakten föll i en svår feber.

*

Dagar förgingo och grevinnans tillstånd var och förblev detsamma. En oupphörlig feber tycktes vilja förtära henne tillika med anfall av hosta, sådana att man ansåg det omöjligt för henne att härda ut. Dag och natt satt Stefana vid den sjukas säng och turade om med Helfrid att vaka, utan att tillåta det någon annan gjorde det. Varje den minsta önskan av den sjuka uppfylldes ögonblickligt, och hon vårdade henne med en sådan omsorg och ömhet, att hon ordentligt tävlade med Helfrid. Förtärd av plågor och böjd av lidandet, emottog grevinnan hennes vård utan att äga krafter eller sinne att sätta sig däremot eller att visa den erkänsla hon, i trots av sin sämre människa, måste känna för denna milda och allt förlåtande ängel, som vakade vid hennes sjukbädd. Äntligen efter tvenne veckors tid tycktes febern vilja sakta sig och de långa kvalfulla nätterna bliva lugnare, men ännu fortfor Stefana och Helfrid att turvis vaka. — En afton, det var i slutet av maj, sade Herman till Stefana:

»Min fru, ni vårdar min mor så att ni lämnar ert eget liv vid hennes sjuksäng.»

»Vad mera, jag äger ju ingen att leva för», svarade Stefana sorgset.

»Ingen?» upprepade greven och såg på henne.

»Nej, ingen.»

»Jacobo är då icke något för er?»

»Jo, han är det käraste jag äger på jorden.»

En tystnad uppstod. Slutligen sade Herman:

»Ni ämnar vaka även i natt?»

»Ja, första halva natten.»

»Vill ni ej innan natten inbryter göra en liten promenad? Ni ser så blek och matt ut, luften skulle göra er gott.»

»Tror ni det? Nåväl!» — Stefana reste sig och såg på klockan, tillläggande: »Ja låtom oss göra ett slag ned i parken.»

Några minuter därefter stodo Stefana och Herman på trappan. Det var en härlig, varm vårafton. De späda löven rörde sig icke för vinden, så stilla var det i naturen, och endast fåglarnas kvitter, som lockade varandra här och var, avbröt tystnaden.

»Tag min arm», bad Herman och tog själv Stefanas hand och lade den i sin arm. De gingo tigande nedåt parken.

»Är det icke en gudomlig afton?» frågade Herman.

»Jo, den är skön, och luften känns så uppfriskande.» Stefana drog några djupa andetag.

»Ack, min fru, det är ju tvenne veckor sedan ni andades frisk luft, och detta allt för min mors skull. — Ni äger mycken godhet, som med en sådan ömhet vårdat den som bemött er så, som hon gjorde samma afton hon sjuknade. Hur är det möjligt att vara så ädelmodig och god som ni är?»

»Vem säger er, att jag handlat av ädelmod?»

»Allt vad jag sett av er säger mig det.»

»Ni ser endast handlingarna, men ni känner icke bevekelsegrunderna. Mina kunna ju vara ganska egoistiska.»

»Egoistiska, och i vad fall?»

»Jag kan ju önska att vinna grevinnans aktning eller besegra hennes fördomar och genom mina handlingar tvinga henne att giva rättvisa åt det goda var helst det finnes.»

»Visserligen. Det vore ett ädelt sätt att hämnas; men då skulle ni ha handlat överlagt, och detta var icke fallet. Ert handlingssätt har sprungit ur hjärtat, utan att ni varken beräknat effekten eller vinsten därav, ty er ömhet var densamma, även under de dagar min mors liv svävade i en ögonblicklig fara.»

»Må var att ni har rätt. Vad bevisar väl det?»

»Att ni är en ängel av godhet.»

»Åh nej. För övrigt var det ju er mor, och tro mig, det ligger ingen stor förtjänst i att omhulda en väns anförvanter; man gör det så gärna, emedan man hoppas genom sin

vård rädda ett liv, som skulle kosta vännen tårar och lämna en bitter smärta efter sig. Ni vet ju, att jag håller uppriktigt av er?»

»Jacobo är det käraste ni äger; vad kan jag väl vara för er?»

»Icke vad Jacobo är, däruti har ni rätt; men något helt annat.»

»Det är sant, en vän. Han är något mera.»

»Ja, något vida mera.» Stefana stannade vid den första bänken, sägande: »Om greven tillåter, så sätta vi oss här. Jag känner mig verkligen trött.»

»Men vi hava ju knappast gått tio steg, och rörelsen i fria luften skulle bestämt göra er gott.»

»Jag föredrager att sitta still.»

»Som ni behagar.» Greven satte sig bredvid Stefana, stödjande armen emot ryggstödet av bänken. Hon återtog:

»Jacobo är verkligen något mycket mera än min vän, ty han är min bror. Det är han, som kvävt det onda inom mig, och därför älskar jag honom som min goda genius.»

»Huru avundsvärd är icke han, som ägt denna makt över er, och som nu äger er ömhet.» Hermans panna var mörk och blicken något kall.

»Jag hör icke till dem, som föra lyckan med sig och icke heller nu har jag gjort det. Dock, det hör icke hit. Jacobo har i alla fall en så stark karaktär, att han med lugn panna kan både bära och emotstå olyckan. Denna egenskap hos honom gör hans överlägsenhet, ty den är icke en man, som ej gör sig till herre över motgångarna.»

En kort tystnad uppstod. Stefana bröt den med dessa ord:

»Om tre veckor väntar jag resande hit.»

Herman såg på Stefana med en blick som frågade:

»Vem?»

»Har greven glömt vem jag väntar?» Stefana fixerade honom. Icke en muskel rörde sig i Hermans ansikte. Med fullkomligt lugn röst svarade han.

»Grevinnan Elin Romarhjärta?»

»Alldeles.»

»Redan i nästa vecka, om min mor fortfar att bliva bättre, reser jag i och för bruket, såsom överenskommet är, till England», återtog greven helt likgiltigt.

»Och huru länge blir ni borta?»

»Fyra veckor på sin höjd; men jag återvänder icke till

Kungsborg förrän ni återkallar mig. Huru länge blir grevinnan Elin här?» tillade greven frågande.

»Det kommer att bero på...»

»På vad?»

»På mig. Vill ni ej träffa henne?»

»Frågar ni det på allvar?»

»Helt visst. Om jag, såsom ni, hade en svår skuld att försona, skulle jag icke dröja ett enda ögonblick att söka gottgöra den.»

»På vad sätt? Vill ni, att jag nu, såsom ruinerad, skall försona mig med en rik hustru, som jag försköt medan jag ännu var förmögen? Det vore en handling, som jag aldrig skulle kunna tillåta mig, ty i dag, liksom för elva år sedan, är Elin för mig en person, som jag hyser intet slag av tillgivenhet för. Och om hennes börd icke mera gör henne förhatlig i mina ögon, så är hon det genom de band, som skilja mig ifrån allt hopp om lycka i livet.»

»Är ni fullt säker på att Elins börd icke mera gör henne ovärdig att vara er hustru?»

»Vilken fråga!» — Han såg på henne med en blick som tycktes säga: »Jag älskar ju dig oaktat din börd.»

»Förstå mig rätt!» sade Stefana, liksom besvarande blicken. »Jag talar nu om er hustrus börd; det vill säga grevinnan Romarhjärtas.»

»Ja jag förstår er fullkomligt. Ni menar, man kan älska en ofrälse, men därför icke vilja giva henne sitt namn. Min fru, om det låge inom möjlighetens gebit, att jag kunde älska Elin, då skulle jag med jublande fröjd sluta henne i min famn såsom maka, om hon än vore aldrig så ringa. Ni har så fullkomligt förstört min aktning för mitt ärvda värde, att jag vill skänka den endast åt det sanna.»

»Om ni kunde älska Elin? Varav vet ni då, att ni ej kan det? Ni har ju icke sett henne på många år.»

»Och icke stort förut heller. Det lilla jag såg av henne fäste jag mig då så litet vid, att jag av henne äger intet annat minne, än att hon var så där tämligen ful. Om hon än vore aldrig så skön och god, skulle jag ändå icke kunna älska henne. Detta utgör en omöjlighet.»

»Varför?»

»Det frågar ni, min fru?» — Han fattade hennes båda händer, tilläggande med ett dämpat uttryck i röst och blick: »Kan ni göra mig den frågan?»

»Ja, just den redliga vännen, hon, som är nog förmäten att tro sig över er äga en så stor makt, att hon skulle kunna

återföra er till de plikter, ni så länge glömt, så orättvist och så grymt trampat på.» Hon såg så stadigt, så lugnt och så allvarligt in i hans dunkelt glödande blick.

»Mina plikter», upprepade Herman. — »Ni vill återförena mig med Elin?»

»Ja!» — Stefana hämtade djupt efter andan, liksom detta ja kostat henne mycket. »Jag vill», fortfor hon, »att ni inom er skall inse huru mycket ni är skyldig henne; jag vill att ni skall lära älska — er hustru.»

»Begär, önska icke det omöjliga!» sade Herman och släppte Stefanas händer. Därpå tillade han med lugn och nästan kall röst: »Ni är en oförklarlig kvinna. — Ni känner den makt, ni äger över mitt hjärta, och likväl talar ni om att jag skall fästa detta hjärta vid en annan. Är ni då så obekant med känslornas värld, att ni icke vet, att man ej kan befalla dessa att lyda sin vilja, såsom man kan det med sina handlingar?»

»Det kan man; ett bevis därpå är, att ni i detta ögonblick med er vilja så betvingar edra upprörda känslor, att ni helt kallt talar om dem.»

»Detta gäller endast om utbrottet av dem, men icke om själva känslorna; att få dem att förändra natur genom styrkan av vår vilja, står icke i mänsklig makt. Om ni tror att jag skulle kunna tvinga mitt hjärta att älska Elin, då känner ni icke människonaturen.»

Stefana smålog med ett eget uttryck. »Nej, en sådan tanke har aldrig uppstått i min själ. Vi kunna tvinga oss att handla pliktenligt, rättvist och överensstämmande med heder och samvete, men vi kunna icke tvinga oss att älska. — Hjärtat är en rebell, som reser sig emot varje tyranni, men ger sig fritt åt den, som äger förmågan att taga det.»

»Detta vet ni bättre än någon.»

»Ja, herr greve, jag vet det bättre än någon.» En paus uppstod. Stefanas bröst höjde sig oroligt. Han bröt tystnaden:

»Och ändå talar ni om att jag med min vilja skall befalla mitt hjärta att älska en varelse, den jag icke känner.»

»Nej, jag vill endast förmå er att lära känna och sedan älska henne.»

»Då borde jag aldrig ha sett er. — Nu tjänar det till intet att lära känna henne; emellan henne och mig står — ni.»

»Såsom en länk, vilken en dag skall förena eder med varandra. — Lova mig därför att göra er hustrus bekant-

skap, att se henne dagligen, bedöma hennes handlingar och granska hennes karaktär — med få ord: övertyga er, att hon är värd er kärlek och ert namn!»

Stefana såg upp till Herman med en nästan bönfallande blick.

»Man måste vara mer än människa för att motstå er», sade Herman, »och likväl, om jag i detta ögonblick lovar att göra vad ni önskar, skall jag, sedan ni lämnat mig, ångra det.»

»Aldrig vill jag övertala er till en handling, som ni skulle ångra, men jag skulle önska att min makt verkligen vore så stor, att ni, utan att ångra, villfore min begäran.»

»Betvivlar ni verkligen er makt över mig?»

»Ja — och jag har skäl därtill.»

»Nej. — Allt vill jag göra, blott icke det, som skulle förnedra mig inför mig själv. Begär av mig, vad ni vill, och jag skall utan betänkande göra edra önskningar till min lag; men begär aldrig, att jag skall leva under samma tak som denna kvinna, inför vilken jag alltid skall nödgas blygas inför mig själv. — Att jag icke älskar henne är en olycka; men att jag känner, det hon har rätt att förakta mig, är något som gör att vi aldrig kunna mötas. Hennes närvaro skulle nära nog tvinga mig att förakta mig själv.»

»Tvinga henne hellre att högakta er, genom att visa henne det ni är en man, icke blott av börd, utan av heder och hjärta, som icke av ett falskt högmod drives ändå därhän, att han icke äger styrka att gottgöra vad han brutit.»

»Omöjligt, hon är mitt onda samvete; därför avskyr jag henne nära nog, vore hon än aldrig så dygdig och tillbedjansvärd.»

»Avsky till lön för så många års lidanden!» mumlade Stefana och lutade sin bleka pannan emot handen. »Det vore för mycket.» En tystnad uppstod.

Herman såg, att Stefanas ögonlock darrade, och slutligen smög en klar pärla fram under den långa sänkta ögonfransen och stannade på kinden. Han hade emotstått hennes ord och hennes bedjande blickar, men oemotståndlig var den tysta tår, som stal sig fram emot hennes vilja. Det var också slut med Hermans styrka. Han böjde sig ned över henne och sade med låg röst:

»Fru Stephensen!»

Har du någon gång, min käre läsare, märkt att rösten, varmed ett par ord uttalas, ibland kan innebära en hel värld av tankar och känslor. Så var det även nu. Detta »fru

Stephensen», nästan framviskat, innebar en hel bekännelse; också såg hon, till vilken det sades, ovillkorligt upp. En sekund möttes deras blickar, varefter Stefana med ett milt och vemodigt leende lade sin hand i hans och sade:

»Jag har segrat?»

»Nu såsom alltid.» Han tryckte hennes hand med häftighet till sina läppar. Hon drog den sakta undan.

»Ni återvänder så fort ske kan från England och hit till Kungsborg?» Stefana hade vänt sitt ansikte ifrån honom.

»Ja!»

»Och ni lovar att göra er till en opartisk domare över Elin och er själv?»

»Det lovar jag.»

»Och om ni finner henne värd er aktning, er kärlek och ert namn, då...?» Stefana höll upp och väntade på svar; men Herman teg. När hon väntat en stund, upprepade hon frågande:

»Då?»

»Skall jag avbedja det onda jag gjort henne, och...»

»Nå, fortfar!»

»Och återge henne friheten.»

Stefana ryckte till och vände hastigt ansiktet åt Herman, sägande långsamt:

»Äktenskapsskillnad eller —avsky — är således allt vad ni vill skänka detta arma offer för ett gränslöst högmod. Ah! ni är icke ädling.» Hon reste sig upp för att gå.

»Ett ögonblick, jag ber.» Stefana stannade. »Aldrig skall jag skilja mig vid henne, aldrig beröva henne det namn hon har rätt att behålla, och vilket jag en gång givit henne, men om hon själv vill återfå sin frihet, då, min fru, vill jag icke längre vara ett hinder för hennes lycka. Hon ensamt må bestämma över sitt framtida öde, men aldrig skall ett ord av mig förråda, att jag vill befria mig ifrån det band, jag fördragit i elva år. Mera kan ni ej önska, icke begära av mig.»

»Jag är i det hela nöjd med den seger, jag nu vunnit. En aning säger mig, att jag en dag skall vinna den fullkomligt. Ni har lovat att pröva och opartiskt döma. — Nåväl, då är jag även säker på att det slutliga utslaget skall bliva er värdigt.»

»Är ni det?»

»Ja.»

»Och likväl sade ni nyss, att jag icke var ädling.»

»Förlåt! — Jag överilade mig!»

»Ack! Jag skulle önska att jag ägde något att förlåta!» utropade Herman.

»Vem vet; den dag torde komma, då ni skall återtaga dessa edra ord.»

»Aldrig. — Vad ni än gjorde mig, skulle jag förlåta.»

»Är ni säker?»

»Fullkomligt.»

»Giv mig er hand därpå.»

»Här har ni mitt handslag uppå, att vad ni än kan komma att göra mig, skall jag icke allenast förlåta, utan anse mig lycklig av att äga något att förlåta den, hos vilken jag står i en så stor skuld. Min aktning, min beundran för er är så stor, att ingen tid och inga förhållanden kunna rubba den.»

»Tack!» Stefana pekade åt horisonten. »Se, solen har sjunkit, medan vi talat, och nu är det tid att gå in.»

»Till min mors sjuksäng.»

»Det förefaller mig som om hon även vore min», sade Stefana nästan viskande, och en hög purpurflamma brann på kinden. — »Kom, låt oss gå», tillade hon hastigt.

»Bevilja mig en bön!»

»Gärna, om jag kan.»

»Gör en promenad ned till stranden. Den kommer icke att upptaga en halv timme och aftonen är skön.»

Himmelens Gud allena vet vad Hermans ögon sade, men Stefana förde handen hastigt över pannan, liksom om hon känt en svindel, varefter hon tigande tog några steg, icke uppåt byggningen, utan ned åt stranden. Herman följde. Han lade tigande hennes arm i sin. Icke ett ord växlades dem emellan under hela vägen ned till sjön.

Den praktfulla tavla, som låg utbredd för deras ögon, var sådan, att hjärtat svällde av vördnad, och man greps av denna oemotståndliga andakt, som endast en skön naturscen mäktar framkalla. Ovillkorligt utropade Stefana:

»Vad Gud är stor och människan liten!» Hon stödde sig lindrigt emot Hermans arm, och under ett ögonblick klappade bådas hjärtan av denna rena och djupa känsla, som man erfar då man i sitt inre knäböjer inför alltings Skapare och Fader. Det var en tyst andaktsstund, som de båda, utgångna från så olika samhällsklasser, nu firade gemensamt.

»Manar icke en sådan stund till tacksamhet mot den Allgode, till tro och lydnad för hans vilja?»

»Jo, det gör den, och i ett sådant ögonblick som detta,

känner man rätt att inför Honom gäller ingen världslig utmärkelse.»

»Vid Guds domstol gäller endast adelskap.»

»Ni har rätt, och ni, icke jag, är ädling inför honom.»

»Alla äro vi syndare, och de dygder, vi beundra hos varandra, berättiga icke till några anspråk på förtjänst inför Gud. Han ser i hjärtat och vet huru mycken svaghet det inrymmer, även då det är som starkast.»

De återvände upp till byggningen.

»För er är väl varje egentlig svaghet främmande?» sade greven efter en stunds tystnad.

»Vilken dödlig kan berömma sig av att vara utan svagheter? Jag minst av alla, men jag älskar att se andra starka, och jag ogillar varje ömklig eftergift för våra passioner, isynnerhet hos mannen. Han bör kunna vara herre över sig själv, sina passioner och sitt öde; eljest är han icke man, och icke värd att älskas av en ädel kvinna.»

»Fordrar ni nu icke, att han skall vara mer än en människa?»

»Jag fordrar, att han skall vara människa i detta ords högsta bemärkelse.»

»Det är ett ideal, vars återbild ni icke kan finna här.»

»Visserligen icke, men väl dem, som sträva därtill.»

»Nämn mig honom.»

»Jacobo!»

Blodet rusade upp åt huvudet på Herman, och Stefana kände, att detta namn kom honom att rycka till. En tystnad uppstod; greven återtog efter en stund:

»Har ni aldrig hos honom sett någon eftergift för passionen?»

»Jag har sett honom utan att knota emottaga de svåraste slag livet kan giva. Jag har sett honom med lugn panna uthärda det svåraste öde, de bittraste smärtor. Jag har sett honom med yttre lugn uppoffra sina skönaste drömmar, sina käraste förhoppningar, och, utan att ett enda ögonblick vackla, emotstå de största frestelser, under det att hans eget hjärta var upproriskt. — Jag har hos honom beundrat den styrka, jag ville återfinna hos varje man.»

»Där inga passioner finnas, där finnes även denna styrka; och troligen är han lycklig nog att icke äga sådana.»

»Tvärtom, han är en människa med starka, mäktiga känslor, men med ett svenskt hjärta, trofast, varmt och redligt.»

»Vad är det då för en kraft i hans själ, som gör honom så stark?»

»Han är kristen!» Det låg ett så djupt och genomgripande allvar i tonen, att Herman tyckte, att orden liksom upprepades av ett eko i hans eget hjärta.

Återstoden av vägen tillryggalade de tigande.

»God natt!» sade Stefana, då hon drog sin arm undan och skulle gå in. Greven avtog hatten utan att säga ett ord och gick ned till sin flygel.

*

Grevinnan sov, då Stefana inträdde till henne. Helfrid satt med huvudet stött emot handen och betraktade uppmärksamt en gravyr, som låg framför henne. Hon märkte icke Stefana, förrän denna lutade sig över hennes skuldra och frågade:

»Hur har det varit?»

Helfrid såg upp nästan förskräckt, men då hon mötte Stefanas milda, kärleksfulla ögon, smålog hon och sade:

»Mamma har sovit hela tiden.»

Stefanas blick föll nu på gravyren, som låg framför Helfrid.

»Det där ansiktet är förvånande likt Jacobo», sade Stefana.

»Ja, är det icke? — Jag har en lång stund betraktat det och funnit det allt mera likt, ju mera jag sett därpå.»

»Stackars Jacobo; han har haft en tråkig tid, den som förflutit.» Stefana satte sig i en emma och lutade sig emot ryggstödet. »Men han har varit så ivrigt sysselsatt, och har med arbetet velat ersätta förlusten av våra trevliga aftnar, som han blivit van att tillbringa med mig. Det är nu fyra år, som vi dagligen levat tillsammans, och endast varit skilda, då han gjort en mindre resa.»

»Ni är ju uppväxt med honom?»

»Nej, jag är född i Sverige, han i Amerika, och då vi första gången sammanträffade var jag nitton och han tjuguett år. Han hade redan då genomlevat mången svår sorg, kämpat mången bitter strid med livet, och ehuru endast en yngling till åren, var han en man till karaktärsstyrka och förstånd. Den förtidiga kampen med bekymmer, motgångar och lidna oförrätter hade blekt bort livets glädje för honom och förvandlat den till ett djupt genomgående allvar — Men här pratar jag bort tiden och gör såsom en svag mor eller syster glömmer allt för att lovsjunga sin älskling. — Ni måste gå till vila, fröken Helfrid.»

»Jag stannar hellre här och hör er tala om...»

»Om vad?» frågade Stefana.

»Om herr Lange», svarade Helfrid med ett matt leende. »Det är något så sällsamt uti att höra en så ung man som han besitta så ovanliga egenskaper, som dem, man måste tillerkänna honom.»

»Nej, fröken, ni får lov att söka vila. I morgon skall jag tala om allt vad som kan intressera er.»

Helfrid reste sig upp för att gå.

»Man har i dag berättat mig, att ni ämnar gifta er, är det sant?» Stefana fattade hennes hand.

»Det är fråga därom.» Helfrid var blek.

»Älskar ni baron Skjöld?»

»Jag hyser aktning för honom. — God natt, min fru!» Helfrid tryckte en lätt kyss på Stefanas panna och lämnade därefter rummet.

När Stefana blev allena, drog hon till sig ett skrivdon och papper, som funnos på bordet, och skrev följande ord:

Min älskade Elin!

Nu är ögonblicket inne att låta honom få sitt arv, för att pröva om hans högmod icke åter reser sig, när han bli rik igen. Fattigdomen har han burit bra, men den är mindre svår att bära, emedan man måste böjas därav; men att bära lyckan är svårare, och jag fruktar att det Romarhjärtska blodet då skall göra sig gällande hos honom. — Att hoppas något av m o d e r n, anser jag vara dåraktigt, ty hennes stolthet har förstockat hjärtat. Dock vill jag ännu icke misströsta. Sjukdom och kroppsliga lidanden veka upp sinnet. Kom, kom, så fort du hunnit arrangera affärerna. Hösten skall visa oss om den förskjutna dottern och sonhustrun kan äga något hopp för framtiden. Lev väl, min vän! — Lord Charter följer dig hit, hoppas din tillgivna

STEFANA STEPHENSEN.

Just som Stefana hade slutat brevet, hördes en suck från grevinnan, och därpå följde ett svårt hostanfall. Ögonblickligen var Stefana vid hennes säng. — Kammarjungfrun, som tillika vakade, hade insomnat i sin stol och sov så tungt, att hon icke väcktes av grevinnans hosta. Under den svåra attacken höll Stefana henne i sina armar och torkade ångestsvetten från den bleka pannan. Det var nå-

ni förringas eller förnärmas av mig, därför att jag är utgången från folket, utan ihågkom blott, att ni och jag äro kristna, och inför dens tron, ni snart skall stå, äro vi likar! Kalla mig icke en främling! Jag är det icke. — Jag har älskat er, även då ni visade mig förakt, och mitt hjärta är icke främmande för er. Tro dock icke, att jag närmat mig er därför att ni var grevinna; nej, min fördom emot adeln har varit lika stor som er mot oss barn av folket; och hade jag ej så varmt, så fast beslutat, att icke låta leda mig av mina fördomar, utan att, så vitt möjligt var, ställa mig Kristi lära till efterdöme, så hade kanske även jag i min republikanska entusiasm låtit fanatisera mig. Nu, grevinna, låt mig vara vid er sjuksäng, icke såsom en främling, vars deltagande ni fördrager, därför att ni icke kan undandraga er det, utan såsom en dotter, som älskar er.» — Stefana såg att grevinnan lindrigt rynkade ögonbrynen, och därför tillade hon: »Ni vill det icke? Nåväl, jag skall ändå för er vara vad jag alltid varit.»

Dessa sista ord sades med ett så allvarligt uttryck av undergivenhet, att grevinnan kände sig rörd därav, isynnerhet när hon övertänkte alla de tusen försakelser, alla de uppoffringar, Stefana ålagt sig, för att under dessa plågans dagar bistå henne, som behandlade Stefana med så mycket övermod. Grevinnan tryckte matt hennes hand och viskade:

»Ni tager mitt hjärta emot min vilja. Jag har hela mitt liv igenom levat för en idé, och ni gör mig nästan trolös emot den.»

»Icke trolös», sade Stefana och kysste grevinnans fuktiga hand, »men jag skall älska er så uppriktigt, vårda er så troget, bedja så varmt för er, att ni vid slutet av er levnad skall glömma en idé, som förbittrat ert liv.»

»Ni bedrager er, jag skall dö såsom jag levat, aristokrat av själ och hjärta. Det är icke den idé, jag levat för, som varit mitt livs olycka, utan snarare de idéer ni hyllar. Om ni visste, huru mycket ont ofrälse gjort mig, skulle ni förstå, att jag aldrig kan upphöra att med ovilja tänka på dem.»

»Icke är det dessa, som gjort er ont, utan ni dem», viskade Stefana.

Grevinnan fick åter en kort attack, ehuru helt lindrig. När denna var över, sade Stefana:

»Förlåt mig, som förleder er att tala, då doktorn för-

bjudit det. — Vill ni ej, att jag läser högt för er; kanske ni sedan kan slumra.»

»Ja, läs något, som kan göra mig lugn», svarade grevinnan.

Stefana tog en bok. Med huvudet lutat i handen, boken liggande i knä, läste Stefana om den kristliga anda, som bör genomgå vårt liv. Det var ord så milda, så hänförande och fulla av frid och försoning! Ehuru Stefana läst en timme, hade hon ej enda gång vänt om bladet i boken. De kärleksfulla orden hade smugit sig in i den sjukas hjärta, så att de framlockade tårar, som tysta runno. Det var som om dessa tårar lugnat henne, som om de redan försonat henne med mången bitter tanke, ty då Stefana tystnade, låg grevinnan länge orörlig, liksom försänkt i bön. Även Stefana satt med hopknäppta händer och försjunken i tanker.

»Vem har skrivit de ord ni läste?» frågade grevinnan slutligen.

»Gud!» svarade Stefana med ett drömmande uttryck.

»Gud?»

»Ja, han har ingivit mig dem. — Jag har icke läst — — jag har talat ur mitt hjärta.»

»Tack!» var allt vad grevinnan sade. Det återstående av natten, som Stefana vakade, låg den sjuka stilla, kanske begrundande vad hon hade hört.

*

»Det förefaller mig som en hel evighet, sedan jag såg er», sade Jacobo åt Helfrid följande dag, då han träffade henne i trädgården. »Jag har känt en tomhet inom mig varje gång jag måste lämna Kungsborg, utan att få se en skymt av er. I dag föresatte jag mig att icke resa härifrån, förrän jag fått tala vid er, och som ni ser, har jag även utfört min föresats.»

De hastiga slagen av Helfrids hjärta berövade henne förmågan att tala, men med en kraftig ansträngning av sin vilja lyckades hon betvinga sin rörelse och sade med tämligen stadig röst:

»Den omständigheten, att jag icke fått se er, har endast bidragit att göra denna tiden ännu sorgligare för mig.»

»Och likväl har jag varit på Kungsborg varje dag.»

»Jag vet det.»

Varför då icke bereda mig något enda ögonblick att få försäkra er om mitt deltagande, min vänskap.»

»Därför att jag varje stund varit upptagen vid min mors sjuksäng. — Ack! det har varit så ångestfullt att oupphörligt frukta, att hon skulle gå bort. — Och sedan att se henne lida och veta att ingen bot finnes för hennes lidanden.»

»Det är förfärligt. Ni har blivit mycket blek.» Jacobo betraktade henne med deltagande.

»Vad betyder det, om jag blott ägde hoppet att mamma skulle bliva frisk. Hon är nu så svag, att vi måste försaka även den utsikten att genom ombyte av luft och vistandet i varmare länder kunna se hennes hälsa förbättras. Det är något outhärdligt pinsamt i den tanken, att hon förr eller senare måste dö i denna fruktansvärda sjukdom, vilkens framsteg ingen förmår hämma.»

»Men grevinnan är ju något bättre?»

»Ja, hon skall i dag försöka att ligga klädd på en soffa.»

»Baron Skjöld väntas ju hit?»

»Ja.» Helfrid rodnade. Jacobo fattade hennes hand sägande:

»Och grevinnan ämnar åt honom skänka sin dotter?»

»Den tanken utgör en av hennes käraste önskningar», svarade Helfrid lugnt.

»Utgör den även en av edra?» Jacobo ritade med sin käpp i sanden.

»Kan ni göra mig den frågan?» Helfrid såg upp till honom med en öppen blick.

»Ja, varför icke? — Man har sagt mig, att ni ämnar skänka baronen er hand, och detta bör jag väl icke antaga att ni gör, utan att hjärtat följer med, i annat fall beginge ni en ganska oriktig handling.»

»På vad sätt? — Jag har aktning för baronen; jag hoppas att en dag kunna hysa verklig tillgivenhet för honom, och jag uppfyller en av min mors innerligaste önskningar. — Vad orätt ligger det då i mitt handlingssätt?»

»Det orätta ligger däruti, att ej ert hjärta följer med gåvan av er hand. — Ni tager emot baronens kärlek, och ni ger honom...»

»Hela mitt liv.»

»Med undantag av er kärlek.»

»En dag skall jag även lyckas att älska honom.»

»Men innan den dagen kommer, bör ni icke förena ert öde med hans. En dylik handling av er skulle...» Ja-

cobo avbröt och tillade med sitt vänliga leende: »Men jag är ju alls icke berättigad att så tala med er; min tanke i detta ämne kan med skäl anses obehörig, och endast det livliga och sanna intresse, jag hyser för er, kan urskulda min inblandning i en sak, som endast rör er...»

»Tala ut, jag ber.»

»Och likväl skulle jag önska att äga rätt att tala ut vad jag tänker.»

»Den rättigheten äger ni mer än någon annan.»

»Gott! Och ni skall icke finna er sårad av vad jag säger?»

»Nej, ty jag skall minnas att varje ord är dikterat av deltagande.»

»Och tillgivenhet. Jag ämnade säga, att en dylik handling av er skulle helt och hållet förändra min tanke om er karaktär.»

»På vad sätt?»

»Jag har gjort mig det begreppet om er, att ni vore för stolt för att nedlåta er till något osant. Handlade ni i överensstämmelse med en dylik karaktär, om ni räckte er hand åt en man, som ni icke älskar, under det att...»

»Mitt hjärta tillhör en annan», inföll Helfrid med en hög rodnad.

»Alldeles. — Ett av de två, antingen har er böjelse för denne andre varit en övergående fantasi och övergått till baronen, eller ock begår ni emot denne senare en svekfull och trolös handling, då ni utan kärlek blir hans maka. På en dylik grund bygges ingen lycka. I båda fallen motsvarar ni icke det begrepp jag gjort mig om er.»

»Ni är sträng, men jag vill bevisa er, att ni icke begått något misstag, då ni ansåg mig oförmögen till varje sådan handling, eller då ni trodde att min karaktär var sann. Den, vid vilken mitt hjärta en gång fäst sig, skall det även älska intill sin död. — Jag är för lugn att någonsin falla offer för en nyckfull fantasi. Jag flammar aldrig upp, men den eld, som bränner i mitt hjärta helt tyst och obemärkt, skall brinna där så länge jag lever.»

»Tack! Nu är ni sådan jag älskar att tänka mig er.»

»Nu, då jag ämnar att uppfylla min mors önskan och räcka baronen min hand, sker det därför, att jag därmed gör henne den största glädjen livet kan skänka samt förljuvar hennes sista stunder. Jag ämnar icke träda ljugande inför Guds ansikte och lova bort min tro utan full föresats att hålla min ed. Jag tänker icke hyckla kärlek,

utan jag tänker att såsom maka göra allt för att fästa min tillgivenhet vid den man, emot vilken jag alltid skall söka att samvetsgrant uppfylla mina plikter. Medvetandet, att genom denna förening hava försonat min mor med de sorger och lidanden, hon haft, skall göra mig stark och ingiva mig krafter att vara en värdig maka.»

Under det de samtalade hade Helfrid och Jacobo satt sig på en bänk.

»Allt vad ni sagt, är sofismer, klädda i vackra ord, och utgöra tyvärr de vanliga åsikterna, varmed man söker förvilla förstånd och känsla.»

»Detta påstående tål en närmare förklaring.»

»Och jag skall även giva er den; men först måste ni svara mig uppriktigt: anser ni er kunna bliva lycklig med baronen?»

»Det är något man knappast kan göra anspråk på här i livet; men jag hoppas att icke bliva olycklig, och det är ju allt vad vi äga rätt att av verkligheten begära.»

Jacobo såg på henne med ett uttryck av medlidande då han sade:

»Ni har om livet en ganska sorglig åsikt, för att icke säga en fullkomligt falsk. Ert svar bevisar emellertid, att ni icke hoppas på någon lycka, ehuru ni gör er blind för den olycka ni frivilligt går att överlämna er åt. Likväl borde väl i en ung flickas hjärta finnas något, som sade henne, att ett äktenskap utan kärlek är mer än olyckligt; det är vidrigt, men vanan att betrakta det såsom en materiell affär, icke såsom en moralisk förening av tvenne själar, har gjort, att man förgätit denna naturliga finkänslighet. Har ni någonsin tänkt er in i Guds avsikt, då han stiftade äkenskapet? Nej, ni har såsom alla andra unga flickor, ifrån er tidigaste barndom hört, att ni en dag skulle gifta er, att ni till man bör hava en karl, vars förmögenhet och samhällsställning är sådan, att den anstår er och överensstämmer med de anspråk, edra föräldrar hava på sin blivande måg. Att en dylik förening bör grunda sig på ömsesidig aktning, det har ni även hört, men ordet kärlek har man aldrig uttalat av fruktan att göra er romantisk. Icke heller har man någonsin gjort ert klart, varuppå er aktning för den blivande mannen bör vila. Man tager sällan något annat i betraktande än hans förmögenhet eller det anseende, han i världens ögon äger. Huru han är till lynne och karaktär, kommer icke i fråga. På sådana

grunder knytas nutidens äktenskap. Kan man göra anspråk på att en dylik, av de ytligaste intressen stiftad förening skall kunna bringa lycka, eller i sig innebära ett så heligt och innerligt föreningsband att frid och sällhet däravkan uppblomstra? — Nej, sådana makar likna tvenne varelser, som med liknöjd håg bära ett ok, som de icke kunna avkasta, och själva luften i det kärleksfattiga hemmet blir sådan, att den förtorkar varje förädlande känsla och återverkar på det uppväxande släktet, vilket i en dylik atmosfär måste lida brist på näring för de högre och ädlare känslornas harmoniska utveckling, och därav kanske kommer den brist på moralisk lyftning, som utmärker vår tid.» — Jacobo höll upp och såg tankfullt framför sig. »Så förvända äro våra begrepp», återtog han, »att samma mor, som aldrig, av fruktan att störa den jungfruliga friden i dotterns själ, med henne talar om att hon har ett hjärta, vilket en dag skall höja sin röst, överlämnar henne utan tvekan till den man, som bjuder henne guld och rang. Därvid tager man icke det ringaste flickans känslor i beräkning; och samma flicka, som rodnar i ett sällskap, då man nämner ordet kärlek, går med leende läppar och hjärta att bliva maka åt en i det hela för henne alldeles likgiltig karl. Medgiv att det där, opartiskt talat, har en slående likhet med det österländska bruket att köpa sig en slavinna!»

Helfrid skiftade färg.

»Och den unga flickan, som så där utan kärlek med kallt mod och beräkning blir en mans hustru, hon äger alldeles icke några högre begrepp om sin kvinnliga värdighet.»

»Nu går ni för långt», inföll Helfrid med purprade kinder.

»Alledeles icke. Er egen känsla skall giva mig rätt, om ni en gång allvarligt tänker på saken. Äktenskap bör aldrig knytas, om en helig, varm, ren och djup kärlek förenat de personers hjärtan, som skola bliva ett till hela sin varelse, dela sorger och fröjder och vandra ett helt liv tillsammans. Äro deras hjärtan ej i en dylik harmonisk förening sammangjutna, då är äktenskapet icke vad det bör vara, och därav kan aldrig uppstå någon lycka. Den man, till vilken en kvinna överlämnar sig för ett helt liv, bör hon icke allenast högakta, hon måste älska honom av hela sin själ, såsom vore han den bättre delen av hennes varelse; och den kvinna, vid vilken en man förenar sitt

öde, bör vara honom kärare än hans eget liv; endast då skall äktenskapet bliva vad det bör vara, en helig och oupplöslig förening, där tvenne hjärtan klappa med samma slag, och då skall även det uppväxande släktets utveckling bliva helt olika med vad den nu är. Det innebär något lågt, det sätt, varpå man nu behandlar äktenskapet. Det är ett förnedrande av de ädlare känslor Gud nedlagt i våra hjärtan, och ni, som är uppfödd i förakt för allt lågt, som överlämnat er åt bördsfördomarna endast därför att ni trott er genom dem höjd över massans råa instinkter, och i arv fått en förädlad och upphöjd själ, ni står i begrepp att, lik en annan handelsvara, överlåta er åt en man, som ni icke älskar, som ni kanske i djupet av ert hjärta känner, att ni aldrig skall älska, och med vilken ni icke skall förmå att sammanlänka er själ så, att den blir ett med hans. — Medgiv att jag har rätt, då jag påstår, att ni alldeles skulle förneka den karaktär, jag ansett er äga, ifall ni så handlade.»

Det var ett svårt ögonblick för Helfrid. Hon erkände, att han hade rätt i det hela, och det just i det ögonblick, han förödmjukade henne inför henne själv, och likväl var det ett något inom henne, som sade, att han alltför strängt bedömde hennes handling. Hon visste, att hon leddes av den innerligaste önskan, att göra modern lycklig och att bereda henne den enda glädje livet ägde. Också svarade hon med nästan fast röst:

»Ni har kanske fullkomligt rätt i allt vad ni säger, och jag skänker edra ord min odelade aktning; men det gives likväl fall, då man, utan att ledas av beräkning, utan att sälja sig, såsom ni uttryckte er, kan knyta en äktenskaplig förening, ehuru hjärtat icke följer med gåvan av handen, och då vi ledas av oegennyttiga känslor. I forntiden offrade man sitt liv åt gudarna för att rädda fosterland, föräldrar eller något kärt föremål ifrån olyckor och undergång; och vi läsa med rörelse om dessa offer. Nåväl, om en dotter uppoffrar sin lycka för att därmed bereda sin mor en fröjd, ligger det icke däruti en lika ren känsla? Hon betalar ju därigenom sin skuld till den, som gav henne livet, och mig synes att en sådan handling förtjänade, om ej aktning, åtminstone undseende.»

»Undseende — ja, ty detta skänker ni ju även den mor, som i förtvivlans ögonblick mördar sitt barn, men handlingen i och för sig är och förblir oriktig. Ni talar om de offer, man i forntiden gjorde av heroism och ni jäm-

för dem med det ni nu ämnar göra. Min fröken, de förutnämnda offren sträckte sig blott till ens eget liv och innefattade endast ett ögonblick av fysisk smärta. Om ni för er mors lycka offrade endast ert eget liv, då skulle jag beundra er och vara den förste att finna er stor i er självförsakelse; men nu sätter ni på spel för en fantasi hos henne icke blott er egen framtid och lycka, utan gör det även med en annan människas. Huru samvetsgrant ni än må söka uppfylla edra plikter såsom maka, huru väl ni än må spela er roll såsom hustru, så skall ni ändå aldrig dölja bristen på kärlek, och er man skall snart finna, att han aldrig ägt och aldrig skall äga ert hjärta. Vad har ni då gjort? Svikit hans rättmätiga anspråk på lycka. För att bereda er mor ett ögonblick av fåfäng glädje har ni dömt denne man till ett kärlekstomt äktenskap vid er sida. Vad blir då följden? Att han och ni måhända komma att presentera denna vanliga, om jag så får säga förhatliga typ av makar, där var och en på sitt sätt söker i yttre förströelser glömma den missräkning de gjort på huslig ställhet. Säg mig nu på ert samvete: uppväger verkligen den glädje, ni bereder er mor, den olycka ni riskerar att draga över ert eget och er makes huvud? Jag skulle ingenting säga, om ni därmed kunde rädda er mors liv eller undanrödja någon stor och förfärlig olycka för henne, med få ord, om hennes välfärd berodde på detta offer, men nu sker det för att smeka en av hennes svagheter, att tillfredsställa hennes stolthet och lugna henne för en ekonomisk ställning. — Jag har troligen ledsnat ut er med mina förnuftsgrunder, och kanske även förtörnat er, men jag har talat av uppriktigt hjärta, med ett fullkomligt oegennyttigt intresse för ert väl, och ber er därför betrakta vad jag sagt såsom utgående från en vän som talar sanningens enkla språk. Icke sant, ni har icke missförstått min avsikt?» Jacobo räckte Helfrid handen.

»Den kan icke av mig missförstås. Det enda jag erfar är en sann erkänsla för vad ni sagt.»

»Och ni skall tänka på mina ord, innan ni fattar ert beslut?»

»Ja, jag skall övertänka dem.» Helfrid steg upp, och de gingo tigande emot byggningen.

»Det lär vara bjudning hos friherrinnan T. i dag. Skall ni dit?» frågade Helfrid.

»Ja, jag har lovat att komma.»

»Hon är ett i högsta grad älskvärt fruntimmer.»

»Hon är obeskrivligt intagande. Jag har få gånger träffat en varelse, så sammansatt av idel eld och lågor som hon är.»

»Ni har således även känt inflytande av hennes hänförande livlighet?»

»Hon är en verkligt farlig kvinna för den, som bedåras av ögonblicket.»

»Och vilken dödlig finnes, som ej gör det? Alla hängiva vi oss mer eller mindre åt ögonblickets fröjd och intryck.»

»Också är jag säker på att friherrinnan vunnit och skall vinna ett stort antal hjärtan. En var, som kommit inom trollkretsen av den oemotståndliga tjusningskraften av hennes älskvärdhet, löper fara att förlora sitt lugn.»

»Även ni?»

»Man kan ej förlora en sak, som man redan har förlorat. Vore än den lidna förlusten ersatt, ville jag likväl icke nu förälska mig i en kvinna och på henne bygga mitt väl eller ve.»

»Ville ni ej? Kan man med sin vilja befalla över sitt hjärta?»

»Då man som jag en gång spelat bankrutt på kärlek, har man förlorat den friskhet i känslan, som erfordras för att låta intrycken föra en med sig emot sin vilja. Den, som en gång lidit skeppsbrott, blir rädd att göra det för andra gången.»

»Friherrinnan kan således icke bliva farlig för ert lugn?»

»Jag hoppas åtminstone att hon ej skall bliva det», svarade Jacobo leende.

»Varför? Friherrinnan är änka, fri och fullkomligt självständig i sina åsikter, och utan all hög tanke om den klass hon tillhör.»

»Må vara, att jag vore nog förmäten att tilltro mig äga förmågan att vinna hennes hjärta, så skulle jag icke vilja försöka det, och alltid betrakta en förening mellan henne och mig overkställbar.»

»Skälet!»

»Det enkla, att jag icke till maka vill hava en person, som anser sig ha gått ett trappsteg ned, då hon blev min hustru. Ehuru jag själv icke så skulle bedöma vår ställning, innefattar likväl medvetandet av att hon, i sina från

barndomen insupna idéer, skulle kunna anse sig ha stigit ned till mig en sådan förödmjukelse. Vi folkets barn hava även vår stolthet, och jag har en icke ringa grad därav.»

Helfrid teg. Jacobos ord liksom kvalde henne.

*

Några dagar förflöto. Grevinnan hade nu en av dessa skenbara förbättringar, vilka äro så bedrägliga och göra att lungsotspatienten själv, så väl som dess omgivning, oupphörligt återföres till hoppet, att det onda skall hava en övergång. Krafterna voro likväl så medtagna, att hon icke förmådde gå så mycket som tvärs över golvet; hon bars, sedan hon blev klädd, från sängen till den soffa eller vilstol, där hon tillbringade dagen. En eftermiddag, sedan grevinnan blivit klädd och intagit sin plats på en i lilla salongen befintlig soffa, inträdde Stefana för att avlösa Helfrid, så att hon skulle få tillfälle att göra en promenad. Sedan Stefana och grevinnan blivit allena, sade den förstnämnda:

»Jag väntar om fjorton dagar hit en person, vars närvaro jag fruktar skall tillskynda grevinnan ett obehag.»

»Min fru, edra gäster kunna icke genera mig, efter jag numera icke kan lämna de rum jag bebor och, som ni vet, troligen aldrig kommer att levande lämna.»

»Men den person jag talar om, är på sätt och vis släkt med grevinnan, och därför torde hennes blotta namn innebära något obehagligt för er. Jag menar grevinnan Elin Romarhjärta.»

»Ni misstager er, om ni tror att vi äro släkt», svarade grevinnan stolt, »och jag hoppas att grevinnan Elin har tillräcklig takt att icke göra anspråk därpå eller såsom frände söka närma sig oss.»

»Hon är verkligen tillräckligt stolt för att icke vilja truga sig på någon.» Stefana hade fått en livligare färg.

»Då, min fru, kan ni vara fullkomligt lugn. Jag skall icke en gång ihågkomma, att hon och jag gästa under samma tak. Ni har ju åt mig överlämnat dessa rum, och de utgöra således ett gebit, dit ingen främmande utan mitt samtycke skall inträda.»

En paus uppstod. Stefanas ansikte var vänt ifrån grevinnan, så att denna icke kunde se de växlande uttrycken av smärta och harm, som där avlöste varandra.

»Min son lär resa åt England i nästa vecka», återtog grevinnan.

»Ja, greven har underrättat mig därom.»

»Ehuru smärtsamt det blir att skiljas från honom nu, då jag icke vet, huru långt mitt liv blir, är jag likväl nöjd att han lämnar Kungsborg under den tid ert främmande är här. Han skulle få svårare än jag att undvika all beröring med dem.»

»Vi skola hoppas, att greven vid sin återkomst finner er bättre. Sommaren är en tid, då personer med er sjukdom bruka liksom återvända till livet, och således bör vi väl tro på doktorns ord, som försäkrat oss, att ni skall överleva den varma årstiden.»

»Själv skulle jag önska, att doktorn sade sant; då man äger endast två barn, vill man åtminstone se ett av dem lyckligt, innan man går bort.»

»Man har sagt mig, att grevinnan haft en äldre dotter. Är hon död?»

Stefanas ögon voro fästa på grevinnan med ett så genomträngande och forskande uttryck, att de förblevo dubbelt så stora som vanligt. — Vid Stefanas ord spratt grevinnan till, och hennes ansikte undergick en sådan förvandling, att det såg ut som om hon skulle svimma; men ögonblicket därefter voro de avtärda dragen åter kalla, och hon svarade med avmätt ton:

»Hon är död.»

»Var hon äldre eller yngre än greven?»

»Yngre.»

»Det måste kännas bra smärtsamt att tänka på en dylik förlust. Hon var säkert helt ung, då hon dog, efter man aldrig hört fröken Helfrid nämna henne.»

»Ja, hon var helt ung. — Var god och öppna litet på fönstret, så gör ni mig er verkligt förbunden.»

Stefana hade blivit mycket blek, och man såg att hon med någon svårighet hämtade efter andan. Hon verkställde tigande grevinnans önskan och satte sig vid fönstret.

»För några år tillbaka, då jag första gången besökte Paris, gjorde jag bekantskap med en svensk adelsman, om vilken man tryggt kunde säga, att han till karaktär och tänkesätt var en verklig ädling. — Det var greve Karl Runa, säkert släkt med grevinnan, efter ni är född Runa?»

»Det var min enda bror», svarade grevinnan, och ett lätt moln flög över hennes panna.

»Jag kan aldrig utan rörelse tänka på honom», sade Ste-

fana. »Något så ädelt till både den yttre och inre människan har jag aldrig träffat.»

»Ja, nog var hans hjärta ädelt; skada blott, att han ifrån ungdomen insöp de franska frihetsidéerna, vilket gjorde, att han icke trivdes här hemma utan bosatte sig i Frankrike, där han dog.»

»Han lär ha varit gift med en fransyska?»

»Ja, hertiginnan av ***.» Det låg icke ringa stolthet i den ton, varmed grevinnan uttalade namnet på hertiginnan.

»Greven hade en dotter ville jag minnas.» Nu fixerade Stefana grevinnan.

»Dottern dog några veckor efter modern», svarade grevinnan kallt.

»Men då jag var inviterad hos greve Runa, presenterade han ett ungt fruntimmer för mig såsom sin dotter.»

»Det är möjligt; jag tror att han hade ett fosterbarn.»

»Grevinnan känner icke denna fosterdotters senare öden?»

Stefanas läppar darrade lindrigt.

»Nej, min fru, det gör jag ej. — Skulle ni vilja låta mig höra er sjunga», sade grevinnan med ett ovanligt milt leende. »Er röst behagar mig.»

Stefana efterkom genast hennes önskan och sjöng:

»Högt här uppå bergen sjunger jag så mången gång.»

Det var liksom den enkla sången ägt förmågan att i grevinnans hjärta uppriva ett riktigt smärtsamt sår. Vid de första tonerna gick en nervös darrning genom hela hennes varelse, och då första versen var slut, utropade hon med dov röst:

»Varför sjunger ni den där sången?»

»Därför att den nu föll mig i minnet. Jag hörde greve Runas fosterdotter sjunga den en afton, och jag skall aldrig glömma, hur upprörd hon var, sedan hon slutat den. Hon sade sig ha sjungit den för sin mor sista gången hon såg henne. Vill ni jag skall sjunga något annat?»

»Å nej, låt mig höra de andra verserna», viskade grevinnan.

Stefana sjöng — sjöng så, att varje ton gick från hjärta till hjärta; när hon slutat, hörde hon också en tyst undertryckt snyftning från grevinnan. Stefana, själv upprörd, satt kvar vid pianot och lät händerna utan plan ila över instrumentet. En stund förflöt. Greve Hermans in-

träde avbröt den stumma scenen, som innebar en hel serie av smärtor och lidanden.

Efter utväxlande av några tämligen intetsägande fraser gick Stefana ur rummet, med de orden:

»När greven lämnar grevinnan, så var god och underrätta mig och fröken Helfrid därom! Jag går ned till henne i trädgården.»

Mor och son blevo allena.

»Vet du, att Elin kommer hit?» sade grevinnan och slöt sonens hand emellan sina båda.

»Ja, fru Stephensen har underrättat mig därom.»

»Och det är därför du gör den där resan till England?»

»Nej, den gör jag helt och hållet för brukets räkning.»

»Ämnar du sammanträffa med den där kvinnan?»

»Ja, jag ämnar se och lära känna henne.»

»Herman! Hon är rik, och du är nu fattig; betänk vad du gör! Varje närmande till henne får sken av...»

»Egennytta vill mamma säga.»

»Ja. Och du kan väl aldrig så djupt förnedra det namn du bär, att du av sådana bevekelsegrunder tager till nåder en hustru, som du under lyckans dagar försköt för hennes låga härkomst.»

»Kan mamma tro detta om sin son?»

»Jag vill icke tro det; men förklara mig då vad du åsyftar med ett dylikt närmande!»

»Jag skall lära känna den kvinna, jag så skoningslöst behandlat, för att kunna bedöma hela min skuld till henne, och ifall jag finner henne vara ädel och god, skall jag söka att erhålla hennes förlåtelse för det barbari, jag utövat.»

»Skall du bedja henne om förlåtelse? — Henne, som stal ditt ädla namn och berövade dig din frihet, henne som...»

»Räddade mitt liv och min heder, vilka båda jag på ett oförsvarligt lättsinnigt sätt satt på spel. Ja, min mor, jag inser fullkomligt väl, att jag till henne har en stor skuld, den jag aldrig skall förmå gälda.»

»Herman!» utropade grevinnan med blossande kinder.

»Moder», sade Herman allvarligt, »övertala icke din son att avstå ifrån vad hans heder och samvete bjuda honom att göra! Tro mig, vi hava båda, du och jag, mycket att gottgöra emot denna kvinna.»

»Vad säger du? Jag?»

»Ja, min älskade mor, din kärlek till mig har gjort dig hård emot henne.»

»Sådan jag varit, sådan förblir jag intill min död», sade

grevinnan bestämt, »och jag skall alltid anse mig vara den förorättade. Tänk aldrig, att jag skall närma mig den där varelsen!»

»Det begär jag icke; men vad jag på mina knän ville bedja dig om är, att du icke uppställer några regler för Helfrids uppförande, som kan såra den person, vars gäst du är, utan låter Helfrid umgås med fru Stephensens främmande som med vilka andra personer som helst, och att Elin icke undvikes, eller något företages. som kan röja att hon av oss betraktas med ringaktning. Det skulle dödligt förödmjuka mig, att än en gång nödgas inom mig erkänna, att under det fru Stephensen visat oss en så hög grad av grannlagenhet och välvilja, att vi aldrig kunna återgälda den, har min mor sårat och förnärmat henne. Vi böra i allt söka att visa henne vår aktning, just därför, att hon framstått i alla sina handlingar såsom en kvinna med ädel och upphöjd karaktär, med en takt och finkänslighet, som överträffar allt vad jag sett. Lova mig därför, för min skull, att Helfrid umgås med Elin såsom med friherrinnan T. eller vilken annan gäst som helst, som uppehåller sig här!»

Grevinnan gjorde några inkast, men Herman uttalade så allvarligt sin önskan och så bestämt sitt ogillande av ett motsatt uppförande, att grevinnan insåg det hon måste böja sig efter sonens önskan. Herman beredde sig på att lämna hemmet.

»Har du hört, att fru Stephensen lär ämna gifta om sig?» frågade grevinnan.

»Nej, det har jag visst icke hört.» Herman, som var halvvägs till dörren, vände sig hastigt om. »Med vem då?»

»Med en lord Charter, som lär åtfölja Elin hit.»

»Vem har sagt det?»

»Miss Smith.»

*

Om aftonen satt Stefana allena i stora salongen, när Herman inträdde. Han tog den bok, som låg framför Stefana, och såg på titelbladet.

»Kriget i Nizam, av Méry», läste han.

»Har ni läst det?» frågade Stefana.

»Ja, det har jag; men sannerligen jag fäst något större intresse därvid än vid vilken som helst annan roman.»

»Jag åter läser det nu för andra gången.»

»Verkligen? Vad är det som väckt ett så högt intresse hos er?»

»En karaktär.»

»Engelsmannen?»

»Ja, sir Edward.»

»Det är väl därför, att han är engelsman?»

»Alldeles icke, utan därför att karaktären är så sant manlig. Han besitter en sådan hög grad av självbehärskning, att man tvingas att beundra den såsom något stort. Icke en enda gång förnekar han sin självsstyrka, sinnesnärvaro och förmåga att undertrycka varje utbrott av sina känslor.»

»Ni älskar företrädesvis styrkan i karaktären och skänker gärna efter något i känslan; eljest skulle sir Edward icke så mycket behaga er, ty vid intet tillfälle upptäcker man hos honom en stor och mäktig passion; utan alltid framstår han såsom en man hos vilken känslorna äro normala.»

»Ni misstager er, herr greve», utropade Stefana livligt. »Bakom hans självbehärskning tycker jag, att man ser ett rikt hjärta glöda av både starka och mäktiga passioner, och just detta gör teckningen av denna karaktär så idealisk. Inför en sådan man kan en kvinna böja sig, emedan han är ett väsen, starkare än hon. Och om jag hade träffat hans motbild skulle jag känt mig stolt över att älska honom. Jag skulle icke kunna skänka mitt hjärta åt någon annan än den som ägde förmågan att behärska sina känslor och intryck, emedan jag föraktar all svaghet hos mannen.»

»I er väg har ju kommit en motbild till sir Edward. Ni har ju den i herr Lange.»

»Ja, Jacobo har verkligen ett starkt släkttycke med sir Edward.»

»Och ändå har ni ej skänkt honom ert hjärta.»

»Jag hade ovillkorligen gjort det, ifall jag ej varit förmäld med den sorg, över vilken jag bär en evig änkedräkt.»

»Och hjärtats känslor låta så befalla sig, att ni kunde avhålla er ifrån att älska en person, som ni av hela er själ beundrade?»

»Det var därför, herr greve, att mitt hjärta var brustet», svarade Stefana långsamt. »Jag skulle ha älskat Jacobo, om det funnits någon sträng i mitt inre som kunnat ljuda med ömmare toner. Det är över mig själv jag bär sorgdräkt; det är över mitt hjärtas död. De döda kunna ju icke känna kärlek», tillade hon småleende.

»Och ändå ämnar ni gifta er!» Greven betraktade henne med lugn blick.

»Vem har sagt det?»

»Jag har hört sägas så. — Ni väntar ju hit den, åt vilken ni ämnar anförtro er framtid.»

»Lord Charter, menar ni?»

»Alldeles. Var det för att pröva min sinnesstyrka, som ni nödvändigt ville att jag skulle återvända till Kungsborg så fort som möjligt?»

»Skulle lord Charters giftermål äga förmågan att sätta er sinnesstyrka på prov?»

»Ja visst, då lorden blir herre på Kungsborg, behöver ni icke mig.» Greven talade med skenbar likgiltighet.

»Tvärtom, då först behöver Kungsborg er, ty lorden återvänder med sin unga fru genast efter bröllopet till England, och Kungsborg blir öde.»

»Det är således sant att här blir bröllop i höst?» Greven såg på Stefana med ett orörligt ansiktsuttryck.

»Det är fullkomligt sant.»

»Jag torde då få gratulera», sade greven med ett leende, som föreföll bra kallt. »Men då ni gifter er, är väl även den dag kommen, då ni avlägger den eviga sorgen?»

»Då jag gifter mig», upprepade Stefana med ett vemodigt leende. »Ja, då skall jag icke mera bära svart.»

»Lorden var då den, som kan få de brustna strängarna att ljuda; ty jag kan väl taga för avgjort, att endast kärleken har kunnat förmå er, att än en gång sammanknyta ert öde med en mans.»

»Endast kärleken kan förmå mig till att räcka en man min hand.»

»Ni älskar honom således bra högt?»

»Ja», svarade Stefana, och lutande huvudet tillbaka, betraktade hon Herman uppmärksamt. Hans panna var mycket blek, och man kunde tydligt se att en undertryckt smärta låg dold bakom det skenbara lugnet.

»Han måste vara en annan sir Edward.»

»Vad han icke är, det blir han en dag.»

»Och ni lämnar Sverige såsom hans hustru.»

»Vem jag? Nej, jag lämnar visst icke mitt fädernesland.»

»Men ni sade...?»

»Att lord Charter med fru skulle resa till England.»

»Förlåt, men jag besitter icke konsten att tyda gåtor.»

»Ni har då trott, att jag skulle bliva lady Charter?»

»Trott? Ni har ju sagt det.»

»Herr greve, ni äger långt mera av sir Edward i er karaktär, än jag förmodade.»

»Varav sluter ni det?»

»Därav att ni med så mycket lugn talat om lord Charters giftermål, ehuru ni trodde att Stefana skulle bliva bruden.»

»Skall hon då icke bliva det?»

»Nej!»

Hade Hermans panna varit blek förut, så sprang det nu en flammande rodnad upp på densamma, men han förblev orörlig och utan att för övrigt förändra ansiktsuttryck.

»Ni har således skämtat?»

»Alldeles icke. Lorden skall gifta sig, men icke med mig.»

»Men ni sade mig ju, att ni älskade honom.»

»Icke lorden, utan honom, för vilken jag skulle uppoffra min frihet.»

»Det finnes således en, för vilken ni skulle göra det?» Nu lutade greven sig litet framåt och häftade ögonen på Stefana.

»Ja en», svarade Stefana och såg in i Hermans ögon med en klar blick, under det hon lekte med en narciss. En sekunds tystnad uppstod. Därefter lutade Stefana sig tillbaka mot ryggstödet och luktade på blomman. Herman for med handen över pannan.

»Jag reser i morgon afton», återtog Herman.

»Redan!» Stefana räckte honom narcissen, sägande: »Kom snart åter.»

»Ack, min fru, ni gissade då vad jag ämnade bedja er om», sade Herman och förde blomman till sina läppar.

»Jag gissade icke; jag förstod er önskan.» Stefana steg upp. »Er arm, herr greve! Låt oss gå ned i trädgården.»

*

Aftonen därpå inträdde Herman till sin mor och syster för att säga dem farväl, emedan han en timme därefter ämnade lämna Kungsborg. Han fann Stefana inne hos grevinnan, men då hon fick se greven, reste hon sig genast för att lämna rummet.

»Farväl, herr greve, och välkommen åter», sade Stefana och räckte Herman handen i förbigående. Greven, som ämnade taga särskilt avsked av den unga änkan, bugade sig tigande, och Stefana avlägsnade sig.

Några minuter därefter, under det han talade vid grevinnan, hörde han hovslagen av en häst på gården; han såg ut och blev varse en av stalldrängarna, som höll Stefanas ridhäst. I nästa ögonblick hoppade hon upp i sadeln, och just som grevens resvagn körde upp på gården, galopperade ryttarinnan ut genom gallerporten. Herman kände sig missnöjd, och en egen bitter känsla uppstod i hans bröst vid tanken, att hon så där vårdslöst hade sagt honom farväl och nu red hon bort för att slippa bifoga något vänligt ord. Ångrade hon redan sin vänlighet, med vilken hon behandlat honom, önskade hon, att han icke skulle fästa någon vikt vid den ynnest, som gåvan av blomman innebar? Allt nog, Hermans själ följde ryttarinnan, då han bjöd de sina farväl, och med en viss bitterhet steg han upp i resvagnen, under det han beskyllde Stefana för att vara en hjärtlös kokett, som leddes blott av sina nycker. Han nickade ett tankspritt avsked åt Eklund och befallde kusken köra. Piskan smällde, och bort ilade vagnen, utan att Herman i sin tankfullhet kastade en enda avskedsblick på Helfrid, som stod i fönstret för att vinka ett sista farväl åt honom. Lutad tillbaka i vagnshörnet, gav icke Herman akt på föremålen omkring sig, förrän en röst, alltför väl känd, ropade:

»Lyckosam resa, herr greve!» Herman såg upp, och där satt Stefana, så frisk och strålande av fägring, på den svarta gångaren, vilken hon höll still vid sidan av vägen. I ögonblicket var Herman ur vagnen och vid sidan av hästen.

»Ni ville således icke låta mig resa, utan att få se er», sade han.

»Jag önskade att vara den sista, som sade er lycklig resa, och därigenom påminna er om att snart återvända», svarade Stefana med sitt vänliga leende.

»Och jag som kände mig halft förbittrad över att ni icke skänkte mig ett ögonblick.»

»Jag avskyr dessa avsked, då man antingen säger för mycket eller för litet, och därför föredrog jag att så här i förbifarten säga er, att jag räknar dagarna till er återkomst. Lev väl!»

Innan Herman hann öppna munnen eller sträcka ut handen för att hejda hästen, var Stefana ett långt stycke ifrån honom och försvunnen på en sidoväg.

»Jag räknar dagarna till er återkomst», upprepade Herman i tankarna och skulle återvända till vagnen, då han i

detsamma fick ögonen på en liten handske, som låg på vägen. Maken hade han sett på Stefanas högra hand, med vilken hon höll tyglarna. Han tog upp den, kastade sig i vagnen och tryckte fyndet till sina läppar, mumlande för sig själv:

»Förunderliga kvinna, som på en gång när och kuvar den känsla du uppväckt! Var säker: räknar du dagarna, så räknar jag timmarna, till dess jag får återse dig.»

*

Vart red Stefana? — Till Åkersnäs. Då hon höll hästen still på den av arbetare uppfyllda gården, var det ett flor av vemod över de bleka dragen, och man kunde spåra lämningar av tårar i de mörka ögonen. En av arbetarna tog hennes häst.

Man var van att se henne nästan dagligen besöka Åkersnäs, gå omkring i arbetarnas hem och se efter att där rådde snygghet och ordning samt att mödrarna gåvo sina barn den vård, de skulle hava. Stefana hade blivit kär för alla sina underlydande och ett föremål för beundran av hela arbetspersonalen på Åkersnäs. Endast för att erhålla hennes bifall beflitade sig mången om ordning och snygghet, och mången oordentlig hustru och vårdslös mor hade under det ständiga inflytandet av Stefanas allvarliga råd och förmaningar uppbjudit sina krafter att göra sitt bästa. — Var Jacobo den, som genom sitt lugna allvar, sin egen verksamhet och sin orubbliga bestämdhet förmådde männen att med nit och iver sköta sitt arbete, så var Stefana den goda ängeln för deras hem.

»Är herr Lange hemma?» frågade Stefana en grovlemmad smed, som hjälpte henne av hästen.

»Han är i verkstaden», blev svaret. Stefana nickade åt folket och gick in i verkstaden. Jacobo stod och talade med en arbetare, som höll på att svarva med stråke.

»God afton, Jacobo», Stefana lade sin hand på hans axel. »Är du ledig för återstoden av aftonen?»

»Är du här, Stefana. Greven reser ju i afton, och du har lämnat Kungsborg?»

»Han har rest. — Kommer du med mig hem?»

»Genast, om du vill vänta ett ögonblick. Rider du?»

»Ja.»

»Om en halvtimme är jag redo.»

»Gott, jag skall besöka ett par hustrur under tiden.»

En halvtimme senare galopperade Stefana och Jacobo på vägen till Kungsborg. De redo en stund tigande vid varandras sida.

»Nå, Stefana», sade Jacobo plötsligt och betraktade henne uppmärksamt. »Du har något på hjärtat, som du vill säga mig.»

»Ja, men icke nu. När vi komma hem, då...»

»Skall du tala ut, vad jag redan vet.»

»Vad du långt för detta läst i min själ. Obegripliga människa, som alltid genomskådar mina tankar och känslor!» Stefana lekte med ridspöet, under det hon drömmande såg framför sig.

»Är det obegripligt?»

»Åh nej, du kan ha rätt; bandet mellan mig och dig är sådant, att jag måste inför dig vara sann, även om jag inför den övriga världen måste ljuga.»

»Ljuga? Stefana?»

»Är då mitt liv annat än en lögn? Dock — jag vill icke tala om mig. Har du råkat Helfrid?»

»För ett par dagar sedan.» Jacobo såg likgiltig ut.

»Helfrid älskar dig.» Stefanas och hans ögon möttes.

»Jag vet det», blev hans lugna svar.

»Och du besöker ändå Kungsborg lika flitigt och, vad mera är, söker Helfrids sällskap.»

»Och varför skulle jag icke göra det?»

»Därför att du giver näring åt den känsla hon hyser för dig. Eller tror du, att hon kan undgå att vid dig fästa hela sitt hjärta?»

»Det tror jag visst. Du Stefana, har undgått ett sådant öde.»

»Ett dåligt exempel, min vän.»

»Har du något ögonblick i livet känt dig frestad att fatta kärlek till mig?» sade Jacobo leende.

»Nej, därför att min känsla redan funnit sitt föremål. Men Helfrids hjärta lider icke av något sår. Hon beundrar på samma gång hon älskar. Hos henne återljuda inga förstörda förhoppningar, inga brustna illusioner, utan med hela styrkan och renheten av sina känslor älskar hon det, som väcker hennes sympati, och som föremålet framträder dagligen och hon stundligen tvingas att skänka det sin aktning, näres och underblåses hennes känsla till en fruktansvärd grad.»

»Tror du det?»

»Jag är övertygad därom.»

»Jag har en helt olika övertygelse, ty min egen erfarenhet säger mig, att överlämna vi en känsla åt vår inbillning, då först äro vi ohjälpligt förlorade. Skilj Helfrid nu från all beröring med mig, och hon skall i inbillningen genomleva alla de ögonblick vi varit tillsammans, och också med inbillningens förstoringsglas se allt. Jag skall upphöra att vara jag, en människa med fel och svagheter; jag skall bliva det ideal, hon själv har boende i sitt hjärta, och ifrån att vara vad denna känsla nu är, stilla och sund, skulle den förvandlas till ett fanatiskt svärmeri, då däremot min dagliga närvaro, mitt sätt, den fullkomliga frånvaron av allt, som antyder att jag älskar henne, skall verka den förändringen, att hon för mig slutligen skall hysa endast tillgivenhet. Detta så mycket mer, som hennes fördom har gjort, att hon aldrig tänkt sig möjligheten av en förening emellan fabrikanten Lange och fröken Romarhjärta. Hennes kärlek är en morgondröm, den verkligheten skall förvandla till vänskap.»

»Och du själv, Jacobo, har du förblivit likgiltig?»

»Långt därifrån. Jag saknar hennes sällskap då jag icke träffar henne, och tycker det är tomt, då mitt öga icke smekes av hennes åsyn, och då jag icke får med henne ututbyta några tankar. Bilden av Helfrid tränger sig på mig mot min vilja. Jag är stolt i medvetandet av att äga hennes aktning.»

»Nåväl, i allt detta ligger en fara och kanske just i den dolda faran har du ett av skälen, varför du icke vill skilja dig ifrån Helfrids åsyn. Du inbillar dig själv, att du vill förvandla hennes kärlek till vänskap, under det din egen vänskap förvandlar sig till kärlek.»

»Stefana, är det verkligen om mig du så tänker?» Jacobos klara, strålande ögon vilade allvarligt på Stefana.

»Jag endast gör en förutsättning. Människohjärtat är ett så sammansatt ting, att man lätt misstager sig på sig själv. Helfrid är en ädel och ovanlig kvinna, som står i livets försommar; du är en ung man med en livlig själ. Vad vore naturligare än att hon intoge ditt hjärta?»

»För det första blöder mitt hjärta av det sår jag fått, och du vet, Stefana, att jag icke byter om känslor så lätt. För det andra borde Stefana känna mig så väl, att du aldrig kunde förutsätta, att jag skulle, därför att någon smeker mina känslor, uppoffra en annans frid.»

»Det har jag aldrig tänkt, Jacobo. Jag har endast fruktat, att även du skulle kunna bliva offer för ett självbedrä-

geri, och misstaga dig på den rätta naturen av dina känslor.»

»Om jag äger någon förtjänst, så är det den, att aldrig söka undfly sanningen eller att sky ett granskande av mina känslor. Bevisa mig att min närvaro är skadligare för Helfrid än mitt avlägsnande, och jag skall resa ifrån arbete och allt för att icke bliva en orsak till sorg och olycka för denna ädla flicka, vars vän jag så gärna ville vara.»

»Ack, jag är en dåre, Jacobo, som ett ögonblick kan hysa en sådan oro. Helfrids frid och lugn har aldrig kunnat komma i bättre händer än dina. En gång hade jag den drömmen, att hon och du skulle kunna bliva ett par. Att den kristallklara renheten i hennes själ skulle komma dig att glömma . . .»

»Att hon är född grevinna Romarhjärta?»

»Åh, därpå har jag ej tänkt, utan på din flydda ungdomsdröm.»

»Stefana, jag älskar minnet, och det är en farlig kärlek. För att bliva kvitt denna känsla, fordras att jag en gång får återse henne och av hennes egna läppar höra bekräftelsen, att hon svikit mig.»

»Du ämnar således?»

»Resa till England i höst och tala vid Elise.»

»Jacobo!» Stefana höll in sin häst och såg förskräckt på honom. Han smålog vemodigt emot henne sägande:

»Har du kunnat tro, att jag skulle döma någon ohörd?»

»Under vårt vistande i England erhöll du ju alla möjliga bevis uppå, att hon icke allenast trolöst lekt med sina eder, utan även skänkt bort sin tro åt en annan.»

»Ja, jag erhöll alla bevis därpå, utom bekräftelsen av hennes egen mun, efter jag icke träffade henne.»

»Men, Jacobo, vad är din avsikt? Väl icke att återknyta det hon sönderslitit?»

»Aldrig! — Hon och jag äro oåterkalleligt skilda. Jag hör icke till dem, som tigga om en kvinnas gunst, eller som följa med floden av hennes nycker, men jag vill veta om hon är ovärdig att minnas, om hon verkligen är så förhatlig, som man av hennes handlingar har skäl att anse henne.»

»Det är väl efter en människas handlingar man skall bedöma karaktären.»

»Icke alldeles, ty bakom handlingarna ligga motiven, och dessa kunna ofta vara sådana, att handlingarna få en helt annan prägel, när man lärt känna bevekelsegrunderna.»

»Ja, du har rätt.»

Vid framkomsten till Kungsborg hjälpte Jacobo Stefana ur sadeln.

»Du har blott en handske», sade han.

»Jag släppte den andra på vägen, då jag sade greve Herman farväl», sade Stefana med ett vemodigt leende och gick in i stora salongen. Jacobo följde henne.

»Nu, Stefana», sade han och räckte henne sina båda händer. Stefana lade sina i hans och sade med djupt allvar, under det hon såg upp i hans ögon:

»Nu skall du se klart in i mitt förflutna liv och sedan döma över mig.»

»Jag har länge väntat på detta ögonblick, och jag anade att det icke skulle infalla förr än *han* var borta, och du själv kände behovet av att kunna skåda klart in i din egen själ.»

»Kom!» Stefana drog honom ned på soffan bredvid sig. Så började hon med en egen, av rörelse darrande röst en berättelse, som vi icke här vilja upprepa, den skulle gå händelserna i förväg.

*

Tvenne veckor hade passerat. Det var veckan före midsommar. Solen sken klar och leende över berg och dalar, och hela naturen omkring Kungsborg strålade i sin blomsterskrud. Man hade under lindarna på gården burit ut en soffa, på vilken grevinnan vilade. Stefana och Helfrid sutto hos henne med sina arbeten. Jacobo hade läst högt. Han höll upp för ett ögonblick.

»Klockan har slagit sex», sade Stefana. »Jag fruktar luften blir för kall för grevinnan.»

»Ni har rätt, min fru, och jag tackar er, om ni vill visa mig godheten och kalla hit betjänterna.»

Stefana ringde, och grevinnan bars in. Helfrid reste sig för att följa modern, men Jacobo hejdade henne, sägande:

»Dröj ett ögonblick! Stefana följer ju grevinnan.» Helfrid stannade.

»Har jag misstagit mig på er karaktär, eller har jag uppfattat den rätt? Skall jag i er se den blivande friherrinnan Skjöld?»

»Ni har bedömt mig rätt, jag blir aldrig baronens maka; han fick i går mitt bestämda avslag», svarade Helfrid.

»Jag tackar er, fröken Helfrid, för det ni låtit mig behålla tron på er.» En tystnad uppstod.

»Det skall säkert förundra er, att jag så hastigt beslöt mig att uppoffra min mors käraste önskan», återtog Helfrid.

»Icke det minsta, emedan jag icke ville tro, att ni i verkligheten skulle för den offra tvenne människors lycka och frid.»

»Men detta var likväl min avsikt. Jag var fullt besluten att räcka baronen min hand, emedan han i rang och samhällsställning var min like, och jag ansåg föreningen med honom i allo passande, isynnerhet som jag därmed beredde min mor den enda glädje livet ägde att bjuda henne, men...»

»Avbryt icke, jag ber.»

»Men samtalet med er gjorde ett så djupt intryck, att det föreföll mig liksom jag hade vaknat upp och då först klart uppfattade min egen ställning och det steg jag ämnade taga. Jag fann att ni hade rätt uti att säga, att en dylik förening egentligen var ingenting annat än ett köp. Jag stod verkligen i begrepp att sälja mig, och vinsten av köpet var, att min mor skulle äga den trösten att veta, det hennes fattiga dotter efter hennes död bleve den rika friherrinnan Skjöld. Detta, herr Lange, var en handling av egennytta, den jag icke ville skulle komma mig, en grevinna Romarhjärta, till last. Hos er står jag således i skuld för de stränga ord ni talat, de hava räddat mig från ett steg, som skulle haft till följd att jag förlorat aktningen för mig själv. Hav tack därför, herr Lange!» Helfrid räckte honom handen.

»När ert eget hjärta skänkt mig rätt, är jag rikligt belönad», svarade Jacobo vänligt. »Det skulle ha smärtat mig, om jag måst tänka på er, såsom på en vanlig trångbröstad aristokratisk flicka, vilken saknat förmågan att rätt bedöma det viktigaste av alla steg i livet — att ingå ett äktenskap.»

»Detta viktiga steg kommer jag troligen aldrig att taga.»

»Fröken, ni är ännu ung, och våra känslor undergå en ständig växling. Det ideal vi själva skapat, och vilket vi älska i dag, förvandlas vid närmare betraktande till något högst vanligt.»

»För den som älskar idealer, ja; men icke för den, som älskar det verkliga. — Min känsla för er skall alltid bliva densamma. Men om ni även hade delat den, så ligger emellan oss våra ömsesidiga fördomar, så att vi alltid måste förbliva vad vi nu äro — vänner, och jag kan därför aldrig bliva en annans maka.»

»Ödets vägar vet ingen, och den dag torde komma, då

er känsla för mig blir vad min är för er, en uppriktig vänskap, under det en annan person uppväcker en varmare.»

»Möjligt; jag tror det icke.»

I detsamma rullade tvenne resvagnar in på gården, och då Jacobo kastade ögonen på dem, sade han:

»Grevinnan Elin Romarhjärta och lord Charter.»

I nästa ögonblick var Helfrid försvunnen, och Stefana tillika med Jacobo och Jane hälsade de nyanlända välkomna.

*

Fjorton dagar hade försvunnit i tidens omätliga ocean, och Elin hade nu under två veckor gästat Kungsborg. Herman hade varit borta en hel månad, men det såg ut som om han blivit alldeles förgäten, ty hans namn nämndes aldrig, icke en gång av Helfrid, som rätt ofta vistades ibland de övriga, isynnerhet när grannarna gjorde besök, något som rätt ofta inträffade. Grevinnan syntes aldrig till för Elin, vilket var mindre underligt, emedan Elin bebodde paviljongen och aldrig besökte trädgården på de tider grevinnan lät bära sig dit ut för att hämta frisk luft.

Det var en glödande, het julieftermiddag. Elin och en ung tyska, mamsell Weishaupt, som var den unga grevinnan följaktig, hade tillika med Jacobo, Helfrid, Jane och lord Charter rest till friherrinnan T—. Stefana stannade hemma, förebärande huvudvärk, men när alla hade rest, gick Stefana in till grevinnan och tillbringade eftermiddagen med att läsa högt för henne. Aftonen var redan långt framskriden, då Eklund kom med några brev på en bricka. Bruksförvaltaren hade lämnat dem; de voro anlända med posten. Ett var från London till grevinnan, med det Romarhjärtska vapnet i sigillet. Stefana hade även ett med samma stämpel och vapen.

»Ursäkta, min fru», sade grevinnan och bröt förseglingen.

»Med grevinnans tillåtelse», sade Stefana och gick till ett av fönstren för att läsa. Den lilla fina handen darrade, då hon bröt förseglingen, och hon uppvek långsamt brevet liksom rädd för att kasta blicken på dess innehåll. Under denna månad, som förgått, hade Herman blott en gång skrivit till sin mor, men icke en enda rad till Stefana. I affärer hade bruksförvaltaren erhållit tvenne brev, men dessa hade icke med en bokstav antytt, när greven skulle komma hem. Sedan Stefana en lång stund tvekat, innan hon kasta-

de ögonen på innehållet, beslöt hon sig slutligen därtill, men förvånades över att det blott innehöll några få rader.

Min fru!

Ni sade: »Jag räknar dagarna till er återkomst.» Dessa ord hava ledsagat mig under resan. De hava förvandlat timmarna till dagar, dagarna till sekel, och likväl skall jag vid återkomsten till Kungsborg mötas av den bittraste, jag hade så när sagt, den förhatligaste syn, jorden äger för mig. Ni, som helt och hållet lett mig efter er vilja, visa er nu ädelmodig mot den, som gjort edra önskningar till lag för sin handling, och var den första som säger mig välkommen vid min ankomst! Ni skall icke neka mig att först få hälsa på er. Samma dag ni erhåller detta, är jag vid Kungsborg på afton. Bespara mig åsynen av varje annan än er, beder er tillgivne

HERMAN ROMARHJÄRTA.

Stefana lutade den heta pannan mot rutan och blev en lång stund stående sålunda. Gud allena vet, huru det såg ut i den unga kvinnans inre, men hennes kinder voro bleka som snö, och ändå vilade en glödande flamma på pannan. Ena handen var hårt sluten och i den hade hon sammankramat brevet; den andra stödde hon mot fönsterposten. Grevinnans röst väckte henne ur det tumult av känslor, som Hermans brev framkallat. Hon spratt till, och grevinnans ord susade oredigt förbi hennes öron, då hon sade:

»Min son lär vara att vänta hem redan i afton eller i natt. Har ni fått brev, min fru?»

»Ja!» svarade Stefana, for med handen över pannan och gick fram till grevinnan. »Greven skriver, att han hoppas vara här samtidigt med brevet.» Stefana såg på klockan, tilläggande: »Jag lämnar nu grevinnan och hoppas att natten blir lugn.» Hon tryckte grevinnans framräckta hand och höll den en sekund sluten i sin. Vad var det för ett underbart uttryck av ömhet och smärta i Stefanas blick, som rörde grevinnan? Hon visste det icke själv, men utan att göra sig reda därför drog hon Stefana ned till sig och tryckte en kyss på den bleka pannan, viskande:

»God natt!» — Stefana tryckte hennes hand tigande till sina läppar och lämnade rummet.

Långsamt vandrade hon genom korridoren, där hon mötte en betjänt.

»Bed herr Eklund komma in till mig», sade hon och gick in i salongen. Ögonblicket därefter stod Eklund framför henne.

»Äro grevens rum i ordning?» frågade Stefana.

»Ja, jag har varje dag vädrat dem», blev svaret.

»Han kommer hem i afton.»

»Då skall jag bestyra om att sängkammaren blir i ordning.»

»Och att en supé arrangeras här ute i salen. Säg greven, då han anländer, att jag väntar honom här!»

»Skall ske. När komma de främmande hem?» frågade Eklund, då han skulle gå, och Stefana läste i gubbens ansikte ett uttryck av oro.

»Icke före midnatt. — Herr Eklund kan vara lugn. Greven vet vem som gästar mig.»

»Han är då beredd att träffa grevinnan Elin?»

»Ja, min vän.»

Eklund bugade sig och lämnade salongen. Stefana satte sig framför de öppna glasdörrarna, på samma ställe som hon satt vid Hermans första besök, och även nu var hon svartklädd. Framför sina ögon hade hon den sjunkande solen, den leende trädgården och längst bort i fonden det omätliga havet. Aftonvinden låg och drömde på blommornas kalkar och allt var så tyst, så stilla — så glödande. Det var en afton, som stämde hjärtat till veka känslor. En sådan afton med sin stillhet, sitt blomsterdoft och sin milda luft väcker även i det kallaste bröst en längtan till — man vet ej vad, en längtan, så smärtsam och ändå så ljuv. Själva naturen tyckes anslå de vekare känslorna, och människan sträcker ovillkorligen armarna efter ett hjärta, som klappar av samma längtan. Stefana erfor hela det magiska inflytandet av denna stämning, där hon satt och drömde helt allena, hon insåg, att detta inflytande innebar en fara, den hon måste motarbeta, om hon ej ville låta svagheten överväldiga sig. Flera gånger ämnade hon resa sig upp för att befria sig från den trånsjuka känsla, som behärskade henne. Men hon blev ändå kvarsittande, liksom fjättrad vid platsen, medan hon lyssnade med vemodigt leende till bofinken, som lockade sin maka. Och solen sjönk i purpur och lämnade efter sig denna underbara dager, som är egen för sommarnatten i norden, och ännu kvarsatt Stefana orörlig. Klangen av en klocka, som slog tio, och ljudet av en vagn,

som rullade in på gården, väckte henne på en gång ur de både sorgliga och ljuva drömmerier, åt vilka hon överlämnat sig, och med ett:

»Det är han», reste hon sig upp från sin halvliggande ställning och förde med båda händerna håret från tinningarna. Nu hördes hastiga steg i salen och ögonblicket därefter trädde Herman in. Stefana hade rest sig upp och gick honom till mötes med ett glatt leende, fritt från varje spår av det ömma drömmeri, som nyss utmärkt hennes ansikte, sägande, i det hon räckte honom båda händerna:

»Hjärtligt, hjärtligt välkommen, herr greve.»

Herman hade fattat de båda framräckta händerna och fört dem till sina läppar, utan att förmå säga ett ord, men ögonen talade ett varmt språk. Stefana tillade med en egen betoning i rösten:

»Ni kommer ju åter såsom en annan sir Edward.»

»Ja, men i denna stund är jag blott en lycklig dåre, som ser sig framför föremålet för sin varmaste längtan. Förlåt därför om min glädje, min ögonblickliga lycka är för stor för att helt och hållet slutas inom mitt bröst!»

»Er glädje återljuder i mitt eget hjärta. Även jag är lycklig av att återse er; även jag har längtat efter detta ögonblick och räknat stunderna, men nu är det första glada ögonblicket genomlevat och...»

»Den lycklige dåren skall lämna plats för...»

»Sir Edward», inföll Stefana milt leende.

Herman förde ännu en gång Stefanas händer till sina läppar och tillade med djup rörelse:

»Tack för den stunden som flytt — tack för det närvarande ögonblicket — tack för det ni uppfyllde min bön!» Han släppte hennes händer.

Stefana tog plats i en emma.

»Har resan varit angenäm?» frågade Stefana.

»Sannerligen jag kan svara därpå, jag har ju blott haft en tanke, att snart få ifrån mig affärerna och kunna återvända. Blott tvenne ting ha tröstat mig», han framtog innanför västen Stefanas handske, »och de ha utgjorts av denna och blomman ni gav mig. Den senare var en gåva av er, men denna ett fynd.»

»Tappad för att upptäckas av er», anmärkte Stefana. Därefter började hon tala om grevinnans hälsa, om det, som kunde intressera herrn på Kungsborg, men aktade sig väl att föra samtalet på känslornas område. Herman lyssnade mera till den klangfulla melodiska rösten än till orden.

Han lät henne tala, under det han överlämnade sig åt behaget att betrakta detta ansikte, som redan vid deras första möte gjort så outplånligt intryck på honom. Efter en halvtimme ljöd Eklunds röst, som gav till känna att bordet var serverat. Herman och Stefana superade på tu man hand, och då de slutat, räckte hon honom handen till avsked.

»Förtrollningen är bruten, i morgon hälsar mig verkligheten», sade Herman.

»Det har icke varit någon förtrollning, herr greve, utan en verklighet, som bör göra att morgondagen finner er värd den aktning och tillgivenhet ni i afton tillvunnit er. Tro mig, ni skall en dag tacka mig för det möte ni i morgon kommer att göra!»

»Omöjligt! Därtill fordras att ni ur mitt minne kunde taga bort er själv och hågkomsten av egna förvillelser.»

»Det aktar jag mig nog för. God natt.» Stefana försvann och Herman gick in till sig.

*

Följande morgon, då han vaknade, lämnade Eklund honom en liten biljett av följande innehåll:

»Elin önskar att greve Herman vid sitt sammanträffande med henne icke på minsta sätt antyder att hon är vigd vid honom. Hon är inför världen släkt på långt håll till er familj och ingenting mer.

ELIN.

»Gott! Hon har förekommit mig», mumlade Herman och klädde sig, varefter han gick att hälsa sin mor och syster, medtagande den biljett, han erhållit från Elin.

Stefana hade inviterat några grannar till middagen, varom hon underrättat Herman, men tillika låtit bedja honom att före de andra gästerna infinna sig uti stora salongen, vilket Herman även gjorde. Då han inträdde bar hela hans väsen denna stolta och högdragna prägel, som utmärkte honom i yngre år. Han var sig så lik, sådan som han presenterade sig på Ljungstafors. Då han kom in i salongen sökte hans blick nu som vanligt blott ett föremål. Detta föremål var Stefana. Han såg att i rummet voro flera personer, men utan att giva akt på dem, gick han att hälsa värdinnan. De, som sågo honom nu och hade sett honom

då, skulle kunnat tro att tiden stått still, så oförändrad föreföll han, och man skulle hava svårt att begripa det elva år låg emellan den flydda och den närvarande tiden. Förbisedd och glömd var Elin då, förbisedd och glömd tycktes hon vara nu. Sedan Herman hälsat Stefana, vände han sig till ett annat fruntimmer, som satt i en liten soffa, och vilket hade blivit mycket blekt vid grevens åsyn.

»Elin Romarhjärta», sade Stefana. Elin reste sig upp för att besvara Hermans kalla, stolta bugning, men hon måste stödja sig emot soffkarmen, så darrade hon. Grevens blick föll på den unga kvinnan, och han gjore en rörelse av överraskning, men det låg ingenting angenämt i densamma, tvärtom något bittert i hela ansiktsuttrycket. Stefana skyndade att presentera lord Charter och mamsell Weishaupt. Herman utväxlade en kall handtryckning med Jacobo och sökte därefter deltaga i det samtal, som lorden och han förde; därunder han betraktade Elin med den likgiltigaste min i världen. Stefana satt vid henne sida.

Vi vilja även låta dig, käre läsare, få ett begrepp om huru den unga grevinnan såg ut. Du torde erinra dig att Elin, vid början av vår berättelse, ännu bibehöll detta utseende av en ofjädrad skatunge, som är outvecklade flickor så eget, vilket gör att då man några år därefter får se dem, man utropar: »aldrig kan det vara lilla X, eller lilla Z.» Ingen skulle i den blomstrande kvinnan igenkänna den skrangliga flicka, vi sett, då hon växt upp.

Grevinnan var lång och smärt, med en växt mera ståtlig än smidig, mera reguljär än yppig. Hon bar sitt huvud med en egen vårdslös värdighet, om man så får uttrycka sig. Hennes hy var vit och blomstrande, hennes ögon stora och livliga, nästan allt för livliga, ty man hade svårt att föreställa sig annat än att hon koketterade med dem; så blixtrade de, när hon talade. Näsan var rak, munnen något stor, med friska svällande läppar och bländande vita tänder. Man såg på draget omkring denna mun, att hon var skapad mera för löje än för allvar. Håret var ljusbrunt och av en ofantlig rikedom. De skarpt bågiga ögonbrynen hade en förvånande likhet med Herman Romarhjärtas, och man skulle hava varit frestad att taga dem för artificiella, om man erinrade sig att Elin som ung knappast hade några ögonbryn, men vid närmare betraktande fann man dem verkligen vara naturliga. På alla hennes rörelser och på hela hennes väsen kunde man se att hon tillbringat sin mesta tid i Frankrike och där tillägnat sig denna graciösa livlighet, som är så egendomlig

hos fransyskan. Den i ögonen fallande sinnesrörelse, hon vid grevens åsyn erfarit, var inom en minut försvunnen, och hon pratade med fullkomlig glättighet och livlighet, liksom han varit en för henne likgiltig person. Hennes skratt klingade lika friskt som om hon aldrig känt vad sorg ville säga, och hennes samtal blixtrade av kvicka och muntra infall. Men med allt detta låg det uti Elins hållning något så rent aristokratiskt, ibland till och med något högdraget, att man tyckte det vara liksom medfött, och i vissa ögonblick påminde hon starkt om Helfrid. Man visste ej rätt varuti likheten låg, men den förefanns, och man var frestad att säga: »det synes, att de äro släkt».

Herman tänkte, där han stod och betraktade henne:

»Är det möjligt, att hon är samma Elin? Där finnes ju knappast ett enda drag, om jag undantager den höga pannan och det ljusbruna håret. Jag tror att hon behagade mig mera sådan jag helt dunkelt minnes henne, huru ful och oharmonisk hon då var, än hon gör det nu.» Hans ögon häftades på Stefana. »Vilken omätlig skillnad», tänkte han. Det kalla, stolta uttrycket försvann, och i blicken låg en oförställd beundran.

Skillnaden var verkligen stor; Stefana med sin ytterst smärta men ändå fylliga växt, sina nästan plastiska rörelser, utan all affektion, på en gång så uttrycksfulla och ändå så lugna; detta bleka ansikte med sina underbara ögon och sin magiska skönhet, allt hade något så oemotståndligt fängslande, att man nära nog alldeles glömde den mera praktfulla fägring, som tillhörde Elin. Anade Jacobo att greven uppdrog paralleller, eller var han själv frapperad av den stora olikheten? Vi veta icke, men då lord Charter nalkades damerna, och greven och Jacobo stodo allena kvar vid fönstret, sade Jacobo:

»Man bör se Stefana bredvid ett annat vackert fruntimmer för att inse hennes överlägsenhet även i yttre avseende.»

»Ja, om fru Stephensen kan man säga, att hon är skön, men icke om grevinnan Romarhjärta.»

Några gästers ankomst avbröt samtalet, och greven fick nytt tillfälle att se med vilken blixtrande livlighet Elin inledde och fortsatte ett samtal. Hennes kvickhet fängslade, hennes glättighet roade och hennes sprittande livlighet hänförde en var, som kom i samtal med henne. Under middagen var det egentligen hon, som fjättrade den allmänna uppmärksamheten. Sällan hade man gått ifrån ett middags-

bord, där man haft så roligt som genom Elins spirituella samtal. Stefana deltog endast så mycket däruti som var av nöden men hade eljest lämnat Elin ensam fältet.

På eftermiddagen spridde sig sällskapet i trädgården. Elin hade likväl samlat omkring sig en cirkel, där hon satt under de stora lindarna. Stefana hade tagit Helfrids arm för att följa henne in till grevinnan på en stund. Då Stefana återvände till trädgården, mötte hon greven.

»Nå?» — mer sade icke Stefana.

»Icke för mig», svarade Herman allvarligt.

»Varför icke? Finnes det något i hela hennes person, som icke är en adelsdams väsen?»

»Nej, ingenting; hon är en verklig dam, men hon är icke för mig. För att kunna försona mig med denna vidriga förening hade hon bort äga er förmåga att vinna hjärtan.»

»Ni har endast sett henne några timmar; inställ ert omdöme, till dess ni lärt känna det varma hjärta, som klappar bakom denna ystra yta. Man vinner icke ett hjärta på den korta tidrymd, ni nu har sett henne, men hon skall kanske vinna det om några veckor.»

»Min fru, ni misstager er, det är första intrycket, som bestämmer över våra känslor. Detta erfar man av er, som ögonblickligen segrar, blott man får se er.»

»Tror ni det?» Stefana såg sorgset framför sig. »Jag minnes ett hjärta, jag ville vinna, men jag vann det ej.»

»Förblev verkligen det hjärtat kallt?» Greven såg på Stefana och deras ögon möttes.

»Nej, jag hade orätt, jag har vunnit det!» Hon vände bort huvudet, och de gingo tigande vid varandras sida några steg.

»Varför vigde ni er vid Elin?» frågade Stefana plötsligt. »Ni har aldrig sagt mig det.»

»Vet ni icke det?»

»Lämnom vad jag vet eller icke vet! Jag skulle önska av er höra de skäl ni haft till detta steg.»

»Min fru, endast Elin kan berätta er det, icke jag.»

»Varför icke ni?»

»Därför att jag en gång gav Elin det löftet att aldrig till någon nämna den person, som var inblandad i händelsen. Då jag gav Elin detta löfte, anade varken hon eller jag att vi skulle bli tvingade att viga oss vid varandra.»

»Ni vill således icke en gång för mig uppgiva orsaken till denna obegripliga handling.»

»Icke en gång till er, emedan jag skulle svika det löfte jag gav.»

»Ni är en verklig gentleman.» Stefana gick nu att förena sig med gruppen omkring Elin. Herman gjorde detsamma, för att riktigt kunna giva akt på Elin. Han förvånades över den lätthet, med vilken hon satte sig in i en vars idéer och tankegång och rättade sina uttryck efter var och en, som hon talade med. Men hela hennes väsen föreföll såsom en glittrande yta, bakom vilken man har svårt att upptäcka vad som är sant eller falskt. Hon kunde inom en minut vara rörd och le, skämta och tala allvar, utan att man rätt säkert skulle kunna taga någotdera för vad det syntes vara.

*

Var och en hade begivit sig hem, då vi finna Elin och Stefana allena kvar i salongen.

»Jag hade trott mig vara en bättre skådespelerska än jag är», sade Elin, där hon satt vid fönstret, med huvudet stött i handen. Och över det några ögonblick förut så gnistrande livliga ansiktet hade höljt sig ett sorgflor. »Då han trädde in i salongen, hade jag velat giva år av mitt liv, om jag fått störta fram och kasta mig i hans armar. Ack, Stefana skall jag väl någonsin få den glädjen?» De stora ögonen stodo fulla av tårar.

»Det skall du, Elin, men ännu är det för tidigt. Skäm ej bort allt genom otålighet, utan hoppas och vänta än en tid.»

Elin räckte henne handen med ett gott leende, sägande:

»Du är min goda ängel. I vilken ofantligt stor skuld står jag icke till dig; men även om han gav mig en plats vid sitt hjärta, skulle jag aldrig kunna omfamna honom såsom...»

»Aldrig!» inföll Stefana.

»Aldrig förrän han skänkt den förskjutna hustrun all den upprättelse hon äger rätt att fordra. Åh! Stefana, han har en svår skuld på sitt samvete.»

»Låt oss icke tala mera därom, kärleken förlikar allt. — Du har ännu ej sagt mig vad du tycker om Helfrid.»

»Mycket, ganska mycket; ehuru hon förefaller mig nästan för fullkomlig. Själv ett barn av ofullkomligheter rädes jag för det höga och oklanderliga i Helfrids karaktär. Jag känner mig så liten vid sidan av henne och detta är något som plågar mig. Besynnerligt att jag aldrig erfarit den känslan med dig, men det är därför att du är så god.»

»Jag minnes nu, att du gjorde samma anmärkning emot Jacobo.»

»Ja, inför honom ordentligt darrar jag», tillade hon skrattande, i den vanliga lätta tonen. »När han fäster sina klara strålande ögon på mig, då tycker jag att han ser tvärt igenom min själ, och jag ryser, emedan jag vet att därinom finnes mycket, som kunde vara bättre.»

»Men Jacobo är mild och överseende.»

»Icke mot mig.» Elin blev åter allvarsam. »Han anser mig för en aktris på världsteatern, vilken spelat så många och så olika roller, att min egen känsla blivit utnött, och att allt hos mig är spel.»

»Nej, så dömer han icke, men Jacobo är själv så sann, att han misstror alla, som icke äro det.»

»Och jag är icke sann, jag vet det; men är det verkligen mitt fel?»

»Elin, är det mig du gör den frågan? Jag vet ju att vad du är, det är du genom omständigheterna. Hade dessa varit annorlunda, då hade även du varit en annan människa. Ifrån barndomen medveten av att du var tillbakasatt, födde orättvisan ett begär att glömma, som gjort dig ytlig, men du blir väl annorlunda.»

»Aldrig, Stefana. Jag skall alltid bliva en slav av mina nycker och min fåfänga, ty dessa hava vunnit överhand, och man lägger icke lika lätt bort ett fel, som man tillägnar sig det.»

Elin och Stefana åtskildes en stund därefter.

*

Någon tid förflöt. Allt gick sin gilla gång. Herman umgicks med Elin såsom en fullkomligt främmande person. Han gav noga akt på alla hennes rörelser, isynnerhet då hon trodde sig vara obemärkt. Det dröjde icke länge, innan Herman trodde sig hava utforskat Elins karaktär. Den utgjorde enligt hans uppfattning en blandning av ädel stolthet och den mest obegränsade tanklöshet, av fåfänga och nyckfullhet, en hänförande godhet, törst efter bifall å ena sidan och ett inrotat förakt för världens omdöme å den andra. Så snart en nyck eller ett begär bemäktigade sig henne, glömde hon allt, kullkastade alla hinder, uppoffrande allt, som stod i vägen, och hängav sig blint åt intrycken. Av begär att behaga, att stå framom andra hände det ofta att hon icke allenast underlät att vara sann, utan även

spelade vilken roll som hon för tillfället ansåg vara den mest anslående. Men det i grunden ädla och stolta i hennes karaktär gjorde att hon aldrig nedlät sig till någon dålig, men väl till mången obetänksam och lättsinnig handling. Hon avskydde allt, som var ledsamt, och för att undfly en sorg kastade hon sig i armarna på en dårskap. För att undgå ett litet obehag ådrog hon sig ofta ett större, och för att njuta av ögonblicket glädje, uppoffrade hon det, som, strängt taget, hade varit hennes plikt. Begåvad med ett rikt, varmt och gott hjärta, en livlig och rörlig fantasi, något exalterad och mycket hängiven, hade det varit mycket att göra av henne, ifall hon erhållit en riktig handledning ifrån barndomen. Nu voro de goda och onda anlagen alla starkt utvecklade och verkade jämte varandra, så att hon ofta, då hennes avsikter voro rena och goda, presenterade sig såsom en dåraktig egoist.

Herman hade lovat Stefana att granska Elins karaktär med opartiskhet, och han höll ord. Han anklagade sig att möjligen ha kunnat vara den unga kvinnans, eller rättare det unga barnets ledare ifall han handlat samvetsgrant och rätt emot henne. Ovillkorligen påminde han sig det ögonblick, då hon uppmanade honom att bryta förbindelsen med styvmodern. Han tyckte sig höra den allvarligt bedjande rösten, ehuru han alldeles förgätit de oregelbundna dragen, och vid detta minne sade honom en röst i hans inre: hon hade kunnat bliva något helt annat. Men oaktat allt detta kände Herman en oövervinnelig motvilja för allt närmande till henne. Ja, mot hans bättre känsla, mot hans vilja återkom oupphörligt hågkomsten av att Elin var medveten utav hans brottsliga och föga hederliga förbindelse till Selma, att hon, skeppar Mårtensons dotter, i sitt hjärta måste förakta honom, Herman Romarhjärta. Så snart han tänkte på henne, stulo sig hans bördsfördomar ovillkorligen på honom, och varje närmande blev för hans stolthet så mycket omöjligare, som han kände att han till henne stod i en outplånlig skuld, som han genom sitt oförlåtliga uppförande ökat i stället för att minska. Umgänget emellan Herman och Stefana hade genom det ständiga främmandet och de täta utfärderna kommit på en mera avmätt fot, utan att detta i någon mån förändrade något i Hermans känslor för Stefana. Genom att se henne i bredd med Elin, steg hon allt högre och högre i hans aktning. Under det att Elin levde för att göra sitt liv så behagligt som möjligt och liksom med våld jagade bort alla obehagliga föremål, gjorde Ste-

fana av själva nöjet något, som kom hennes likar till godo. Arrangerade hon en fest, en båtfärd, ville hon, att de fattiga därvid skulle hava någon fördel, antingen genom arbete eller genom gåva. Hon gjorde nöjet till kompanjon åt barmhärtigheten, och dessemellan — utan att någon gav akt därpå — ägnade Stefana sin tid åt en gagnelig verksamhet för de underlydande. Inom den korta tidrymden av ett år, som Stefana själv haft Kungsborgs underlydande under sin vård, hade deras seder och välmåga undergått en så betydlig förändring, att en var förundrades däröver.

För den ytlige betraktaren föreföll det, som Stefana endast framlevde sitt liv i bekvämlighet och för att njuta därav, så obeskrivligt litet väsen gjorde hon av vad hon företog sig, och så väl använde hon sina ögonblick, att hon alltid hade tillräckligt över för att sköta sitt umgänge med andra. Herman, som såg henne dagligen, som av de underlydande erfor allt vad hon företog för deras väl, hade många och stora anledningar att i allt ställa henne framför Elin.

En afton i slutet av juli, då Jane, Elin och de andra rest bort för att tillbringa ett par dagar hos baron Sköljd, inträdde Stefana till grevinnan. Herman och Helfrid voro där förut.

»Vad, reste ni ej med till baronens?» frågade Herman.

»Nej, jag är icke rätt frisk och har därför urskuldat mig.» Stefana sade sant, hon såg matt ut.

»Är ni sjuk?» frågade grevinnan med ovanligt intresse.

»Jag är icke sjuk, jag har blott ett huvud, som ibland låter mig känna, att det en gång har varit mycket sjukt, men det är ej värt att tala om. Jag har något långt viktigare att säga, som rör herrskapet.»

»Och det är?»

»Jag har med posten i dag erhållit ett brev från Paris, som uppdrager åt mig att bedja herr greven hos franska legationen låta hämta dokument, vilka blivit dit översända och innehålla arvshandlingar.»

»Arvshandlingar?» upprepade grevinnan och Helfrid. Herman förblev tyst och betraktade Stefana, som upptog ett brev.

»Skrivelsen, som jag har bekommit, är från greve Runas fosterdotter, fru Elina Wicker.» Stefana höll upp och betraktade grevinnan, som skiftade färg.

»Min morbrors fosterdotter var ju hans universalarvinge», inföll Herman.

»Testamentet var villkorligt och fosterdottern skulle endast draga ränta av den efterlämnade förmögenheten under

hennes svärfars levnad. Efter hans död, då hon ärvde svärfadern, skulle förmögenheten efter greve Runa övergå till hans systerson, det vill säga till er, herr greve. Nu hade gamle Wicker dött och gjort sonhustrun till ensam arvinge efter sig, och på er kommer således greve Runas förmögenhet att övergå. Dessutom står fru Wicker i begrepp att draga sig tillbaka i ett kloster.»

Icke ett ögonblick hade Stefanas ögon lämnat grevinnans drag. Då hon nämnde, att Elina skulle draga sig tillbaka i ett kloster, märkte hon en häftig ryckning i grevinnans anletsdrag. Herman sade med något upprörd röst:

»Men jag vill minnas att min morbrors fosterdotter var luteran.»

»Ni har rätt, greve, men hon blev katolik, då hon gifte sig med sångaren Wicker, som tillhörde den katolska kyrkan. Ni har väl hört talas om hennes giftermål?»

»Jag tror mig ha hört det», svarade greven. Grevinnan förblev orörlig och tystnad uppstod.

»Fröken Helfrid ser så blek ut», sade Stefana. »Jag tror att grevinnan bör övertala fröken att göra en promenad. Jag skall emellertid stanna hos grevinnan.»

Det var något i Stefanas sätt som sade Herman, att hon önskade att få bliva allena med grevinnan, varför han också övertalade Helfrid att med honom göra ett slag genom parken.

Grevinnan kysste tankspridd sin dotters panna och bad henne hämta frisk luft. Herman och Helfrid gingo. Grevinnan och Stefana blevo allena.

»Min fru», sade grevinnan med något osäker röst, »var god och sätt er hos mig.»

Stefana efterkom hennes begäran och satte sig på en liten låg stol vid sidan av schäslongen.

»Känner ni greve Runas fosterdotter närmare?» frågade grevinnan och fattade den ena av Stefanas händer, tilläggande: »Svara mig uppriktigt!»

»Jag känner greve Runas fosterdotter mycket väl; jag är besläktad med henne.»

»Ni?»

»Ja, genom min man.»

»Jag förstår, er man och den karlen, hon gifte sig med, voro släkt.»

Stefana böjde på huvudet liksom jakande.

»Är det verkligen sanning att hon ämnar gå i kloster?»

»När hon blev änka, fattade hon redan det beslutet, men

utförde det icke då. Om hon fullföljer det, så torde man få söka orsaken däri, att hon ej lyckats åvägabringa en länge efterlängtad försoning med sin mor.»

»Hon skulle då vilja dö från världen!»

»Ja. — Elina Wicker kan sägas vara död för världen.»

Grevinnan flyttade sig orolig på kuddarna, man kunde i det avtärda ansiktet läsa en inre smärtsam strid. En lång tystnad uppstod. Stefana satt med huvudet stött mot handen, under det hennes bröst höjde sig oroligt. Slutligen återtog hon med långsam röst och liksom mer talande till sig själv än till grevinnan:

»För många år sedan lär det ha funnits en ung, skön och högboren kvinna, som gifte sig med en ädling av första ordningen. Man trodde allmänt att hon ingick äktenskap av kärlek, men man bedrog sig. Den unga kvinnan hade tvärtom gift sig med den högborne mannen därför, att hon älskade en ofrälse, rikt begåvad ung man, vars namn och ställning i livet ingalunda överensstämde med den stolta flickans lysande plats. För att icke komma i frestelse att av kärlek göra ett parti under sin värdighet, gifte hon sig utan kärlek med den hon ansåg för sin like. Några år förgingo, och ingen anade att den stolta grevinnan i sitt hjärta bar en tyst sorg, en olycklig kärlek, vilken hon själv dömt till döden. Jag har orätt att säga, det ingen anade den, ty hennes bror visste, att hon offrat sin lycka åt sitt högmod. — Grevinnan födde efter tvenne års äktenskap en son och hela orten prisade det unga parets lycka. De ägde ju allt vad livet kan skänka. Rikedom, börd och fägring, men det oaktat började grevinnans hälsa att bliva klen. En envis hosta, en tilltagande mattighet ingåvo läkarna betänkligheter, och man föreskrev ett års vistande under en varmare himmel. Det blev en hård strid, emedan grevinnan icke ville resa ifrån sitt endast årsgamla barn, men slutligen segrade mannens böner, och åtföljd av en bror reste hon till Italien. — Ödet, som gäckas så obarmhärtigt med oss dödlige, fogade så, att grevinnan i Neapel sammanträffade med honom, som hon älskat, och vilken hon hade uppoffrat, ehuru hon visste, att han delade hennes kärlek. Skild från norden och sina stolta släktingar, under Neapels varma och berusande himmel, ensam med sitt hjärtas känslor och den dagliga frestelsen att se och vara i beröring med honom, som ägde hennes hjärta, var hon icke i Italien lika stark, som hon varit i Sverige. Där hade hon offrat sin kärlek åt sitt högmod; här lät hon det ljuva behaget av att dagligen vara tillsam-

mans med den älskade så behärska sig, att man i den umgängeskrets, där hon levde, började viska ett och annat om den framstående målarens kärlek till den högborna damen och den uppmuntran, han rönte av henne.»

»Min fru, vad är det ni berättar mig?» sporde grevinnan med dov röst och fattade om Stefanas arm.

»Elinas historia», blev det lugna svaret, varefter hon tillade: »Tillåt, att jag fortsätter! I Neapel hade den unga grevinnans bror träffat en ung, intagande fransyska, i vilken han förälskade sig. Han hade varit alltför upptagen av sin egen kärlek att ägna någon uppmärksamhet åt det som tilldrog sig omkring honom. — En dag blir han tillfälligtvis åhörare av ett mindre grannlaga skämt, som några unga män tillåto sig över hans syster och den unge målaren. Dagen därpå reste han med systern från Neapel till Nizza. — Grevinnans hälsa försämrades nu och en oövervinnelig sorgbundenhet behärskade henne. Brodern skrev därför kort efter ankomsten till Nizza och bad svågern komma och med sin kärlek och närvaro glädja sin hustru. Mannen lydde kallelsen och stannade även några månader hos den älskade makan. Omhuldad av hans ömhet återvann grevinnan också efter en tid hälsan till både kropp och själ. Läkaren avstyrkte likväl på det bestämdaste att hon skulle återvända till norden förr än sommaren åter var kommen.

Medan den äkta mannen var hos henne hade brodern uppehållit sig i Paris och där ingått äktenskap med föremålet för hans dyrkan. — Såsom gift vände han tillbaka till Nizza för att där tillbringa smekmånaden. — Grevinnans man blev vid slutet av vintern tvungen att resa tillbaka till Sverige, men lovade att på våren vara i Paris för att möta sin hustru och återföra henne till hemmet och den lilla sonen.

»Redan i slutet av mars lämnade grevinnan jämte bror och svägerska Nizza — emedan hon under de omständigheter, i vilka hon då befann sig, önskade vara på en plats, där man hade tillgång på utmärkta läkare. — I april väntade hon mannen. En afton i nämnda månad sammanträffade brodern med den unge målaren på operan. Han erfor vid artistens åsyn en obehaglig rörelse, ty minnet av det oförskämda skämt, han i Neapel åhört, återkom och uppväckte hans harm. — Ett par dagar därefter då brodern gör grevinnan ett besök i hennes våning, uti hans hotell, inträder betjänten med ett brev på en bricka. Vid åsynen därav blir den unga kvinnan dödsblek. Med darrande hand tager hon brevet och vänder det mellan de skälvande fingrarna. Nära

ett år hade gått sedan hon så plötsligt lämnade Neapel, och under dessa elva månader hon levat skild från den enda man hon någonsin älskat hade sorgen och smärtan förmildrats; men hennes kärlek hade ej dött och därför verkade åsynen av den bekanta stilen en så häftig sinnesrörelse. — Med bävan tycktes hon fråga sig själv, om hon borde läsa detta brev eller återsända det obrutet; men i nästa stund omslöts det av broderns hand. Utan ett ord till vidare förklaring lämnade han henne och ett par timmar senare slöts hon till sin mans hjärta.

»Brevets besinningslöst passionerade innehåll föranledde den uppretade brodern att upsöka artisten och visa honom det ärelösa uti att förfölja en gift kvinna med sin kärlek. — Detta sammanträffande hade olycksdigra följder. Målaren förolämpade brodern så grovt, att en duell blev följden. Den förstnämnde stupade och den senare reste huvudstupa med sin unga fru till Sverige, för att realisera sin förmögenhet och därefter bosätta sig i Frankrike.

Samma dag duellen ägde rum och nästan vid samma tid som den olycklige artisten stupade, gjorde Elina sitt inträde i livet. När grevinnans hälsa det medgav, återvände den grevliga familjen till Sverige. Den lilla dottern var grevinnan nära nog förhatlig; ty hennes blotta åsyn erinrade om dens död, som ägt den stolta kvinnans hjärta. För att undgå sina minnen kastade sig grevinnan vid sin återkomst till fosterlandet i nöjenas virvel; några år framilade så.

»Den vackre, avgudade sonen var städse vid moderns sida, i hemmet och på promenaden; dottern åter levde förglömd och försvunnen i barnkammaren. Flickan var sex år, då grevinnans bror, som på en gång förlorat hustru och barn, gjorde ett besök i fäderneslandet. Ifrån att hava varit en glad och kanske något häftig ung man, hade han blivit en mild och svårmodig drömmare, som överallt förföljdes av det hemska minnet från duellplatsen. Den skjutne motståndarens bleka ansikte och brustna ögon stirrade mot honom vart han tog vägen och ropade hånande: 'Tag ditt straff'. — När brodern under sitt besök hos systern erfor huru fullkomligt glömsk hon var mot dottern, föreslog han att få till Frankrike medföra detta barn och adoptera henne såsom sin dotter. Grevinnans man ville inte gå in därpå, men måste slutligen giva vika för de enträgna bönerna av svågern. Det var av hennes morbror som greve Runa sedan tog Elina och gav henne en dotters rättigheter.»

»Och ni kände icke namnet på...»

»Elinas mor eller morbror, menar ni?»

»Ja!» Grevinnan andades med stor svårighet.

»Greve Runa, som berättade mig vad jag nu har förtäljt, nämnde icke då namnen på Elinas släktingar, utan sade blott: jag fick flickan i arv utav morbrodern, och som ni ser har jag sökt ersätta henne vad hon förlorat i sina anhöriga.»

»Grevinnan andades lättare och Stefana fortsatte sin berättelse, under det hon satt med huvudet nedböjt i handen, liksom hon önskat att genom denna ställning undandraga sig grevinnans blickar.

»Sedan Elina av greve Runa blivit upptagen förflöt några år. En dag erhöll han den underrättelsen att flickans mor med man uppehöll sig i Paris. Greve Runa hade lärt Elina några svenska folkvisor. Han inbjöd grevinnan och hennes man till sig. Elina var då tolv år och lovade bliva vacker. Ett älskligt barn, fullt av behag och i högsta grad intagande. Grevinnan kom, men åsynen av dottern tycktes endast framkalla bittra och ovänliga känslor; då flickan med djup rörelse skyndade emot modern för att kasta sig i hennes armar, sköt den stolta kvinnan henne ifrån sig. Greve Runa, som alltjämt hoppades att kunna uppväcka några mildare känslor i moderns bröst, bad flickan sjunga en av sina favoritsånger. Olyckan ville att det var en av dem den unge målaren brukade sjunga under grevinnans och hans senaste sammanträffande i Neapel. Verkan av sången blev endast den, att grevinnan lämnade greve Runas hus och sedan under sitt vistande i Paris envist nekade att återse dottern. Grevinnans man däremot slösade på flickan den största ömhet och förklarade att ehuru greve Runa adopterat henne, flickan ändå skulle bära sin fars namn. En önskan, som greve Runa villfor. — Elinas älskande hjärta var otröstligt över att modern icke ville se henne; hon kunde aldrig tänka på detta enda sammanträffande med den, som givit henne livet, utan att bliva upprörd. — Sex år därefter fattade Elina en häftig kärlek till den tyske sångaren Wicker, son av en förmögen köpman i Frankfurt — en utmärkt, älskvärd och i allo aktningsvärd ung man. Greve Runa gillade i början visserligen icke denna kärlek, men då han lärde känna Wickers ovanligt redbara karaktär, gav han sitt samtycke, emedan han icke ville att fosterdottern, i likhet med sin mor, skulle för fördomar offra sin lycka. Greven underrättade Elinas mor om dotterns giftermål. Nu fick den stolta kvinnan en anledning att även inför världen förskjuta dot-

tern. Hon förnekade sin dotter, därför att flickan vågat att giva sin hand åt den, som vunnit hennes hjärta. År hava förgått, Elina hade förlorat man och fosterfar. Hon har genomlevat bittra sorger och flera gånger under den tid, då hennes hjärta blödde, vänt sig till modern för att av henne erhålla ett ord av förlåtelse och försoning, men förgäves. Högmodet hade så tillslutit moderns hjärta, att hon, utan tanke på den oskyldiga dottern, skall nedstiga i sin grav och låta Elina leva och dö utan att av henne ha erhållit ett enda kärleksfullt ord. Om denna mor vore en kall, en hård och en i allo hjärtlös kvinna, då, grevinna, skulle jag säga: 'hon förstår icke hjärtats språk'; men hennes hjärta har med hängivenhet älskat sonen och hon har visat sig äga djupa känslor; då hennes högmod kom i fråga var hon icke blott känslolös utan även grym. Över vad var hon egentligen stolt? Inför den Högstes domstol gäller intet annat än våra gärningar och vår tro. Där frågas icke vad vi varit, utan huru vi använt de gåvor, Gud oss givit. Då vi stå vid dödens port, då böra vi se till att vi icke träda över tröskeln in i evigheten med oförsonligt hjärtelag.»

Stefana tystnade. Grevinnan låg en stund orörlig. Slutligen lade hon sin hand på Stefanas nedböjda huvud och sade med en röst, som saknade all anstrykning av det kalla och stolta uttrycket:

»Se på mig, min fru, och säg mig, varför har ni berättat mig den där historien? Kom ihåg, att ni nu talar till en döende, som om några veckor skall avlägga räkenskap inför den Högstes domstol.»

Stefana fattade grevinnans båda händer och kysste dem, under det några tårar runno utför hennes kinder. Därefter såg hon upp till grevinnan med en milt bedjande blick, sägande:

»Därför att jag önskade röra ert hjärta.»

»Mitt hjärta? Och huru skulle det lyckas er genom en berättelse som — som rör främmande personer!»

Stefana gled ned på knä framför grevinnan, tog hennes båda händer och lade dem på sitt hjärta sägande, med en ton på en gång rörande och fast:

»Jag vet att ert hjärta, då det talar, är gott, är känsligt. Jag vet även att ni äger en sträng rättskänsla, och därför önskade jag genom denna berättelse anslå båda, samt visa er, att börden icke berättigar oss att vara grymma mot dem, som det är vår plikt att älska. Skulle ni även nu kunna säga åt Elin, ifall hon vid edra fötter bönföll om ett ord

av ömhet: 'Gå, jag känner er icke och skall aldrig erkänna er såsom min sons hustru'? Skulle ni även nu kunna låta henne gå ifrån er, nedtryckt av sin fars vrede och förskjuten av er och er son? Nej, jag läser i er blick, att ni icke skulle kunna det. Jag känner det på edra darrande händer.»

Grevinnan drog undan sina händer och sade med matt röst:

»Ni är en farlig kvinna! Lämna mig! Jag behöver vara allena. Ni har häftigt upprört mig.»

»Låt mig då även få lugna er», sade Stefana smekande och höljde hennes händer med kyssar.

»Lugna!» upprepade grevinnan med ett bittert leende. »Lugnet finnes icke för mig.»

Utan att svara gick Stefana fram till ett bord och tog Nya testamentet. Hon satte sig åter på kullerstolen vid grevinnans sida och började läsa om Frälsaren, då man till honom förde äktenskapsbryterskan. Med en ända till hjärtat gående, klar och allvarlig röst, läste hon dessa ord:

»Vilken av eder utan synd är, han kaste första stenen på henne.» — Och sedan: »Icke heller dömer jag dig. Gack bort, och synda icke härefter.» Nu darrade Stefanas stämma. Och så talade hon ur sitt eget hjärta ord, fulla av kärlek och försonlighet. Grevinnan kände igen dessa smekande och kärleksfulla ord, dem hon en gång förut hade hört. Nu, liksom då, verkade den ande av sann kristlighet, som låg i dem, lik en helande balsam på ett frätande sår. Det kvalfulla uttrycket i grevinnans ansikte försvann och efterträddes av ett stilla vemod. När Stefana tystnat, låg grevinnan orörlig; slutligen viskade hon:

»Tack! Gå nu till de andra, jag behöver vara allena och önskar att mina barn icke må störa mig.»

Stefana reste sig upp, men då hennes ögon föllo på grevinnans nu nästan ödmjukt sorgsna ansikte, knäböjde hon åter och kysste hennes händer, varpå några tårar föllo. Då hon skulle resa sig upp, kände hon grevinnans läppar vidröra sin panna.

»Tack!» viskade Stefana nästan ljudlöst och skyndade sedan med lätta steg ur rummet.

*

Stefana sökte upp Helfrid och Herman samt underrättade dem att grevinnan önskade vara ostörd. Man tog vägen till stora salongen. Plötsligt sade Helfrid:

»Mamma talar om att ni sjunger, men varken Herman eller jag få höra er. Skulle ni ej vilja bereda oss det nöjet i afton?»

»Gärna, om jag vore vid en annan sinnesstämning», svarade Stefana med ett sorgset leende. »I afton skulle min sång endast bliva en suck av smärta.»

Herman betraktade Stefana. Hon satte sig framför glasdörrarna. Det var sorg utbredd över hela hennes väsen, men det föreföll honom som bakom denna sorg glödde varma och livliga känslor. Han tyckte sig se att hennes hjärta slog häftiga och ändå smärtsamma slag.

»Sjung, herr greve!» bad Stefana med en trött röst.

Herman satte sig vid instrumentet och sjöng:

»Och nu farväl, farväl, du min hjärtans allra bästa vän!
Det vet jag visst: min håg skall aldrig svika dig,
och blir du ej min brud på jord, så skall i himmelen
hos Gud en gång mitt bröllop stå med dig.»

När han sjöng de sista orden, vände han på huvudet och såg på Stefana. — Hennes ögon vilade på honom.

»Och blir du ej min brud på jord», sjöng Herman med blicken på henne. Stefana böjde ned huvudet och gömde ansiktet i handen.

Var det en villa eller såg Herman rätt, då han tyckte att ett par tårar föllo ned på den svarta klänningen. Han steg upp från instrumentet, sedan han sjungit sista versen, och gick fram till Stefana. Herman ville, till vad pris som helst, övertyga sig om han sett rätt. Hon satt orörlig, och grevens blick föll på ett par våta fläckar, som de fällda tårarna lämnat efter sig. Han stod en stund och betraktade henne, men väcktes ur sina drömmar av Helfrid som yttrade:

»Kära Herman, du är ej lycklig i valet av sånger, mig har du förstämt och även fru Stephensen. Sjung nu något, som är upplivande.»

Herman återvände till instrumentet och sjöng ett par av de allmänt omtyckta sångerna av Gunnar Wennerberg. Den glada, livliga musiken gjorde önskad verkan. Stefana förde handen över pannan, och då hon såg upp, voro hennes drag åter lugna. — En timme därefter gick Stefana ned åt parken. Herman och Helfrid gingo in till grevinnan.

Stefana hade icke gått långt, innan greven hann upp henne.

»Ni dröjde ej länge hos grevinnan», sade hon.

»Min mor hade redan somnat. För övrigt önskade jag att få ledsaga er. Vill ni ej taga min arm!» Herman tog armen och lade den i sin.

»Ni har varit så sorgsen i afton», återtog Herman.

»Ja», svarade Stefana och såg upp till honom, »och ändå hade jag bort vara glad.»

»Har ni då haft någon särskild anledning till glädje eller sorg?»

»Till glädje, ja. — Lyckan har ju smålett emot er, och detta är ett verkligt skäl till glädje för mig, men...»

»Men vad?»

»Jag var ett ögonblick egoist.» Stefana smålog. »Märk, jag säger: *jag var;* det vill säga, jag är det icke mera.»

»Egoist, ni! — Det betvivlar jag. I vad fall?»

»Jag tänkte på att Kungsborg skall bliva utan husbonde.»

»Och det tror ni?» Herman böjde sig ned till Stefana.

»Ni är nu åter rik.» Stefanas kinder glödde i den friskaste purpur.

»Och bleve jag än aldrig så rik, så kommer jag icke att lämna Kungsborg eller min befattning där, så länge ni önskar att jag skall behålla den.»

»Då blir det aldrig», viskade Stefana.

»Min fru!» Dessa ord uttalades med ett eget tonfall.

»Sir Edward!» svarade Stefana och såg upp med sin lugna blick. De gingo tigande vid varandras sida.

»Jag har en bön till er», började Herman.

»Låt höra!»

»Säg, skulle ni ej vilja bereda mig ett tillfälle att få träffa greve Runas fosterdotter?»

»Ämnar ni då resa till Paris?»

»Ja, jag anser mig icke kunna emottaga den testamentariska dispositionen med mindre jag fått tala vid henne.»

»Greve, en resa till Paris skulle gagna er till intet. Ni skall ändå ej träffa henne. Det enda jag kan göra är att fortskaffa ett brev, om ni vill anförtro mig det. Jag har förbundit mig att icke uppgiva hennes vistelseort. — Vad den testamentariska dispositionen angår, är den laglig, och Elina har endast fullgjort sin fosterfars däruti uttalade önskan.»

»Men jag berövar henne därigenom en förmögenhet, som egentligen är hennes.»

»Elina behöver den icke, emedan det arv hon fått efter sin svärfar, är ganska betydligt och motsvarar fullkomligt

det som tillfaller er. Det är för övrigt icke rikedomen, hon saknar; det är något annat, och detta...»

»Skulle jag med förlusten av allt vad jag äger vilja återskänka henne.»

»Gör det om ni kan. Skriv och låt henne veta, att hon kan hoppas!»

»Min fru, ni vet då vem Elina är?» Herman stannade. Stefana lade sin hand på hans skuldra och sade med låg röst:

»Gör mig inga frågor! Jag kan icke besvara dem. Tro blott, att vad jag än må veta kommer det att stanna inom mig. — Gör vad ni kan för Elinas lycka; men sök icke att träffa henne, förrän ni kan säga: kom!»

»Tack, min fru, jag anade att ni visste *allt*.. I morgon skriver jag till franska legationen.»

»Ämnar ni ej själv resa upp till huvudstaden?»

»Nej, min fru, jag ger baron C. fullmakt att handla i mitt ställe.»

»Ni har icke med ett ord sagt mig vad ni tycker om Elin!»

»Har jag icke? Jag trodde likväl att jag redan vid vårt första sammanträffande sade er, att hon icke var för mig.»

»Och detta tänker ni än?»

»Kan ni verkligen göra mig den frågan?»

»Ja; ty en av mina innerligaste önskningar har varit att en dag försona Elin med de lidanden, ni skapat henne, att verka så, att hon skulle erhålla den upprättelse hon bör få.»

»Och denna upprättelse skulle bestå uti att...»

»Ni gav henne ert hjärta och erkände henne för er maka.»

»Antag ett ögonblick att jag kunde övervinna min djupt inrotade ovilja för henne, att jag även kunde skänka henne alla en makas rättigheter, även mitt hjärta och mitt liv, vem säger er att det vore hennes lycka att bliva återförenad med mig? Ni tror kanske, att hon av kärlek räckt mig sin hand. Ni bedrager er, hon gjorde det av medlidande, av... lika gott vad, men härvid ingick icke en gnista kärlek. Vore det icke bäst för oss båda att återfå friheten. Hon kunde då göra ett val efter sin smak, och jag...»

»Nå, varför fortsätter ni icke.»

»Jag kunde våga hoppas på lycka.»

»Men, herr greve, denna djupt förorättade, förtrampade och åsidosatta Elin har så långt hon kan minnas tillbaka blott haft ett föremål för sin kärlek.»

»Så mycket mera skäl då, att hon blir detta föremål trogen

och genom att återfå friheten sättes i tillfälle att bliva lycklig.»

»Men detta föremål är — *ni!*» Stefanas kinder flammade och ögonen blickade allvarligt, då hon uttalade dessa ord. Herman stannade tvärt.

»Min fru, vad är det ni säger?» utropade han.

»Sanningen!»

»Omöjligt! Hon och jag hava ju knappast varit så mycket tillsammans, att jag minns hur hon ser ut, och huru skulle hon då kunna älska mig.»

»Ni glömmer att hon redan som barn såg er, och även, året innan hon blev gift, under sitt vistande vid Strömstad var tillsammans med er, ehuru ni icke gav någon uppmärksamhet åt henne. Det sanna är, att hon redan som barn älskade er, och att hon aldrig älskat någon annan man.»

»Det vore förfärligt, och min skuld till henne bleve därigenom ännu större.» Herman gick en stund tankfull bredvid Stefana.

»Ack, min fru, oaktat ni nu uppväckt mitt medlidande för *henne,* har ni ändå ej kommit målet närmare. Vilken som helst annan kvinna än hon skulle jag av plikt och heder kunna förmå mig att skänka all den upprättelse hon förtjänade och ägna hela mitt liv; men emellan mig och Elin givs ett något, som gör varje närmande oss emellan omöjligt. — Låt vara att hon har älskat mig; nu gör hon det åtminstone icke, ty fåfängt söker ni hos denna flärdfulla och ystra kvinna något, som antyder en hemlig och tärande sorg, vilket hon ovillkorligen måst känna, då hon blivit så djupt kränkt, så illa behandlad av den man, hon älskade. Ett sådant uppförande av mig, under ett dylikt förhållande, hade lämnat oläkliga sår efter sig i hennes själ och ur dem hade aldrig flärd och dårskap kunnat uppväxa.»

»Ja, ni har rätt, ert handlingssätt lämnade oläkliga sår efter sig i den armas hjärta», svarade Stefana dystert. — »Och dessa år av ändlösa kval skall hon ha levat förgäves!»

»Vill ni då påstå, att Elin är olycklig, eller att hon vid sidan av en man, som aldrig kan komma att älska henne, som i sitt hjärta skulle få svårt att ens fördraga henne, skall bliva lycklig?»

»Hör upp! Edra ord smärta mig.» Stefanas röst darrade. Herman såg på henne, ty det kvalfulla uttrycket i densamma gjorde ett djupt intryck på honom. Det vilade över Stefanas ansikte en prägel av djupt lidande, som verkade ögonblickligt på Herman.

»Min fru», sade han med låg och upprörd röst, »ni vet ju att jag hellre störtade mig själv för hela mitt liv i en avgrund av kval, än jag tillskyndade er en timmes lidande.»

»En timmes lidande!» upprepade Stefana med en ton, som innebar ett helt liv av kval.

»Ja, vid Gud!»

»Ni skulle således för min skull kunna förmå er att sammanknyta ert och Elins liv?»

»Ni skall icke fordra ett dylikt offer av mig.»

»Och om jag gjorde det?»

»Kan ni döma mig till ett helt livs olycka?»

»Icke döma, men väl söka visa er, att heder och samvete kräva att ni för er plikt uppoffrar er själv och försonar vad ert högmod bröt. Skall denna försoning äga något värde, måste den ske frivilligt. Men lämnom detta ämne! En dag skall ni giva mig rätt och göra er plikt till lag för ert liv. Ni är ju stolt över att vara *ädling*.. Nåväl, var då även *ädel* i edra handlingar!»

»Jag är stolt över ingenting utom det att veta mig äga er aktning.»

»Ni äger mer, ni äger min tillgivenhet.»

»Detta utgör också min enda lycka.»

*

»Stefana», sade Jacobo, ett par veckor därefter, »skall du sakna mig ifall jag nu reser till England?»

»Sakna dig gör jag alltid, du är en del av mitt bättre jag; men det oaktat säger jag: res.»

»Tack! Om en vecka reser jag.»

»Och när du kommer åter, är du frisk?»

»Jag hoppas det; ty allt skall då stå klart för mig.»

»När kommer du åter?»

»Om några veckor.»

»Huru skall det vara då? Jacobo, jag rädes för allt, då du icke är vid min sida.»

»Icke kan du frukta framtiden, du som ledes av så ädla motiver. Tro mig, Stefana, du behöver icke stödjas, du är stark nog att kunna lita på din egen kraft.»

»Give Gud du hade rätt!»

Här avbröts samtalet av Elin, som hastigt inträdde. Hon var nästan dödsblek och sade med brådskande röst:

Grevinna har haft en svår blodstörtning; greven red själv efter doktorn, och Helfrid ber dig genast komma in till dem.»

Då Elin uttalade det sista ordet, försvann Stefana ge-

nom dörren. Elin kastade sig ned i en emma med händerna för ansiktet. Hon grät. Jacobo steg upp och gick fram till henne, sägande med deltagande röst:

»Hur är det Elin?» Elin lyfte upp ansiktet ur händerna och sade långsamt med djup bedrövelse:

»Hon skall kanske dö.»

»Vi skola hoppas, att Gud besparar er den smärtan, att hon dör innan allt är försonat.»

»Gud! Jacobo, vad bryr Gud sig om mig eller om oss kräk här nere på jorden! Nej, vi få allt hjälpa oss själva och gå under för de kval vi ådraga oss utan att han kommer oss till hjälp.»

Jacobo betraktade henne en stund tigande, därefter satte han sig vid hennes sida, sägande:

»Ifrån övertro till ingen tro, är övergången lätt. Minns du, Elin, att jag sade dig det, då du blev katolik!»

»Ja, och du har rätt. Nu har jag ingen tro.»

»Felet, Elin, är att du aldrig gjort dig reda för, varuppå din tro bör vila, utan blott låtit ögonblickets ingivelse verka på din inbillning. Stöder sig icke tron på en fast övertygelse, då är den oäkta och kan aldrig skänka någon tröst.»

Vi lämna Elin och Jacobo för att underrätta oss om huru det är med grevinnan. — Då Stefana inträdde i salongen, kom Helfrid emot henne med förgråtna ögon, sägande:

»Mamma önskar tala vid er; hon är mycket dålig.»

Stefana tryckte Helfrids händer och gick in till grevinnan, som låg där mera lik en död än levande. Då hon åck se Stefana, gjorde hon en rörelse med handen liksom för att räcka den åt henne. Stefana ilade fram till sängen och fattade den.

»Jag har längtat efter er», viskade grevinnan; därpå vände hon sig till Helfrid: »lämna oss, mitt barn! Jag önskar tala med fru Stephensen.» Helfrid gick ut. Grevinnan lade sin hand på Stefanas nedlutade huvud och sade med nästan ljudlös röst:

»Jag skall snart anträda den långa färden och innan kort stå inför den Högstes domstol. Men jag har mycket att försona innan dess. Vill ni bistå mig att göra min sista stund lätt?»

»Befall, hela mitt liv tillhör er!» svarade Stefana.

»Huru lång tid skulle Elina behöva för att komma hit?»

»Vill ni träffa henne?»

»Ja!»

På en lång stund förmådde Stefana icke tala, utan hon lutade sig över grevinnans hand och grät.

Ett lätt slag på dörren störde dem. Det var doktorn.

»Hur långt kvar?» frågade grevinnan, som hade bett Helfrid och Herman lämna sig allena med läkaren och Stefana.

»Med ett fullkomligt lugn kan grevinnan ännu räkna på några veckor; med den närvarande sinnesoron kunna veckorna förvandlas endast till dagar.»

»Tack, herr doktor! Jag skall bjuda till att leva några veckor.» Doktorn föreskrev något lugnande, och en stund därefter befunno sig grevinnan och Stefana åter allena.

»Jag lovar, att när ni önskar det, skall ni få återse Elina. Men ni måste lova mig ett — att det icke sker i edra barns närvaro.»

»Det lovar jag så mycket hellre, som jag själv önskar det», tillade den sjuka med orolig och feberaktig röst. »Jag är Elinas mor. Men jag vill icke inför mina mest älskade barn, på min dödssäng erkänna, att jag uppoffrat dem och mig för en falsk idé. Herman tror att Elinas giftermål ensam varit orsaken till min ovilja mot henne. Helfrid åter har ansett henne för död, emedan jag utgav henne därför, genast när hon gifte sig. Jag vill dessutom icke i döden förneka det, varför jag levat, och därigenom förverkat mina barns aktning. Jag vill dö trogen mina grundsatser: var och en som äger ett förädlat blod bör avhålla sig ifrån att genom en förening med ofrälse på sitt stamträd inympa oädla grenar; men jag vill å andra sidan icke skiljas hädan utan att ha slutit mitt stackars barn till mitt hjärta och erhålla hennes förlåtelse för den hårdhet, jag mot henne övat. På min grav må de tre syskonen återförenas. Jag är då borta och har ända in i döden visat, att jag förblev orubblig i mina aristokratiska tänkesätt.»

»Ni vill således icke, att edra barn skola veta, att ni förlåtit er dotter?» Stefana betraktade grevinnan med en egen sorgsen blick.

»Förlåtit! Jo, det skall jag säga dem att jag har gjort, men icke att jag återsett henne; ty en gång, då Herman bad för henne, sade jag, att jag aldrig som min dotter skulle omfamna sångaren Wickers hustru, och detta löfte vill jag inför honom bliva trogen.»

»Och Elin», viskade Stefana, »har ni icke något ord för henne?»

»Hon är icke mitt barn, hon är min sons olycksöde. Jag förlåter henne det onda hon gjort, mer kan jag icke.»

»Ni vill icke i er dödsstund söka förena vad ni av stolthet åtskilt?»

»Nej, jag skulle förneka mina grundsatser.»

Stefana suckade.

»Känner ingen mer än ni Elinas rätta härkomst?» frågade grevinnan med synbar ansträngning.

»Nej ingen. Greve Runa anförtrodde mig på sin dödssäng vad jag sagt er och gav mig Elina i arv och ålade mig att åt henne söka utverka er förlåtelse och välsignelse.»

»Och vad ni vet skall dö med er?»

»Ja, vid Gud! Det skall aldrig gå över mina läppar.»

»Tack, mitt barn!»

*

Om natten hade grevinnan svår feber och Stefana vakade vid hennes sida, sedan hon med många böner lyckats övertala Helfrid att gå till vila. Grevinnan hade just insomnat efter intagandet av ett opiepulver, då dörren ifrån salongen sköts upp och Elin med rädda steg smög in. Hon var så blek, att hon tävlade med den döende. Stefana såg förskräckt upp; vid hennes åsyn viskade hon:

»Vilken oförsiktighet!»

»Jag kunde icke vara härifrån! O, Stefana! mitt hjärta vill brista. Det förefaller mig som om jag dessa veckor, vilka jag tillbragt under samma tak som hon, undergått en så gräslig tortyr, att jag blivit gammal. Låt mig få den fattiga trösten att sitta här inne bakom hennes sänggardiner.»

»Stackars barn», viskade Stefana, »sätt dig där, men var tyst!» Elin lydde och satte sig i en fåtölj vid övra ändan av sängen, dold av gardinen.

»Jag träffade Herman i salongen; han sitter där.» Elins bröst höjdes av en djup suck.

»Vad sade han?»

»Han gick emot mig med de orden: 'Vad önskar ni, min fru?' — Jag går att intaga en plats vid grevinnans sjuksäng, svarade jag.» Elin böjde ned huvudet och teg.

»Nå, han lät dig gå?»

»Nej, han sade med allvar: 'Det får ni icke.' Därvid fattade han om min hand för att hindra mig; men jag

gjorde mig lös och trädde in hit, utan att svara. — Ack, Stefana, nu börjar hoppet att svika mig, och sedan — vad skall det bliva av mig sedan?»

»Mod, Elin, jag hoppas ju.» Stefana hade stigit upp och smög fram till Elin. Läggande sin arm kring hennes hals talade hon i låg, viskande ton vid henne, och ju längre hon talade, ju lugnare blev uttrycket i Elins ansikte.

Plötsligt utropade grevinnan med ett uttryck av smärta:

»Elina, mitt barn, var är du!»

»Här!» svarade en darrande stämma, och i nästa ögonblick knäböjde den ena av de unga kvinnorna vid grevinnans säng. — Den andra höll sig dold bakom sänggardinen. Vi låta täckelset falla för den scen, som följde.

Två veckor därefter jordades grevinnan Romarhjärta med all den pomp och ståt, som tillhörde hennes rang, berömd för sina ovanliga dygder, djupt sörjd av sina barn, men föga saknad av sina forna underhavande.

*

Tre månader därefter sutto Stefana och Helfrid helt allena i salongen.

»Blir Elin länge borta?» frågade Helfrid.

»Jag hoppas att hon skall komma tillbaka med Jacobo. Hon ämnade endast uppehålla sig ett par veckor, ty som du vet följde hon endast Weishaupt till huvudstaden för att där säga henne ett slutligt farväl. Enligt brev från Jacobo lära vi när som helst kunna vänta dem tillbaka, efter han och Elin ämna göra ressällskap hit.»

»Aldrig skall jag kunna förgäta den ömhet och omsorg, med vilken hon hjälpte till att vårda mamma under den sista tiden. Om hon och du varit min mors egna barn, hade ni icke kunnat visa henne mera kärlek.»

Helfrid satt på en pall vid Stefanas fötter och lutade sitt huvud emot hennes knä, under det hon smekande strök hennes ena hand.

»Ack, Helfrid, tala ej därom! Tro mig, vi följde endast våra hjärtans kallelse.»

»Men, Stefana, du anar kanske i vilken svår skuld vi stå till Elin, huru många skäl hon har att icke älska oss, och ändå denna hänförande glömska av alla lidna oförrätter emot den döende.»

»Elin har således i dina ögon gottgjort, att hon är av ringa börd?»

»Hur vore det möjligt att ihågkomma det, då man sett henne giva prov på så mycken godhet. Väl skulle jag ha önskat att hon tillhört en ansedd familj, ty då hade aldrig dessa onaturliga förhållanden mellan oss och henne uppstått, vilka nu ägt rum; men aldrig kan jag glömma hennes verkligt ädla uppförande mot mamma eller underkänna hennes människovärde, därför att hon icke är av börd.»

»Jag längtar att återse Jacobo», sade Stefana efter en paus. »Det är nu så länge sedan han reste bort.»

»Ja, herr Lange reste, innan mamma gick ifrån oss. Var det någon viktig affär, som tvingade honom att resa?»

»På sätt och vis. Han reste till England för att återfå sitt lugn.» Stefana kände att Helfrid gjorde en rörelse.

»Sitt lugn?» upprepade hon.

»Jacobo har älskat, eller kanske älskar, en ung flicka i England. Redan för fem år tillbaka, under det hennes föräldrar bodde i Boston, blevo de förlovade. Elise var då aderton år, ett förtjusande intagande barn, icke egentligen vackert, men obeskrivligt älsklig. — Hon och Jacobo äro släkt, och då han bodde hos hennes mor, under den tid han arbetade i Boston, var det naturligt att mellan dem skulle uppstå en varm och ungdomsfrisk kärlek. De förlovade sig med varandra. Elise och hennes mor, som voro i ganska begränsade ekonomiska tillgångar, erhöllo ett brev från England, vari moderns där bosatte bror tillbjöd dem att komma till sig. Han var rik och ogift. Jacobo och Elise hade varit förlovade ett år, då de sålunda åtskildes med det ömsesidiga löftet att förbliva varandra trogna, till dess Jacobo genom sitt arbete skaffat sig en oberoende ekonomisk ställning och kunde komma över till England för att hämta sin brud. — Jacobo arbetade icke — nej, det är för litet sagt — han ansträngde sig natt och dag för att fort komma till det mål, han föresatt sig, nämligen att snart kunna hämta sin brud. — Efter tre års slaveri och kamp hade han vunnit målet att vara ägare av ett så stort kapital, att han kunde åtfölja mig hit och här sätta sig ned som mekanikus. — Elises brev hade under det senare halvåret upphört och ett, som kom från modern, kort före vår avresa från Amerika, var av ett innehåll att det uppväckte mycken oro hos Jacobo, emedan det tydligt antydde att Elise stod i begrepp att svika sin tro. Vid vår ankomst till England var Elise bortrest med sin morbror till kontinenten, och Jacobo erhöll den smärtsamma underrättelsen, att Elise var förlovad med en rik köpman,

och detta utan att förut hava brutit med Jacobo eller ens med ett enda ord underrättat honom att hon förrått sina löften. Ja, hon hade ännu kvar hans förlovningsring. — Utan att åt modern säga ett enda anklagande ord lämnade han med mig England, man kan säga: med ett obotligt sår i sitt redliga och trofasta hjärta.»

»Och nu har han rest dit för att förmå henne bliva sina löften till honom trogen?» frågade Helfrid med något osäker röst.

»Nej, Helfrid, sådan är icke Jacobo. Den kvinna, som lekt med honom, äger intet att hoppas av honom; men Jacobo har älskat av hela sin själ och älskar ännu minnet av detta tjusande barn, som så många gånger smålett kärleksfullt emot honom, och vars läppar givit honom så mången öm och varm försäkran. Den hänförande och flydda drömmen av deras kärlek återkommer oupphörligt, och det är ifrån den han vill bliva kvitt genom att se henne sådan hon nu är och av hennes egen mun höra, att hon brutit sina eder, att hennes kärlek endast var en lek. I England berättade man, att hon hade varit förlovad en gång förut, under de tre år Jacobo och hon varit åtskilda, men att hon bröt den förlovningen för den hon nu ingått. Har hon verkligen drivit ett dylikt gyckel med andras känslor, då är hon en föraktlig kvinna, och Jacobo kan icke älska den han måste förakta. Har hon åter givit vika för någon bevekande omständighet, då skall han med medlidande tänka på henne, men i båda fallen var det för hans lugn nödvändigt att se och tala vid henne, sedan allt emellan dem var slut, för att genom detta sista intryck utplåna det farliga, som nu stod för hans minne, och vilket hans fantasi gav en oupphörlig näring.»

»Men skall ej återseendet snarare nära än minska hans kärlek?»

»Nej, då han klart ser sanningen och icke behöver tvivla, då skall han även med sin egen vilja lösrycka sig från känslor, dem han måste ogilla; ty aldrig skall Jacobo övertala henne att bryta de löften hon nu givit, och skulle hon än vilja det, tillåter han det icke. Hon skulle därigenom endast ännu djupare sjunka i hans aktning.»

»Är detta hans första och enda tycke?»

»Ja, hans första verkligt djupa och allvarliga tycke är det. — Väl gavs det en tid, då han med ynglingens livlighet hängav sig åt den känsla jag uppväckte, och då han drömde en kort dröm om lycka vid min sida, men det var

en ungdomsillusion som förvandlades till en djup och oupplöslig vänskap.»

»Hur är det möjligt att älska en annan, sedan man en gång lärt känna dig.»

»Det går lätt, då kärleken förvandlas till vänskap. Jacobos känsla för mig hade för övrigt icke kunnat bliva annat än ett livligt intresse, då omständigheterna gjorde den till vad den nu är och alltid skall förbliva.»

Här avbröts samtalet av herr Eklund, som inträdde och anmälde att grevinnan, lorden och herr Lange just nu anlände. En stund därefter inträdde Elin. Hon var, i likhet med alla på Kungsborg, svartklädd. Hon omfamnade Stefana och Helfrid och utropade skrattande:

»Vad tycken I om lord Charter, den oefterrättliga människan, som vid min ankomst till Stockholm är där före mig, ehuru jag lämnade honom kvar på Kungsborg; vad som är ännu värre, när jag nu kör uppför allén här, vem tron I det var som åker om mig? Jo, just mylord. Jag hade likväl haft den försiktigheten att icke underrätta honom om min avresa från huvudstaden, för att slippa bliva eskorterad av honom.»

»Min nådiga», sade lorden, som i detsamma trädde in, »hade ni på allvar önskat att jag skulle förbliva i okunnighet om er avresa, så hade ni icke underrättat mamsell Weishaupt därom, när ni tog avsked av henne.» Lorden hälsade leende på Stefana och Helfrid.

»Medgiv», utropade Elin och kastade sig ned i en emma, »att jag är mera beklagansvärd, som fått en engelsk lord till min skugga genom livet.»

»Grevinna, ni tänker icke det där! Varför då i strid med edra egna tankar tala så?»

»Ären I redan i full batalj?» sade Stefana skrattande. »Elin har knappast hunnit hälsa på oss andra, än mindre framföra mamsell Weishaupts avskedshälsning, ty jag förmodar att hon sände en sådan...»

»En!» inföll lorden och satte sig bekvämt ned i ett soffhörn. »Nej, min fru, hon skickade ett helt dussin av de mest patetiska tyska utgjutelser över er älskvärdhet, skönhet och edra behag, om vilket allt hon talade med tårar i ögonen. Harangen över hennes saknad efter och smärta av att skiljas från er vill jag icke upprepa. Som hon är behäftad med den allmänna sjukdomen i Tyskland — att skriva, så kan ni räkna på att bliva huvudfiguren i hennes

nästa roman. Allt det där glömde grevinnan att säga er, av idel glädje att finna mig här.»

»Glädje!» upprepade Elin.

»Grevinna, låt oss icke strida om ord, vi förstå ändå varandra. Se där kommer er riddare under hemresan. På min ära, skulle man icke vara hågad att taga mr Lange för britt.»

»Och varför?»

»Därför, att han för sig som en verklig gentleman och icke såsom en yankee.»

Jacobo hälsade på Stefana med den vanliga hjärtligheten; därefter gick han fram till Helfrid. Hela hans ansikte uttryckte det innerligaste deltagande, och då han fattade hennes hand, sade han:

»Behöver jag säga fröken Helfrid, huru djupt och innerligt jag deltagit i er sorg! Ni känner och vet, att den gått mig lika ömt till hjärtat, som om den varit min egen.»

»Ändå reste ni ifrån oss just under det min mor kämpade den sista bittra kampen och...» Helfrid höll upp.

»Och jag visste, huru väl ni skulle behöva ett deltagande ord, ville ni säga.»

»Ja!»

»Ack! Jag var för väl bekant med smärtan för att veta det varje bemödande att trösta är fruktlöst under de första ögonblicken vi drabbats av en sorg. Illa vore min tillgivenhet för er uppfattad, om den behöver ord för att uttrycka sitt deltagande. Jag ägde ju icke rätt att dela er sorg; och att se den och icke såsom er bror få stå vid er sida föreföll mig ännu vidrigare än att vara skild från er. Jag reste med den övertygelsen, att ni kände det jag nära eller fjärran var hos er med mina tankar.»

»Det gjorde jag även; dessutom vet jag, att ett mäktigt intresse drog er till England.»

»Mäktigt», upprepade Jacobo med ett sorgligt uttryck i rösten. »Nej, jag kan icke en gång berömma mig av att detta intresse var mäktigt. Det var en svaghet, således ingenting som skulle kunna ursäkta att jag reste bort, ifall jag trott mig kunna vara er till någon tröst. Tro mig, hade jag vetat mig ha förmått lindra er smärta, då hade intet personligt intresse å min sida ägt förmågan att avlägsna mig härifrån. Nu visste jag, att min närvaro eller frånvaro skulle ingenting förändra i er smärta. Dessutom var Stefana vid er sida, och var hon är, där finnes även en tröst. Mina tankar hava oupphörligt varit här.

Då jag återsåg er, tyckte jag mig återse en del av min själ, som jag under resan saknat.»

Helfrid rodnade vid dessa ord, men Jacobo tillade med detta oefterhärmliga lugn, som gjorde att även de varmaste försäkringar från hans sida fingo något rent vänskapligt, vilket bannlyste varje tanke på att de utgingo från någon häftigare känsla:

»Ni har vant mig vid att betrakta er såsom en ung syster, uti vars spegelklara inre jag återfinner var ren och ädel tanke, som jag tänkt. Ni är ett barn, i vars oerfarna och oskyldiga hjärta jag tycker mig se den lyckliga och sköna tid, vilken jag och Stefana lämnat bakom oss, och ni återför hos mig minnet av min första ungdoms gyllene dagar, då lidandet och sorgerna voro främlingar.»

»Äro de då främlingar för mig?»

»Ja, lidanden, som utgå från missräkningar på livet och människorna, som härflyta från gäckade illusioner och en bitter erfarenhet, äro främmande för er, men dessa hava, om jag så må uttrycka mig, berövat mig min själs ungdom.»

»Det märks icke; då man hör er med glödande värme tala, då är ni lika ung till själen som till åldern.»

»Ja, jag är det i allt utom i tron på livets drömmar. Jag hör icke till dem, som bliva misantroper, därför att de varit olyckliga. Nej, livet är fullt av värde för mig; människorna omfattar jag ännu med samma intresse; jag tänker i allmänhet såsom Rückert då han säger:

Wenn du Gott wolltest Dank für jede Lust erst sagen,
Du fändest gar nicht Zeit noch über Weh zu klagen.

»Och jag älskar livet såsom den där känner det i sin verkliga gestalt, utan att om detsamma hava alla dessa överspända begrepp, som ni kanske ännu vid er ålder äger.»

»Er resa tycks icke ha stämt er väl», sade Helfrid och betraktade Jacobos bleka och sorgbundna ansikte.

»Tvärtom, jag liknar en patient, som genomgått en svår operation och är återställd. Ehuru han icke hunnit hämta kraften efter den, så är han likväl kurerad.»

»Fullkomligt!»

»Ja, fullkomligt. Jag har endast minnet av smärtan, men icke smärtan kvar. Nu återstår att börja lägga en ny grund, för att söka bygga upp en lycka; men den gången skall jag icke uppföra den på lösan sand.»

I detsamma föllo hans ögon på Stefana. Helfrid följde riktningen av hans blick och sade:

»Den, som fäster sitt hopp vid *henne,* bygger icke på lösan sand.»

»Nej, vid Gud» — Jacobos ögon utryckte den varmaste tillgivenhet — »han har byggt på en klippa. Vid hennes sida vandra kärlek och trohet. Ägandet av hennes hjärta skulle väga upp en hel värld.»

Helfrid undertryckte en suck och gick ifrån honom.

Om aftonen sedan alla åtskilts, sutto Stefana och Jacobo allena kvar i salongen.

»Jag behöver knappast fråga dig, om du är botad; jag såg det vid första ögonkastet», sade Stefana och förde sin hand över hans panna. »Hon var således trolös?»

»Ja, ända in i hjärtat», svarade Jacobo långsamt. »Det fanns inga bevekande skäl, intet som tvang henne handla såsom hon gjort. Tvärtom, hennes mor, hennes morbror, alla sökte övertala henne att bliva sina löften till mig trogen; men driven av begäret att genom gifte komma i en mera lysande ställning i livet förlovade hon sig först med en ung engelsman, som ansågs vara mycket rik, men då hans far kort därefter dog och det befann sig att förmögenheten var ingen, slog hon upp med honom och ingick förbindelse med den, hon nu skall gifta sig med.»

»Har hon sagt dig det själv?»

»Ja, det har hon, ehuru med andra ord. Se här hur hon resonerar: 'Jag kan icke tänka mig lyckan utan rikedom, och jag äger icke förmågan att vara lycklig av kärlek blott och bart. Min själ törstar efter att få njuta av livets glädje, och jag är ej mäktig av försakelser.'. Detta är hennes egna ord. Hon försäkrade mig att hon aldrig betraktat vår kärlek för annat än en barnslighet, en lek, och även trott att jag varit lika förståndig samt å min sida börjat tänka på att göra ett fördelaktigt parti. 'Vad är kärleken, bäste Jacobo', sade hon, 'annat än det sista av våra barnnöjen. Vi överlämna oss åt dess behag endast till dess förståndet hunnit mogna, men när detta erhållit en klar bild av livet, då kasta vi bort denna sista lämning av vår barndom.' Du finner väl, att denne Elise, som så talade, var ägnad att alldeles utplåna minnet av henne, jag en gång älskade. Hon rev bort ända till minnet av min flydda kärleksdröm, och jag slungade långt ifrån mig den svaghet, som fjättrat mig vid den tid, som flytt, och vilken nu föreföll mig förhatlig, sedan hon framstått i sin rätta gestalt.»

»Du är således helt och hållet kurerad.»

»Ja, helt och hållet.»

»Och ditt hjärta skall åter...»

»Återvända till verksamhet. Min själ skall med sin forna hela energi omfatta arbetet och ägna sig däråt. Jag företog också en resa genom alla Englands manufakturstäder, besåg fabrikerna, på detta sätt förökande mitt kunskapsförråd med nya idéer, och min själ med nytt intresse.»

»Och nya förhoppningar på livet.»

»Ja, men de vila icke på någon kvinna.»

»Därom skola vi tala en annan gång.»

Jacobo reste sig för att säga Stefana godnatt.

»Jag har icke sett till greven. Har han lämnat Kungsborg?»

»Nej, han har rest för att uppgöra köpet av den gamla Runeska egendomen, vilken han, enligt greve Runas testamente, skulle söka få köpa och där, på det forna greveslottet, inreda en fabrik. Hans närvaro lär vid denna affär ha varit nödvändig.»

»Nå, vad tycker han om greve Runas testamente?» Jacobo smålog.

»Ack, Jacobo, vad som för tre år tillbaka hade förefallit honom såsom en skymf, det betraktar han nu med helt andra ögon. Samme Herman Romarhjärta, som i sin första ungdom skulle ha ansett för en vanära, om han nödgats genom ett materiellt arbete underhålla sin förmögenhet, han omfattar nu med intresse och värme den idén, som är uttalad i testamentet, att förmögenheten skall användas till industriella företag. Han inser att de skilda klassintressena äro de största hindren för en nations välstånd och att om man vill, att en nation skall gå framåt på civilisationens och förädlingens bana, intressena måste vara gemensamma från den högsta till den lägsta. Han har nu fullkomligt klart fattat, att arbetet aldrig förnedrar, utan det är detta, som vidmakthåller samhället, och att en stat därigenom stiger i materiellt och andligt avseende, när varje medlem i densamma söker att förkovra sig genom idoghet. Det är därför de rikas plikt att så använda sina rikedomar, att de bliva en välsignelsekälla för det allmänna genom att bereda arbetarna utvägar till förtjänst. Hittills har adeln utgjort den tärande delen av befolkningen, och varje anboren lätting har ansett för sin plikt att med armarna i kors leva av och förslösa vad de underlydande med svett och möda skrapat ihop åt honom; därvid har han endast tänkt

på att erhålla den största möjliga vinst av arbetaren för den minsta möjliga betalningen. Allt det olyckliga och naturvidriga i detta förhållande har greven lärt sig inse, sedan han själv fått pröva hur olycklig den är, som äger intet annat än en grevetitel och ett prunkande namn, då behoven klappa på hans dörr. Det var aldrig hjärta och förstånd, som fattades honom, båda voro missledda av vana och uppfostran.»

»Och nu tror du att han i allt skall visa sig såsom en man av ära och hjärta?»

»Ja, Jacobo, jag tror därpå så fast, att jag skulle dö, ifall jag missräknat mig. Godnatt, min vän!» Hon räckte honom handen och de åtskildes.

*

Några dagar därefter voro alla församlade i stora salongen. Jacobo hade med särdeles intresse talat om den amerikanska självständigheten, och därifrån hade man övergått till de aristokratiska principerna.

»Omöjligt är att bestrida, det i grundidén av adel ligger en upphöjd tanke», sade Helfrid, »ty den stöder sig på ett bemödande att förädla människan. Om vi antaga, att själsegenskaperna förädlas genom vanor och därigenom vinna högre utveckling, så är ju adelskapets princip sann och riktig.»

»Ja, om inom adeln de högre och ädlare själsegenskaperna övades», sade Jacobo, »men felet är just, att det är de rent egoistiska, som ifrån barnaåren få näring. En hög tanke om eget värde, en dåraktig stolthet över en ärvd titel, stora anspråk på företräden i det allmänna och enskilda livet samt en hög grad av ringaktning för dem, som stå lägre, se där de egenskaper, som inom adelsklassen uppövas! Den, som genom eget arbete och flit skapat sig oberoende och självständighet, ses över axlen av de lättjefulle, som endast förstöra vad de ärft, utan att kunna arbeta sig till något. Kom bara ihåg fröken, huru ni från barnaåren var van att med ett visst förakt benämna alla sådana personer, som från intet arbetat sig upp till en plats i livet!»

»Ja», inföll Elin, »erinra dig bara huru man alltid kallade kapten Mårtenson för en uppkomling, och likväl, huru mången man har du känt, som ägt en så i allo redlig och aktningsvärd karaktär? Hade han ej varit värd att anses för en man, den envar borde skänka sin aktning?»

»Det gjorde ju även alla», svarade Helfrid med en ton som förrådde, att hon fann ämnet plågsamt.

»Nej, du bedrager dig, icke hans karaktär utan hans penningar var det som man skänkte aktning; inför dem bugade sig även den stoltaste man; men detta hindrade likväl icke att samme man, ifall han tillhörde den högre adeln, trampade under sina fötter hans heder och hans frid.»

Elin hade talat med ett uttryck av stränghet, som gjorde rösten skarp. Stefana skiftade färg. Hermans panna blev mörk. Jacobo gav samtalet en annan vändning genom att återföra det inom ett allmänt område.

»Grevinna, inföll helt plötsligt lord Charter, som setat tyst och bläddrat i en bok, »var det icke en släktinge till er, den där mrs Mårtenson?»

»Jo, mylord.»

»Hon var ett ganska vackert fruntimmer. Skada att hon skulle dö så ung.»

Lorden, en man av sex à sju och trettio år, med ett verkligt anglosaxiskt utseende, var en i allo vacker karl. Lång, smärt, men icke utan den stelhet, som ofta ger tillkänna en britt. Till hela sin karaktär gentleman, men av ett slutet och envist lynne, hade han även en stor anstrykning av det besatta, som ofta påträffas hos engelsmän. Han hade i likhet med sin landsman kunnat sitta i tio år och stirra på ett förfallet kyrktorn, ifall han fått den idén att se det ramla. Något dylikt var det, som hade fört honom till Kungsborg och gjorde, att han uppehöll sig där, utan att varken göra något väsen av sig eller önska, att andra gjorde det. Han väntade — på vad? Det skola vi snart erfara.

Stefana föreslog litet musik, och under det Helfrid och Jacobo höllo på att försöka sig i en duett, nalkades Herman lord Charter och sade:

»Ni har således, mylord, sammanträffat med fru Mårtenson. Huru och när?»

»Det var samma år som jag första gången såg grevinnan, det vill säga för elva år tillbaka. Jag uppehöll mig då i Pisa, och där gjorde jag bekantskap med mr och mrs Mårtenson. Hon var mycket sjuk och dog under det vi voro i Pisa.»

»Av vad dog hon?»

»Av sorg skulle jag vilja säga, ty hon såg ut som en bild av sorgen.»

»Fru Mårtenson dog av lungsot», sade Elin, som satt bakom Herman.

Då greven närmade sig lorden, hade Elin suttit på andra sidan av rummet, och han hade icke märkt att hon lämnat sin pats.

»Ni har rätt, grevinna, hon dog av lungsot, men lungsoten var en följd av sorgen», sade lorden utan att se upp ur den bok, vari han bläddrade.

»Varav vet ni, mylord, att hon hade lungsot av sorg?» frågade Elin med rynkade ögonbryn.

»Därav att alla olyckligt kära, illa gifta, av sina älskare övergivna kvinnor få lungsot. Ännu aldrig har någon i ett sunt själstillstånd blivit behäftad därmed. Ni, grevinna, får aldrig den där infama sjukdomen.»

»Såå, varav vet ni det?»

»Därför att ni är alldeles för nyckfull att kunna hemfalla till en dylik svaghet, som en obotlig sorg.»

Herman hade dragit sig undan, och Elin satte sig i soffan bredvid lorden.

»Jaså, jag är nyckfull.»

»Ofantligt.»

»Mylord, ni är ej artig.»

»Grevinna, det har ni sagt mig i många år.»

»Och ändå förbättrar ni er icke.»

»Jag gör såsom ni: — jag blir mig lik.» Lorden såg på Elin med ett leende, som hade något humoristiskt.

»Om jag nu är så där ofantligt nyckfull, varför är ni då min skugga?» Elin lekte helt vårdslöst med några blommor.

»Min Gud, emedan jag älskar er. Detta har jag i flera år sagt er.»

»Älska en nyckfull kvinna?»

»Just därför älskar jag er. Därjämte är ni ganska kokett, ja, till den grad att ni kan göra en ursinnig.»

»Ändå älskar ni mig?»

»Ja visst, ty vore ni ej nyckfull, ostadig och kokett, så plågade ni mig icke; och plågade ni mig ej, så hade jag odrägligt ledsamt och då vore det omöjligt för mig att älska er. Jag har aldrig tyckt om änglar till kvinnor och lamm till hästar.»

»Att tala om kvinnor och hästar på en gång! Vet ni vad, mylord, jag förbjuder er att vistas i min närhet.»

»Gör det gärna, jag tänker icke lyda er. Ni vet det.»

»Men säg mig, varför förföljer ni mig?»

»Jag bara följer, icke förföljer er.»

»Varför?»

»Ni vet det; därför att jag beslutat, att ni skall bliva lady Charter.»

»Verkligen! Räkna då på att få resa efter mig i tio år till.»

»Må göra, om det än vore tjugu.»

»Ni är oefterrättlig.»

»Alldeles som ni; med den skillnaden, att jag aldrig viker från en föresats, ni däremot alltid.»

»Nåväl, det är min rättighet.»

»Och min att utöva vad jag beslutat.» Lorden lade ihop boken och tog en annan med det största lugn i världen. Elin betraktade honom halvt leende, halvt förtretad.

»Jag känner ingen människa, som retar mig så mycket, som ni gör», återtog Elin.

»Och jag ingen som plågar mig som ni, grevinna.»

»Men kan ni då icke resa hem till ert tråkiga England och befria mig från en oupphörlig förargelse och er själv ifrån en plåga?»

»Det aktar jag mig för, emedan det just är plågan jag söker.»

»Men jag söker icke förargelser, dem ni består mig, utan att jag vill hava dem.»

»Ni misstager er, grevinna, ni skulle få lika tråkigt som jag, om vi åtskildes.»

»Till slut påstår ni kanske, att jag är förälskad i er?»

»Äh, nej, ni kan icke älska, lika litet som ni kan sörja, därtill är ni för obeständig.»

»Kan jag icke sörja?»

»Alldeles icke; ty den ena dagen är ni upplöst i tårar, förtvivlad och tröstlös, andra dagen är sorgen glömd och glädjen har efterträtt dess ställe. Men det är just det flyktiga i ert sinne, som behagar mig.»

Under det lord Charter och Elin sålunda fortsatte samtalet, hade Herman tagit plats hos Stefana.

»Tror ni, min fru, att en kvinna, som älskar en man, helt oförskräckt i ett samtal vidrör de för honom ömtåligaste ämnen?»

»Jag tror att, då hon gör det, sker det därför att hon känner det denne man djupt försyndat sig.»

»Nu är ni icke rättvis. Fann ni Elins uppförande grannlaga?»

»Hon uttalade sin övertygelse; det var allt.»

»Vad ville jag väl ej giva, om jag från mitt förflutna liv kunde utplåna en enda handling. Och just denna förhatliga och usla handling är hon medveten av.» Herman förde handen över pannan. Stefana betraktade honom med en öm blick.

»En usel handling, säger ni. Skulle Herman Romarhjärta kunnat begå en sådan?»

Hermans ögon riktades på Stefana, då han sade:

»Ja, min fru, denne stolte Herman Romarhjärta har verkligen begått en dylik handling, och ni vill att han skall förena sig med den enda, som är medveten därav, för att dagligen behöva blygas inför henne och stundligen bära det medvetandet, att hon föraktar honom.»

»Kärleken glömmer och förlåter», viskade Stefana.

»Kärleken?»

»Ja, eller tror ni att den kvinna, som ifrån barnaåren älskat samma man, icke glömmer och förlåter hans fel?»

»Man älskar icke det felaktiga», sade Herman allvarligt.

»Då skulle vi aldrig älska, ty det fullkomliga finnes icke. Ni själv, kan ni säga, att ni endast älskat det, som icke varit felaktigt?»

»Jag har endast älskat en gång, och då...»

»Nå?»

»Såg jag inga fel.»

»Men ni upptäckte dem?»

»Icke än har jag gjort det, och skulle jag en dag göra det, så vet jag ändå, att dygderna överväga felen.»

»Så tänker Elin om er.»

»Elin och alltid Elin! Betrakta henne just nu, där hon sitter och samtalar med lorden, ser hon ut som den, vilken gömmer en olycklig kärlek i sitt hjärta?»

»Därpå kan jag icke svara. Vad jag vet är, att Elin med hela sin själ, med varje slag av sitt hjärta älskat och älskar er.» Stefanas röst darrade, ansiktet hade ett så underbart uttryck och tårar fyllde ögonen.

»Hon ler, ni gråter, och det är hennes talan ni för. För henne skulle jag försaka...»

»Ni är skyldig Elin ert liv», sade Stefana allvarligt. »Detta skall jag visa er, genom att förtälja vad hon lidit.»

*

Några dagar därefter hade Elin huvudvärk och höll sig på sina rum. Helfrid och Jane hade gått in till henne för att läsa högt. Lord Charter red strax på eftermiddagen till Åkersnäs, för att tillbringa återstoden av dagen hos Jacobo.

Sedan Eklund tänt ljus i salongen, inträdde Stefana dit och sade, då den gamle tjänaren frågade, var te skulle serveras.

»Herr Eklund skall låta servera de övriga damerna te hos grevinnan. Jag dricker det här. Var god och gå ned till greven och bed honom stiga upp till mig, jag önskar tala med honom.»

»Skall ske. Greven dricker således te här uppe?»

»Ja», svarade Stefana och satte sig i en av sofforna, framför vilken stod ett bord med en kandelaber. En stund därefter inträdde Herman.

»I afton har jag beslutat att herr greven skall nöja sig med mitt sällskap», sade Stefana och räckte honom handen, utan att resa sig upp.

»Ni vet nog, att det är ert sällskap jag föredrager framför vilket som helst annat», svarade greven, kysste den framräckta handen och satte sig i en fåtölj bredvid soffan.

»Vet ni varför jag gått ifrån Elin, för att här på tu man hand sällskapa med er?»

»Nej, men säkert har ni något giltigt skäl därtill, ty mer än väl vet jag, att...»

»Vad?»

»Att er känsla icke leder er.»

»Akta er, ni beträdes nu med tvetalan. Kom ihåg, att ni en gång påstod, det vi människor alltid handlade ledda av våra känslor.»

»Det är sant, och detta påstående driver jag än; men jag menade nu med känsla hjärtats röst.»

»Och den rösten anser ni mig icke kunna lyssna till?»

»De element, som styra er, äro förstånd och godhet. Varje annat inflytande förkastar ni, och varje annan känsla förkväver ni.»

»Om jag en dag skulle förtälja er min historia, skulle ni nödgas giva er själv orätt. Jag är alldeles icke detta mönster av fullkomlighet, ni anser mig vara. Dock — varför tala om mig? Det var något annat jag önskade göra till föremål för vårt samtal. Jag ämnar utbedja mig er uppmärksamhet för en berättelse, den jag vill meddela er. Vill ni höra mig?»

»Ja, min fru!» Herman såg på Stefana med en nästan kall blick. Hon märkte ganska väl den förändring hans utseende undergick, men hon låtsade icke se den.

»Senast för ett par aftnar tillbaka voro ni och jag i strid om Elin, men utan att vi kommo till något klart resultat av er och hennes framtida ställning. Säkert är, att ni aldrig skall lära er förstå henne, om ni ej klart inser, huru olycklig hon varit. Jag är även fullt förvissad, att ni icke ett ögonblick skall tveka, då ni får kunskap om de lidanden hon genomlevat, ty det är mycket som ni icke anar, och vilket måste förefalla grymt, när man tänker efter huru ung och oerfaren hon kastades in i alla dessa skeva förhållanden, som skulle göra livet så bittert för henne. Förlåt därför om jag i min berättelse upprepar saker dem ni redan känner; men det är nödvändigt, ifall ni skall få en klar bild av det förflutna. Lova mig även att åhöra mina ord utan någon känsla av bitterhet! Glöm, att det är om skepparens dotter jag talar och ihågkom blott, att det är den sorgliga tavlan av en kvinnans lidande jag upprullar för er. Det är å ena sidan en man av börd, som i sitt stolta förakt för klasserna under honom låter en kvinna av folket genomgå hela listan av offentliga och enskilda förödmjukelser och lidanden, endast och allenast därför att han föraktar hennes härkomst. Detta, greve, har ägt rum i nittonde seklets upplysta tid.» Stefana räckte honom handen, tilläggande:

»Det är den övermodige Herman Romarhjärta som i min historia spelar huvudrollen, icke den verklige ädlingen jag lärt känna och högakta, vilken nära nog försonat mig med adeln och kommit mig att glömma mycket, som jag aldrig trott mig kunna förgäta.»

»Har jag försonat er med adeln, så har ni däremot lärt mig att ringakta den», svarade Herman med ett bittert leende. »Vad mera är, ni har lärt mig ogilla och förakta mitt övermod.»

»Då har jag segrat över er sämre människa, och den bättre skall ensam bliva edra handlingars ledare.»

»Solen smälter väl isen, men aldrig förvandlar hon den till eld; och likväl är det detta ni vill göra, då ni av mitt försvunna högmod hoppas, att en känsla, så varm och mäktig skall uppstå, att de slitna banden skola kunna återknytas. Dessutom, känner ni vilken mäktig fiende till denna seger ni äger inom mitt eget bröst? Vet ni huru upproriskt mitt hjärta är?»

»Jag vet det; men den sir Edward, jag ansåg er vara lik, han offrade för sin plikt sitt hjärtas varmaste känslor.»

»Sir Edward hade aldrig sett och lärt känna er.»

»Låt oss lämna detta och återgå till Elins historia. — Ni vet kanske, att hon, strax efter sin fars giftermål med Selma Fris, skickades till huvudstaden i en pension. Vad ni ej vet är att Elin dit medförde tvenne allt annat uppslukande känslor. Den ena var hennes ända till avguderi gränsande kärlek till fadern, den andra en barnslig och svärmande beundran för greve Herman.

Elin var vid fjorton års ålder ett tyst och drömmande barn, sluten och otillgänglig med en i förtid mognad tankegång och frö till djupa och häftiga passioner. Det var liksom den alltför snabba utvecklingen av hennes själ verkat ofördelaktigt eller rättare förtvinande på hennes fysik, ty hela hennes yttre stod stilla i sin utveckling och erhöll icke heller under det instängda pensionslivet något passande tillfälle till ett sunt befordrande av hälsa och krafter. Hon liknade en krukväxt, vars stam växer i höjden, men vars blad förbliva små och glesa, medan roten är inspärrad inom ett alltför trångt område. Om det i pensionen fattades Elin tillräcklig luft, rörelse och frihet, så erhöll hon där en så mycket farligare näring för sina förut brådmogna känslor och tankar. Hennes pensionskamrater försedde henne med romanlektyr, som naturligtvis icke var vald med urskillning, emedan den utgjorde kontraband, dem flickorna skaffade sig utan lärarinnornas tillåtelse. Under insupandet av allt det gift, som dylik läsning insmyger i ett ungt hjärta, förvandlades Elins ursprungligt barnsliga beundran för greve Herman till en dröm, den hon sökte romantisera. I hennes inbillning blev han hjälten, där hon själv spelade hjältinnans roll. Under det hon arbetade i skolan och satt lutad över sin skrivning eller sin båge, gjorde hon upp den ena romanen efter den andra, vilka alla vände sig däromkring att hon och greven skulle om några år sammanträffa. Då skulle hon vara skön och han bliva häftigt förälskad i den intagande flickan o. s. v.

»Ni inser lätt, att detta dystra drömmeri, vilket hon helt och hållet slöt inom sig, utan att, som de andra flickorna, tala om sina barnsliga fantasier, skulle ända till överdrift driva upp det barnsliga tycket, så mycket mer som hon kände sig ensam och övergiven av alla, emedan fadern högst sällan gladde henne med några rader. Hon begrät förlusten av sin fars kärlek, under det hon utan motstånd hängav sig åt

sina fantasier om greven. Så förflöto två år, och vid sexton års ålder behärskades Elins hjärta helt och hållet av en känsla, den hon själv exalterat upp till något som liknade en passion. Det var då hon tillika med sin styvmor sammanträffade med er vid Strömstad.»

Stefana höll upp. Hon lutade sig tillbaka emot ryggstödet av soffan och tillslöt ögonen en stund, liksom för att undertrycka en häftig inre smärta. Herman satt med pannan lutad i handen. Efter en paus återtog Stefana:

»Ni vet själv, med vilken häftig passion ni älskade Elins styvmor, och huru svag hon var för er. Elin var visserligen alltför ung att kunna göra sig reda för vad som passerade omkring henne, eller av den förbindelse som var emellan Selma och greven. Allt vad hon förstod och insåg var, att ni älskade styvmodern. Skulle jag för er förtälja vilka kval, som tysta och utan att någon anade det rasade inom Elins bröst, skulle ni djupt beklaga det arma barnet, vilket av brist på en handledning fallit offer för en brådmogen böjelse. Man kunde säga, att de sex veckor, som utgjorde badtiden, inneburo en hel evighet av omätliga lidanden för det unga hjärtat. Så mycket förfärligare, som de ökades av hennes inbillning, emedan hon ägde ingen att luta sitt huvud till och anförtro smärtan av sin obesvarade kärlek — hejdlösheten av sin svartsjuka. Varje stund på dagen, under dessa veckor, upprepade hon för sig själv: 'Han älskar henne; han vet knappast, att jag finnes på jorden.' Då tryckte hon sina händer hårt emot bröstet, och hade velat smälta i tårar. Hon var rädd att någon skulle ana hennes sorg; därför gömde hon den i sitt barnahjärta. Äntligen återvände man från Strömstad, och Elin blev åter lämnad i pensionen med det första fröet till ett själslidande, som skulle genomgå hela hennes liv. Överlämnad åt det ensamma drömmandet inom pensionsrummens väggar, började Elin av sin olyckliga böjelse göra en ny roman, varuti hon själv spelade huvudrollen. Hon uppgjorde i sin fantasi, att ni, som, enligt hennes tro, var olyckligt förälskad i styvmodern och följaktligen ägde intet hopp, skulle i en framtid då hon, Elin, blev vacker, för henne fatta en ömhet, vilken skulle försona er med de lidanden, som ni av kärlek till Selma genomgått. Icke ett ögonblick hade Elin inrymt den tanken, att styvmodern delade er böjelse. Nej, hon ansåg det icke möjligt, att den, som ägde faderns hjärta, skulle kunna fästa sig vid någon annan. I Elins tycke var fadern

ett så oupphinneligt ideal av manlig fullkomlighet, att icke en gång greve Herman kunde mäta sig med honom.

»Ett år var gånget, då styvmodern hämtade Elin ur pensionen och förde henne hem. Knappast hade Elin trätt under faderns tak, förrän ni uppträdde där. Några timmars sammanvaro med styvmodern och er upplyste den stackars Elin om att edra känslor voro besvarade, fadern förrådd och hon själv utan allt hopp. Det, som mest plågade henne, var tanken på fadern; sitt eget liv, hela sin välfärd, allt hade hon velat giva för att bespara honom den grymma smärtan, att älska och se sig bedragen. Just under det Elin, helt och hållet glömmande sina egna kval, blott tänkte på faderns, inträdde denne till henne och bad henne akta sig för att tjäna modern, ifall hon ämnade bedraga honom. Han slöt samtalet med de orden:

»'Jag skulle först skjuta honom, som bestulit mig på min lycka, och sedan mig själv för pannan.' Därmed gick han ifrån det stackars barnet, som ingalunda var vuxet att reda sig i dessa vidriga förhållanden. Denna kärlek, förut en dubbel plåga för den unga flickan, blev nu en fasa, en förskräckelse, bakom vilken hon såg de blodiga bilderna av dessa båda varelser, de enda hon älskade, och för vilka hon velat uppoffra hela sitt liv och varje droppe av sitt blod. Av fruktan för de följder, fadern förespeglat, släppte Elin icke ett ögonblick greven och Selma ur sikte, och därigenom uppsnappade hon de ord som växlades, då de stämde möte i paviljongen. Sedan man åtskilts, gick hon in till styvmodern, bad och hotade, för att förmå henne giva det löftet, att bryta förbindelsen med greven, men hon vägrade. Elin erfor ett ögonblick en sådan känsla av förbittring, att hon tyckte sig hellre ha kunnat taga Selmas liv, än tillåta henne blottställa faderns och grevens. Just i det ögonblick denna förtvivlade tanke grep henne, fick hon den ingivelsen att vända sig till er och söka övertala er att lämna faderns hus och aldrig återse styvmodern. Ni vet huru detta lyckades.» — Åter höll Stefana upp, och på darrningen i ögonlocken och läpparna kunde man märka, att berättelsen kostade henne mycket. Herman satt orörlig. — Då hon återtog, var rösten något osäker:

»Tvungen mest av sin fruktan att genom en vägran blotta sanna förhållandet, måste Elin emot hans vilja samtycka att bliva den mans hustru, hon ända till fanatism hade älskat. Det var ett förfärligt ögonblick, då fadern bröt staven över hennes liv, och hon föreföll sig själv, som om hon

varit fördömd, då hon befann sig allena på den plats, som gjort henne så olycklig. Med förtvivlan i hjärtat kastade hon en blick omkring rummet och det första föremål, som mötte hennes ögon, var det olycksaliga brevet, som bestämt över hennes liv. Hon kände ej dess innehåll, men hon förstod att där stod styvmoderns vanära, vilken hon nu hade iklätt sig. Hon älskade ännu denne man, som var styvmoderns förförare, så av hela sin själ, att hon icke ville läsa de rader, vilka intygade hans brottslighet. Lydande denna ingivelse av kärlek, vilken gör att vi uppoffra allt för att slippa förnedra den vi älska, förde hon brevet oläst till ljuset och förstörde det brev, vilket klätt i ord känslor, som aldrig bort få form.» — Stefana drog en djup suck och tillade med en alldeles förändrad ton: »Ni måste ha älskat Selma bra häftigt, efter ni hellre uppoffrade er själv och den stackars flickan, än ni blottställde henne?»

Långsamt lyfte Herman den sänkta pannan och sade:

»Min fru, jag hade vid min heder lovat Elin några ögonblick förut, att aldrig förråda min förbindelse till Selma. För övrigt kunde jag verkligen, efter förtroendet om följderna av mitt handlingssätt, yppa ett förhållande, som skulle berövat Elin sin far och för hela livet kasta en förbannelse över den kvinnas levnad, vars fel var, att hon i sin svaghet givit vika för min hejdlösa passion?»

»Hejdlösa passion!» upprepade Stefana med ett eget tonfall.

»Ja! Den kvinna, en man verkligen älskar, hyser han en så hög aktning för, att han aldrig gör henne till offer för sina önskningar», sade Herman med djupt allvar.

»Ni vill därmed säga, att ni icke älskade Selma?» Stefanas ögon vilade på Herman med ett underbart uttryck. Det låg i dem något, som gav till känna, att frågan rörde någon rätt ömtålig punkt i hennes innersta hjärta.

»Min fru», viskade Herman och fattade hennes båda händer, dem han med nästan lidelsefull häftighet förde till sina läppar, »den, som i mitt hjärta väckt verklig kärlek, kunde jag aldrig, icke ens med mina önskningar förnedra. Ni vet det.»

»Men ni trodde er älska henne?»

»Ja, det var en häftig passion, som förde mig med sig, men . . .»

»Fortfar, jag ber. Ni anar icke huru mycken vikt jag fäster vid att ni nu är fullt uppriktig.»

»Min känsla för henne var den en adelsman hyser till ett

föremål, som står under honom, och vilket han anser sig aldrig kunna höja upp till sig. Jag hade insupit alla dessa lättsinniga idéer, som tillhöra kasernlivet. Detta gjorde att jag betraktade Selma såsom en intagande, en förtjusande kvinna, den jag varken ville eller behövde försaka. Även under det mina känslor för henne glödde som mest, föll det mig likväl aldrig in att tänka mig henne såsom en person, vid vars sida jag önskade framleva mitt liv, eller vilken jag skulle ha ansett mig stolt och lycklig av att kalla min maka.»

»Låg det icke däruti, att ni ringaktade hennes ställning; och om hon varit en av edra likar och fri, tror ni även då, att edra känslor för henne varit desamma?»

»Mina känslor hade varit desamma, men jag hade troligen då, i yrseln av den passion, hennes skönhet uppväckte, förenat våra öden, för att vid uppvaknandet finna, att jag för ett irrbloss uppoffrat hela mitt liv.»

»Har ni varit så livligt intagen i någon annan än Selma?»

»Intill den dag jag på allvar fäste mitt hjärta, hade jag aldrig varit så hänförd och bedårad av någon som av henne. Hon var min ungdoms första, största och mäktigaste förvillelse, den liknade en kort berusande dröm, som lämnade förakt, bitterhet och köld efter sig.»

»Tack för er uppriktighet.» — Stefana återtog berättelsen:

»De veckor, som förflöto emellan scenen i paviljongen och Elins bröllop, vill jag knappast bjuda till att skildra. Varje dag släpade sig den av fadern förskjutna Elin till hans fötter för att erhålla förlåtelse för ett fel, som hon aldrig begått och varje dag vände hon ohörd om ifrån honom. Hade Elins kärlek till fadern varit lugn och stilla, då hade hon bättre kunnat bära sitt öde; men alla känslor i det arma barnets bröst lutade åt överdrift. Hon tyckte sig omöjligt kunna leva utan hans förlåtelse. Stackars barn, hon skulle aldrig erhålla den. Äntligen randades den dag, som skulle göra henne till grevens maka. Innesluten med sig själv, tillbringade hon den i bön och gjorde Gud ett heligt löfte att bliva undergiven, ödmjuk och from. Intet vänligt ord, ingen öm blick fick hon av fadern. När hon var klädd till brud, bad grevens far att få träffa henne. För första gången på dessa veckor hörde hon en mild och kärleksfull röst tilltala sig. Gamle greven sade henne, att han visste *allt* — att han visste det hon var det skuldfria offret för en begången synd. Han lovade henne med rörelse att

vara en far och slöt henne till sitt bröst med den försäkran, att om även hans son nu icke kände hela sin skuld till henne, skulle han dock komma att behandla henne med aktning och även en dag med erkänsla. Åter glimmade en stråle av hopp ur det mörker, som omgav den sjuttonåriga bruden, och hon trädde inför prästen med en rädd, bävande känsla att åtminstone av honom, som för henne var allt och åt vilken hon uppoffrade sig, erhålla en blick, som skulle säga: 'Stackars barn, jag vill vara dig ett stöd, om jag ej kan vara något annat'. Men nej, han såg icke åt henne, där hon stod, blek och skälvande, vid hans sida. Tro mig, det var ett gränslöst bittert ögonblick för Elin, och hon tyckte, då prästen sade amen, att en sträng i hennes hjärta brast, så övergiven och djupt olycklig kände hon sig. Hon hade likväl endast smakat på första droppen av den bittra kalk, hon av ödet var dömd att tömma. Hittills hade hon blott lidit av det enskilda föraktet; en kvart efter vigseln skulle hon även drabbas av det offentliga. I det ögonblick er vagn rullade bort och ni inför hela världen sade: 'Den kvinna, jag varit tvungen giva mitt namn, hyser jag en så stor ringaktning för, att jag icke vill giva henne något mera' — då var hennes styrka bruten, och hon störtade avsvimmad ned vid fönstret. Det föreföll henne såsom hjulen av ert åkdon gått över hennes hjärta. Ack! Huru mången gång har hon önskat, att hon aldrig återvänt till livet!»

Stefana höll upp. Några minuter förflöto, under vilka endast urets knäppning avbröt tystnaden. Hon betraktade uppmärksamt Herman, där han satt med huvudet tillbakalutat, alldeles orörlig. Det syntes på hans bleka panna, att Stefanas berättelse hade gjort ett djupt, plågsamt intryck.

Betjänten, som bar in te, avbröt tystnaden, och greven for med handen över pannan, sägande:

»Ni har en sällsam förmåga att med edra ord anslå alla hjärtats strängar.»

»Om jag äger denna förmåga, så härflyter den därav, att mina ord utgå från hjärtat», svarade Stefana milt.

Man drack, tigande. På Hermans hela yttre syntes, att han stod under inflytande av pinsamma känslor.

»Kanske jag ej bör fortsätta min berättelse?» sade Stefana.

»Tvärtom, jag ber er att få höra den till slut. Det är visserligen en hård lektion ni giver mig, emedan det knappast finnas något bittrare än att höra en annan framställa

de handlingar, man mest ogillar. En dylik tavla är hälsosam att betrakta.»

»Nåväl, då fortsätter jag. När Elin återkom till sans, hade man fört henne in i hennes rum. Lutad över henne stod faderns syster, nämndemanshustrun.

»'Hur är det med dig, barn?' frågade hon och betraktade brorsdottern med tårfyllda ögon.

»Elin förde händerna till pannan. Hon hade ingen klar reda på vad som hänt, men då handen träffade brudkronan, återfördes hon ögonblickligen till vad som passerat.

»'Faster', utropade hon, 'var är han? Har jag drömt eller reste han verkligen?'

»'Kära barn, visst reste han', sade fastern och strök med sina grova händer Elins nedböjda huvud. Hon hade gömt ansiktet i händerna. Gråta kunde hon icke.

»'Men han kommer väl åter', tillade gumman tröstande.

»Elins far inträdde till dottern. Med ett kallt och strängt uttryck gick han fram till henne. Sedan han bett systern avlägsna sig, sade han:

»'En förnedrad kvinna är mest föraktlig i dens ögon, som förnedrat henne, och härpå är du det största bevis. Din man överger dig en kvart efter vigseln, kastande åt dig dessa rader till avsked. Läs!'

»Kaptenen räckte dottern ett brev. Hennes händer darrade, så att hon knappast förmådde taga det. Icke ett ljud förmådde hon få över läpparna. När hon fortfor att tiga, sade fadern med ännu mera stränghet:

»'Lås, säger jag, begriper du ej att jag vill bliva åtlydd!'

»Elin fäste ögonen på brevet och läste de första raderna. Fadern avbröt henne:

»'Åh nej, du skall läsa högt. Jag vill det.'

»Elin läste:

Min fru!

Jag har nu uppfyllt min plikt emot er far, då jag givit er mitt namn, det enda, varmed jag kan gottgöra min skuld, men detta är också allt vad jag kan offra åt er. Ni bär nu detta namn, sök att bära det med heder; jag har överlämnat det åt er. Ni inser väl själv att vi aldrig kunna betrakta varandra som makar, att ni icke är min hustru, jag icke er man. Vi hava ingenting gemensamt mer än namnet, och därför

måste även våra levnadsbanor åtskiljas för att aldrig mötas. Lev väl! Jag reser nu utrikes. Så vitt det beror på mig, skall ni aldrig sammanträffa med

HERMAN ROMARHJÄRTA.»

Stefana lade sin hand på grevens arm och sade med låg röst:

»Förstår ni, greve, vilket intryck dessa rader skulle göra på den sjuttonåriga Elins hjärta? Förstår ni, att slaget var alltför hårt, för skoningslöst tilldelat, att hon skulle kunna bära det? Det föreföll henne också som om hela hennes varelse hade bestått av en enda omätlig smärta. Hon förblev sittande orörlig en lång stund efter att ha läst brevet. Ljudet av faderns röst kom henne att rysa. Den ljöd så hård och obeveklig, att hon tyckte det den liknade ett skarpslipat svärd:

»'Du tror kanske, att din far skulle hålla till godo med en dotter, vilken är så djupt förnedrad, att icke en gång hennes förförare anser henne värd att vara hans hustru, utan helt öppet, genom att förskjuta henne några timmar efter vigseln, säger åt världen: Jag har blivit tvungen att äkta den där flickan, men hon är så lågt sjunken i min aktning, att jag icke vill giva henne en makas plats vid min sida. Begriper du, olyckliga, att du vanärat mig och att jag med ännu större rätt än han skall förskjuta dig! Redan denna afton flyttar du till Hillesta, som utgör ditt mödernearv. Stanna där! Res eller gör vad du behagar, men försök icke att träda över din fars tröskel, förrän din man inför världen återskänkt dig skenet av sin aktning genom att leva tillsammans med dig såsom make! Han har offentligen övergivit dig. Jag gör det också. Jag har givit befallning, att man sätter för hästarna, och du beger dig genast härifrån, medan gästerna ännu äro kvar. Minns, att jag är son av folket, med ännu högre begrepp om heder än någon adelsman, och jag vill icke man skall säga, att Mårtenson ostraffat låter sitt barn leka med hans *ära* eller att han fann sig nöjd med den betalning av en greves namn, som kastades åt hans dotter. Jag skall visa världen, att jag anser mig för god att vara besläktad med de andryga uslingarna. Den förskjutna grevinnan Romarhjärta är icke mitt barn, får icke vistas i mitt hus.'

»Herr greve», tillade Stefana med genomgripande all-

var, »det var Elins över allt annat älskade fader som så tilltalade henne.»

Det ryckte i ansiktsmusklerna på Herman, och han förde näsduken över pannan, sägande med upprörd röst:

Och Selma — Selma lät honom förskjuta dottern utan att kasta sig till hans fötter och bekänna, att Elin var oskyldig?»

»Selma älskade er», svarade Stefana milt, »och hon uppoffrade allt, hellre än att blottställa er för mannens raseri.»

Herman lutade huvudet i handen och betäckte ögonen.

»Jag vill», återtog Stefana sorgset, »skona er från skildringen av den scen som följde, då Elin, ursinnig av smärta och förtvivlan släpade sig på knä och tiggde vid faderns fötter att åtminstone få stanna under samma tak som han, men förgäves, han stötte henne med avsky ifrån sig, och en halv timme därefter rullade vagnen bort till Hillesta med den av mor och far förskjutna Elin, vid vars sida den genomgoda och enkla bondkvinnan, hennes faster, mor Greta, satt — den enda som kände medlidande med det arma barnet. Då vagnen stannade vid Hillesta, var Elin ...» Stefana tystnade. Hon hade blivit så blek, att läpparna voro vita. Herman såg förskräckt upp och utropade:

»Mår ni illa, min fru?»

»Nej.»

»Av nåd, fortsätt då», bad Herman, nästan lika blek som hon.

»Var Elin svagsint», sade Stefana med ljudlös röst.

»Det är gräsligt!» utropade Herman och sprang upp. En tystnad uppstod, varunder han med hastiga steg gick några varv omkring rummet. Slutligen stannade han framför Stefana, sägande:

»Hur är det möjligt för er att hysa annat än avsky för mig, skaparen av så mycket elände?»

»Jag har endast beklagat er», sade Stefana med hänförande godhet, räckande honom sina båda händer. »Ni förstod icke i ert blinda högmod att skepparens dotter ägde ett lika ömt och känsligt hjärta, sammansatt av lika fina fibrer, som trots grevedottern. Ni, trodde ni, att blott de där människorna finge något, som smekte deras fåfänga, det vill säga, då ni kastade åt henne ett namn, skulle de icke känna förödmjukelsens och föraktets stygn. Ser ni, greve, i de grundsatser ni är uppfödd, ingår också den föreställningen att vi, som utgå från folket, icke äga edra känslor och följaktligen kunna behandlas hur som helst utan

att lida därav. På den grunden har mången inom er klass trampat på de lägre klassernas heligaste och mest upphöjda känslor. Skulle jag därför avsky er! Nej, det är icke individen, utan fördomarna, som jag avskyr. Den princip av egoism, som ligger till grund, börds fördomarna, föraktar jag. Att Elins liv och lidande icke varit ägnade att förmildra detta förakt, kan ni lätt inse, men icke ett enda ögonblick har jag överflyttat det speciellt på er. Den personliga bekantskapen med er har för övrigt lärt mig att värdera de många ädla och upphöjda egenskaper, jag funnit er äga, på samma gång jag önskat, genom det inflytande jag redan vid vårt första sammanträffande såg att jag utövade på er, kunna förmå ert bättre jag att lösgöra er från det egoistiska högmod, som förr behärskat er. Jag visste, att då jag en dag skulle förtälja er Elins olycksöde, hennes oförtjänta och bittra lidanden, skulle jag pressa tårar ur edra ögon och komma er att med förfäran övertänka allt det onda ni gjort henne.»

»Ni har bedömt mig rätt», sade Herman. »Fortfar, jag ber.» Han satte sig åter.

»Under tvenne månader förblev Elin sinnessvag och vårdades under den tiden av kapten Troberg och sin faster, mor Greta. Man hade fört henne till huvudstaden och anlitade de skickligaste läkare. Ungdomen, denna mäktiga hjälp åt medicinen, understödde doktorernas bemödande, så att Elin efter två månader blev fullkomligt återställd, men försjunken i ett oövervinneligt svårmod. Läkarna föreskrevo en utländsk resa, men Elin ansåg, det omöjligt att utan faderns förlåtelse kunna lämna fosterjorden. Hon skrev, men brevet kom ouppbrutet tillbaka. Detta förakt, denna hårdhet av den stolta fadern var nära att återkasta henne i hennes tillstånd. Just då uppsökte er far henne. Han hade fått höra, att Elin var sjuk, såsom man kallade hennes sinnesrubbning, emedan Elins far uttryckligen hade önskat, att det skulle hållas hemligt. Han ville icke hava den förödmjukelsen, att dottern blivit galen, därför att den grevlige mannen förskjutit henne. När er far fick höra, att Elin var ordinerad att göra en utrikes resa, övertalade han henne att företaga den och tillbjöd sig att åtfölja henne. I trots av sin grevinnas missnöje och hennes uttalade beslut, att aldrig under några förhållanden erkänna skepparen Mårtensons dotter för sin sonhustru eller räkna henne för släkt, anträdde er far med Elin resan till Tyskland och Frankrike. Överallt presenterade han henne som sin sonhustru och vi-

sade henne all den välvilja och ömhet, som en dotter kan vänta av sin far. Efteråt, då Elin tänkt därpå, har hon till sitt fulla värde skattat hans ädelmodiga bemödanden att söka försona henne med sitt bittra öde. Sedan de rest igenom Tyskland, anlände de till Paris. Ett par dagar efter deras ankomst dit, då Elin skulle gå in till er far, stannade hon, utan att förmå lyfta dörrgardinen, ty ljudet av en röst vars tonfall hon aldrig kunde glömma, träffade hennes öra. Hon lyssnade. Hon hörde gamle greven med strängt allvar säga:

»'Du anser dig således ha handlat fullkomligt rätt, då du på ett dylikt sätt offentligen skymfade det arma barnet och mot henne riktade en rå och övermodig fars vrede?'»

»'Pappa', svarade rösten stolt, 'jag var Elin icke skyldig något mer än man fordrar av mig, nämligen mitt namn, och det gav jag henne. Jag har däremot lovat min mor, att aldrig så djupt förnedra mig, att jag erkände Mårtensons dotter som följeslagerska genom livet. Att försöka övertala mig till att leva tillsammans med denna kvinna som maka vore omöjligt. Jag har väl tillräckligt förnedrat mitt namn, då jag gav det åt henne, jag vill icke därjämte förnedra mig själv genom att säga: detta är min hustru, dottern av min fars f. d. skutskeppare. Dessutom måste pappa väl medgiva, att min mor över sin son bör hava så mycken rättighet, att hon kan fordra, det han icke bryter de löften han högtidligen givit henne.'»

»'Du ämnar verkligen fullfölja din föresats att aldrig förändra ert närvarande förhållande?'

»'Ja!'»

»'Även om jag önskade, att du skulle göra det?'

»'Min far vet, hur mycket jag vördar honom, men jag är nu man och ej en yngling; jag avskyr denna förening, och huru beklagansvärd hon än må vara, är blotta uttalandet av hennes namn mig vidrigt. Hur vore det då möjligt att ens bjuda till att söka leva dagligen tillsammans med henne? Förtjänar det verkligen att jag gör mitt eget liv till ett helvete, och även hennes, samt, vad mera är, gör min mor en tillökning i den sorg hon redan haft genom denna förening? Är verkligen den där flickan värd, att jag avsäger mig min mors välsignelse, att hon aldrig kallar mig sin son?'

»'Du var då icke nog högmodig i dig själv, utan du skulle behöva understödjas av din mor! Jag tror, min käre Herman, att din dårskap med fru Mårtenson kostat oss alla bra

dyrt. Frid är icke allenast spilld för de där människorna, utan även inom min familj. Din mor skall aldrig förlåta mig denna din förening, och i sin hätskhet har hon nu underblåst din avsky för flickans börd.'

»Icke underblåst, hon har endast gjort vad hon bort: grevinnan Romarhjärta kan icke till sin sonhustru hava Elin Mårtenson, och den dag, hennes son vill påtvinga henne en dylik kvinna till dotter, har han upphört att vara hennes barn.'

»'Nåväl, vi skola icke mera tala därom. Vet du vem som åtföljer mig och bor ett par rum härifrån?'

»'Min mor kan det icke vara; hennes hälsa tillåter henne icke att resa, och Helfrid är det väl ej?'

»'Nej, din hustru.'

»'Min far! Ni erkänner henne således inför hela världen som er sons hustru?'

»'Ja, efter hon är det, så skall jag väl göra det. Vi stanna i Paris ett par månader.'

»'Jag lämnar Paris i morgon', svarade greve Herman. — Elin hade hört nog, hon smög förkrossad till sina rum.

»Gamle greven återvände till Sverige redan en månad därefter, men Elin hade han lämnat hos sin svåger, greve Runa, och hon stannade i Paris ett helt år, och skulle säkert ha dröjt där länge, om ej åtskilliga händelser tvungit henne att lämna Frankrike. Smärtan hade i hennes själ lämnat bitterhet efter sig, och hon började tvivla på allt gott och ädelt, ehuru hon i greve Runa och Elina ägde tvenne personer, vilkas ädla och upphöjda karaktär och tänkesätt samt ömhet hade bort försona henne med människorna. Hon var känslolös för deras välvilja. Med hat i hjärtat till den samhällsklass, de tillhörde, förblev hon kall och likgiltig för alla de prov på deltagande hon av dem rönte. Hon kastade sig in i nöjenas vimmel och jagade från den ena förströelsen till den andra, för att under yrseln slippa tänka, känna och minnas. Under det år, hon sålunda sökte glömska för sina kval, hade hela hennes yttre människa undergått en betydlig förändring. Det under sinnessjukdomen avklippta håret hade vuxit igen och blivit mörkt, hyn hade blivit vit och ögonbrynen hade mörknat, hennes växt hade blivit utbildad, och man sade nu: Vad hon blivit vacker!»

Stefana smålog sorgset, tilläggande: »Hennes yttre blomstrade upp, under det själen förtärdes av bitterhet, sorg och agg. Besynnerliga företeelse, som visar hela den makt ungdomen utövar, då icke en gång sådana lidanden som hennes

förmådde inverka på kroppen. Ifrån att vid början av sitt uppträdande i Paris vara en obemärkt och oansenlig person till sitt yttre, blev Elin efter ett års tid, sedan hon fyllt aderton år, ett förmål för uppmärksamhet, och man kunde icke begripa, hur det var möjligt att anse henne för ful; hon var ju riktigt vacker.

En afton i slutet av mars bevistade hon en representation på italienska operan. Elina var då förlovad med monsieur Wicker. Han sjöng om aftonen, så att den förälskade fästmön var idel uppmärksamhet. Elin åter kände sig den aftonen nedtryckt av sina inre kval, och musiken förmådde icke skingra den till fadern och hemmet evigt återvändande tanken. Hennes blick föll händelsevis, under det hennes själ var långt borta, på en ung man som satt på parterren, och vars ögon voro envist fästa på henne. Hans yttre var så ovanligt vackert, att Elin en stund betraktade honom tillbaka. Det var något så intelligent, levnadsfriskt och öppet i hans drag, att ögat ovillkorligen måste stanna på dem, men snart vände han bort huvudet och inom några minuter var han förgäten. När spektaklet var slut och de lämnade sin loge, Elin stödd på greve Runas arm, och kommo ut i galleriet, fann hon den unge mannen stående där, samtalande med en högväxt, svartklädd herre, vilken vände ryggen åt Elin, men då de förbigående skuffade honom, drog han sig något åt sidan och vände nu mot Elin sitt ansikte. Utan att mer veta vad hon gjorde, släppte Elin greven, störtade fram emot den svartklädde herrn, fattade honom om armen och utropade: 'Min far!' Han drog sig undan och sade högt på fransyska:

»'Damen här är visst sjuk!' Elin hörde orden, och föll sanslös, icke i golvet, utan emottogs av den omtalade unge mannen, som bar henne ned i vagnen. Under några dagar var Elin försänkt i vild yrsel, som efterträddes av en förfärlig svaghet. En dag anmälde betjänten att en monsieur Lange önskade tala vid henne. Då hon kom ut i salongen fann hon den unge mannen från Italienska operan där. Han hälsade på henne med osökt enkelhet, som genast gav till känna att han icke var fransman, vilket även hördes då han talade.

»'Tillgiv att jag stör er', sade han på svenska, 'men jag har ett uppdrag till er, vilket jag lovade att fullgöra, nämligen från en svensk, vars namn jag icke skulle få nämna, lämna er egenhändigt detta brev.' Han gav Elin ett brev, varefter han avlägsnade sig. Hela Elins kropp darrade,

hon hade igenkänt faderns stil. Innehållet var ej långt; det lydde:

'Ni torde erinra er, att grevinnan Romarhjärta icke äger några anspråk på mig och förverkat rättigheten att offentligt eller enskilt kalla mig far. — Den förespråkerska, ni fordom ägde i min maka, är även borta, ty hon är död, och jag står således ensam, men hellre ensam, än att kalla den för dotter, som kastat en ohjälplig skugga över mitt ärliga namn. När er man inför världen säger; detta är min hustru, då, men icke förr, äger ni rätt att kalla mig far. — Då ni erhåller detta, har jag rest för att bespara både mig och er ett förnyat möte.

PEHR MÅRTENSON'

»Samma dag erhöll Elin underrättelse om er fars död. Några veckor därefter hade hon lämnat Paris och återvänt till Sverige. Vid sin ankomst till Stockholm sökte hon genast sin faderlige vän, kapten Troberg. Även han var död, och hon stod nu alldeles ensam. Hon fick genom sin faster, till vilken hon skrev, veta att fadern uppehöll sig på Ljungstafors, men var sjuk. Elin reste genast till Hillesta och försökte genom fastern få tillåtelse att se fadern, men han svarade:

»När hon kommer, erkänd av sin man, såsom en aktningsvärd kvinna, då finge hon träda över hans tröskel. Elin skrev till er, bad, att ni blott för några timmar ville fördraga henne vid er sida, och sålunda bereda henne tillfälle att innan faderns död få se honom och erhålla förlåtelse. Ni skickade hennes brev obrutet tillbaka.»

»Jag!» utropade Herman och såg häftigt upp. »Ni misstager er, jag erhöll aldrig något brev från henne, förrän efter faderns död. Tro mig, huru hjärtlös jag var emot henne, hade jag, vid Gud! aldrig kunnat handla så grymt.»

Stefana rätade upp sig och betraktade Herman med ett uttryck av glad överraskning, sägande:

»Det var således icke ni, som återsände brevet?»

»Nej, vid heder och tro!»

»Men ni uppehöll er på Kungsborg och dit hade Elin även adresserat brevet.»

»Troligen ankom det under det jag var i Köpenhamn för affärer. Då jag återkom därifrån, möttes jag av den underrättelsen, att Elins far var död.»

»Det var således grevinnan», mumlade Stefana och böjde ned huvudet.

»Min mor, som visste, att Elin bodde på Hillesta, hade väl av poststämpeln slutit, att det var från henne, och återsänt det.»

Stefana satt tyst med huvudet lutat i handen, liksom försänkt i tankar. Efter en stunds tystnad återtog hon utan att förändra ställning:

»Driven av sin förtvivlan att fadern skulle dö, utan att hon skulle få se honom eller erhålla hans förlåtelse, och ihågkommande det samtal hon åhört emellan gamle greven och er, att ni då yttrade, att er mor fordrat att ni aldrig skulle erkänna Elin för er hustru, reste hon genast till Kungsborg och ankom dit en stormig och ruskig novemberafton. Utan att säga sitt namn, bad hon att få tala vid grevinnan och efter någon väntan blev hon införd i samma rum, vilket sedan blev grevinnans sängkammare, då hon efter branden på Furuhov flyttade hit. Där mötte henne grevinnan. En lampa brann på bordet och kastade sitt matta sken på er mors vackra, stolta ansikte. Jag vill bespara er en beskrivning på den scen som följde, sedan Elin sagt sitt namn. Jag vill icke för er upprepa alla de hårda och äreröriga anklagelser er mor slungade mot Elin, det förakt, varmed hon behandlade henne, det hat, som hennes tal andades. Förkrossad och förtvivlad av smärta, nedböjd under tyngden av så mycken orättvisa, åhörde Elin henne, och då hon slutat, då släpade sig den unga kvinnan till hennes fötter och bad henne om en förbön hos er, att ni blott ville skänka henne några timmar av ert liv, på det att hon skulle få se sin far; men er mor hade icke något medlidande med den arma, utan avvisade hennes tårar och böner med förakt samt lämnade henne med de orden:

»'Icke ens för en timme skall min son kalla er sin hustru, och aldrig skall ni av mig nämnas för dotter. Lämna därför detta hus och spill icke ord eller böner på mig! Jag skall ändå aldrig tillfredsställa er ärelystnad att inför världen betraktas såsom min släktinge. Ni är en främling för mig. Ni är en fiende till min frid och min familjs ära, och vi kunna icke ens för en natt vara under samma tak. Jag hoppas därför att ni genast reser ifrån Kungsborg, eljest måste jag göra det.'

Elin reste sig med döden i hjärtat; ty en enda omätlig känsla av avsky fyllde hennes själ. Fjorton dagar därefter var Elins far död, utan att hava tillåtit dottern att få träffa

honom. Han hade likväl i sin sista stund rivit sönder ett testamente, som han under sin hälsas dagar skrivit, och vilket hade haft till mål att göra Elin arvlös. Denna sista handling i dödens ögonblick tycktes bevisa, att han förlät henne.» — Stefana tystnade.

»Det var då hon skrev och bad mig, enligt lagens rätt, övertaga förvaltningen av den betydliga förmögenheten.»

»Ja, och ni besvarade hennes brev med att sända en i laglig form uppsatt handling, vari ni avsade er alla anspråk på densamma, samt gav henne full fri- och rättighet att förvalta den själv.»

»Kunde jag ha handlat annorlunda, då jag varken var eller ville vara hennes man?»

»Nej! Också var detta ett drag av er, som...» Stefana smålog sorgset, »anslog henne, huru hon trodde, att hennes kärlek till er fullkomligt lidit skeppsbrott på lidandets och förödmjukelsens skär. Hon bedrog sig; under oviljan, bitterheten och hatet i hennes själ låg känslan och glödde med oförminskad värme och skulle en dag flamma upp med hela sin styrka och förkväva alla andra känslor.

»Sedan Elin med biträde av sakkunniga ordnat sina affärer, och även sett döden bortrycka den hjärtegoda fastern, beslöt hon att återvända till Paris, vilket hon ock gjorde. Elina var då gift med Wicker och så lycklig, att hon icke ens kände tyngden av att modern förskjutit henne.

»Min vänskap för Elin daterar sig från den tiden. Hon gjorde med mig en resa till Amerika och under sitt vistande i mitt hem blev jag hennes förtrogna, och redan då beslöt jag att försona henne med de lidna oförrätterna och bliva den, som verkade för hennes lycka. Nu är Elins historia slut. Nu icke ett ord mer om henne. — Tala icke hennes lidanden till ert hjärta och säger icke ert samvete er, hur ni bör handla, då bliver också varje bemödande av mig fruktlöst.»

»Se där», tillade hon, då dörrgardinen lyftes, »hava vi lord Charter och Jacobo. Stefana räckte lorden sin högra och Jacobo sin vänstra hand, bifogande i sin vanliga hjärtliga ton:

»Nåväl, mina herrar, ni stodo icke ut med varandra, efter ni icke stannade på Åkersnäs för hela kvällen.»

»Omöjligt, min fru», svarade lorden och satte sig i soffan bredvid Stefana. »Huru vill ni, att man skall härda ut, skild från er, då det står en fritt att få njuta av ert sällskap.»

»Akta er, mylord, edra ord andas trolöshet. Kom ihåg er fixa idé.»

»Jag behöver icke ihågkomma den, ty den ihågkommer ständigt mig, vilket likväl icke hindrar mig att finna er vara det älskvärdaste fruntimmer jag känt.»

Greven hade stigit upp och dragit sig tillbaka i en fönsterfördjupning för att dölja sin rörelse.

»Om jag är det älskvärdaste fruntimmer, vad är då hon?»

»Den nyckfullaste, min nådiga.»

»Ni är ett original.»

»Möjligt, felet är icke mitt om så är.»

»Om hon icke är älskvärd, huru är det möjligt att då älska henne?»

»Det är just hennes nycker, hennes ombytlighet, som fängsla mig. Själv av ett trögt lynne, oförmögen att vilja eller kunna rycka mig ur min medfödda flegma, tycker jag om att hava en varelse vid min sida, som retar, plågar och oroar mig. Därigenom liksom väcks jag till liv och känsla, utan att behöva duka under för en sådan där våldsam passion, som den ni höll på att uppväcka.»

»Och som räckte i åtta dagar», sade Stefana skrattande.

»Åtta sekel, min fru, och hade den varat en vecka till, så hade jag bestämt skjutit mig för pannan.»

»Ni gjorde det som var klokare.»

»Ja, jag reste till Frankrike och började åter följa min plågoande, som rest ifrån mig under den där evigheten av åtta ändlösa dygn.» Lorden förde näsduken över pannan tilläggande med ett tragikomiskt allvar: »Ni är en fruktansvärd kvinna! Har jag icke rätt däri, herr greve?» utropade han på fransyska.

»I vad?» frågade Herman och vände sig om.

»Att mrs Stephensen hör till antalet av dem, man bör bedja Gud bevara sig för att sammanträffa med.»

»Det medger jag icke; tvärtom, man står i skuld hos ödet för den lyckan», svarade greven.

Lorden kastade sig tillbaka emot ryggstödet och sade med flegma:

»Herr greve, ni har bestämt kallt blod i edra ådror. När jag första gånger såg mistress, tänkte jag: Gud bevare mig ifrån att få en dylik kvinna till hustru.»

»Mylord», sade Stefana leende, »ni är just icke särdeles artig.»

»Artig, mistress! Jag talar sanning; hade jag fått er till

hustru, så hade ni gjort mig galen.» Lorden talade med ett sådant uttryck av orubbligt allvar, att Stefana, Jacobo och greven måste skratta, huru litet böjd därför Herman än var.

»Ni gör mig ju till ett riktigt odjur», sade Stefana.

»Alldeles icke, ni är en ängel, och däri ligger olyckan. Tänk bara efter, huru ursinnigt man måste älska en ängel! Det fins inga mänskliga själskrafter, som skulle härda ut därmed, utan man slutade med att bliva galen.»

Alla skrattade. Helfrid och Jane kommo även in och strax efter dem Elin. Hon var mycket blek och såg lidande ut. Sådan hade Herman icke sett henne. Lorden gick emot henne, sägande helt lugnt:

»Ni har haft migrän?»

»Ja», svarade Elin och hälsade med en böjning på huvudet på greven och Jacobo.

»Huru befinner ni er nu?» frågade Herman. Det var första gången han tilltalade Elin direkt. Hon skiftade färg och såg upp till honom. Han stod åter stödd emot karmen av den kåsös hon satt sig på.

»Huvudvärken är förbi», svarade Elin med ett milt leende. »Ni och Stefana har tillbragt aftonen på tu man hand, tror jag?» bifogade hon.

»Ja, vad tycker ni grevinna?» inföll lorden och tog plats hos Elin. »Och ändå har greven sitt förstånd i behåll.»

»Något som icke skulle hava varit händelsen med er, mylord, ifall ni varit i grevens ställe.»

»Däruti har ni rätt, grevinna. Ni minnes nog, huru illa det stod till med mig i Boston.»

»Det skulle bevisa, att ni har ett klent förstånd.»

»Ingalunda, blott att grevens blod icke är blod — samt att mrs Stephensen är ett oemotståndligt, skönt och intagande fruntimmer, som till och med kan få en britts känslor att sjuda över.» Lorden lekte med sin lorgnett, och Herman såg Elin skifta färg samt med en missnöjd och otålig min rynka ögonbrynen.

»Serverat!» ljöd det från dörren, och man begav sig ut i matsalen.

*

Följande morgon var en klar och kall oktoberdag. Det hade frusit om natten så att mark och träd voro betäckta med ett lätt flor av rimfrost. Utanför trappan på Kungsborg höll betjänten två sadlade hästar. Stefana och Jacobo

trädde ut. Just som den senare lyfte upp Stefana i sadeln, kom greven ut genom flygeln, och sedan han hälsat, frågade han:

»Vart ämnar herrskapet sig så tidigt?»

»Till prästgården, vi skola dit för det där fattighuset, som skall byggas.»

»Rid då icke stora landsvägen», sade greven, »folket håller på att lägga om bron, utan tag vägen över skogen! Eljest kommer herrskapet icke fram.» Han avtog hatten och drog sig åt sidan. Det var verkligen något vackert att se Stefana och Jacobo till häst bredvid varandra. De ägde båda så ovanlig fägring, att man bibehöll ett oemotståndligt intryck därav.

»Han är ovanligt vacker och hon är skön», sade Herman och gick suckande nedåt stallet.

Jacobo och Stefana redo i friskt trav framåt allén, och vid dess slut togo de av inåt skogen.

»Vart har lorden tagit vägen i dag?» frågade Stefana. »Jag hörde av Eklund, att han redan ridit bort.»

»Han och ryttmästar D. hava begivit sig ut på jakt. Ryttmästaren kom och hämtade honom. Nå, Stefana, såg du den rörelse lordens ord om dig verkade på Elin?»

»Ja, det gjorde jag.»

»Där skymtade hennes avund fram.»

»Jacobo, vi äro alla avundsjuka, då vi älska.»

»Bästa Stefana, tala icke om kärlek och Elin på samma gång.»

»Och varför icke, eller vad namn vill du giva hennes känsla för mannen?»

»Passion, fantasi eller vad du vill, blott icke kärlek. Minns Bulwers ord: 'Det givs blott en kärlek, men många kopior av den.' Elins hjärta kan endast kopiera. Det finnes icke något djup och icke någon beständighet i hennes tycken. De likna irrbloss.»

Stefana och Jacobo hade nu kommit till det ställe, där skogsstigen blev så smal, att de ej kunde rida i bredd, varför Jacobo höll in sin häst och lät Stefanas få några stegs försprång. Samtalet avbröts därigenom. Plötsligt hördes ett häftigt hundskall in i skogen, vilket närmade sig allt mer och mer.

»Det låter som om herrarna hålla jakt här», sade Stefana och vände sig till Jacobo. I detsamma störtar en räv, förföljd av ett koppel hundar, tvärs över stigen framför de ridande. I ögonblicket smäller ett skott. Stefanas häst

störtar. Jacobo uppgav ett ångestrop, var med ett språng ur sadeln och vid Stefanas sida. Hästen hade störtat, så att Stefana kommit under, och genom kontusionen och djurets tyngd hade hon förlorat sansen.

Lord Charter, den som lossat skottet, hade vid Jacobos rop skyndat fram, och med en ovanlig sinnesnärvaro hjälpte han till att befria Stefana ifrån bördan av hästen.

En stund därefter red Jacobo hem till Kungsborg med den sanslösa Stefana framför sig på hästen. Lorden hade begivit sig till den i närheten boende läkaren.

På Kungsborg blev stor uppståndelse, då Stefana hemkom livlös. Elin, Helfrid och Jane skyndade var och en att med ångest ägna henne all den vård de kunde; men det såg verkligen ut, som livet på allvar flytt. Herman hade ridit bort.

Då doktorn dröjde och Stefanas sanslöshet fortfor oaktat allt vad man gjorde, fattade Jacobo hennes arm, sköt upp klänningsärmen, varefter han med en pennkniv öppnade ådern. Helfrid höll upp armen, och då Jacobo med det fina stålet rispade upp ådern, överstänktes både hon och han av den klara blodstrålen.

»Gud ske lov!» utropade Jacobo och lade sin hand på Stefanas hjärta. En svag och med möda frampressad suck gav tillkänna att livet återvände, och hjärtats slag blevo allt tydligare och tydligare. När andedräkten blev någorlunda fri, lade Jacobo an förbindningen och böjde sig över henne för att erfara huru hon befann sig.

»Hur är det, älskade Stefana?» viskade han med ångest.

»Illa, min älskling», viskade hon.

Helfrid hade hört de nästan ljudlösa smekorden och ryckte till, liksom det varit ett vasst stål, som träffat henne. Åter tänkte hon: »Jacobo älskar henne.»

Doktorn kom, och Stefana flyttades in i sängkammaren. Jacobo såg nu först på Helfrid och utropade:

»Min Gud! Ni är blodig.» Han hade varit så upptagen av Stefana, att han icke givit akt uppå, vem som stod vid hans sida, då han öppnade ådern.

»Det är icke farligt, det är *hennes blod*. Er panna är bestänkt därav.»

Jacobo kastade sig med ett uttryck av häftig oro ned i en emma. Han var mycket blek och såg lidande ut. Helfrid betraktade honom tigande en stund, det kändes så kvalfullt inom henne då hon såg huru uteslutande hans tankar voro fästade vid Stefana. En tystnad uppstod.

Plötsligt yttrade Jacobo, då hans blick åter föll på Helfrid, som med sin näsduk avtorkade blodfläckarna från sina händer:

»Giv mig er näsduk, fröken Helfrid.»

»Gärna; men den är nedblodad.» Helfrid räckte honom näsduken. Han förde den över sin panna och sade sedan:

»Får jag behålla den.» Rösten var nästan vek, men blicken hade samma oroliga uttryck.

»Ja, den är färgad av *hennes blod* och bör således vara dyrbar för er», sade Helfrid med eftertryck. »Behåll den.»

»Ja, dyrbar för mig, däruti har ni rätt. Blodet är Stefanas, näsduken är er, och därför gömmer jag den här.» Han stoppade den innanför västen, på vänstra sidan. Därefter steg han upp och gick fram till fönstret. I detsamma kom Herman in. Han hade vid sin hemkomst fått veta olyckshändelsen.

»Vad säger doktorn?» frågade han med ett så förstört utseende, att man tydligen läste däruti en allt uppslukande ångest.

»Han är ännu kvar inne hos henne», svarade Helfrid.

Herman kastade sig ned i soffan, och Helfrid tänkte:

»Det ser ut som om bådas liv berodde på Stefanas. Ack ja, hon är ju också en ängel.»

Nu kom doktorn, som bestormades av frågor, på vilka han svarade:

»Vi skola hoppas, att fru Stephensen går igenom det här olycksfallet, ehuru lungan blivit mycket illa klämd.»

Några dagar fulla av allmän oro och ångest förgingo. Helfrid satt så troget vid Stefanas säng och vårdade henne såsom den ömmaste syster. Elin grät, vred händerna och var utom sig. Jacobos hela själ tycktes vara hos den sjuka, och Herman tillbringade sin mesta tid av dagen i lilla salongen för att kunna av dem, som gingo igenom, uppsnappa en underrättelse. Lord Charter hade stängt in sig på sina rum, med en laddad pistol, i den bestämda föresatsen att, ifall mrs Stephensen dog genom hans förvållande, skjuta sig för pannan.

Tredje natten sutto Helfrid och en av Stefanas kammarjungfrur inne hos henne. Hon hade fallit i en lätt slummer. Helfrid lyssnade med glädje till den ovanligt fria andedräkten, ty läkaren hade sagt, att han fann Stefana vara betydligt bättre. Flickan hade somnat, med huvudet stött emot sängkanten, och allt var så stilla och tyst i natten. Då kom Helfrid att tänka på att det var i grevinnan

Gunillas sängkammare de befunno sig, och då klockan i detsamma slog tolv erfor Helfrid något liknande en rysning. Alla de hemska bilder hon hört i barnaåren om detta rum döko upp för hennes inbillning. Plötsligt knackade det tre lätta slag på dörren. Helfrid flög upp och var i ett ögonblick vid den sovande flickans sida, där hon blev stående och stirrade på dörren. Allt förblev tyst, och Helfrid hade hunnit lugna sig samt beslutat att gå och se vilken det var, då det åter knackade, men den gången hårdare. Nu gick Helfrid att öppna. Framför henne stod — icke grevinnan Gunilla, utan — Herman. Helfrid gick ut.

»Sover flickan?» frågade Herman.

»Ja! Men vad i Guds namn vill du vid den här tiden?»

»Helfrid, jag vill se Stefana.»

»Vad begär du?»

»Att du låter mig för en minut se henne.» Då Helfrid ännu tvekade, fattade Herman hennes händer, sägande med ett eget bönfallande tonfall: »Helfrid, jag begär ju blott att se en sekund för att kunna leva.»

»Herman, du älskar henne», viskade Helfrid nästan dödsblek.

»Älskar henne», upprepade Herman långsamt, sköt Helfrid åt sidan och trädde tyst in i rummet. Han gick fram till sängen och betraktade Stefana ett ögonblick. I detsamma slog hon upp ögonen.

»Herman!» viskade hon med ett matt leende.

»Stefana!» stammade Herman och böjde sig ned.

Hon räckte honom handen och tillade lugn: »Jag har trott, att jag skulle dö, och jag har önskat att se er innan dess. Tack, därför att ni kom! Det skall bliva mig bättre att tillfriskna, sedan jag sett er.»

»Dessa ord komma mig att glömma allt vad jag lidit under dessa dagar.»

»Gå nu!» bad Stefana, men då Herman dröjde och betraktade henne med en blick, som utvisade att han icke tycktes vilja åtlyda tillsägelsen, tillade hon med det egna lugn och allvarliga uttrycket i rösten endast: »*Sir Edward.*» Herman spratt till, tryckte hennes händer och lämnade tyst rummet.

*

Några dagar därefter låg Stefana, iklädd en lätt morgondräkt, på en vilsoffa. Jacobo hade satt sig på knä vid sidan av soffan och höll Stefanas händer slutna i sina.

»Det är mig omöjligt, Stefana, att ens försöka att fästa mitt hjärta vid någon kvinna, och varje sådant bemödande från min sida vore vanmäktigt; ty minnet av vad jag lidit står ännu för friskt för min själ. Lägg härtill att min tro på ditt kön blivit betydligt rubbad, så bör du förstå att jag varken vill eller önskar att söka en ersättning för det Eden jag förlorat.»

»Men Jacobo, med ditt lynne och din karaktär är och förblir det omöjligt att stå ensam. Du behöver ett hem, ett hjärta, till vilket du kan luta dig i de veka ögonblicken, och var skall du finna det, om ej i en makas bröst. Därför, min älskling, bör du söka dig en varelse, vilken du kan fästa vid ditt liv och vilken står älskande och mild vid din sida.»

»Sant, att jag fordom behövde det. Nu» — Jacobo lutade ned pannan, »nu, var skulle jag finna en kvinna som förstod mig, som skulle förmå uppskatta det som är hos mig?»

»Frågar du mig var?»

»Ja!»

»Helfrid.»

»Jag väntade detta namn. Kanske skulle jag hava älskat henne, om jag aldrig förr älskat, eller om jag aldrig...» Jacobo smålog.

»Nå, varför fortsätter du ej?»

»Ser du, Stefana, om jag aldrig känt dig, utan blott varit fästad vid Elise, då skulle Helfrid ha kunnat bliva farlig för mitt lugn; ty hennes lugna, ofta nästan kalla, alltid flärdlösa och osökta sätt skulle ha inneburit en fara för mig, om jag ej hade din bild vid hennes sida och det oläkta såret i mitt hjärta. Nu åter kan Helfrid icke bliva annat för mig än en kär syster, ett barn, som jag skulle vilja leda och uppfostra, vars ande jag skulle önska att utveckla så, att den ernådde en lika hög grad av utveckling som din. Men den kvinna, med vilken jag skulle kunna förena mitt öde nu mera, måste vara min like. Den där drömmen, att vid min sida äga ett ljuvt, älskligt barn, den är försvunnen, och jag ville nu i min maka hava min bästa vän. Därtill förefinnes ej ännu tillräcklig likstämmighet emellan mig och Helfrid. Nej, den enda kvinna, jag efter det lidna skeppsbrottet, med obegränsad tillgivenhet kan och är fästad vid det är Stefana.»

»Men jag kan icke bliva vad du behöver.»

»Jag vet det, och därför, min vän, blir Jacobo ensam.»

Han reste sig upp. »Dessutom, emellan mig och Helfrid ligga högmodets fördomar. Både hennes och mina. Min brud blir icke Stefana och icke heller Elise. Nåväl, jag har därför sökt mig en annan, och den heter arbete. Mitt hjärta skall förbliva troget sin första flamma.»

»Vilken förblir din trognaste vän.»

»Tack! Vet du, Stefana, att jag ofta frågar mig varför ödet ej fogat så, att du och jag blivit ett par.»

»Troligen därför, att vi alltför väl passat tillsammans och i människornas förhållande till varandra träffa vi högst sällan en fullständig harmoni.»

»Där borde väl råda en sådan, då vi tänka på huru fullkomlig den är i hela skapelsen.»

»Och varför? Jo, därför att skapelsen är ett verk av Gud, men de mänskliga förbindelserna äro en produkt av människan själv.»

»Sant — och därför tänker jag: då jag ej fick den, som passade för mig, vill jag ingen hava.»

»Så tänker även jag: viskade för sig själv Helfrid, som stod lutad emot dörrposten i salongen och dold av dörrgardinen. Hon hade hört samtalet. Utför den stolta flickans bleka kinder smög ett par tårar, den hopplösa kärlekens bittra tårar.

*

En bjudning från friherinnan T. anlände några dagar därefter. Friherrinnan hade varit sjuk och ville nu se sina vänner till firande av sitt återvändande till hälsa. Stefana kände sig ännu alltför klen att våga göra en dylik utfärd, isynnerhet som läkaren föreskrivit stillhet. De övriga, som ej hade något antagligt skäl att vägra, lovade att infinna sig. En stund efter, sedan friherrinnans bud återvänt med svaret, inträdde Herman till Stefana, där hon vilade på en soffa i budoaren.

»Reser ni till friherrinnan i dag?» frågade han.

»Nej, jag blir hemma.»

»Vill ni skänka mig denna eftermiddag?»

»Gärna; men skall icke greven resa? Man skall sakna er.»

»Förlåt, att jag betvivlar det; men om så även vore, är det mig omöjligt att i dag infinna mig hos henne. Även jag har en berättelse att meddela, och sedan skall mitt öde bestämmas.»

»Jag har väntat det. Jag visste, att ni skulle komma att meddela mig den. Ni är välkommen i eftermiddag.»

Herman gick, men strax efter honom inträdde Elin. Hon kastade sig ned på knä bredvid Stefana, fattade hennes båda händer och lade dem på sitt huvud, sägande:

»Stefana, när?»

»Redan i morgon», svarade Stefana och förde sina händer över Elins glänsande hår.

»Jag hade redan förut bestämt morgondagen. När skall du tala vid honom?»

»I eftermiddag.»

»Nåväl, hör mig. I morgon reser jag till huvudstaden. Jag har givit lorden mitt ord att möta hans mor i Stockholm. Nu har jag beslutat att med några ord underrätta Herman om att han skall bestämma över sitt och Elins öde, ty därpå kommer det att bero, om jag ifrån Stockholm beger mig direkt till England eller återvänder hit. Klockan elva har jag bestämt mig för att resa. Give Gud, att...»

»Elin, jag känner här», Stefana lade handen på hjärtat, »att han icke skall svika min tro på hans heder och pliktkänsla.»

»Och ditt hjärta bedrager sig sällan, jag vet det. Han återfår både hustru och syster.»

»Den senare blir belöningen för den förra. Hur länge ämnar du stanna i Stockholm?»

»Några veckor.»

Stefana började tala om andra saker.

Sedan alla avrest till friherrinnan, inträdde Herman till Stefana.

»Välkommen, herr greve, jag har väntat er en hel timme.»

»Ursäkta mig! Men det kommer därav, att jag förefallit mig själv såsom den, vilken skall ut i en strid, där han känner att han skall stupa.»

»Ni vill väl aldrig betrakta mig såsom er fiende?» Stefana smålog. »Själv har jag ansett mig för er vän, er bundsförvant.»

»Ni är en bundsförvant åt det rätta och goda, men en fiende till min lycka.»

»Jag tror icke, att man kan avvika ifrån det rätta eller goda och sedan vara lycklig; därför är jag även er lyckas bundsförvant.»

»Min fru, nämn icke lyckan och mig på samma gång», sade Herman med ett bittert leende och satte sig. »Ni förtäljde historien om Elins lidanden. Jag vill nu i min tur låta

er kasta en blick in i min själ, och sedan må ni bedöma storleken av det offer jag gör, då jag återknyter Elins och mitt öde. Hon har i dag skriftligen underrättat mig om, att hon i morgon reser från Kungsborg och att det skall komma att bero på mig, ifall hon lämnar det för alltid, emedan: såsom hennes ord lyda: om jag än en gång förskjuter den maka som i tolv år älskat mig, hon då för alltid överger Sverige. Hon reser, såsom ni troligen vet, i morgon klockan elva; har jag icke innan dess beslutat mig, har jag förverkat all utsikt att gottgöra vad jag brutit.»

»Och ni ämnar?»

»Giva Elin all den upprättelse jag förmår. Har ni tvivlat på huru jag skulle handla efter att ha hört allt vad den arma lidit genom mig?»

»Greve Romarhjärta, jag har icke ett ögonblick betvivlat att hos er klappar ett ädelt hjärta, men...»

»Ni har icke ansett det möjligt för mig att övervinna den motvilja Elin ingivit mig.»

»Eller rättare er avsmak för hennes låga härkomst. Hon, en skutskeppares dotter.»

»Den tiden är längesedan försvunnen, då jag fäste mig vid en människas börd. Ni har ju nära nog lärt mig föraakta min egen samhällsklass. Dock, det var icke därom jag nu ville tala.»

Han fattade Stefanas hand och slöt den emellan sina båda med de orden:

»Lova att höra mig med tålamod, även om jag nu kommer att i mina ord överskrida det råmärke, ni uppställt emellan er och mig, och om jag i mina uttryck icke alltid kan bibehålla sir Edwards flegma.»

»Det lovar jag, emedan jag nu känner er och vet att ni ändå aldrig skall förneka sir Edwards självbehärskning.»

»Tack.» Herman kysste handen och släppte den med en egen dröjande rörelse. Därefter lutade han sig tillbaka emot emmans ryggstöd och började med ett djupt allvar i rösten:

»Då jag efter min utländska resa återsåg Selma, vaknade hos mig det livliga intresse jag redan vid hennes första uppträdande inom vår familj hade erfarit; men hon var det oaktat i mina ögon f. d. guvernanten, som tjänat för lön i mina föräldrars hus, och jag betraktade henne aldrig som min like, ehuru hon upptog alla mina tankar och känslor. Hon var en skön blomma, den jag önskade bryta och sedan kasta bort i glömskans grav. Mina begrepp ifrån

barnaåren voro sådana, att jag betraktade folket, och även medelklassen, såsom en hop underordnade varelser, vilka voro till endast för de högre. Med samma känsla som människan i allmänhet betraktar även de ädlaste djur, det vill säga såsom varelser, över vilka hon kan och bör härska samt äger rätt att begagna för uppfyllandet av sina behov och sina njutningar, med nästan samma känsla betraktar den verklige aristokraten massan av folket. Därav uppkommer denna obenägenhet, adeln i alla tider visat emot folkets upplysning och intellektuella utveckling. För att kunna behärska och använda det efter sina önskningar och upprätthållandet av deras makt har det fordrats att folket skulle vara oupplyst. Bonden behöver icke kunna läsa för att plöja sin åker, och hantverkaren behöver ingenting annat lära än det yrke, varmed han föder sig och för vars produkter de högre betala honom. Så tänka aristokraterna, även när de av tidens anda hindras att högt uttala dessa tänkesätt. Att detta sätt att tänka, som gått i arv från sekler till sekler, måst grundlägga övermod och ett tanklöst lättsinne, då det gäller de lägre klasserna, är naturligt och har kanske till icke ringa del framkallat denna sedeslösa lek med de ofrälse kvinnorna, som i alla tider utmärkt adelsmännen, och varför jag själv föll offer. Detta skall förklara för er, huru det var mig möjligt att under det jag med passionerad häftighet förföljde Selma med min kärlek, jag likväl var sysselsatt med tanken på en förening med den unga, rika fröken W., ett parti, som min mor med särdeles förkärlek icke allenast omfattade, utan arbetade på. Fröken W. tillhör, som ni kanske vet, en av vårt lands mest ansedda familjer och är därjämte mycket rik. Jag hade lyckats vinna den unga flickans hjärta, ehuru, jag tillstår det uppriktigt, mitt eget var och förblev alldeles likgiltigt för henne. Jag var van att betrakta äktenskapet endast som en konventionell affär, där tvenne personer av lika samhällsställning och förmögenhet förenas. Driven av min fantasi för Selma, beslöt jag att åtfölja min far till Ljungstafors för att... återknyta den ömma förbindelsen emellan henne och mig, som lik en brusande dröm stod för mitt minne. Sedan vårt vistande vid Strömstad, hade jag lovat min mor, att då jag återkom från Ljungstafors, skulle jag förklara mig för fröken W. och begära hennes hand av föräldrarna, som voro för vår förening.

Ni känner de händelser, som följde. Då jag lämnade Ljungstafors, kände jag en djup förbittring emot det öde,

som tvang mig att avstå från en förening, som i allo smickrade min stolthet, för att knyta en, som jag ansåg föraktlig. De uppträden, som, vid underrättelsen om mitt förestående bröllop med Elin, uppstodo emellan min far och min mor, voro av den natur att de endast ökade min avsky för sammanlevnaden med en kvinna, som jag betraktade stå så ofantligt lågt under mig som Elin. Denna känsla antog prägeln av en djup förbittring, då jag sammanträffade med fröken W. och betänkte, att jag nu var tvungen avsäga mig en maka, vid vars sida min ärelystnad hade vunnit alla möjliga utsikter att bliva tillfredsställd. Ja, mina gäckade drömmar om en lysande framtid utplånade alla spår av min böjelse för Selma, och jag beskyllde henne nu, i mitt inre för att genom sin svaghet och sitt lättsinne var skaparinnan av mitt olycksöde. Jag anklagade Elin och kaptenen för att hava ställt till hela uppträdet endast för att tilltvinga sig en greve Romarhjärta till man och måg. Jag såg däruti en snara, varuti jag fallit för att befrämja dessa människors ärelystnad. Denna min övertygelse understöddes av min mor, och följden blev, att jag fast och oböjligt beslöt, att varken Elin eller hennes far skulle av denna förening njuta någon tillfredsställelse, utan att jag skulle visa världen, att om jag än vore tvungen att giva Elin mitt namn, jag likväl aldrig skulle skänka henne en makas rättigheter; genom att lämna henne strax efter vigseln förklarade jag att jag icke ansåg henne värd en plats vid min sida. Det var ett uselt övermod, som dikterade mitt handlingssätt och ingav mig den övertygelsen, att skepparen Mårtensons dotter i det hela skulle känna sig tillfredsställd blott hon finge heta grevinna.»

»Men hon avsade sig både ert namn och grevinnetiteln, då hon knäböjde vid sin fars lik, och hon beslöt att aldrig återtaga någotdera, förrän ni tillerkänt hennes en makas rättigheter och skänkt henne ert hjärta.»

»Hon bär det likväl nu och har således icke blivit sin föresats trogen.»

»Låt oss icke tala därom, utan fortsätt er berättelse! Det gör mig gott att höra er tala med fullkomlig uppriktighet om er själv.»

»Efter bröllopet reste jag direkt till Tyskland, genom Schweiz, och slutligen till Frankrike, för att återse min syster Elina. Min morbror och Elina hade gjort en tur över till England, så att denna min önskan icke blev uppfylld. Efter sammanträffandet med min far lämnade jag

genast Paris och återvände hit. På sin dödssäng tog min far av mig det löftet, att jag aldrig skulle genom förslaget om äktenskapsskillnad ännu djupare såra Elin, utan först om hon fordrade upplösandet av de band som fängslade vår frihet gå in därpå. Efter min fars död kom kampen med ekonomiska bekymmer, och dessa upptogo under loppet av flera år så hela min uppmärksamhet, att jag nästan aldrig oftare tänkte på Elin, än då mina fordringsägare hotade att lägga beslag på min hustrus förmögenhet, vilken hotelse slutligen efter en hård strid föranledde mig att sälja Kungsborg. Jag var en fattig ädling med ett stort lysande namn, vars glans jag alls icke kunde upprätthålla, och då jag med de mina drog mig tillbaka till Furuhov, nästan förbannade jag det öde som fjättrat mig vid Elin och gjort om intet en förening med fröken W., vilket haft till följd att jag blivit en rik och ansedd man.»

»Elin var fullt ut lika rik som fröken W.», inföll Stefana.

»Sant, men kunde jag väl begagna mig av hennes förmögenhet, då jag aldrig erkänt henne för min maka? Jag skulle ju därmed hava givit hela världen rätt att säga: han har gift sig med sin fars skeppares dotter för att komma åt hennes penningar.»

»Man hade väl kunnat säga detsamma om fröken W.»

»Nej, för det första kände man icke då, när det partiet var ifråga, att grevarna Romarhjärta voro ruinerade, och man hade aldrig erhållit kunskap därom; för det andra var hon min jämlike, och man hade icke kunnat beskylla mig för att, av lumpen egennyta, hava gjort en mesallians.

»Efter ett års overksamhet och bittert grubblande på framtiden, under vilken tid jag avskilt mig ifrån den övriga världen, uppträdde ni här.» Herman höll upp ett ögonblick, därefter återtog han: »Ert första närmande till mig innebar en förödmjukelse för min stolthet. Jag besökte er för att i min tur återkasta den på er.» Han fattade livligt Stefanas båda händer. »Jag skall aldrig glömma det nästan elektriska intryck ni gjorde, då jag trädde in här och ni stod framför mig. Jag vet icke om man i allmänhet anser er för skön, jag vet knapast om ni är det; men ett vet jag, att aldrig än har någon på mig gjort ett så fängslande intryck som ni. Ifrån första ögonblicket liksom behärskade ni min själ, och med en oemotståndlig makt drog ni mig till er. Detta välde, som ni emot min vilja och i trots av min stolthet utövade, var det, som förmådde mig, den övermodige,

okuvligt högmodige Herman, att bliva er första tjänare. Att vara i er närhet, att andas samma luft som ni, att vinna en blick av bifall, ett bevis av aktning utav er, se där vad som utgjorde målet för mitt liv, min strävan och min högsta önskan. Jag var hellre er tjänare, emedan det beredde mig lönen att se och höra er, än jag ville leva skild från er i rikedom och oberoende. Med få ord: jag älskade er. Icke med denna dåraktiga och tygellösa passion, som utmärkte min tidigare böjelse, utan med en djup, allvarlig, nästan helig känsla. Jag såg i er en varelse högre, ädlare och rikare begåvad än andra, och jag tillbad i er den adel, inför vilken man ensamt kan och bör böja sig med vördnad. Ni är ett barn av folket, jag vet det, utgånget ifrån samma klass som Elin, vars härkomst jag en gång betraktade med avsky och missaktning; likväl har ni tvungit mig att beundra och vörda er. Jag känner hela min ringhet, då jag jämför ert och mitt människovärde. Er tillgivenhet försonade mig med mitt förspillda liv, och tanken att en gång kunna...» Han hejdade sig.

»Fortfar», viskade Stefana.

»Tanken att en gång kunna bliva värdig er kärlek innebar för mig livets högsta lycksalighet. Likväl föreföll den tanken så djärv, att jag endast då vågade lämna den insteg, när ni lät skymta något, som...»

Herman lutade sig tillbaka i emman och förde handen över pannan.

»Som?» upprepade Stefana.

»Som likt en blixt upplyste mig och lät mig för en sekund tro att...»

»Ni var älskad», ifyllde Stefana lugnt.

»Ja.» En tystnad uppstod. Även Stefana hade lutat sig tillbaka och tycktes för några minuter vara försjunken i tankar. Greven drog en djup suck och återtog:

»Men dessa så glänsande och förvillande ljus utgingo icke från er, utan voro snarare återsken från mitt eget inre; ty just i det ögonblick jag trodde mig uppfånga dem, försvunno de, och ni var åter densamma, utan att ens den minsta färgskiftning i ert ansikte eller darrning på rösten gav till känna, att jag haft anledning tro på en sådan lycka, vilken jag snart insåg var endast en tom dunstbild, den mitt sjuka hjärta skapat. Om i ert hjärta funnits en skugga av kärlek, skulle ni väl då outtröttligt arbetat på en återförening emellan Elin och mig? Skulle ni, som visste, som

såg, som förstod, huru av hela min själ jag älskade er, ha ägt mod att oupphörligt återföra tanken på Elin, att göra er till hennes sakförare, och med alla krafter ivra för att hon skulle få en makas plats vid min sida? Omöjligt! Någon enda gång skulle ert mod ha svikit er, någon enda gång skulle jag ha läst ett uttryck av undertryckt smärta, men nej, endast för hennes lidande hade ni tårar, endast för henne ägde ni medlidande; mig förehöll ni blott vad som var min plikt, och det fastän ni kanske läste i min själ, huru mycket detta offer, ni av mig fordrade, skulle kosta mig. Jag hade icke heller ägt kraft att bringa er det.»

»Icke? Ni sade likväl...»

»Att jag skulle göra det; men det sker därför, att jag nu klart inser det min skuld till Elin är så stor, att om jag icke sökte försona henne med det olycksöde, jag skapat, hade jag för alltid förverkat er aktning. Men, då jag går att inviga mitt återstående liv till försoningsoffer åt henne, måste ni i utbyte lova mig, att jag får leva i er närhet, se er, andas samma luft som ni, och genom denna lycka, den enda livet äger, göra det möjligt för mig att uppfylla mina plikter emot Elin.»

»Herr greve, vad önskar ni? Att såsom en annans man leva i den kvinnas närhet, ni älskar, och vilken edra plikter förbjuder er att älska? Jag gjorde ju mig till er medbrottsling, om jag, medveten av denna kärlek, vilken är ett brott emot er maka, tillät er stanna på samma ort och andas samma luft som jag. Nej, långt skild från Stefana, stödjande er ensamt på er heders- och pliktkänsla, skall ni såsom Elins make återgälda henne all den kärlek hon hyst för er, alla de lidanden hon genom er utkämpat. Då skall Stefana med aktning, ja, med beundran tänka på er, vars vän hon varit och alltid skall förbliva. Långt, långt bort från mig måste ni resa, om ni verkligen vill försona vad ni brutit.»

»Huru är det möjligt att gå så långt i grymhet, att ni icke en gång unnar mig en enda stråle av ljus på min mörka stig?»

»Grym!» Stefana smålog sorgset. »Nej, icke grym, jag önskar blott, att ni aldrig må taga miste om det rättas väg, och det gjorde ni, ifall ni tror er kunna skapa er egen eller Elins lycka, under det ni i ert hjärta när en känsla, som står i rak strid med edra plikter. På det orättas grund uppspirar aldrig någon frid och tillfredsställelse. Var man, och befall ert hjärta att tiga, kväv dess önskningar och behärska dess

svaghet, samt offra er helt och hållet för er plikt, eller ock...»

»Varför fortsätter ni ej?»

»Eller ock låter ni det arma offret för ert högmod framsläpa sitt liv såsom hittills.»

»Min fru, vad begär ni?» Herman hade blivit mycket blek.

»Nu gäller det om heder och plikt skola segra över hjärtats svaghet. Är ni en man av verklig ära, då skall ni icke för andra gången förskjuta henne. Segrar er plikt, då skall ni följa henne och resa långt, långt härifrån; men låter ni behärska er av den svaghet er kärlek uppväcker, låt henne då resa ensam; ty vill ni gottgöra vad ni brutit, då måste offret vara fullkomligt och värdigt Herman Romarhjärta. Nu icke ett ord mera i detta ämne, om ni behagar. Besluta själv! Bedöm själv, opartiskt och lugnt, det steg ni bör taga, och låt Stefana hoppas, att den man, som sagt sig älska henne så högt och så heligt, även är till hela sin karaktär och sina handlingar ädel och storsint.»

»Och lönen för det ädla och storsinta, var finner jag den?»

»I ert eget bröst.»

En lång tystnad uppstod. Herman hade stigit upp och vandrade en stund av och an på golvet, slutligen satte han sig vid pianot. Stefana lutade sig tillbaka i ett av soffhörnen. Hon var blek, och en skugga av smärta vilade över hennes ansikte. Plötsligt sjöng Herman:

»Om jag reser långt, långt, så långt som bort till världens slut,
så skulle nog ändå mitt hjärta bli hos dig,
och om jag icke kom igen förr'n tiden runnit ut,
så skull' du ändå finna tro hos mig.»

Det var samma sång som en gång förut pressat tårar ur Stefanas ögon, och även nu smögo de klara pärlorna utför kinden och stannade på det svarta sidenet. Då Herman sjungit slut, sprang han upp och stod framför Stefana.

»Ni gråter!» sade Herman med låg, darrande röst. En lätt rysning gick igenom Stefanas varelse, men hon förblev orörlig. Han pekade på tårpärlorna, som ännu lågo kvar på det svarta tyget, tilläggande:

»En gång hade jag velat giva år av mitt liv för att veta vilka känslor som frampressade dessa diamanter.»

»Fallna på sorgens skrud», viskade Stefana.

»Nu ville jag giva hela mitt liv för att en enda sekund kunna läsa i ert hjärta och se för vilken dessa tårar runnit.»

»För honom som klädde mig i änkedräkt», sade Stefana och lyfte upp sitt sänkta huvud.

»Honom! Det givs då en honom, som upptager edra tankar?» Herman såg dystert på henne.

Stefana kastade huvudet tillbaka med en nästan stolt rörelse, sägande:

»Ja, min man.»

»Ni älskade honom således?»

»Jag älskade honom med hela min varelse, med varje droppe av mitt blod, med varje fiber i mitt hjärta.» Stefana hade rest sig ifrån sin tillbakalutande ställning, det bleka ansiktet glödde och i ögat låg en hel värld av hängivenhet och kärlek.

»Och ni har aldrig älskat någon annan?»

»Aldrig!»

»Icke en gång Jacobo?»

»Nej, icke en gång honom.»

»Skall ert hjärta evigt bliva denna kärlek trogen?»

»Ja, evigt.»

»Ni sade likväl en gång: Då jag gifter mig, sker det av kärlek, och då skall jag lägga bort sorgdräkten.»

»Ja, jag sade det.»

»Huru förklara dessa ord?»

»De förklara sig ju själva, att då jag icke kan älska någon annan, skall jag icke heller bliva någon annans maka.»

»Och aldrig avlägga den svarta dräkten?»

»Vartill dessa frågor? Varför sysselsätta er med mig?»

»Emedan ni är hela livet för mig.»

»Stefana och ni måste skiljas. Elin och ni skola hädanefter vandra vid varandras sida. Redan i morgon hade ju Stefana upphört att vara något annat än ett minne i er själ.»

»Gud allena vet vad jag i morgon beslutar, nu vet jag det icke själv.» Han tryckte hårt Stefanas händer, tilläggande med passionerad ton:

»Om jag ändå fått behålla den hägrande villan, som ibland gycklat för min inbillning, att... att ni älskade mig.»

»Endast den kan Stefana älska, som för sin plikt uppoffrar sin lycka och äger kraft att, även då sällheten ler emot honom, säga den farväl, för att lyda samvetets röst.» Stefana reste sig upp, tilläggande:

»God natt!»

Herman kysste häftigt Stefanas båda händer och lämnade hastigt salongen.

Stefana tog ett par steg efter honom, men stannade, mumlande:

»Ingen svaghet! Morgondagen skall visa om han är en man av heder.»

*

Stefana tillbringade större delen av den följande morgonen hos Elin. När hon gick ut från dennas rum, mötte hon Eklund.

»Greven önskar tala med frun.»

Stefana gick in i salongen, och Elins kammarjungfru gav befallning, att grevinnans vagn skulle köra upp.

Då Stefana inträdde i salongen stod Herman, stödd emot kaminen, blek och med ett moln av djup sorg över den höga pannan. Stefana gick fram till honom. Hon var lika blek som han.

»Ni har önskat tala med mig», sade hon med en röst, som darrade, och räckte honom sin hand.

»Ja, jag kommer för att bjuda er farväl.» Han fattade de framräckta händerna och höljde dem med sina kyssar. »Vi skola skiljas; jag skall aldrig mera återse er, vars åsyn utgjorde mitt liv; men ni och plikten bjuda så.» Han tillade efter en paus:

»Om man hade sagt mig: du skall avsäga dig rang, rikedom och anseende och såsom simpel soldat taga geväret på axeln och stå på post, men efter dagens ringhet varje afton sitta vid Stefanas sida, lyssna till hennes röst och sola dig i hennes blickar, så hade jag utan betänkande kastat långt bort ifrån mig allt vad storhet och mänskliga fördelar kunna nämnas för att köpa mig en dylik lycka, utan att ens önska mig något mera än att se och höra er, Om man sagt: du skall i fattigdom och förödmjukelse arbeta för ditt dagliga bröd och kämpa med behoven, men

i ditt torftiga hem skall du mötas av Stefana; då hade jag ej velat byta bort min lycka emot himmelriket. Ja, hade man bjudit mig att övergiva fosterland och släkt, att glömma allt, för att gå i landsflykt med er, så skulle jag under mina fötter trampat min grevliga krona, som varit mig kär, lycklig och stolt att få följa er. Så högt, så över alla annat älskar jag er, och nu...» Herman tryckte hennes händer till sitt hjärta: »Och nu säger jag er ändå farväl. Nu går jag att offra min kärlek, hela mitt liv, allt mitt hopp åt henne. Jag bjuder mig själv till försoningsoffer för den skuld mitt högmod ådragit mig. — Är ni nöjd, Stefana?»

»Ja», viskade Stefana och tryckte hans händer. »Jag är icke blott nöjd; jag är lycklig!»

»Lycklig!» utropade greven och sprang upp, »lycklig, då jag med döden i hjärtat inviger mig åt olyckan.»

»Jag är lycklig, därför att jag kan vara stolt över er. Gå! — Jag älskar er!»

»Stefana!» Greven sträckte ut armarna liksom för att sluta henne till sitt bröst, men lät dem åter sjunka, framstammande:

»Tack — Stefana! — Farväl!» Därmed störtade han ut ur rummet.

I detsamma rullade en vagn utför allén. Det var Elin, som reste bort ensam. Med händerna tryckta emot det oroligt klappande hjärtat stod Stefana lutad emot fönsterposten. En stund förflöt, vilken förekom henne såsom en hel evighet, därefter hörde hon steg i salongen. Det var hans. Strax därpå stod han framför henne, blek och dyster.

»Elin har rest! Det är för sent att gottgöra det brutna.»

»Du bedrager dig, Herman», viskade Stefana och räckte armarna emot honom. — »Hon är kvar; *jag är Elin!*»

»Du!» Herman störtade fram.

De under tolv år skilda makarna vilade nu för första gången i varandras armar — — — — — — — — — — —

— —

Det var en lång omfamning, som i sig innefattade en hel himmel. Jorden med dess fröjder, dess bittra smärtor var förgäten för dessa båda i stundens lycka försjunkna människor.

»Jag andas åter!» utropade en glad röst ifrån dörren.

»Min roll är nu utspelad och jag kan även få en del av er glädje.»

Dessa ord återkallade de båda makarna till verkligheten. Stefana vände sitt av tårar badande ansikte emot den talande och räckte henne den ena handen, den andra armen kvarlåg omkring Hermans hals.

»Kom, Elina, och omfamna din bror.» Därefter vände hon sig till greven: »Herman, här är din syster, som icke velat kalla dig bror, förrän du gav Elin ditt hjärta.»

Den scen som följde låter lättare tänka än beskriva sig. Vi vilja blott tillägga, att Helfrid i nästa ögonblick delade återseendets och återföreningens glädje.

*

Om aftonen finna vi Herman och Stefana sittande uti den lilla soffan uti spegelkabinettet utanför grevinnan Gunillas f. d. sängkammare. Greven hade sin arm om Stefanas liv och hennes huvud vilade på hans skuldra.

»För att rätt våga tro på min lycka, vilken förefaller mig otrolig, måste du, min återfunna brud, komplettera Elins historia med Stefanas.» Herman tryckte sina läppar på hennes panna, tilläggande: »Förtälj mig den nu, under det jag har dig tryckt till mitt hjärta, på det att ridån för det förflutna må falla med denna dag och morgondagen endast i min själ finna min sällhet.»

»Ja», sade Stefana och såg upp i mannens ögon med en blick, full av kärlek, »låtom oss i afton begrava det förflutna med alla sina skuggor och sedan endast leva för framtiden!»

»Skall du kunna glömma alla dessa långa år av bittra kval?»

»Om jag skall kunna glömma dem? Herman, du förstår icke, huru jag älskar, om du ej vet, att jag redan glömt allt, utom min närvarande lycka.»

»Tack!» Mer sade icke Herman, men den varma kyss, han tryckte på sin makas läppar, tolkade hela hans tacksamhet.

Några ögonblick därefter började Stefana den begärda berättelsen.

»Då jag efter min fars död lämnade Sverige, återtog jag namnet Mårtenson, med full föresats att aldrig bära namnet Romarhjärta, förrän du erkänt mig för din hustru.

»Kort efter min ankomst till Paris erhöll jag brev från min morbror, kapten Stephensen, som var bosatt i Amerika, Vi hade på flera år ej haft brev från honom, men vid min fars död hade jag tillskrivit morbror och underrättat honom om den förlust jag gjort. Nu skrev han och inbjöd mig att komma till Boston för att förljuva hans sista stunder, emedan han var alldeles allena och sjuklig. Han bad mig, ifall jag ville uppfylla hans önskan, skriva till en hans hustrus släkting, herr Jacobo Lange, som uppehöll sig i London, och underrätta honom om tiden för min avresa, samt göra sällskap med Jacobo, som ämnade sig till Amerika.

»Som inga band kvarhöllo mig i Paris, uppfyllde jag genast hans önskan och sammanträffade i London med Jacobo. Till min stora överraskning igenkände jag i honom samme unge man, som överbringat mig min fars brev, då jag förra gången var i Paris. Under det vi uppehöllo oss i London, beskrev Jacobo för mig min morbror såsom ett original, sammansatt av alla möjliga motsägelser. Han hade varit gift två gånger, men var nu änkling. Av sex barn, som han haft, voro alla döda, och nu stod han helt allena, en bräcklig sjukling, ägare av en alldeles enorm förmögenhet. Av ett häftigt, misstänksamt och härsklystet lynne, ägde han ingen varelse, som med deltagande och ömhet vårdade honom på hans ålderdom, och detta hade hos gubben framkallat den ivriga önskan att få till sig sin systers barn, för att hava någon med vilken han var besläktad. — Jacobo berättade mig vidare, att han var son av min morbrors svägerska, dotter av en till Amerika överflyttad svensk. Jacobo hade blivit uppfostrad av sin mor, som helt tidigt blev änka; men vid sjutton års ålder förlorade han även henne och stod då alldeles ensam, utan förmögenhet och utan någon annan släkting än min morbror, som erbjöd honom att bliva föreståndare på en av hans plantager. Men den efter frihet och upplysning törstande ynglingen avslog bestämt detta tillbud, som var alltför vidrigt för hans fria ande. Min morbror, som aldrig fördrog att man opponerade sig emot hans vilja, blev ond och förklarade i tydliga ordalag att Jacobo aldrig hade något att vänta av honom. Så åtskildes de, och Jacobo begav sig ut i världen för att utan andras bistånd bryta sig en bana. Kämpande med tusen svårigheter och tidigt tryckt under materiella bekymmer, kunde man säga, att Jacobos själ under kampen utvecklade de rika och ovanliga anlag natu-

ren hos honom nedlagt. Han valde till levnadsyrke den mekaniska vägen. Om dagarna arbetade han på verkstäderna, och när andra ynglingar på nöjen och förströelser använde sina lediga stunder, då sysselsatte sig Jacobo med studier, idkandet av målarekonsten samt bevistade lärda föredrag, så att han på en gång blev en praktisk och upplyst yngling. Men detta trägna arbete, denna tidiga strid med motgångar och omsorger hade alldeles förjagat det ursprungligen glättiga och ystra i hans lynne och så hastigt mognat hans förstånd och utvecklat hans eftertanke, att den yra barnsligheten förvandlades till ett djupt genomgående allvar. Efter tre års arbete hade det lyckats Jacobo att sammanspara så mycket, att han, för sitt bildande och förkovrande i de branscher, som han ägnat sig åt, kunde göra en resa till England och Frankrike. Han vistades i Frankrike ett år, under vilken tid han med sin vanliga flit arbetade, och genom sin duglighet kunde han där uppehålla sig. Hans enkla och flärdlösa väsen, hans redliga, från allt charlataneri fria karaktär gjorde att han icke ägde förmågan att med djärvhet och tillförsikt bana sig en väg till framgång. Förr än Jacobo hade nedlåtit sig till något enda steg, som hans strängt samvetsgranna hjärta förbjöd, förr hade han dött. Detta är orsaken till att Jacobo icke gjort den briljanta lycka, man med skäl kunnat hoppas av hans gåvor. Nu har han endast strävat till ett anspråkslöst oberoende, och detta ernådde han genom sitt arbete, sin flit och sin redbara karaktär. Ehuru till åren endast en yngling, ägde han ingen annan än sig själv att tacka för vad han var eller vad han kunde.

»Min morbror hade sålt sina plantager och bodde nu i Boston. Gubben fattade för mig den mest varma tillgivenhet, och jag blev hans ögonsten. Men tyvärr var mitt hjärta så litet känsligt för välvilja och kärlek, att jag icke såsom jag bort återgäldade hans ömhet.

»Jacobo bodde i min morbrors hus, men betalade för sig. Den gamle mannen hade en gång sagt att han icke ville göra något för Jacobo, sedan denne avsagt sig att bliva hans plantageföreståndare, och den verkligt ädelt stolte Jacobo kunde under inga villkor förmås att emottaga något av sin mors släkting. Han hade antagit tillbudet att hava sitt hem i vårt hus med det villkoret, att han finge betala för sig.

»Den närmare bekantskapen med Jacobo verkade välgörande på mitt förbittrade, av sorg nedtryckta sinne. Hos

honom åter uppväckte den dagliga sammanvaron och det förtroliga umgänget oss emellan en tillgivenhet, som genom hans ungdom och livlighet antog en varmare karaktär, vilken likväl aldrig övergick till verklig kärlek, emedan jag, genom underrättelsen att jag redan var gift, förvandlade den till en trofast vänskap. Vid meddelandet, att jag hade en man, som levde, sade Jacobo:

»'Morbror hade sagt mig, att du var änka.'

»'Han tror det', blev mitt svar.

»'Du har då talat osant för honom?' Ett bestämt ogillande låg i Jacobos blick.

»'Jacobo!' utropade jag, 'jag skulle förr låta döda mig, än förtälja för någon mitt livs sorgliga historia. Vad är sanningen för den, som tror på intet.'

»Jacobo teg, men från den dagen blev han min själs läkare. Det var han, som lärde mig att glömma och förlåta, att löna ont med gott; och icke till namnet blott, utan till hjärta och handlingar vara kristen. Så förflöt ett år. Men då företogo morbror och jag en resa till Europa. Jacobo och jag blevo skilda. Under tiden började han fästa sitt hjärta vid sin unga kusin. Då morbror och jag återvände till Amerika, var det endast för att där åtskiljas för evigt. En månad därefter dog han och lämnade mig, ensam arvinge till den omätliga förmögenheten. Jag ville dela den med Jacobo, men det var fåfängt. Det enda jag kunde övertala honom till var, att, såsom i morbrors tid, hava sitt hem i mitt hus.

»Jane Smith var, om jag så må uttrycka mig, ett arv av min morbror. Hennes mor hade varit ett slags husrådinna hos honom, under den tid han ägde plantager, och Jane hade genom morbrors försorg fått en ganska vårdad uppfostran. Han hade likväl icke gjort någon testamentarisk disposition till hennes fördel, utan anförtrott henne åt min omtanke. Jag gav henne att välja, antingen hon på egen hand ville njuta av det kapital jag överlät åt henne, eller fortfara att vistas hos mig, såsom en av mig fullkomligt oberoende person. Hon föredrog det senare.

»Fem år förflöto. Vid slutet av fjärde året erhöll jag brev från greve Runa med underrättelse, att han, i anseende till sina derangerade affärer, önskade flytta över till Amerika för att i min vård anförtro Elina, emedan han ansåg sig icke kunna leva länge efter detta nya slag, som hans ruin förorsakat henne, i synnerhet som han fått veta att Elinas mor och bror voro i samma ekonomiska betryck.

Jag reste, åtföljd av Jacobo, genast till Frankrike för att söka hjälpa greve Runas affärer. Sedan detta var gjort, dog greven, lämnande mig Elina i testamente och av mig tagande det löftet, att jag skulle försöka försona henne med sin mor, samt att jag skulle lova honom att, ifall behovet nödgade dig sälja Kungsborg, jag då skulle inköpa det, så att det ej skulle komma ur Romarhjärtska släkten. Han anförtrodde Elinas och din framtid i mina händer, och jag mottog arvet.

»Sedan greven var begraven, återvände jag till Amerika, åtföljd av Elina och lord Charter, som likt skuggan förföljde henne.

»Greve Runa hade av din far hört min historia och meddelat den åt Elina.

»En afton, under resan till Amerika, då Jacobo och Elina sutto upp på däck, föll talet på adel, och Elina berättade, utan att namngiva mig, för Jacobo min förening med greve Romarhjärta, och huru du hade förskjutit mig. Just under det hon talade, kom jag upp, ingen märkte mig, utan jag stannade bakom Elina och hörde hennes skildring av mitt eget liv. Jag var förut nedtryckt av smärta och i en mycket dyster sinnesstämning, vilken följt mig alltsedan greve Runas död och samtalet med honom på hans dödssäng. Nu, under det jag lyssnade på Elina, vaknade alla mina utkämpade lidanden med en förunderlig styrka. Hågkomsten av min far och dig, samt allt vad jag förlorat, framstod för mig och grep med förfärlig makt mitt sinne, så att jag kort efter vår ankomst till Boston insjuknade, och hade därunder åter ett anfall av sinnesrubbning eller yrsel, som varade i flera dygn.

»Då jag blev återställd och klart kunde tänka, tog jag av Elina ett löfte, att aldrig yppa det jag var greve Romarhjärtas hustru. Några dagar därefter sade Jacobo till Elina, eller såsom vi kallade henne, Elin:

»'Säg mig, känner du greve Romarhjärtas förskjutna hustru?'

»'Ja visst.'

»'Nåväl, säg mig hennes namn.'

»'Hon heter Elin', svarade Elina och såg på mig med en orolig blick.

»'Är det sant, Stefana?' frågade Jacobo och betraktade mig.

»'Ja!' blev mitt svar.

»Jacobo sade ingenting vidare. Då jag efter att ha uppdragit åt min homme d'affaires att köpa Kungsborg beslöt att flytta hit, under antagandet av min morbrors namn, så att du ej skulle ana vem jag var, överenskom jag med Elina, att hon skulle spela Elins roll, för att jag skulle se hur du komme att handla. På den där maskeraden var Jacobo likväl icke bedragen, ty jag hade under min sinnesrubbning sagt allt; men han sade mig det icke förrän jag uppfordrade honom att göra det. Då du reste till England och jag klart och bestämt måste för min själ hava en föreställning om dina och mina känslor, då först förtäljde jag för Jacobo mitt livs historia, och sedan han, med sin allt försonande levnadsfilosofi, talat till mig, kände jag mig åter äga mod att vara en öm dotter emot din mor och tåligt vänta till dess jag kunde säga till mig själv: Herman är värd att älskas så högt som jag älskat honom; ty han har givit mig prov på den högsta grad av själsstyrka och samvetsgrannhet, då han på bekostnad av sin egen lycka velat gottgöra vad hans högmod bröt.»

»Och därför lät du mig ända till det yttersta genomgå provet?» inföll Herman.

»Ja, min älskling.» Stefana lade sin arm om hans hals. »Mitt hjärta hade brustit ifall du sviktat; ty det hade då blivit gäckat i sin tro på din starka plikt- och hederskänsla.»

»Då jag tänker på allt, som passerat, förefaller det mig som en dröm, ur vilken jag fruktar att vakna», sade Herman och lutade sig ned till Stefana. »Betänk, att jag under halvtannat år ägt dig vid min sida, älskat dig ända till ursinnighet och ändå icke vågat sträcka ut armarna för att sluta dig till mitt bröst, dig, som jag ägde rättighet inför Gud och människor att kalla min.»

»Nej, Herman, du hade förverkat den rättigheten. Elin hade en gång blivit förskjuten, och endast genom din kärlek kunde du återvinna henne.»

»Icke Elin utan Stefana är det jag älskar. För mig är du evigt Stefana; under detta namn har du erövrat och behärskat mitt hjärta. Som Stefana har jag lärt mig beundra och tillbedja dig.» Herman höljde hennes ansikte med sina kyssar. Därefter betraktade han henne sägande:

»Hur är det möjligt att kunna undergå en sådan förändring, bliva så skön, så överlägsen, så ädel och så ovanlig; du, det oansenliga och fula barn, vid vilket jag så

motsträvigt gick att fjättra mitt öde? Säg mig, varifrån hämtade du krafter att förbliva så stark, som du under denna tid varit?»

»Var jag verkligen stark? Jag tror det icke; ty det gavs ju stunder, då...»

»Då jag trodde mig se ditt hjärta glöda bakom rimfrosten i ditt yttre. Ja, det är sant, att jag liksom skymtade en flik av himmelen, men du tillslöt genast porten och lämnade mig sedan med ovisshetens kval.»

»Därför att jag med verklig stolthet ville säga till den Herman, som förvärvat icke blott mitt svaga hjärta, utan hela min högaktning och beundran: jag är din.»

»Ja, du är nu min för tid och evighet», viskade Herman.

*

Följande morgon, då man skulle frukostera, var lorden den förste, som inträdde i matsalen. Han såg förtretad ut och kastade sig vårdslöst ned i en gungstol. Ögonblicket därefter inträdde Elina. Då hon fick se lorden helt förtvivlat gunga, brast hon i ett klingande skratt och utropade:

»Men, min Gud, mylord, är ni då ej på väg till Stockholm för att där möta er mor?»

»Hur skulle jag kunna vara det, då ni är kvar här», svarade lorden och fortfor att välva gungstolen av och an.

»Men ni reste ju i går på morgonen?» Elina satte sig.

»Alldeles som ni, vilket icke hindrade mig, att i likhet med er, vända om.»

»Jag hade ett skäl, varför jag återvände hit.»

»Så hade jag även.»

»Och vilket, om jag får fråga?»

»Det att icke vika från er sida, förrän ni givit mig er hand.»

»Och om jag aldrig skänker er den?»

»Då följer jag er hela livet igenom.»

»Hyggliga utsikter att hava en excentrisk lord i hälarna på sig för hela livet!»

»Det hjälpes med att ni låter honom gå vid er sida. Kan ni verkligen säga, varför ni har så svårt att uttala ett så enkelt ord som ja?»

»Därför att jag känner mig hågad att säga: nej.»

»Misstag, grevinna; hade ni haft lust därtill, så hade ni längesedan avskedat mig med ett bestämt nej.»

»Jaså, ni vill påstå att jag uppmuntrat er.»

»Det är fullkomligt sant, att ni så gjort.»

»Ni är avskyvärd, mylord; har jag icke hundra gånger bett er lämna mig och sagt, att ni aldrig skulle bliva min man.»

»Åh jo, men ni har sagt det på ett sätt, att jag ganska väl insett, att då ni bad mig resa, borde jag stanna kvar. Då ni bad mig icke hoppas, borde jag hoppas. Alltså, grevinna, återstår er endast att räcka mig handen och säga: tag lönen för din dåraktiga kärlek! Detta bör ni göra nu genast, så att allt är avgjort innan er bror, syster och svägerska komma in.»

»Såå, ni tycker det. Och ni vet redan, att greven är min bror.»

»Jag vet allt. Greven har i dag på morgonen sagt mig att han är man åt den mest hänförande kvinna jag sett, bror till den dåraktigaste av alla jag känt, och jag vet även att ni spelat hans förskjutna hustru i hela fyra, fem månader; en roll den ni likväl spelade infamt illa, ty ni lät mig, som skulle vara en oupplyst åskådare, titta emellan kulisserna, och jag anade från vår ankomst hit, att ni hade något dramatiskt upptåg för er, efter ni icke mera skulle kalla er fru Wicker, utan återtaga ert fädernenamn Romarhjärta. Därjämte föreföll det mig misstänkt, att ni var rädd att jag skulle tala om er släktskap med greve Runa etc. Jag teg; men jag föresatte mig att observera, och jag märkte snart att här var någon mystifikation, vars upplösning skulle bliva — att ni gav mig er hand. Nå, har jag haft orätt?»

»Jag måste väl giva er rätt för att slippa edra förföljelser», svarade Elina skrattande och räckte lorden handen. »Men bespetsa er icke på någon stilla lycka.»

»Nej, grevinna», svarade lorden och kysste med en viss livlighet den lilla handen. »Jag räknar på att vid er sida få ett hänförande — helvete.»

»Eh bien, då är jag nöjd.»

I nästa ögonblick voro alla, utom Stefana, samlade i salen.

»Få vi icke se dagens drottning?» frågade lorden greve Herman.

»Ja, hon kommer strax.»

Jacobo nalkades Elina och sade sakta med sitt vackra, allvarliga leende:

»Jag har en oförrätt att hos dig avbedja.»

»Verkligen? Jag ger dig min förlåtelse på förhand.»

»Stefana har meddelat mig ditt beslut, att ifall greven icke bestått provet, då hade du aldrig erkänt honom som bror. Hans förhållande till Stefana var för dig måttstocken, varefter du skulle bedöma hans människovärde, och detta, Elina, bevisar att jag haft orätt, då jag ansåg dig för en skådespelerska utan allvar och djupare känslor.»

»Ack, min bäste Jacobo, du har haft fullkomligt rätt, då du ansåg mig för ytlig, ty jag är en oförbätterlig dåre; men, ser du, Stefana har icke varit min, utan min ädle morbrors välgörarinna. Då han genom olyckor förlorade allt vad han ägde, överflyttade hon på honom hälften av det hon ärft efter sin far, så att det arv, Herman uppbar efter vår morbror, och vilket jag avsade mig, emedan jag ärvde min avlidne mans far, egentligen är Stefanas förmögenhet. En kvinna, vilken slösat på mig ömhet och välgärningar, gjort sig till förespråkerska hos min mor och öppnat för mig den länge tillslutna modersfamnen, hon har rätt till mitt hjärtas varmaste och ädlaste känslor.»

Herman hade lyssnat till Elinas ord. Då hon slutade, inträdde Stefana. Alla voro nära att göra ett utrop av överraskning, så hänförande vacker var hon i den ljusgrå sidenrocken, garnerad med ljusröda band och det mörka håret prytt med en ljusröd rosett. Ingen av dem som voro närvarande hade sett Stefana annat än i svart. Herman gick henne till mötes, sägande med en strålande blick:

»Änkedräkten är avlagd.»

»Elins sorger äro utplånade av Stefanas sällhet.» Hon räckte honom sin panna att kyssa.

»Tillåt mig hälsa och lyckönska er som grevinna Romarhjärta», sade lord Charter och kysste Stefanas hand.

»Och tillåt mig gratulera er, mylord, till att hava lyckats förvandla Elina Wicker till lady Charter», svarade Stefana leende.

»Det är en dag för lyckönskningar», sade Jacobo lågt till Helfrid, »blott åt er och mig har man inga.»

»Alla äro icke skapade för sällheten. Jag söker den icke heller, utan skall följa ert råd att leva för att odla mina själsanlag. Jag ämnar åtfölja Elina till England.»

»Och jag vill leva för att arbeta och minnas er», svarade Jacobo. »Jag skall göra arbetet till mitt adelskap.»

»Ja, det är ett mål, värdigt er», sade Helfrid med ett djupt allvar. »Vi hava nu sett att mannen av börd kan känna sig både stolt och lycklig av att få kalla en dotter av folket för sin maka, då hon i likhet med Stefana adlat sig genom sant kristliga dygder.»

*

Vi skola i ett följande arbete återfinna Jacobo. Vi få där se om han lyckats i sina bemödanden att genom arbetet adla mannen.

SLUT

RETURN TO ➡

1	2	3
4	5	6

ALL BOOKS MAY BE RECALLED AFTER 7 DAYS

DUE AS STAMPED BELOW

9-3-97		

UNIVERSITY OF CALIFORNIA, BERKE
BERKELEY, CA 94720

ORM NO. DD 19
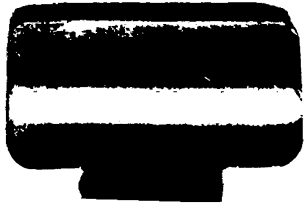
U. C. BERKELEY LIBRARIES
C058013493
YB 46811